

Lokalna Strategia Rozwoju

Spis treści

1. Wstęp	4
2. Charakterystyka Lokalnej Grupy Działania, jako jednostki odpowiedzialnej za realizację Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR)	5
2.1. Nazwa i status prawny LGD oraz data wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego i numer w tym rejestrze	5
2.2. Opis procesu budowania partnerstwa	5
2.3. Charakterystyka członków LGD, albo jej partnerów i sposób rozszerzenia lub zmiany składu LGD	6
2.4. Struktura Rady lub innego organu LGD, do którego wyłącznej właściwości należy wybór operacji zgodnie z art. 62 ust. 4 rozporządzenia nr 1698/2005, zwanych dalej „organem decyzyjnym”	10
2.5. Zasady i procedury funkcjonowania LGD oraz organu decyzyjnego	11
2.5.1. Podział funkcji pomiędzy poszczególne organy Stowarzyszenia	11
2.5.2. Zasady i procedury funkcjonowania organu decyzyjnego - Rady	12
2.5.3. Zasady i procedury funkcjonowania LGD	14
2.6. Kwalifikacje i doświadczenie osób wchodzących w skład organu decyzyjnego	20
2.7. Doświadczenie LGD i członków LGD albo jej partnerów w realizacji operacji	20
3. Opis obszaru objętego LSR wraz z uzasadnieniem jego wewnętrznej spójności	22
3.1. Wykaz gmin wchodzących w skład LGD albo będących jej partnerami	22
3.2. Uwarunkowania przestrzenne (mapa), geograficzne, przyrodnicze, historyczne i kulturowe	22
3.2.1. Ukształtowanie terenu	23
3.2.2. Klimat	23
3.2.3. Gleby	23
3.2.4. Bogactwa naturalne	23
3.2.5. Lesistość	24
3.2.6. Zasoby wodne	24
3.2.7. Zanieczyszczenie środowiska	25
3.2.8. Ochrona przyrody	25
3.3. Ocena społeczno-gospodarcza obszaru, w tym potencjału demograficznego i gospodarczego obszaru oraz poziomu aktywności społecznej	28
3.3.1. Potencjał demograficzny	28
3.3.1.1. Liczba ludności	28
3.3.1.2. Ruch naturalny ludności	29
3.3.1.3. Struktura ludności	30
3.3.2. Potencjał gospodarczy	31
3.3.2.1. Rynek pracy	31
3.3.2.1.1. Bezrobotni	31
3.3.2.1.2. Pracujący	35
3.3.2.2. Przedsiębiorczość	36
3.3.2.2.1. Poziom przedsiębiorczości	36
3.3.2.2.2. Charakterystyka podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON	37
3.3.2.2.3. Rolnictwo	38
3.4. Specyfika obszaru	39
4. Analiza SWOT dla obszaru objętego LSR, wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy	42
4.1. Czynniki rozwojowe w zakresie jakości życia mieszkańców	42
4.2. Czynniki rozwojowe w zakresie dziedzictwa kulturowego	45
4.3. Czynniki rozwojowe w sferze techniczno - przestrzennej	46
4.4. Czynniki rozwojowe w zakresie aktywności gospodarczej mieszkańców	49
4.5. Wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy SWOT	51
5. Określenie celów ogólnych i szczegółowych LSR oraz wskazanie planowanych przedsięwzięć służących osiągnięciu poszczególnych celów szczegółowych, w ramach których będą realizowane operacje	53
6. Określenie misji LGD	68
7. Spójność specyfiki obszaru z celami LSR	69
8. Uzasadnienie podejścia zintegrowanego dla przedsięwzięć planowanych w ramach LSR	71
9. Uzasadnienie podejścia innowacyjnego dla przedsięwzięć planowanych w ramach LSR	74

10. Określenie procedury oceny zgodności operacji z LSR, procedury wyboru operacji przez LGD, procedury odwołania od rozstrzygnięć organu decyzyjnego w sprawie wyboru operacji w ramach działania, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt. 21 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, kryteriów, na podstawie których jest oceniana zgodność operacji z LSR, oraz kryteriów wyboru operacji, a także procedury zmiany tych kryteriów	76
10.1. Kryteria oceny zgodności operacji z LSR oraz lokalne kryteria wyboru	76
10.1.1. Kryteria oceny zgodności operacji z LSR	76
10.1.2. Lokalne kryteria wyboru	77
10.1.3. Procedura zmiany kryteriów	84
10.2. Proces naboru wniosków, oceny i wyboru operacji oraz informowania o decyzji Rady....	84
10.3. Procedura oceny zgodności operacji z LSR	88
10.4. Procedura wyboru operacji	91
10.5. Procedura odwołania się wnioskodawców od rozstrzygnięć Rady w sprawie oceny operacji	97
11. Określenie budżetu LSR dla każdego roku jej realizacji	99
11.1. Konstrukcja budżetu	99
11.2. Harmonogram realizacji przedsięwzięć	101
12. Opis procesu przygotowania i konsultowania LSR	103
13. Opis procesu wdrażania i aktualizacji LSR	111
13.1. System monitorowania strategii	111
13.1.1. Monitoring rzeczowy	112
13.1.2. Monitoring finansowy	113
13.1.3. Wskaźniki monitorowania	113
13.1.4. Monitoring społeczny	113
13.1.5. Sprawozdawczość	113
13.2. Rozpowszechnianie założeń LSR oraz informacji o zasadach przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju”	114
13.3. Procedura aktualizacji	114
14. Zasady i sposób dokonywania oceny (ewaluacji) własnej	115
13.2. Ewaluacja LSR i LGD	115
15. Określenie powiązań LSR z innymi dokumentami planistycznymi związanymi z obszarem objętym LSR	119
16. Wskazanie planowanych działań, przedsięwzięć lub operacji realizowanych przez LGD w ramach innych programów wdrażanych na obszarze objętym LSR	134
17. Przewidywany wpływ realizacji LSR na rozwój regionu i obszarów wiejskich	134
18. Informacja o załącznikach	137

Opracowanie autorskie firmy Res Management s.c.

Wszelkie materiały, informacje, zdjęcia, rysunki, logo Stowarzyszenia mogą być kopiowane, przedrukowywane, publikowane wyłącznie za pisemną zgodą właściciela, tj. Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska”.

1. Wstęp

Lokalna Strategia Rozwoju (LSR) stanowi wieloletni dokument strategiczny opracowany dla obszaru działania Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska” (LGD), który obejmuje swym zakresem lata 2009-2015. Przyjęcie takiego zakresu czasowego realizacji strategii wynika m.in. z konieczności zachowania zgodności z dokumentami strategicznymi i operacyjnymi opracowanymi na poziomie kraju (głównie Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013) i województwa (Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020) oraz uwzględnia okres zakończenia rozliczania projektów dofinansowanych z funduszy Unii Europejskiej w roku 2015. Czas realizacji strategii pokrywa się z nowym okresem programowania i rozliczania środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej.

Sporządzenie i uchwalenie dokumentu jest jednym z kluczowych warunków przy aplikowaniu o środki strukturalne Unii Europejskiej, a w szczególności środki w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 dla gmin, przedsiębiorców, rolników i społeczności lokalnych. Opracowana dla obszaru spójnego terytorialnie, o wspólnych tradycjach historycznych, kulturowych oraz zbliżonych warunkach przyrodniczych, zachowuje zgodność z dokumentami strategicznymi i operacyjnymi opracowanymi na poziomie kraju, województwa i lokalnego otoczenia.

Niniejsza strategia ma za zadanie w sposób przejrzysty przedstawić oddolną wizję rozwoju obszaru, będącą odzwierciedleniem oczekiwań i potrzeb jego mieszkańców, dotyczącą przyszłych kierunków jego rozwoju. Dokument przedstawia cele i kierunki rozwoju obszaru działania LGD – 6 gmin tworzących Powiat Brzozowski: Brzozów, Domaradz, Dydnia, Haczów, Jasienica Rosielna, Nozdrzec. Powinien on umożliwić racjonalne i efektywne funkcjonowanie LGD oraz wykorzystanie środków pomocowych. Strategia powstała w uspołecznionym procesie szeregu spotkań, szkoleń, warsztatów szkoleniowo-projektowych i konsultacji. Proces opracowania LSR obejmował badanie uwarunkowań obszaru, przeprowadzenie analizy SWOT, określenie misji Lokalnej Grupy Działania oraz wybór celów ogólnych i szczegółowych wraz z opracowaniem wieloletniego planu budżetowego, zasad wdrażania i oceny efektów realizacji LSR.

Dokument *Lokalna Strategia Rozwoju* został opracowany przez konsultantów i moderatorów firmy RES Management z Brzozowa.

Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska” jest spójna ze strategiami rozwoju gmin tworzących obszar LGD „Ziemia Brzozowska”, ze Strategią Rozwoju Powiatu Brzozowskiego, Strategią Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 oraz z Programem Operacyjnym Kapitał Ludzki, Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko, Programem Operacyjnym Innowacyjna Gospodarka.

Strategia została przyjęta do realizacji uchwałą Walnego Zgromadzenia Członków w dniu 08.01.2009 roku.

Składam serdeczne podziękowania wszystkim, którzy poświęcili swój trud i całkowicie bezinteresownie uczestniczyli w pracach nad Lokalną Strategią Rozwoju nie licząc cennego, prywatnego czasu. To nasz wspólny wysiłek pozwolił na wykonanie opracowania.

Prezes Zarządu Stowarzyszenia

Janusz Draguła

2. Charakterystyka Lokalnej Grupy Działania, jako jednostki odpowiedzialnej za realizację Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR)

2.1. Nazwa i status prawny LGD oraz data wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego i numer w tym rejestrze

Wyszczególnienie	Dane
Nazwa LGD	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska”
Status prawny LGD	Stowarzyszenie
Data wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego	12.04.2006 roku
Numer w Krajowym Rejestrze Sądowym	0000255064

2.2. Opis procesu budowania partnerstwa

Program „Leader” realizowany w Polsce od 2004 roku umożliwił lokalnym społecznościom aktywne kształtowanie rozwoju swojej „małej ojczyzny”. Perspektywa realizacji zamysłów sprzyjających jej rozwojowi w zakresie turystyki, ochrony i promocji środowiska naturalnego oraz krajobrazu i zasobów historyczno-kulturowych, a także popularyzacji produktu regionalnego oraz organizacji szkoleń stała się głównym bodźcem tworzenia Lokalnych Grup Działania w kraju. Takie czynniki zadecydowały również o założeniu Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska” na terenie powiatu brzozowskiego. Jego głównymi animatorami byli liderzy lokalnej społeczności. Z ich inicjatywy w dniu 15.03.2006 roku w siedzibie Starostwa Powiatowego w Brzozowie odbyło się Walne Zebranie Założycielskie Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska” z siedzibą w Brzozowie. Członkowie założyciele podjęli uchwałę w sprawie utworzenia tego Stowarzyszenia, przyjęli statut, wybrali członków Komitetu Założycielskiego, którzy otrzymali pełnomocnictwo do wykonania czynności związanych z rejestracją Stowarzyszenia. Od 12.04.2006 roku Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania (LGD) „Ziemia Brzozowska” posiada osobowość prawną. Początkowo zainteresowaną członkostwem w Stowarzyszeniu LGD „Ziemia Brzozowska” była jedynie grupa osób reprezentujących miejscową społeczność, zaangażowanych w działania na rzecz rozwoju lokalnego. W 2006 roku zorganizowano szereg spotkań z lokalnymi przedsiębiorcami i przedstawicielami instytucji publicznych w celu pozyskania partnerów z sektora gospodarczego i publicznego, aby zbudować struktury LGD zgodnie z zasadą partnerstwa trójsektorowego. Podczas realizacji przez Stowarzyszenie projektu „Ta Brzozowska Ziemia - drugiej takiej nie masz”, wzrosło zainteresowanie przystąpieniem do jego struktur wśród odbiorców produktów projektu. Przełożyło się to na napływ deklaracji członkowskich do biura Stowarzyszenia i pozyskanie nowych partnerów.

Zasadnicze zmiany w strukturach Lokalnych Grup Działania przyniósł rok 2008. Wówczas pojawiła się możliwość wstąpienia jednostek samorządów terytorialnych jako członków zwyczajnych LGD. Gminy i Powiat Brzozowski skorzystały z tej możliwości i od dnia 02.07.2008 roku są członkami zwyczajnymi Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska”.

2.3. Charakterystyka członków LGD, albo jej partnerów i sposób rozszerzenia lub zmiany składu LGD

a) Charakterystyka członków LGD

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska” stanowi partnerstwo trójsektorowe, składające się z przedstawicieli sektora publicznego, gospodarczego i społecznego. Stowarzyszenie liczy obecnie 61 członków zwyczajnych.

Reprezentatywność poszczególnych sektorów w stosunku do liczby członków Stowarzyszenia przedstawia zamieszczona poniżej tabela.

Tabela 1. Partnerstwo trójsektorowe – reprezentatywność sektorów w składzie LGD

Wyszczególnienie	Liczba członków w Stowarzyszeniu LGD „Ziemia Brzozowska”	% reprezentatywność sektora w stosunku do liczby członków Stowarzyszenia
Sektor publiczny	9	15%
Sektor gospodarczy	5	8%
Sektor społeczny	47	77%
Razem	61	100%

Sektor publiczny reprezentowany jest w LGD przez:

- pięć gmin wiejskich: Domaradz, Dydnia, Haczów, Jasienica Rosielna i Nozdrzec,
- gminę miejsko-wiejską Brzozów (miasto Brzozów – ok. 7,8 tys. mieszkańców),
- Powiat Brzozowski,
- dwie osoby fizyczne reprezentujące szkoły, czyli gminne jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, dla których organem stanowiącym/prowadzącym są gminy.

Wszystkie gminy, których obszar jest objęty LSR są członkami LGD „Ziemia Brzozowska” i nie są członkami innych LGD.

Sektor gospodarczy reprezentują w LGD osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Sektor społeczny reprezentowany jest przez:

- osoby fizyczne zamieszkałe, zameldowane albo działające na obszarze objętym LSR,
- osoby fizyczne reprezentujące nieformalne organizacje, grupy, zespoły mieszkańców obszaru objętego LSR, posiadające stosowne rekomendacje osób wchodzących w skład tych organizacji.

Tabela zawierająca szczegółowe informacje o wszystkich członkach Stowarzyszenia, zamieszczona została poniżej.

Tabela 2. Charakterystyka członków Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska”

L.p.	Imię i nazwisko / Nazwa członka zwyczajnego LGD	Rodzaj prowadzonej działalności	Gmina	Funkcja w strukturze LGD
Sektor publiczny				
1.	Gmina Brzozów - przedstawiciel Józef Rzepka	Samorząd lokalny	Brzozów	Wiceprezes Zarządu
2.	Gmina Domaradz - przedstawiciel Jan Pilch	Samorząd lokalny	Domaradz	Członek Zarządu
3.	Gmina Dydnia - przedstawiciel Jerzy F. Adamski	Samorząd lokalny	Dydnia	Członek Zarządu
4.	Gmina Haczów - przedstawiciel Stanisław Jakiel	Samorząd lokalny	Haczów	Członek Zarządu
5.	Gmina Jasienica Rosielna - przedstawiciel Marek Cwiąkała	Samorząd lokalny	Jasienica Rosielna	Członek Zarządu
6.	Gmina Nozdrzec - przedstawiciel Antoni Gromała	Samorząd lokalny	Nozdrzec	Członek Zarządu
7.	Powiat Brzozowski - przedstawiciel Henryk Kozik	Samorząd lokalny	Brzozów	Członek Rady
8.	Szkoła Podstawowa Nr 2 w Izdebkach - przedstawiciel Stanisław Żelaznowski	działalność edukacyjna na obszarach wiejskich	Nozdrzec	Członek Rady
9.	Zespół Szkół w Warze - przedstawiciel Aleksander Fil	działalność edukacyjna na obszarach wiejskich	Nozdrzec	Członek Rady
Sektor gospodarczy				
10.	„Gedar” – przedstawiciel Dariusz Golis	działalność gospodarcza w branży agroturystycznej	Jasienica Rosielna	Członek Zwyczajny
11.	Usługi Ogólnobudowlane Kufel Józef – przedstawiciel Józef Kufel	działalność gospodarcza w branży budowlanej	Jasienica Rosielna	Członek Zwyczajny
12.	Res Management Paweł Mentelski – przedstawiciel Paweł Mentelski	działalność gospodarcza w branży usługowej	Brzozów	Członek Rady
13.	Res Management s.c. – przedstawiciel Tomasz Bartnicki	działalność gospodarcza w branży usługowej	Brzozów	Członek Rady
14.	ORFAK Jerzy Śnieżek – przedstawiciel Jerzy Śnieżek	działalność gospodarcza w branży produkcyjnej	Jasienica Rosielna	Członek Rady
Sektor społeczny				
15.	Adamski Jacek	– działalność na rzecz rozwoju Gminy Dydnia – działalność na rzecz rozwoju Powiatu Brzozowskiego	Dydnia	Członek Zwyczajny
16.	Arendarczyk Dominik	– działalność na rzecz rozwoju wsi Grabownica Starzeńska	Brzozów	Członek Zwyczajny
17.	Baran Agnieszka	– działalność na rzecz rozwoju Gminy Nozdrzec – realizacja projektów na obszarach wiejskich	Nozdrzec	Członek Zwyczajny
18.	Błaż Zygmunt	– działalność na rzecz rozwoju Powiatu Brzozowskiego	Haczów	Członek Zwyczajny
19.	Cetnarowicz Jacek	– działalność na rzecz rozwoju Powiatu Brzozowskiego	Brzozów	Członek Zwyczajny
20.	Chrobak Stanisław	– działalność na rzecz rozwoju Gminy Brzozów	Brzozów	Członek Zwyczajny
21.	Czerkies Beata	– działalność na rzecz rozwoju Gminy Dydnia	Dydnia	Członek Rady
22.	Czerwińska Danuta	– działalność na rzecz rozwoju Gminy Domaradz	Domaradz	Członek Rady
23.	Dąbrowski Jarosław	– działalność na rzecz rozwoju wsi Wesola	Nozdrzec	Członek Zwyczajny
24.	Draguła Janusz	– działalność na rzecz rozwoju Powiatu Brzozowskiego	Brzozów	Prezes Zarządu
25.	Filak Grzegorz	– działalność na rzecz rozwoju Gminy Haczów	Haczów	Członek Zwyczajny
26.	Gierula Stanisław	– działalność na rzecz rozwoju Gminy Domaradz	Nozdrzec	Członek Zwyczajny
27.	Grażyna Gładysz	– działalność na rzecz rozwoju Gminy Nozdrzec	Nozdrzec	Członek Zwyczajny

28.	Gosztyła Teresa	– działalność na rzecz rozwoju Gminy Domaradz	Domaradz	Członek Zwyczajny
29.	Kamiński Dariusz	– działalność na rzecz rozwoju obszarów wiejskich – działalność na rzecz rozwoju Powiatu Brzozowskiego	Brzozów	Członek Zwyczajny
30.	Kędra Czesław	– działalność na rzecz rozwoju Gminy Brzozów	Brzozów	Członek Zwyczajny
31.	Kopczyk Ryszard	– działalność na rzecz rozwoju Gminy Dydnia	Dydnia	Członek Zwyczajny
32.	Korfanty Roman	– działalność na rzecz rozwoju Gminy Brzozów	Brzozów	Członek Zwyczajny
33.	Kozak Barbara	– działalność na rzecz rozwoju Powiatu Brzozowskiego	Brzozów	Członek Zwyczajny
34.	Kuczma Edyta	– działalność na rzecz rozwoju Gminy Brzozów – realizacja projektów na obszarach wiejskich	Brzozów	Członek Rady
35.	Leń Maria	– działalność na rzecz rozwoju Gminy Domaradz	Domaradz	Skarbnik Zarządu
36.	Łobodziński Stanisław	– działalność na rzecz rozwoju Gminy Domaradz – działalność na rzecz OSP	Domaradz	Członek Rady
37.	Malinowska Alina	– działalność na rzecz rozwoju Gminy Jasienica Rosielna – realizacja projektów na obszarach wiejskich	Jasienica Rosielna	Członek Zwyczajny
38.	Mazur Antoni	– działalność na rzecz rozwoju gminy Brzozów	Brzozów	Członek Zwyczajny
39.	Mazur Witold	– działalność na rzecz rozwoju wsi Izdebski	Nozdrzec	Członek Zwyczajny
40.	Mroziak Edward	– działalność na rzecz rozwoju Gminy Brzozów	Brzozów	Członek Zwyczajny
41.	Niemiec Andrzej	– działalność na rzecz rozwoju wsi Nozdrzec	Nozdrzec	Członek Zwyczajny
42.	Owsiany Marek	– działalność na rzecz rozwoju obszarów wiejskich – działalność na rzecz rozwoju Powiatu Brzozowskiego	Nozdrzec	Przewodniczący Komisji Rewizyjnej
43.	Pająk Stanisław	– działalność na rzecz rozwoju Gminy Jasienica Rosielna	Jasienica Rosielna	Członek Rady
44.	Pelczar Zofia	– działalność na rzecz rozwoju Gminy Dydnia	Dydnia	Członek Zwyczajny
45.	Piłszak Stanisław	– działalność na rzecz rozwoju Gminy Brzozów	Brzozów	Członek Rady
46.	Piskorek Beata	– działalność na rzecz rozwoju Gminy Nozdrzec	Nozdrzec	Członek Zwyczajny
47.	Płonka Elżbieta	– działalność na rzecz rozwoju Gminy Jasienica Rosielna – realizacja projektów na obszarach wiejskich	Jasienica Rosielna	Członek Komisji Rewizyjnej
48.	Południak Sabina	– działalność na rzecz rozwoju Gminy Nozdrzec	Niżatyce	Członek Zwyczajny
49.	Potoczny Stanisław	– działalność na rzecz rozwoju Gminy Nozdrzec	Nozdrzec	Członek Zwyczajny
50.	Prorok Alina	– działalność na rzecz rozwoju Gminy Haczów	Haczów	Członek Zwyczajny
51.	Pyrz Małgorzata	– działalność na rzecz rozwoju wsi Siedliska – Członek Stowarzyszenia Kobiet Wiejskich w Siedliskach	Nozdrzec	Członek Zwyczajny
52.	Rozenbajgier Edward	– działalność na rzecz rozwoju Gminy Haczów – działalność na rzecz OSP Haczów	Haczów	Członek Rady
53.	Sabat Piotr	– działalność na rzecz rozwoju Gminy Haczów – realizacja projektów na obszarach wiejskich	Haczów	Wiceprzewodniczący Komisji Rewizyjnej

54.	Stańko Piotr	– działalność na rzecz rozwoju Gminy Brzozów	Brzozów	Członek Zwyczajny
55.	Szerszeń Krzysztof	– działalność na rzecz rozwoju Gminy Nozdrzec – działalność na rzecz OSP Izdebki	Nozdrzec	Członek Zwyczajny
56.	Szmyd Katarzyna	– działalność na rzecz rozwoju Gminy Haczów	Haczów	Członek Rady
57.	Szul Piotr	– działalność na rzecz rozwoju Gminy Dydnia	Dydnia	Zastępca Przewodniczącego Rady
58.	Ślusarz Grzegorz	– działalność na rzecz rozwoju obszaru objętego LSR	m. Rzeszów	Członek Zwyczajny
59.	Tabisz Ewa	– działalność na rzecz rozwoju Powiatu Brzozowskiego	Brzozów	Sekretarz Zarządu
60.	Tasz Piotr	– działalność na rzecz rozwoju Gminy Haczów – działalność na rzecz rozwoju Powiatu Brzozowskiego – realizacja projektów na obszarach wiejskich	Haczów	Przewodniczący Rady
61.	Wójcik Tomasz	– działalność na rzecz rozwoju Gminy Dydnia – realizacja projektów na obszarach wiejskich	Dydnia	Członek Zwyczajny

b) Sposób rozszerzania/zmiany składu LGD

Stowarzyszenie LGD „Ziemia Brzozowska” zakłada poszerzanie składu partnerstwa o nowych członków. Nowymi członkami LGD mogą być podmioty publiczne, społeczne i gospodarcze, które będą zainteresowane realizacją celów określonych w Statucie i złożą deklarację członkowską.

W oparciu o zapisy Statutu członkami zwyczajnymi LGD mogą być w szczególności:

- 1) osoby fizyczne, które:
 - spełniają warunki określone w ustawie prawo o stowarzyszeniach,
 - działają na rzecz rozwoju obszarów wiejskich prowadząc działalność gospodarczą, bądź przedstawia rekomendację zawierającą pozytywną opinię w tym zakresie udzieloną przez działającego na obszarze objętym LSR partnera publicznego bądź partnera społecznego i gospodarczego,
 - złożą deklarację członkowską;
- 2) osoby prawne, w tym jednostki samorządu terytorialnego, które przedstawia uchwałę organu stanowiącego, zawierającą:
 - deklarację przystąpienia do LGD,
 - deklarację działania na rzecz rozwoju obszaru objętego LSR,
 - wskazanie osoby reprezentującej osobę prawną w LGD.

Nabycie i stwierdzenie utraty członkostwa w LGD następuje w drodze uchwały Zarządu podjętej zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy członków uprawnionych do głosowania.

Utrata członkostwa przez członka zwyczajnego LGD następuje wskutek:

- 1) złożenia Zarządowi:
 - a) pisemnej rezygnacji – w przypadku osoby fizycznej,
 - b) uchwały organu stanowiącego osoby prawnej w sprawie wystąpienia z LGD – w przypadku osoby prawnej,
- 2) wykluczenia przez Zarząd:
 - a) za działalność niezgodną ze Statutem lub uchwałą władz LGD,
 - b) z powodu pozbawienia osoby fizycznej praw publicznych prawomocnym wyrokiem sądu,
- 3) cofnięcia rekomendacji, o której mowa w § 9 pkt.1 lit. b,
- 4) śmierci osoby fizycznej lub likwidacji osoby prawnej.

Osoby prawne mogą również zostać członkami wspierającymi LGD, po złożeniu wniosku do Zarządu LGD i pisemnym ustaleniu z Zarządem zasad wspierania LGD. Osoba prawna nie może w LGD łączyć członkostwa zwyczajnego z członkostwem wspierającym. Utrata członkostwa przez członka wspierającego następuje wskutek:

- 1) złożenia Zarządowi pisemnej rezygnacji,
- 2) wykluczenia przez Zarząd:
 - a) za działalność niezgodną ze Statutem lub uchwałą władz LGD,
 - b) z powodu nierealizowania ustalonych zasad wspierania LGD,
- 3) likwidacji osoby prawnej będącej członkiem wspierającym LGD.

2.4. Struktura Rady lub innego organu LGD, do którego wyłącznej właściwości należy wybór operacji zgodnie z art. 62 ust. 4 rozporządzenia nr 1698/2005, zwanych dalej „organem decyzyjnym”

Organem decyzyjnym jest Rada Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska”. Zgodnie z zapisami Statutu Rada wybierana jest przez Walne Zebranie Członków LGD spośród członków tego zebrania. Liczba członków Rady jest ustalana przez Walne Zebranie Członków. Strukturę Rady tworzą:

- Przewodniczący Rady,
- Zastępcę Przewodniczącego Rady,
- 14 Członków Rady.

W skład Rady wchodzi przedstawiciele trzech sektorów:

- społecznego - 10 członków (62%),
- gospodarczego - 3 członków (19%),
- publicznego - 3 członków (19%).

Partnerzy sektora społecznego i gospodarczego stanowią łącznie 81% składu Rady. Są to osoby fizyczne oraz przedsiębiorcy. Osoby fizyczne reprezentujące nieformalne organizacje, grupy, zespoły mieszkańców obszarów objętych LSR posiadają stosowne rekomendacje osób wchodzących w skład tych organizacji.

Sektor publiczny reprezentowany jest w Radzie przez przedstawiciela Powiatu Brzozowskiego oraz dwie osoby fizyczne reprezentujące szkoły, czyli gminne jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, dla których organem stanowiącym/ prowadzącym są gminy.

W Radzie zasiadają przedstawiciele wszystkich gmin wchodzących w skład obszaru objętego działaniem LGD „Ziemia Brzozowska”.

Tabela 3. Skład Rady Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska”

Lp.	Imię i nazwisko	Funkcja	Reprezentowany Członek LGD (dotyczy osób prawnych)	Reprezentowana gmina	Reprezentowany sektor
1.	Tasz Piotr	Przewodniczący Rady	Osoba fizyczna	Haczów	Społeczny
2.	Szul Piotr	Wiceprzewodniczący Rady	Osoba fizyczna	Dydnia	Społeczny
3.	Bartnicki Tomasz	Członek Rady	Res Management s.c.	Brzozów	Gospodarczy
4.	Czerkies Beata	Członek Rady	Osoba fizyczna	Dydnia	Społeczny
5.	Czerwińska Danuta	Członek Rady	Osoba fizyczna	Domaradz	Społeczny
6.	Fil Aleksander	Członek Rady	Osoba fizyczna	Nozdrzec	Publiczny

7.	Kozik Henryk	Członek Rady	Powiat Brzozowski	Brzozów	Publiczny
8.	Kuczma Edyta	Członek Rady	Osoba fizyczna	Brzozów	Społeczny
9.	Łobodziński Stanisław	Członek Rady	Osoba fizyczna	Domaradz	Społeczny
10.	Mentelski Paweł	Członek Rady	Res Management Paweł Mentelski	Brzozów	Gospodarczy
11.	Pająk Stanisław	Członek Rady	Osoba fizyczna	Jasienica Rosielna	Społeczny
12.	Pilszak Stanisław	Członek Rady	Osoba fizyczna	Brzozów	Społeczny
13.	Rozenbajgier Edward	Członek Rady	Osoba fizyczna	Haczów	Społeczny
14.	Szmyd Katarzyna	Członek Rady	Osoba fizyczna	Haczów	Społeczny
15.	Śnieżek Jerzy	Członek Rady	ORFAK Jerzy Śnieżek	Jasienica Rosielna	Gospodarczy
16.	Żelaznowski Stanisław	Członek Rady	Osoba fizyczna	Nozdrzec	Publiczny

Żaden z członków Rady nie jest zatrudniony w Biurze LGD. Rozdzielność ta dotyczy całego okresu realizacji LSR.

Żaden z członków Rady nie jest jednocześnie członkiem Zarządu lub Komisji Rewizyjnej, co reguluje Statut i Regulamin Rady.

2.5. Zasady i procedury funkcjonowania LGD oraz organu decyzyjnego

2.5.1. Podział funkcji pomiędzy poszczególne organy Stowarzyszenia

Organami Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska” są:

- 1) Walne Zebranie Członków,
- 2) Zarząd,
- 3) Rada,
- 4) Komisja Rewizyjna.

Zasady, organizację, tryb działania i zakres kompetencji poszczególnych organów LGD określa Statut. Szczegółowe procedury dotyczące organizacji i trybu pracy Rady określa dodatkowo Regulamin Rady (Załącznik nr 2 do Strategii).

Podstawową zasadą funkcjonowania LGD jest oddzielenie funkcji decyzyjnej od funkcji zarządczej i funkcji kontrolnej. Jedna osoba może być członkiem tylko jednego z organów wymienionych w pkt. 2 - 4, co reguluje Statut LGD. Tym samym zachowany jest warunek dostępu, który zakazuje łączenia funkcji w organie decyzyjnym z funkcją w zarządzie lub organie kontroli.

Funkcję decyzyjną w LGD pełni Rada, która odpowiada za wybór operacji realizowanych w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju. Decyzje Rady są ostateczne i Zarząd nie ma w tym zakresie żadnych kompetencji, poza obowiązkiem przesłania wymaganej dokumentacji do właściwego podmiotu wdrażającego PROW 2007-2013.

Zasada obowiązuje także w drugą stronę, co oznacza, że Rada musi ograniczyć się tylko do wyboru operacji i nie próbować ingerować w zarządzanie LGD, które jest wyłączną kompetencją Zarządu.

2.5.2. Zasady i procedury funkcjonowania organu decyzyjnego - Rady

a) Zasady powołania członków Rady

Zasady powoływania członków Rady uregulowane są w Statucie Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska”. Przewodniczący Rady, Zastępca Przewodniczącego Rady i Członkowie Rady wybierani są przez Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia spośród członków LGD obecnych na zebraniu. Ustalenie liczby Członków Rady należy do kompetencji Walnego Zebrania Członków. Wybór członków Rady odbywa się z zachowaniem parytetu, który zapewnia równowagę sektorów: publicznego oraz społeczno-gospodarczego. Oznacza to, iż członkowie reprezentujący sektor społeczno-gospodarczy muszą stanowić ponad 50% składu Rady.

Uchwały Walnego Zebrania Członków w sprawie wyboru członków Rady zapadają zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy członków uprawnionych do głosowania. Zapisy Statutu zastrzegają dodatkowo, iż w przypadku braku quorum, kolejne posiedzenie Walnego Zebrania Członków następuje 15 minut później, w trakcie którego głosowanie odbywa się zwykłą większością głosów bez względu na liczbę obecnych.

Kadencja Rady trwa 4 lata. W razie zmniejszenia się składu Rady w czasie trwania jej kadencji Zarząd zwołuje Walne Zebranie Członków w celu uzupełnienia składu Rady. Kadencja członków Rady wybranych w wyborach uzupełniających trwa do końca kadencji, w której nastąpił wybór.

b) Zasady odwoływania członków Rady

Zasady odwoływania członków Rady uregulowane są w Statucie Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska” oraz w Regulaminie Rady.

Odwołanie członków Rady należy do kompetencji Walnego Zebrania Członków. Podjęcie uchwały w sprawie odwołania członków Rady wymaga większości 2/3 głosów przy obecności ponad połowy członków zwyczajnych LGD.

Regulamin Rady szczegółowo określa powody, w wyniku których członek Rady może zostać odwołany z funkcji przed końcem kadencji przez Walne Zebranie Członków, które mają miejsce, gdy członek Rady:

- brał udział w ocenie operacji, pomimo zaistnienia okoliczności, które mogły wywołać wątpliwości, co do jego bezstronności,
- został skazany prawomocnym wyrokiem,
- skierował do Zarządu pismem rezygnację z funkcji.

W przypadku zaistnienia wymienionych powyżej okoliczności powołanie nowego członka Rady następuje na tym samym posiedzeniu Walnego Zebrania Członków, na którym został odwołany poprzedni członek Rady.

c) Szczegółowe zasady i procedury funkcjonowania Rady

Rada prowadzi swoją działalność w oparciu o Statut, Uchwały Walnego Zebrania Członków oraz Regulamin Rady Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska”, który określa organizację wewnętrzną i tryb pracy Rady, stanowiący Załącznik nr 2 do niniejszej Strategii.

Rada pełni w LGD funkcję decyzyjną. Do wyłącznej kompetencji Rady należy wybór operacji zgodnie z art. 62 ust. 4 Rozporządzenia Rady (WE) Nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich (Dz. Urz. UE 1277 z 21.10.2005 r. str.1), które mają być realizowane w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju wdrażanej przez LGD.

Określone w Statucie oraz Regulaminie Rady zasady członkostwa osób w organach LGD zapewniają rozdzielenie funkcji decyzyjnej od funkcji zarządczej i kontrolnej, co oznacza, że członek Rady nie może być jednocześnie członkiem Zarządu lub Komisji Rewizyjnej.

Regulamin Rady określa również, iż członek Rady nie może być jednocześnie zatrudniony w Biurze LGD. Rozdzielność ta dotyczy całego okresu realizacji LSR.

Decyzje Rady podejmowane są na zasadzie współuczestnictwa przedstawicieli wszystkich sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego, co zapewnia trójsektorowa struktura Rady. Prawomocność posiedzenia (quorum) wymaga obecności co najmniej połowy członków Rady uprawnionych do głosowania. Każdy z członków Rady może w głosowaniu oddać tylko jeden głos.

Ocena i wybór operacji przez Radę dokonywane są w oparciu o szczegółowe, jasno określone procedury, opisane w Rozdziale 10 niniejszej Strategii. Procedury te wynikają z postanowień Statutu i Regulaminu Rady. Szczegółowość tych procedur gwarantuje podejmowanie przez Radę decyzji w sposób zrozumiały i jednoznaczny.

Każdy członek Rady podczas pierwszego posiedzenia Rady zobowiązany jest wypełnić „Deklarację bezstronności i poufności dla członków Rady”, w której oświadcza między innymi, że zobowiązuje się wypełniać swoje obowiązki w sposób uczciwy, sprawiedliwy i bezstronny, na zasadzie podporządkowania się woli większości oraz z poszanowaniem praw innych członków.

Decyzje Rady są jawne i podejmowane w sposób powszechnie znany. Wszystkie decyzje Rady podawane są do publicznej wiadomości, a wszystkie procedury stosowane przy wyborze operacji są upublicznione poprzez umieszczenie ich na stronie internetowej LGD, wraz z Lokalną Strategią Rozwoju. W posiedzeniach Rady mogą wziąć udział z głosem doradczym przedstawiciele Zarządu, upoważnieni pracownicy Biura LGD oraz osoby trzecie, w szczególności osoby, których dotyczą sprawy przewidziane w porządku posiedzenia. Ponadto, zgodnie z Regulaminem Rady, z posiedzeń Rady sporządzane są protokoły, które przechowywane są w Biurze LGD. Protokoły te mają charakter jawny i są udostępniane do wglądu wszystkim zainteresowanym.

d) Procedura wyłączenia członka Rady od udziału w dokonywaniu oceny operacji

W Regulaminie Rady określona została procedura wyłączenia członka Rady od udziału w dokonywaniu oceny operacji w razie zaistnienia okoliczności, które mogą wywołać wątpliwości co do jego bezstronności. Procedura ta składa się z następujących etapów:

Etap I. Zasady bezstronności

Regulamin Rady szczegółowo określa tzw. zasady bezstronności w ocenie operacji.

Członek Rady nie może zostać uznany za bezstronnego w ocenie danej operacji, jeżeli istnieją jakiegokolwiek okoliczności mogące budzić uzasadnione wątpliwości, co do bezstronnej oceny operacji z jego strony, w tym w szczególności:

- a) gdy ocenie podlega operacja, o którą ubiega się:
 - członek Rady,
 - osoba, z którą członek Rady pozostaje w związku małżeńskim albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia albo jest związany z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli,
 - osoba prawna, której pracownikiem bądź członkiem lub reprezentantem jest członek Rady,
 - osoba, wobec której członek Rady pozostaje w stosunku podległości służbowej,
- b) gdy ocenie podlega wniosek o przyznanie pomocy przygotowywany przez członka Rady i/lub przez jego współników/współpracowników.

Etap II. Deklaracja bezstronności i poufności

Każdy członek Rady podczas pierwszego posiedzenia Rady zobowiązany jest wypełnić „Deklarację bezstronności i poufności dla członków Rady”, której wzór zamieszczony jest w Regulaminie Rady (Załącznik nr 2 do Strategii). W Deklaracji tej członek Rady oświadcza między innymi, że:

- a) zobowiązuje się wypełniać swoje obowiązki w sposób uczciwy, sprawiedliwy i bezstronny,
- b) jeżeli zaistnieją okoliczności, mogące budzić wątpliwości co do bezstronnej oceny wybranych operacji z jego strony, wycofa się z oceny tych operacji.

Etap III. Oświadczenie o bezstronności w ocenie operacji

W przypadku posiedzeń, podczas których dokonywana jest ocena zgodności operacji z LSR oraz ocena operacji wg lokalnych kryteriów wyboru wszyscy członkowie Rady zobowiązani są złożyć „Oświadczenie o bezstronności w ocenie operacji”, której wzór zamieszczony jest w Regulaminie Rady (Załącznik nr 2 do Strategii).

Oświadczenie to zawiera w swojej treści listę wszystkich wniosków przeznaczonych do rozpatrzenia w ramach naboru, zawierającą numer i tytuł wniosku oraz pełną nazwę Wnioskodawcy. Wypełniając oświadczenie członek Rady zobowiązany jest wykreślić z podanej listy każdy wniosek, w przypadku którego zachodzi okoliczność mogąca wywołać wątpliwości co do jego bezstronności, wymieniona w Regulaminie Rady. Składając oświadczenie członek Rady potwierdza znajomość obowiązujących zasad bezstronności i określa, wobec których operacji jego ocena zostanie podjęta zgodnie z tymi zasadami.

Etap IV. Wykluczenie członków z oceny operacji

Na podstawie złożonych oświadczeń Komisja Skrutacyjna przygotowuje „Listę osób uprawnionych do głosowania przy ocenie danej operacji”, na której przy nazwisku członka Rady, który nie pozostaje bezstronny w ocenie operacji wpisuje się „wykluczony”. Lista ta stosowana jest w przypadku głosowań Rady dotyczących oceny poszczególnych operacji i nie ma zastosowania w przypadku głosowań nad podjęciem uchwał w sprawie wyboru operacji oraz zatwierdzenia lub przyjęcia zbiorczych list wniosków czy operacji. Wzór „Listy osób uprawnionych do głosowania przy ocenie danej operacji” zamieszczony jest w Regulaminie Rady (Załącznik nr 2 do Strategii).

Członkowie Rady, którzy nie są bezstronni w ocenie danej operacji zostają wykluczeni z oceny tej operacji.

Wyłączenie członka Rady z oceny danej operacji polega na wykluczeniu z procedury:

- a) oceny zgodności operacji z LSR,
- b) oceny operacji według lokalnych kryteriów wyboru,
- c) odwołania od rozstrzygnięć Rady w sprawie oceny operacji.

2.5.3. Zasady i procedury funkcjonowania LGD

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska” działa w oparciu o przepisy:

- ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz.U. nr 64, poz. 427),
- ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U. nr 79, poz. 855 z późn. zm.),
- Rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. Urz. UE, L 277 z 21.10.2005 r.),

W zakresie wynikającym z realizacji działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” LGD działa zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 lipca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz.U. nr 138, poz. 868), z uwzględnieniem ewentualnych rozporządzeń zmieniających.

Ponadto LGD funkcjonuje w oparciu o dokumenty wewnętrzne przyjęte w formie uchwał organów Stowarzyszenia oraz, którymi są m.in.:

- Statut Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska”, przyjęty Uchwałą Walnego Zebrania Członków,
- Regulamin Rady, przyjęty Uchwałą Walnego Zebrania Członków,
- Regulamin Biura LGD, przyjęty Uchwałą Zarządu Stowarzyszenia,
- Procedura naboru pracowników LGD, przyjęta Uchwałą Zarządu Stowarzyszenia,
- Opis stanowisk, przyjęty Uchwałą Zarządu Stowarzyszenia.

a) Zasady funkcjonowania Biura LGD

Biuro Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska” prowadzi swoją działalność w oparciu o Statut, uchwały Walnego Zebrania Członków, uchwały Zarządu oraz Regulamin Biura Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska”, stanowiący Załącznik nr 3 do niniejszej Strategii.

Biuro LGD prowadzi sprawy Walnego Zebrania Członków, Zarządu, Rady, Komisji Rewizyjnej między innymi poprzez inspirowanie i podejmowanie działań na rzecz Stowarzyszenia oraz pełną obsługę wyżej wymienionych organów Stowarzyszenia w zakresie spraw administracyjnych, finansowych i organizacyjnych.

Biurem LGD kieruje Kierownik Biura LGD, który przy pomocy pracowników wykonuje przewidziane dla Biura zadania. Zarząd nadzoruje realizację zadań i ponosi odpowiedzialność za prace wykonywane przez Biuro oraz nadzoruje inne działania określone w Regulaminie Biura LGD.

Kierownika Biura LGD oraz pozostałych pracowników zatrudnia Zarząd, określa ich kompetencje, obowiązki, odpowiedzialność oraz czas pracy i wynagrodzenie.

Biuro LGD czynne jest w robocze dni tygodnia w godzinach 8.00 – 16.00. Biuro stanowi dla mieszkańców źródło wiedzy o możliwościach i zasadach finansowania działań w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju. Biuro LGD świadczy nieodpłatne usługi doradcze dla Wnioskodawców w zakresie przygotowania wniosków o przyznanie pomocy w ramach wdrażania LSR oraz warunków i możliwości otrzymania dofinansowania.

Biuro – dla usprawnienia swojej pracy - współdziała z nieformalną siecią koordynatorów lokalnych w gminach. Każda z gmin objętych LSR powołała Koordynatora lokalnego, do którego w pierwszej kolejności wysyłane są wszystkie wiadomości związane z LGD. Koordynator pełni funkcję lokalnego animatora, który zapewnia sprawny przepływ informacji pomiędzy Biurem LGD, a lokalną społecznością. Niezależnie od tego Biuro stale współpracuje z członkami organów LGD i lokalnymi liderami społecznymi.

LGD – w miarę potrzeb i możliwości – w porozumieniu z Powiatowym Urzędem Pracy, organizować może też staże i praktyki w Biurze LGD.

b) Wymagania konieczne i pożądane w odniesieniu do kandydatów do pracy w LGD

Zarząd zatrudnia pracowników Biura LGD w oparciu o wymagania konieczne i pożądane w odniesieniu do kandydatów do pracy w LGD, określone szczegółowo w Opisie stanowisk, który stanowi Załącznik nr 4 do niniejszej Strategii. Wymagania te określone zostały oddzielnie dla każdego z pracowników LGD, w celu wyłonienia w procedurze naboru pracowników takich osób, które zagwarantują profesjonalną obsługę organów LGD i wnioskodawców. Wymagania konieczne i pożądane w odniesieniu do kandydatów do pracy w LGD są adekwatne do obowiązków i zakresu odpowiedzialności na poszczególnych stanowiskach pracy.

Tabela 4. Wymagania konieczne i pożądane w odniesieniu do kandydatów do pracy w LGD

Nazwa stanowiska	Wymagania konieczne	Wymagania pożądane
Kierownik Biura LGD	Wykształcenie	
	– wyższe	
	Doświadczenie	
	– co najmniej 3–letnie doświadczenie w realizacji projektów	– doświadczenie w realizacji przedsięwzięć z zakresu aktywizacji lokalnych środowisk – doświadczenie w organizacji konferencji, seminariów, warsztatów – doświadczenie w kierowaniu zespołem – doświadczenie w przygotowywaniu aplikacji projektowych

	Umiejętności	
	– umiejętność tworzenia i redagowania tekstów pisemnych – bardzo dobra obsługa komputera: MS Office (Word, Excel, Power Point) – bardzo dobre umiejętności organizacyjne i samodzielność w inicjowaniu i prowadzeniu działań – własna inicjatywa i zaangażowanie – komunikatywność – znajomość tematyki LEADER i PROW 2007-2013 – znajomość LSR	– znajomość problematyki wdrażania programów rozwoju lokalnego – znajomość procesów związanych z lokalnym rozwojem społeczno-gospodarczym oraz funkcją podmiotów działających na poziomie lokalnym na rzecz rozwoju lokalnego – umiejętność stosowania zasad zarządzania projektami według standardów Unii Europejskiej – umiejętność opracowywania aplikacji projektowych
Pracownik administracyjny	Wykształcenie	
	– co najmniej średnie	
	Doświadczenie	
		– doświadczenie zawodowe na podobnych stanowiskach
	Umiejętności	
	– umiejętność obsługi urzędów biurowych – dobra obsługa komputera: MS Office (Word, Excel) – znajomość LSR – znajomość zagadnień LEADER i PROW 2007-2013	– sumienność, rzetelność, odpowiedzialność
Pracownik ds. koordynacji projektów	Wykształcenie	
	– wyższe	
	Doświadczenie	
	– co najmniej 2-letnie doświadczenie zawodowe	– doświadczenie w aplikowaniu o dofinansowanie projektów
	Umiejętności	
	– umiejętność tworzenia i redagowania tekstów pisemnych – komunikatywność – dobra obsługa komputera: MS Office (Word, Excel, Power Point) – umiejętności organizacyjne – znajomość tematyki LEADER i PROW 2007-2013 – znajomość LSR	– znajomość problematyki zakresie realizacji projektów ze środków UE, w tym przedsięwzięć z zakresu aktywizacji lokalnych środowisk – znajomość problematyki wdrażania programów rozwoju lokalnego
Obsługa księgowa	Wykształcenie	
	– co najmniej średnie	
	Doświadczenie	
	– doświadczenie w pracy na stanowiskach związanych z obsługą finansowo – księgową	
	Umiejętności	
	– znajomość przepisów prawa z zakresu przepisów prawno-księgowych – dobra obsługa komputera: MS Office, programy księgowe	– sumienność, rzetelność, odpowiedzialność – umiejętność śledzenia zmian w przepisach

c) Procedura naboru pracowników LGD

Zarząd zatrudnia pracowników Biura LGD w oparciu o Procedurę naboru pracowników LGD, która stanowi Załącznik nr 5 do niniejszej Strategii.

W Procedurze tej szczegółowo określone zostały zasady stosowane każdorazowo, gdy zachodzi konieczność zatrudnienia nowego pracownika dla istniejącego bądź nowotworzonego stanowiska pracy. Procedura ta składa się z następujących etapów:

Etap I. Wszczęcie Procedury Rekrutacji

W przypadku zaistnienia okoliczności wskazujących na konieczność zatrudnienia nowego pracownika Kierownik Biura LGD występuje do Zarządu z Wnioskiem o wszczęcie Procedury Rekrutacji. Wniosek ten powinien zawierać w szczególności:

- a) uzasadnienie konieczności zatrudnienia nowego pracownika,
- b) nazwę stanowiska pracy,
- c) opis stanowiska pracy zawierający zakres obowiązków,
- d) określenie wymiaru czasu pracy,
- e) wymagania konieczne, które winien spełniać przyjmowany pracownik,
- f) wymagania pożądane stawiane nowemu pracownikowi,
- g) określenie rodzaju dodatkowej dokumentacji załączanej przez kandydata, która poświadczy zawarte w CV posiadane doświadczenie, kwalifikacje, odbyte szkolenia.

Decyzję o wszczęciu Procedury Rekrutacji podejmuje Zarząd, powierzając jej przeprowadzenie Kierownikowi Biura LGD.

Etap II. Ogłoszenie o naborze na wolne stanowisko pracy

Kierownik Biura przygotowuje treść ogłoszenia, które powinno zawierać:

- a) nazwę stanowiska pracy,
- b) opis stanowiska pracy zawierający zakres obowiązków,
- c) określenie wymiaru czasu pracy,
- d) wymagania konieczne, które winien spełniać przyjmowany pracownik,
- e) wymagania pożądane stawiane nowemu pracownikowi,
- f) informację o wymaganej dodatkowej dokumentacji, którą powinna zawierać oferta kandydata na stanowisko pracy i która poświadczy jego doświadczenie, kwalifikacje i odbyte szkolenia,
- g) miejsce, termin i sposób składania ofert.

Za termin wpłynięcia oferty uznaje się datę dostarczenia do siedziby Stowarzyszenia.

Przyjmowane są wyłącznie oferty składane w formie pisemnej, w zamkniętej kopercie uniemożliwiającej otwarcie przed upłynięciem terminu składania ofert, czy też identyfikację kandydata przed otwarciem koperty. Koperty zawierające oferty powinny być opisane według wzoru podanego w ogłoszeniu.

Ogłoszenie zostaje zamieszczone:

- a) na tablicy ogłoszeń w siedzibie Stowarzyszenia,
- b) na stronie internetowej Stowarzyszenia,
- c) w instytucjach rynku pracy,
- d) w prasie o zasięgu regionalnym.

W przypadku ogłoszenia prasowego dopuszcza się podanie w jego treści:

- a) nazwy stanowiska pracy,
- b) miejsca, terminu i sposobu składania oferty,
- c) dokładnego adresu strony internetowej, na której zostanie zamieszczona pełna treść ogłoszenia.

Etap III. Wstępna selekcja

Po upływie terminu składania ofert Kierownik Biura LGD przeprowadza wstępną selekcję, w wyniku której odrzucane są oferty, które:

- a) wpłynęły po terminie,
- b) nie zawierały kompletnej, wymaganej treścią ogłoszenia dokumentacji,
- c) dotyczą kandydatów niespełniających koniecznych wymagań.

Etap IV. Rozmowy kwalifikacyjne

Po zakończonej wstępnej selekcji kandydaci, którzy zostali dopuszczeni do dalszego etapu Procedury Rekrutacyjnej, zostają niezwłocznie i skutecznie poinformowani o miejscu i terminie rozmowy kwalifikacyjnej.

Zarząd przeprowadza jedną bądź kilka rozmów z każdym z kandydatów, aż do momentu ostatecznego podjęcia decyzji.

Etap V. Zatrudnienie pracownika

Z wybranym kandydatem zostaje nawiązany stosunek pracy na podstawie umowy o pracę lub umowy zlecenie.

Procedura postępowania w sytuacji wystąpienia trudności w zatrudnieniu pracowników spełniających wymagania konieczne

W Procedurze naboru pracowników LGD zostały również określone zasady postępowania w sytuacji wystąpienia trudności w zatrudnieniu pracowników spełniających wymagania konieczne. Sytuacja ta ma miejsce w przypadku:

- a) niewpłynięcia żadnej oferty, bądź
- b) odrzucenia na etapie wstępnej selekcji wszystkich ofert.

Procedura postępowania w sytuacji wystąpienia trudności w zatrudnieniu pracowników spełniających wymagania konieczne składa się z następujących etapów:

Etap I. Wszczęcie Procedury

Decyzję o wszczęciu Procedury postępowania w sytuacjach wystąpienia trudności w zatrudnieniu pracowników o określonych wymaganiach podejmuje Zarząd na wniosek Kierownika Biura LGD.

Etap II. Raport z przeprowadzonej Procedury Rekrutacji

Kierownik Biura LGD przygotowuje Raport z przeprowadzonej Procedury Rekrutacji, który winien w szczególności zawierać:

- a) szczegółową informację z przeprowadzonej Procedury Rekrutacyjnej,
- b) ocenę przeprowadzonych działań,
- c) opis prawdopodobnych przyczyn wystąpienia trudności w zatrudnieniu pracownika o określonych wymaganiach,
- d) propozycję rozwiązania trudnej sytuacji.

Etap III. Zmiana procedury naboru pracowników LGD

Jeżeli przyczyną wystąpienia trudności w zatrudnieniu jest brak kandydatów lub niespełnienie przez wszystkich kandydatów wymagań koniecznych Zarząd może podjąć decyzję o obniżeniu wymagań.

Zarząd może również zastosować inne rozwiązanie zaproponowane w Raporcie pod warunkiem, że jego zastosowanie będzie skuteczniejsze od obniżenia wymagań koniecznych.

Etap IV. Zatrudnienie pracownika niespełniającego pierwotnych wymagań

W przypadku konieczności zatrudnienia pracownika niespełniającego pierwotnych wymagań Zarząd może:

- a) zatrudnić go na podstawie umowy na czas określony tylko i wyłącznie na okres próbny nie dłuższy niż 3 miesiące,
- b) określić rodzaje szkoleń, na które zostanie skierowany nowoprzyjęty pracownik, aby osiąść niezbędną wiedzę i umiejętności.

W przypadku skierowania pracownika na dodatkowe szkolenia pracownik zobowiązany jest podpisać umowę lojalnościową, w której określone zostanie sposób rekompensaty poniesionych przez Stowarzyszenie kosztów na szkolenia w przypadku, gdy w określonym czasie pracownik zmieni miejsce pracy.

Wyniki każdego naboru na wolne stanowisko pracy publikowane są na stronie internetowej Stowarzyszenia.

W przypadku naboru na stanowisko Kierownika Biura LGD opisane powyżej obowiązki Kierownika Biura LGD w Procedurze naboru pracowników powierzone są Prezesowi Zarządu.

d) Opisy stanowisk precyzujące podział obowiązków i zakres odpowiedzialności na poszczególnych stanowiskach

Opis stanowisk, zawierający szczegółowy zakres obowiązków, odpowiedzialności i uprawnień pracowników LGD, stanowi Załącznik nr 4 do niniejszej Strategii.

W Biurze LGD przewiduje się zatrudnienie 3 pracowników: Kierownika Biura LGD, pracownika administracyjnego oraz pracownika ds. koordynacji projektów. Obsługa finansowo-księgowa prowadzona będzie przez osobę zatrudnioną na podstawie umowy o pracę, umowy zlecenie lub przez biuro rachunkowe. Opisy stanowisk precyzujące podział obowiązków i zakres odpowiedzialności na poszczególnych stanowiskach pracy są adekwatne do wymagań koniecznych i pożądanych w odniesieniu do kandydatów do pracy w LGD.

e) Opis warunków technicznych i lokalowych Biura LGD

Biuro Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska” zlokalizowane jest w Brzozowie przy ulicy Mickiewicza 26. Biuro LGD korzysta z lokalu na podstawie umowy najmu, zawartej w dniu 13 sierpnia 2008 r. z Podkarpackim Bankiem Spółdzielczym w Sanoku Oddział w Brzozowie, w którego siedzibie mieści się Biuro.

Lokal o metrażu 34,18 m² składa się z jednego pomieszczenia biurowego, wyposażonego w sposób zapewniający możliwość przyjmowania i obsługi interesantów oraz możliwość archiwizowania dokumentów i organizacji spotkań.

Na obecne wyposażenie Biura składają się

a) meble:

- 2 biurka komputerowe z komodami,
- 2 regały,
- 2 szafy zamykane, z których jedna służy za archiwum,
- stół do obsługi interesantów,
- stół konferencyjny (oraz 16 krzeseł) do obsługi spotkań,
- oraz podstawa pod ksero, szafka i wieszak,

b) sprzęt:

- urządzenie wielofunkcyjne,
- ksero,
- aparat telefoniczny z funkcją faxu,
- notebook,
- komputer stacjonarny.

Dodatkowo planowane jest doposażenie Biura między innymi w:

- szafy zamykane lub nadstawki w celu zwiększenia możliwości archiwizowania dokumentów - dokumentacja dotycząca realizacji LSR będzie archiwizowana w oddzielnych opisanych i oznakowanych segregatorach, teczkach lub skoroszytach, które przechowywane będą w zamykanych szafach,
- drukarkę laserową,
- biurko komputerowe,
- dodatkowe oprogramowanie,
- tablicę ogłoszeniową.

Przyjmowanie interesantów, w tym Wnioskodawców odbywa się zarówno przy stanowiskach komputerowych, jak i przy stole do obsługi interesantów.

W Biurze LGD zapewniony jest stały dostęp do Internetu.

Miejszem spotkań, szkoleń, posiedzeń Zarządu, Rady i Komisji Rewizyjnej jest Biuro LGD, natomiast Walne Zebrania Członków, czy też inne spotkania zakładające większą liczbę uczestników, organizowane są w Sali Narad Starostwa Powiatowego w Brzozowie, która jest używana bezpłatnie w razie potrzeby.

2.6. Kwalifikacje i doświadczenie osób wchodzących w skład organu decyzyjnego

Organem decyzyjnym jest Rada Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska”. W skład Rady wchodzi przedstawiciele trzech sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego. Partnerzy sektora społecznego i gospodarczego stanowią łącznie 81% składu Rady.

Ponad 50% składu Rady posiada udokumentowaną wiedzę z zakresu rozwoju obszarów wiejskich i podejścia Leader. Wiedzę tą członkowie Rady zdobyli na różnego rodzaju kursach, szkoleniach oraz seminariach zorganizowanych między innymi w ramach realizowanego na terenie powiatu brzozowskiego projektu „Odkrywamy Ziemię Brzozowską” finansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu I Pilotażowego Programu Leader+.

Ponad 50% składu Rady posiada udokumentowane doświadczenie w zakresie realizacji operacji lub projektów z zakresu rozwoju obszarów wiejskich współfinansowanych ze środków pochodzących z budżetu UE. Doświadczenie to członkowie Rady zdobyli między innymi poprzez współudział w realizacji projektu „Ta Brzozowska Ziemia – drugiej takiej nie masz” w ramach Schematu II Pilotażowego Programu Leader+ oraz udział we wdrażaniu innych projektów realizowanych na obszarach wiejskich.

Wszyscy członkowie Rady zamieszkują i/lub są zameldowani na pobyt stały na obszarze objętym LSR przez okres co najmniej 3 lat.

Jedna osoba będąca członkiem Rady posiada udokumentowaną znajomość języka angielskiego w stopniu umożliwiającym swobodne porozumiewanie się.

2.7. Doświadczenie LGD i członków LGD albo jej partnerów w realizacji operacji

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska” realizowało w 2007 r. projekt „Ta Brzozowska Ziemia – drugiej takiej nie masz” w ramach II Schematu Pilotażowego Programu Leader + SPO „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich (2004-2006)”. Projekt był realizowany na terenie powiatu brzozowskiego i obejmował 6 gmin: Brzozów, Domaradz, Dydnia, Jasienia Rosielna, Haczów, Nozdrzec – obecny obszar działania LGD.

W ramach tego projektu LGD „Ziemia Brzozowska” zorganizowała cykl imprez kulturalnych i warsztatów szkoleniowych, które cieszyły się dużym zainteresowaniem i powodzeniem. Wszystkie działania w projekcie realizowane były społecznie przez członków stowarzyszenia.

W dniach 23-27 maja 2007 grupa 34 członków LGD „Ziemia Brzozowska” wzięła udział w wyjeździe studyjno-szkoleniowym do LGD „Żywiecki Raj - Kotlina Tradycji i Turystyki” i lokalnych grup działania w Austrii. Celem wyjazdu studyjnego było zaznajomienie się z zakresem i specyfiką funkcjonowania innych grup, poszerzenie posiadanej wiedzy nt. możliwości podniesienia konkurencyjności i wypromowania lokalnych produktów, wykorzystania wypracowanych przez zagranicznych partnerów doświadczeń i zastosowanie ich na obszarze działania LGD „Ziemia Brzozowska” oraz zapoznanie się z sposobami aktywizacji mieszkańców do czynnego uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym.

Kolejnym działaniem w projekcie był Powiatowy Przegląd Piosenki Dziecięcej i Młodzieżowej „Uśmiechnij się Mamo” w Haczowie, w którym wzięły udział dzieci i młodzież w wieku 10-18 lat z terenu powiatu brzozowskiego (30 osób). Głównym celem przeglądu było wyłonienie dzieci szczególnie uzdolnionych wokalnie i muzycznie oraz stworzenie możliwości doskonalenia ich umiejętności. Nagrodą dla najzdolniejszych była prezentacja laureatów na antenie Polskiego Radia - wraz z wydaniem płyty CD oraz wywiad z dziennikarzami.

Następnym działaniem był „Jarmark Ziemi Brzozowskiej - słodki początek lata” w Brzozowie. Głównym celem imprezy było wypromowanie lokalnych produktów - miodu pszczelego i truskawek. Na jarmark zostali zaproszeni producenci truskawek i miodu, którzy mieli okazję do zaprezentowania i sprzedaży swoich wyrobów.

W ramach projektu zostały następnie zorganizowane w Orzechówce warsztaty malarskie dla dzieci i młodzieży uzdolnionej plastycznie „Ziemia Brzozowska pędzlem malowana”. Młodzi twórcy przez dwa tygodnie mieli okazję rozwijać swoje talenty pod czujnym okiem wybitnych artystów. Młodzieżowe warsztaty plastyczne obejmowały malarstwo olejne, sztalugowe, akwarele, rysunek pastelami olejnymi, gwasze, a także malarstwo akrylowe.

W gminie Nozdrzec i Domaradz zorganizowane zostały warsztaty „Spotkania z folklorem”. Warsztaty skierowane były do młodych mieszkańców Ziemi Brzozowskiej. Swoim zakresem objęły naukę gry na instrumentach ludowych, poznanie pieśni, tańców lokalnych, regionalnych, opracowanie zbioru przyśpiewek ludowych. Celem warsztatów było: pogłębienie poczucia odpowiedzialności za własne działania w środowisku lokalnym i jego świadome promowanie, zachęcenie do poszerzenia wiedzy o swoim regionie, rozwijanie umiejętności współpracy, ratowanie od zapomnienia folkloru lokalnego i regionalnego, zainteresowanie młodych mieszkańców grą na instrumentach ludowych, pieśniami - przyśpiewkami lokalnymi oraz tańcem regionalnym.

Z kolei w Dydni zorganizowane zostały warsztaty „Dłutem odkrywamy piękno”. W czasie warsztatów uczestnicy poznali rzeźbę jako dziedzinę sztuk plastycznych, nauczyli się rozróżniać materiały i narzędzia charakterystyczne dla różnych form rzeźbiarskich, wykształcili umiejętność praktycznego wykorzystania ich do realizacji własnej wizji artystycznej – doświadczyli etapów technicznej strony konstrukcji rzeźbiarskiej i doboru odpowiednich narzędzi do pracy w drewnie i glinie.

Następnym działaniem w projekcie było wydanie folderu w nakładzie 3000 szt. ukierunkowanego na promocję turystyki i dziedzictwa kulturowego obszaru działania LGD.

Na podsumowanie realizacji projektu „Ta Brzozowska Ziemia – drugiej takiej nie masz” zostało zorganizowane forum pt. „Dziedzictwo kulturowe szansą na rozwój lokalny”. Zasadniczą częścią forum były moderowane dyskusje warsztatowe na następujące tematy:

- Rzemiosło i rękodzieło artystyczne a rozwój gospodarczy.
- Rola samorządów i innych instytucji w zachowaniu, rozwijaniu dziedzictwa kulturowego, oraz wspieranie MŚP.
- Współpraca LGD na rzecz promowania różnorodności kulturowej i rozwoju rękodzieła artystycznego.

Projekt został zrealizowany zgodnie z umową i rozliczony.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska” skupia w sobie podmioty prawne i osoby fizyczne posiadające wieloletnie doświadczenie w realizacji projektów z zakresu obszarów wiejskich, w tym współfinansowanych ze środków pochodzących z budżetu UE.

Doświadczenie członkowie LGD zdobyli przy wdrażaniu różnorodnych projektów w ramach: Działania Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego (5 gmin – 6 projektów), EFS / ZPORR (4 gminy – 9 projektów), SAPARD (4 gminy – 16 projektów) oraz Phare, EFRR, PAOW, PROW i innych.

Największe doświadczenie w realizacji dużych projektów inwestycyjnych dofinansowywanych ze środków UE posiada sektor publiczny (gminy i powiat). Realizowane przez ten sektor projekty obejmowały między innymi swoim zakresem budowę i przebudowę ośrodków kultury i rekreacji, budowę boisk sportowych oraz budowę wodociągów, kanalizacji, oczyszczalni ścieków i dróg.

Łącznie członkowie LGD uczestniczyli w realizacji:

- ponad 30 projektów o zakresie podobnym do operacji, które mogą być realizowane w ramach działań Osi 3 i 4 Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013,
- ponad 25 innych projektów realizowanych na obszarach wiejskich.

Członkowie LGD uczestniczyli w realizacji różnego rodzaju projektów „miękkich”, których zakres obejmował między innymi szkolenia (w tym zawodowe) i aktywizację mieszkańców obszarów wiejskich, integrację społeczną, itp.

Również wielu członków LGD będących osobami fizycznymi posiada doświadczenie w realizacji różnego typu projektów. Są to między innymi pracownicy instytucji (w tym gmin), którzy brali aktywny udział w realizacji projektów w ramach etatowego zatrudnienia u wnioskodawców. Dużą aktywnością i zaangażowaniem w działania na obszarze objętym LSR wyróżniają się także dyrektorzy szkół oraz nauczyciele, którzy opracowali i zrealizowali wiele projektów skierowanych do mieszkańców obszarów wiejskich.

3. Opis obszaru objętego LSR wraz z uzasadnieniem jego wewnętrznej spójności

3.1. Wykaz gmin wchodzących w skład LGD albo będących jej partnerami

Obszar działania Lokalnej Grupy Działania „Ziemia Brzozowska” obejmuje następujące gminy:

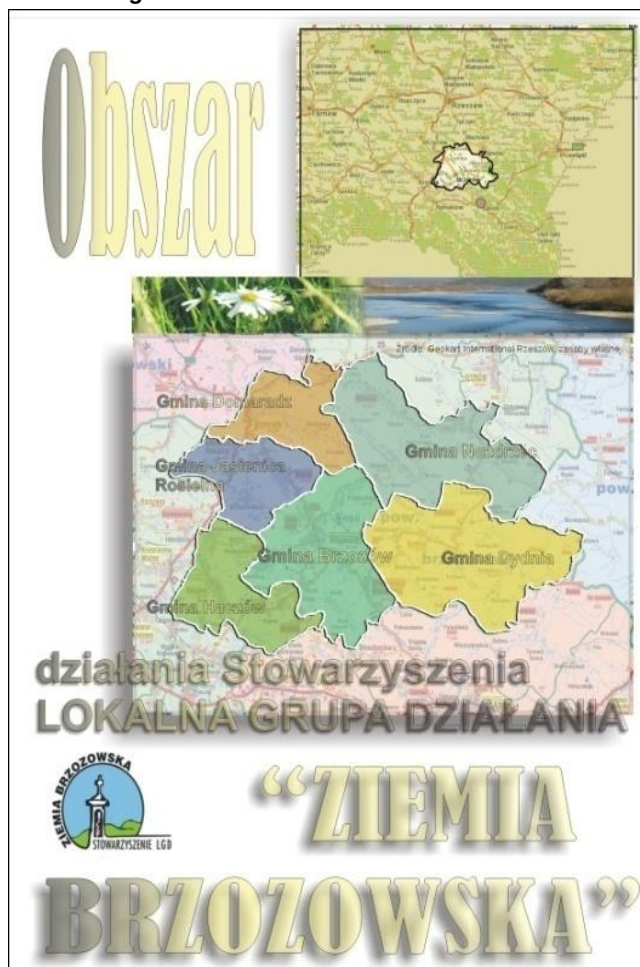
Gmina Brzozów 	Obszar: 103km² Ludność: 26 095 Miejscowości: Brzozów Górki Grabownica Starzeńska Humniska Przysietnica Stara Wieś Turze Pole Zmiennica	Gmina Domaradz 	Obszar: 56 km² Ludność: 6 073 Miejscowości: Barycz Domaradz Golcowa
Gmina Dydnia 	Obszar: 130 km² Ludność: 8 205 Miejscowości: Dydnia Grabówka Hroszówka Jabłonica Ruska Jabłonka Końskie Krzemienna Krzywe Niebocko Niewistka Temeszów Obarzym Ulucz Witryłów Wydrna	Gmina Haczów 	Obszar: 72 km² Ludność: 9 058 Miejscowości: Buków Haczów Jabłonica Polska Jasionów Malinówka Trześciów Wzdów
Gmina Jasienica Rosielna 	Obszar: 57 km² Ludność: 7 336 Miejscowości: Blizne Jasienica Rosielna Orzechówka Wola Jasienicka	Gmina Nozdrzec 	Obszar: 121 km² Ludność: 8 307 Miejscowości: Hłudno Huta Poręby Izdebki Nozdrzec Siedliska Wara Wesoła Wołodź

Wyżej wyszczególniony obszar pokrywa się z obszarem administracyjnym powiatu brzozowskiego.

3.2. Uwarunkowania przestrzenne (mapa), geograficzne, przyrodnicze, historyczne i kulturowe

Obszar oddziaływania Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska” obejmuje cały powiat brzozowski, który administracyjnie należy do województwa podkarpackiego i leży w środkowej jego części.

Mapa 1. Mapa powiatu brzozowskiego

Źródło: opracowanie własne

3.2.1. Ukształtowanie terenu

Powiat brzozowski położony jest na terenie Pogórza Dynowskiego i Przemyskiego, a część na terenie Dołów Jasielsko - Sanockich. Ciągące się z północnego zachodu na południowy wschód pasma wzgórz poprzedzielane są równoległymi dolinami rzek i potoków. Im bardziej ku południowi, wzniesienia stają się coraz bardziej ostre i strome, sięgające niejednokrotnie wysokości 500 i więcej metrów n.p.m. Obszar powiatu w części wschodniej jest pagórkowaty, a pozostała część, równinna z występującymi pagórkami.

3.2.2. Klimat

W regionie brzozowskim wyróżnia się dwa piętra klimatyczne: umiarkowanie ciepłe, którego średnia wieloletnia temperatura waha się w granicach od 6°C do 8°C. Zimą średnia temperatura spada od -3°C do -4°C, natomiast średnia temperatura lipca waha się od 17°C do 18°C. Wiatry wykazują stosunkowo małą siłę i najczęściej są umiarkowane o sile 5-10m/sek. Przeważnie wieją z kierunku południowo-zachodniego i południowego. Przeciętna roczna ilość opadów wynosi od 750 do 800mm. Okres trwania pokrywy śnieżnej kształtuje się w granicach od 60 do 150 dni.

3.2.3. Gleby

Gleby są podstawowym zasobem naturalnym, decydującym o charakterze gospodarczym regionu. Gleby w obrębie powiatu brzozowskiego zbudowane są przede wszystkim ze zwięzłych osadów fliszowych i zaliczane są do gleb brunatnych, bielcowych i pyłowych. Największą powierzchnię stanowią gleby pyłowe, sporadycznie występują też gleby cięższe zbudowane z glin lub iłów. W dolinach rzecznych występują mady o składzie od lekkiego do ciężkiego.

3.2.4. Bogactwa naturalne

Surowce mineralne na terenie powiatu brzozowskiego są skromne, w porównaniu do surowców w innych częściach Pogórza i Karpat. Na terenie powiatu brzozowskiego występują jedynie piaski i żwiry oraz bogate złoża leczniczych wód solankowych, nieeksploatowane w sposób gospodarczy.

3.2.5. Lesistość

Na omawianym obszarze występuje jedynie piętro roślinne pogórza sięgające do 450–550m n.p.m. Jest to przede wszystkim wielogatunkowy las liściasty tzw. grab. W drzewostanie dominuje grab, a także dąb szypułkowy. Lasy na omawianym terenie są przeważnie bardzo zniszczone i zachowały się tylko we fragmentach, podobnie jak lasy łęgowe wierzbowo-topolowe, głównie nad większymi rzekami oraz wiązowe nad małymi potokami. Spłaszczenia grzbietowe porasta bór mieszany z dębem i sosną. Dużą rolę w piętrze pogórza pełnią zbiorowiska łąkowe. Głównym gatunkiem lasotwórczym jest buk, jodła, sosna, brzoza i dąb. Są to lasy mieszane występujące na siedliskach lasu górskiego i lasu wyżynnego. Większość drzewostanów wykazuje brak lub małe uszkodzenia i zaliczone są do lasów ochronnych – wodo- i glebochronnych. Lasy zajmują 28,10% powierzchni objętej oddziaływaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska”. W znacznej części lasy stanowią własność państwową. Obszary lasów prywatnych są bardzo niewielkie.

3.2.6. Zasoby wodne

Wody powierzchniowe

Obszar jaki obejmuje swym działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska” należy do zlewiska rzeki San (444km), zamykającej od wschodu jego granice. Rzeka ta płynie w poprzek wszystkich występujących tam pasm, tworząc kilka przełomów. Centralnie położone w regionie brzozowskim pasma wzgórz oddzielone są płaską doliną Stobnicy ciągnącą się od Lalina - przez Grabownicę Starzeńską, Humniska, Brzozów, Starą Wieś, Blizne, Domaradz, Lutczę - po Strzyżów, gdzie wpada do Wisłoka. Długość rzeki wynosi 41km. Powierzchnia dorzecza Stobnicy wynosi 331km². Inne ważniejsze rzeki rejonu brzozowskiego to: Rosielna - 11km i Morwawa - 15km. Od strony zachodniej granicę omawianego obszaru zamyka rzeka Wisłok, płynąca przez Haczów w kierunku północno-zachodnim.

Wody podziemne

Na terenie powiatu brzozowskiego występują dwa poziomy wodonośne wód podziemnych które wykorzystywane są do zaopatrzenia w wodę mieszkańców tego regionu. Jest to płytszy czwartorzędowy poziom wodonośny oraz głębszy, fliszowy (trzeciorzędowo – kredowy). Czwartorzędowy poziom występuje głównie w obrębie dolin przepływających tu rzek i potoków i jest on o bardzo ograniczonym rozprzestrzenieniu poziomym. Ponadto jego wykształcenie litologiczne i miąższość decyduje o tym, że poziom ten nie przedstawia większego praktycznego znaczenia dla budowy ujęć zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Średnia wydajność tego poziomu waha się w granicach od 100 litrów do kilku metrów sześciennych na godzinę. Charakteryzuje się on dużą niestabilnością i uzależniony jest głównie od intensywności opadów atmosferycznych. Ujmowany jest głównie pojedynczymi studniami kopanymi zaopatrującymi indywidualne gospodarstwa rolne oraz budynki mieszkalne.

Fliszowy poziom wodonośny występujący w warstwach trzeciorzędowych lub kredowych uzależniony jest głównie od własności litologicznych skał oraz tektoniki terenu. Najkorzystniejsze warunki wodonośne występują w przypadku warstwy wodonośnej zbudowanej z piaskowców gruboziarnistych, gruboławicowych o małym udziale procentowym wkładek ilastych i łupkowych, szczególnie w rejonach o zaburzonej tektonice (uskoki, zapadliska, szczeliny). Wydajność tej warstwy wodonośnej waha się w granicach od 0,5 – 9,0m³/h. Najczęściej uzyskiwane wydajności studni ujmujące wody podziemne z trzeciorzędowej lub kredowej warstwy wodonośnej wynoszą od 2 – 5,0m³/h. Większość istniejących na terenie powiatu ujęć wód podziemnych bazuje właśnie na tej warstwie wodonośnej. Ujęcia te zasilają wodociągi miejskie (ujęcie dla wodociągu komunalnego w Brzozowie - Jakła Wielka oraz Podlesie) oraz lokalne wodociągi wiejskie i zakładowe. Część lokalnych wodociągów wiejskich oraz gospodarstw indywidualnych zasilanych jest również z naturalnych źródeł wypływających z warstw trzeciorzędowych rzadziej kredowych. Część tych źródeł charakteryzuje się zmienną wydajnością uzależnioną bezpośrednio od opadów atmosferycznych.¹

Istniejący w powiecie brzozowskim układ hydrologiczny, tworzony przez wody powierzchniowe i podziemne, eksploatowany obecnie stanowi również zabezpieczenie dla mieszkańców tego obszaru na przyszłość. Potrzeby wodne powiatu pokrywane są w przeważającym stopniu przez wody podziemne z trzeciorzędowej lub kredowej warstwy wodonośnej i wynoszą od 2 – 5,0m³/h. Większość istniejących na terenie powiatu ujęć wód podziemnych bazuje właśnie na tej warstwie wodonośnej.

¹ Powiatowy Program Ochrony Środowiska na lata 2004 - 2015

3.2.7. Zanieczyszczenie środowiska

Powiat brzozowski należy do mniej zanieczyszczonych rejonów województwa podkarpackiego. W szczególności w chwili obecnej większość kotłowni węglowych została już zamieniona na ekologiczne kotłownie opalane gazem ziemnym lub olejem opałowym lekkim. Zasadniczą uciążliwość dla środowiska stwarza hałas komunikacyjny, pochodzący od komunikacji drogowej i ulicznej.

W zakresie wód podziemnych wody poziomu trzeciorzędowego mają przekroczenia w zakresie zawartości potasu i azotanów i posiadają III klasę czystości wg Klasyfikacji jakości zwykłych wód podziemnych dla potrzeb monitoringu środowiska. W zakresie wód powierzchniowych:

- **wody rzeki Stobnica** z uwagi na duże zanieczyszczenie zostały zakwalifikowane jako nie odpowiadające obowiązującym normom ze względu na wysokie stężenie azotu azotynowego i zły stan sanitarny,
- **wody rzeki Morwawa** według wykonanej oceny odpowiadały pod względem hydrobiologicznym II klasie, natomiast pod względem fizykochemicznym i sanitarnym III klasie czystości,
- **wody potoku Rosielna** są zanieczyszczone i nie odpowiadają obowiązującym normom.

3.2.8. Ochrona przyrody

Ochrona przyrody w powiecie brzozowskim instytucjonalnie zorganizowana jest w postaci istniejących parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, rezerwatów przyrody oraz pomników przyrody.

Parki krajobrazowe

Czarnorzecko-Strzyżowski Park Krajobrazowy utworzono w celu zachowania odmiennych walorów krajobrazowych, jakie stanowią najpiękniejsze fragmenty Pogórza Strzyżowskiego i Pogórza Dynowskiego. Zajmuje tereny przygraniczne województwa podkarpackiego. Południowy zasięg części województwa ogranicza pętla Domaradz - Wola Komborska – Odrzykoń - Bratkówka - Wojaszkówka. Obejmuje ona cenne ekosystemy i malowniczy ciąg wychodni skalnych (z rezerwatem „Prządk”). Stopień zagrożenia środowiska przyrodniczego jest tu stosunkowo niski. Trzy szlaki turystyczne udostępniają najciekawsze fragmenty tego obszaru. Do cennych zabytków kultury materialnej należą: cmentarzysko kulturowe, grodzisko, ruiny zamku, zespoły podworskie i obiekty sakralne. Otulinę parku na terenie województwa stanowi Czarnorzecki Obszar Chronionego Krajobrazu.

Obszary chronionego krajobrazu

Wschodniobeskidzki Obszar Chronionego Krajobrazu

Powstał na mocy Rozporządzenia Wojewody Krośnieńskiego Nr 10 z dnia 2 lipca 1998 roku. Prawie w całości położony jest w Beskidach Wschodnich, jedynie północno-zachodni fragment leży na Pogórzu Dynowskim. Administracyjnie WOCHK znajduje się na terenie gmin: Baligród, **Brzozów**, Czarna, **Dydnia**, Komańcza, Lesko, Lutowska, Olszanica, **Nozdrzec**, Sanok, Solina, Zagórz, Ustrzyki Dolne. Omawiany Obszar charakteryzuje wysoka lesistość. W drzewostanach przeważają jodła i buk, często w starszych klasach wieku. Runo obfituje w gatunki rzadkie w tym objęte ochroną gatunkową. Należą tu m.in.: pióropusznik strusi, parzydło leśne, groszek wschodniokarpacki, podkolan zielonawy i listera jajowata. Rozległe kompleksy lasów charakteryzują się również bogactwem gatunkowym fauny. Występują tutaj typowe dla karpaccich lasów drapieżniki jak: niedźwiedź brunatny, ryś, wilk oraz żbik. Cennym elementem fauny jest również introdukowany tu w latach 60-tych żubr. O wyjątkowych walorach krajobrazowych, poza wysoką lesistością, decyduje również ukształtowanie terenu – łagodne wzniesienia porożcinane bogatą siecią rzek i potoków, w wielu miejscach tworzących malownicze przełomy.

Czarnorzecki Obszar Chronionego Krajobrazu

Jego zasięg wyznacza granica - linia między Przybówką a Domaradem, zaś z pozostałych stron - elipsa łącząca miejscowości (głównie drogami): Przybówka – Turaszówka – Odrzykoń – Korczyzna – Kombornia – Haczów – Jasionów - Wola Orzechowska – Jasienica Rosielna – Domaradz. W tym obrębie chronione są fragmenty roślinności Pogórza Dynowskiego i południowego skraju Pogórza Strzyżowskiego. Dobrze zachowane lasy zajmują wyższe partie terenu. Ochronie rezerwatowej podlegają dwa stanowiska cisa pospolitego („Kretówki” i „Cisy w Malinówce”). Wartości krajobrazowe i przyrodnicze tego obszaru uzupełniają liczne zabytki kultury materialnej, a zwłaszcza: osady kultury łużyckiej z początków epoki żelaza na stokach „Prządek”, resztki średniowiecznego zamku „Kamieniec”, obiekty skalne (Haczów, Łączki Jagiellońskie) i podworskie (Bratkówka, Haczów, Zmiennica, Łęki Strzyżowskie).

Rezerваты

„**Cisy w Malinówce**” - to rezerwat przyrody ustanowiony w 1958 roku w paśmie górskim, oddzielającym dolinę rzeki Wisłok od doliny Stobnicy. Na powierzchni ok. 4 hektarów we wsi Malinówka rośnie 1 065 cisów. Cisy z Malinówki obficie kwitną i owocują. Na obszarze rezerwatu jest kilka okazałych dębów. Jest to jedno z największych skupisk cisa w Polsce.

„**Kretówki**” – to rezerwat przyrody położony wśród lasów na północ od miejscowości Jabłonica Polska. Został utworzony w 1959 roku. Na obszarze lasu mieszanego o powierzchni 96 hektarów występuje ok. 400 sztuk cisów. Niektóre z nich liczą do 16 metrów wysokości, w wieku do 250 lat. W formach pojedynczych występują pomniki przyrody np. pojedyncze drzewa. Do nich należy zaliczyć dęby jesiony, lipy. Z chronionych roślin żyją tu wawrzynek wilcze tyko, bluszcz pospolity, widłak jałowcowaty. Osobliwością jest występowanie sałatnicy leśnej, gatunku chronionego dla flory wschodniokarpackiej.

Pomniki przyrody:

Gmina Brzozów	- 6 szt.	Gmina Haczów	- 2 szt.
Gmina Jasienica Rosielna	- 9 szt.	Gmina Dydnia	- 3 szt.
Gmina Domaradz	- 3 szt.	Gmina Nozdrzec	- 3 szt.

Tabela 5. Ochrona przyrody

Lp.	Obszary chronione	Powierzchnia obszarów chronionych w ha	Powierzchnia terenów chronionych na terenie objętym działaniem Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska” w ha
1.	Czarnorzecko-Strzyżowski Park Krajobrazowy	25 784	w gminie Domaradz – 400ha w gminie Jasienica Rosielna – 1384ha
2.	Wschodniobeskidzki Obszar Chronionego Krajobrazu	996,67	w gminie Brzozów – 1413ha w gminie Dydnia – 10967ha w gminie Nozdrzec – 4450ha
3.	Czarnorzecki Obszar Chronionego Krajobrazu	9 489	w gminie Brzozów – 2158ha w gminie Domaradz – 401ha w gminie Haczów – 2871ha w gminie Jasienica Rosielna – 1646ha

Źródło: Program ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami dla powiatu brzozowskiego na lata 2004-2015

Uwarunkowania historyczne

Region brzozowski od momentu jego przyłączenia na stałe do Polski (wcześniej znajdował się w granicach województwa ruskiego), stanowił integralną część jednostki administracyjnej zwanej ziemią sanocką. Obszar ten był wówczas pokryty rozległymi połaciami leśnymi, a liczba osad, w porównaniu ze stanem z XV i XVI wieku, była niewielka. Działalność osadniczą na szeroką skalę na ziemi sanockiej rozpoczął Kazimierz Wielki, a kontynuowali ją biskupi przemyscy i prywatni właściciele. W taki sposób zaczęły się krystalizować, szczególnie w zachodniej i północnej części ziemi sanockiej, zupełnie nowe osady, bądź istniejące już niewielkie, z czasem powiększane i zagospodarowywane. Wraz z rozwojem osadnictwa kształtowała się również na tych terenach sieć administracji kościelnej obrządku łacińskiego, nastawiona w głównej mierze na działalność misyjną. Stąd też bardzo wcześnie pojawiły się klasztory franciszkańskie w Sanoku i Krośnie.

Na przełomie XVI i XVII w. region brzozowski doznał szeregu katastrof i niepowodzeń (zarazy, pożary, wojny i najazdy Tatarów). Brzozów po tych klęskach odrodził się na nowo ze względu na liczne kontakty handlowe z innymi miastami takimi jak Sanok, Krosno, Lwów, a nawet Kraków i Gdańsk. Około 1770 roku na łąkach pomiędzy Starą Wsią, a Brzozowem stoczona została bitwa Konfederatów Barskich i oddziałów rosyjskich. Wraz z pierwszym rozbiorem Polski w roku 1772 Brzozów znalazł się pod panowaniem Austrii, na terenie Galicji, a jego znaczenie stopniowo się zmniejszało. Miasto musiało podporządkować się tzw. reformom józefińskim. Prześladowania zakonów przez zaborców przyniosły w konsekwencji kasatę większości klasztorów, zakonów i zgromadzeń na terenie zaboru austriackiego, którą zarządził Cesarz Józef II (stąd „reformy józefińskie”) w 1782 roku podpisując dekret kasacyjny. Kasata objęła między innymi misjonarzy, zlikwidowano 9 domów, w tym: **Brzozów**, Głogów Małopolski, Horodenka, Lipowiec, Lwów (2 domy), Przemyśl, Sambor. Zlikwidowany został też **Konwent Paulinów w Starej Wsi**. W tym okresie w konwencie starowiejskim było 10 ojców i 1 brat zakonny, nowicjuszy nie było. W oparciu o decyzje władz austriackich 5.IV.1786 r. kościół, klasztor i folwark popauliński przeszły na własność Funduszu Religijnego. Rozbiory Polski zadały też cios prowincji kapucynów. Po I Rozbiorze Polski (1772) w granicach Austrii znalazły się klasztory w Krośnie, Lwowie, Mariampolu, Olesku, Rozwadowie, **Sędziszowie**, **Kutkorzu** i **Bliznem**. W r. 1783 zaczęły się kasaty klasztorów. W ciągu kilku lat skasowano cztery klasztory: we Lwowie, Olesku, Mariampolu i **Bliznem**.

W połowie XIX wieku parafia brzozowska swym zasięgiem obejmowała miasto Brzozów, jego przedmieścia: Borkówkę, Podlesie, Potok oraz Starą Wieś.

W 1859 roku Brzozów stał się siedzibą powiatu wyodrębnionego z cyrkułu sanockiego. Założone zostały wówczas następujące organizacje i instytucje: Ochotnicza Straż Ogniowa (1874), Powiatowe Towarzystwo Zaliczkowe (1888), Towarzystwo Gimnastyczne "Sokół" (1893). Prężnie rozwijało się rzemiosło, brzozowskie wyroby rzemieślnicze były znane w wielu regionach Europy. Dużym przełomem okazał się rok 1909, wtedy to władze austriackie zezwoliły na utworzenie Gimnazjum w Brzozowie z polskim językiem wykładowym.

Po I Wojnie Światowej w lesie brzozowskim odkryto źródła wody jodobromowej. To odkrycie stało się załącznikiem Brzozowa Zdroju, który przeistoczył się w regionalny ośrodek leczniczy i wypoczynkowy. W okresie międzywojennym Brzozów rozbudowywał się tylko nieznacznie. Ponadto miasto nie posiadało połączenia kolejowego z innymi miastami.

W 1939 roku nastąpił atak wojsk niemieckich, co doprowadziło do okupacji Brzozowa przez nazistów. W mieście utworzono posterunek niemieckiej żandarmerii i więzienie które początkowo mieściło się w budynku byłego starostwa, a następnie w zabudowaniach plebańskich. Jednym z bardziej znanych wydarzeń wojennych było utworzenie getta, w którym mieszkali Żydzi z Brzozowa i okolic. 10 sierpnia 1942 roku oddział niemiecki przeprowadził selekcję mieszkańców getta. Efektem tego było wywiezienie mężczyzn do obozu pracy w Krakowie i obozu zagłady w Bełżcu oraz rozstrzelanie kobiet i dzieci w pobliskim lesie. Dzisiaj na tym miejscu stoi pomnik poświęcony eksterminacji Żydów w Brzozowie. Po wojnie mieszkańcy Brzozowa zasłużyli się uczciwą pracą, która przyniosła znaczne efekty gospodarcze i kulturalne. Brzozów w 1967 roku otrzymał tytuł „Wicemistrza Gospodarności”, a w 1970 roku został „Mistrzem Gospodarności”. Miasto wygrało także telewizyjny konkurs „Bank Miast”.

Uwarunkowania kulturowe

Kultura ludowa tworzyła się w regionie brzozowskim na przestrzeni minionych wieków pod silnym wpływem elementów niemieckich i ruskich. Dominującą rolę spełniała przeważająca liczebnie ludność polska – lecz z przemieszania się różnych wątków kulturowych powstała etniczna odrębność Pogórza o charakterze niejednorodnym. W XVIII i XIX wieku osiedlili się tutaj Żydzi i Cyganie, którzy jednak zachowali własną kulturę i obyczaje. Na tradycyjną kulturę ludową regionu wywarł bardzo poważny wpływ rozwój przemysłu naftowego w drugiej połowie XIX wieku. Drugim czynnikiem była emigracja zamorska, której początek nastąpił w latach osiemdziesiątych ubiegłego stulecia. Rosnące z każdym rokiem rzesze robotników – nacierzy oraz powracający z Oceanu po kilku latach pracy zarobkowej reemigranci stali się zaczątkiem przemian zarówno o charakterze gospodarczym, jak i kulturowym.

Na terenie powiatu brzozowskiego znajdują się niezwykle cenne przykłady budownictwa sakralnego w Haczowie, Humniskach, Domaradzu, Bliznem i Golcowej, a także w Uluczu, czy Jabłonce. Przykłady małej architektury w postaci wiatraków czy drewnianych studni spotkać można w Nozdrzcu, Dydni, Domaradzu, Starej Wsi, Orzechówce i Jasienicy Rosielnej. Coraz mniej jest przydrożnych kapliczek. Na terenie powiatu utrzymuje się jeszcze gdzieś rzeźbiarstwo ludowe. Kontynuowana jest też tradycja wypieku pieczywa obrzędowego, zdobienie wielkanocnych pisanek czy wykonywanie ozdobnych „pajaków” ze słomy i kolorowych bibułek. Hafciarstwo ludowe pielęgnowane jest przez mieszkanki Haczowa.

Dawne zanikające już zwyczaje mieszkańców regionu brzozowskiego związane były z kalendarzem kościelnym, co było świadectwem głębokiego wpływu, jaki miał Kościół na miejscową ludność. Piękne tradycje i zwyczaje, kultywowane dawniej, z czasem zaczęły popadać w zapomnienie. Tradycyjne wesela wystawiane przez zespoły ludowe są już dzisiaj coraz rzadziej spotykane. Próbuje temu zaradzić, działające na tym terenie placówki kultury - Muzeum Regionalne im. dra Adama Fastnachta w Brzozowie, organizując np. konkursy plastyczne dla dzieci poświęcone zwyczajom i tradycjom Świąt Bożego Narodzenia i Wielkanocy. Podobne konkursy organizują Gminny Ośrodek Kultury i Wypoczynku w Haczowie oraz Gminne Ośrodki Kultury w Dydni, Domaradzu, Jasienicy Rosielnej i Nozdrzcu. Placówki te sprawują pieczę nad działającymi na ich terenie kapelami ludowymi. W gminie Brzozów opiekę nad zespołami ludowymi sprawuje Brzozowski Dom Kultury. Placówka ta sprawuje opiekę nad kapelami ludowymi: Graboszczanie z Grabownicy Starzeńskiej, Przysietczanie z Przysietnicy, Górczanie z Górek.²

² Jerzy F. Adamski, *Brzozów i powiat brzozowski*, Brzozów 2002

3.3. Ocena społeczno-gospodarcza obszaru, w tym potencjału demograficznego i gospodarczego obszaru oraz poziomu aktywności społecznej

3.3.1. Potencjał demograficzny

3.3.1.1. Liczba ludności

Poniżej zamieszczone dane obejmujące lata 2004-2007 zostały przedstawione na podstawie informacji zamieszczonych na stronach internetowych Głównego Urzędu Statystycznego i Urzędu Statystycznego w Rzeszowie oraz w opracowaniu „Podregiony, powiaty, gminy”.

Liczbę ludności w gminach tworzących obszar działania Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska” w ciągu ostatnich czterech lat charakteryzowała nieznaczna tendencja spadkowa. Wyjątek stanowi jedynie gmina Jasienica Rosielna, gdzie w 2007 roku nastąpił wzrost liczby mieszkańców o blisko 0,1% w porównaniu z rokiem 2004.

Tabela 6. Liczba ludności

Wyszczególnienie	2004	%	2005	%	2006	%	2007	%
Gmina Brzozów	26 143	39,9	26 087	39,9	26 113	40,0	26 095	40,1
Gmina Domaradz	6 102	9,3	6 079	9,3	6 053	9,3	6 073	9,3
Gmina Dydnia	8 259	12,6	8 238	12,6	8 190	12,6	8 205	12,6
Gmina Haczów	9 123	13,9	9 079	13,9	9 075	13,9	9 058	13,9
Gmina Jasienica Rosielna	7 330	11,2	7 351	11,3	7 369	11,3	7 336	11,3
Gmina Nozdrzec	8 582	13,1	8 503	13,0	8 428	12,9	8 307	12,8
Powiat Brzozowski	65 539	100	65 337	100	65 228	100	65 074	100

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych

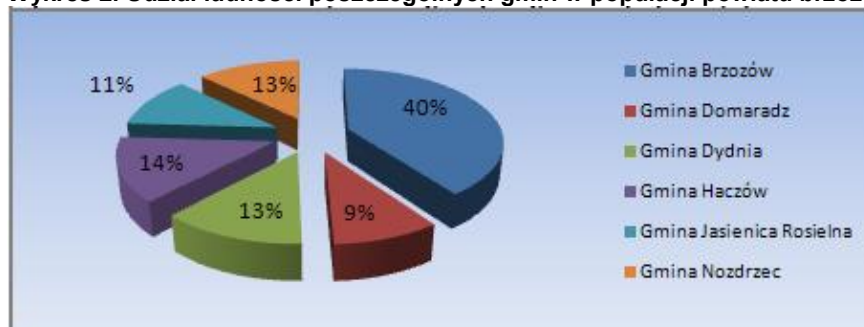
Aktualny stan ludności w gminach powiatu brzozowskiego na dzień 31 grudnia 2007 roku przedstawia poniżej zamieszczony wykres.

Wykres 1. Stan ludności w gminach powiatu brzozowskiego na 31.12.2007 roku (Źródło: na podstawie danych GUS, Bank Danych Regionalnych, www.gminy.pl)

Największy udział w ludności powiatu brzozowskiego mają mieszkańcy Miasta i Gminy Brzozów (40%), Gmina Haczów ma 14% udział i jednocześnie najwyższy wśród gmin ziemskich powiatu. Gmina Nozdrzec i Gmina Dydnia mają przybliżony udział (po 13%). Najmniejszy udział w ogóle ludności zamieszkującej powiat ma populacja Gminy Domaradz. Udział procentowy ludności poszczególnych gmin w społeczeństwie powiatu brzozowskiego obrazuje poniżej zamieszczony wykres.

Wykres 2. Udział ludności poszczególnych gmin w populacji powiatu brzozowskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Regionalnych

Średnia gęstość zaludnienia na koniec 2007 roku w Polsce wynosiła 122 osoby na km². Wskaźnik ten dla Województwa Podkarpackiego kształtował się na poziomie 118 osób na km², a w powiecie brzozowskim 121 osób na km². W porównaniu z krajem i województwem Podkarpackim wskaźnik gęstości zaludnienia w powiecie brzozowskim w 2007 roku kształtował się na poziomie nieco wyższym niż w województwie i był porównywalny z poziomem krajowym. Analizowane kryterium gęstości zaludnienia w poszczególnych gminach wchodzących w skład powiatu brzozowskiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Gęstość zaludnienia na km²

Wyszczególnienie	2007 rok
Gmina Brzozów	253
Gmina Domaradz	107
Gmina Dydnia	63
Gmina Haczów	126
Gmina Jasienica Rosielna	129
Gmina Nozdrzec	69
Powiat Brzozowski	121

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Regionalnych

3.3.1.2. Ruch naturalny ludności

W poniższej tabeli zgromadzono dane na temat ruchu naturalnego ludności zamieszkałej na terenie działania Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska” w ciągu ostatnich czterech lat. Podobnie jak ma to miejsce w całym kraju, w powiecie brzozowskim stwierdzić można coraz niższą liczbę urodzeń. W tabeli podano także wartość przyrostu naturalnego w liczbach bezwzględnych – jest to różnica pomiędzy liczbą urodzeń, a liczbą zgonów w danym roku.

Tabela 8. Ruch naturalny ludności

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007
Urodzenia ogółem				
Gmina Brzozów	286	298	286	304
Gmina Domaradz	69	58	62	56
Gmina Dydnia	95	82	88	93
Gmina Haczów	101	110	97	97
Gmina Jasienica Rosielna	91	88	85	88
Gmina Nozdrzec	88	79	102	81
Powiat Brzozowski	730	715	720	719
Zgony ogółem				
Gmina Brzozów	221	227	210	208
Gmina Domaradz	70	62	53	75
Gmina Dydnia	73	86	75	89
Gmina Haczów	79	94	90	78
Gmina Jasienica Rosielna	66	59	67	67
Gmina Nozdrzec	118	107	84	104
Powiat Brzozowski	627	635	579	621
Przyrost naturalny w liczbach bezwzględnych				
Gmina Brzozów	65	71	76	96
Gmina Domaradz	-1	-12	9	-19
Gmina Dydnia	22	-4	13	4
Gmina Haczów	22	16	7	19
Gmina Jasienica Rosielna	25	29	18	21
Gmina Nozdrzec	-30	-28	18	-23
Powiat Brzozowski	103	80	141	98

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Regionalnych

Ze względu na to, iż gminy tworzące obszar działania Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska” różnią się dość znacznie wielkością i liczbą mieszkańców, wartość przyrostu naturalnego podana w liczbach bezwzględnych nie oddaje faktycznych trendów, które występują w poszczególnych gminach. Z tego względu w kolejnej tabeli zamieszczono wartości przyrostu naturalnego w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców.

Przyrost naturalny w 2007 roku w powiecie brzozowskim wynosił 1,5 i był na takim samym poziomie jak analizowany wskaźnik dla województwa podkarpackiego i znacznie wyższy od notowanego w skali całego kraju, gdzie miał on wartość 0,3.

Tabela 9. Przyrost mieszkańców na 1000 ludności

Wyszczególnienie	Przyrost mieszkańców na 1000 ludności			
	2004	2005	2006	2007
Gmina Brzozów	2,5	2,7	2,9	3,7
Gmina Domaradz	-0,2	-0,6	1,5	-3,1
Gmina Dydnia	2,6	-0,5	1,6	0,5
Gmina Haczów	2,4	1,7	0,8	2,1
Gmina Jasienica Rosielna	3,4	3,9	2,4	2,8
Gmina Nozdrzec	-3,4	-3,2	2,1	-2,7
Powiat Brzozowski	1,6	1,2	2,1	1,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Regionalnych

3.3.1.3. Struktura ludności

Ważnym krokiem w analizie potencjału ludzkiego danego obszaru jest analiza struktury ludności ze względu na takie podstawowe zmienne jak płeć i wiek. W poniżej zamieszczonej tabeli przedstawiono udział kobiet i mężczyzn w ogólnej liczbie ludności każdej z gmin tworzących obszar działania Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska”.

Kobiety stanowią w Polsce ponad 51% ogółu ludności. Generalnie na 100 mężczyzn w kraju przypada 107 kobiet, przy czym proporcje płci są bardziej wyrównane na obszarach wiejskich. Współczynnik ten bardzo mocno zmienia się w zależności od wieku – wśród osób w wieku 0-40 lat występuje liczebna przewaga mężczyzn, natomiast w grupie osób powyżej 40 roku życia liczebnie przeważają kobiety, przy czym w najstarszych rocznikach (65 lat i więcej) na 100 mężczyzn przypada 167 kobiet.

W większości gmin powiatu brzozowskiego liczba kobiet przewyższa liczbę mężczyzn, aczkolwiek w gminie Domaradz i gminie Dydnia tendencja ta odbiega od powszechnie obserwowanej w kraju.

Tabela 10. Struktura ludności ze względu na płeć

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	%	Kobiety	%
Gmina Brzozów	26 095	12 749	48,86	13 346	51,14
Gmina Domaradz	6 073	3 071	50,57	3 002	49,43
Gmina Dydnia	8 205	4 109	50,08	4 096	49,92
Gmina Haczów	9 058	4 491	49,58	4 567	50,42
Gmina Jasienica Rosielna	7 336	3 585	48,87	3 751	51,13
Gmina Nozdrzec	8 307	4 085	49,18	4 222	50,82
Powiat Brzozowski	65 074	32 090	49,31	32 984	50,69

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Regionalnych

Duże znaczenie ma także analiza struktury ludności według wieku. W analizach demograficznych często stosowany jest podział ludności według ekonomicznych grup wieku, czyli na ludność w wieku produkcyjnym (18-59 lat dla kobiet i 18-64 lata dla mężczyzn), przedprodukcyjnym (0-17 lat) i poprodukcyjnym (powyżej 59/64 roku życia). Grupy ludności w wieku 0-17 lat i powyżej 59/64 roku życia tworzą razem grupę ludności w wieku nieprodukcyjnym. Skutki przemian demograficznych są bardzo wyraźne, jeśli analizuje się udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. Na początku lat 90. odsetek ten wynosił w Polsce prawie 30%, obecnie spadł do poziomu 19,6%. Na tym tle udział ludności w wieku 0-17 lat w gminach Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska” prezentuje się korzystnie. We wszystkich gminach wskaźnik ten przekracza poziom 21%, najniższy wynoszący 21,3% notuje się w gminie Nozdrzec, a najwyższy 26% w gminie Jasienica Rosielna. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym wynosi w Polsce 15,7%. W gminach Stowarzyszenia przyjmuje on wartości od 14,1% do 20,00%.

Tabela 11. Struktura ludności ze względu na ekonomiczne grupy wieku

Wyszczególnienie	Ogółem	Wiek przedprodukcyjny		Wiek produkcyjny		Wiek poprodukcyjny	
		mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety
Gmina Brzozów	26 095	3 128	3 026	8 428	7 842	1 193	2 478
Gmina Domaradz	6 073	726	698	1 977	1 609	368	695
Gmina Dydnia	8 205	975	975	2 663	2 239	471	882
Gmina Haczów	9 058	1 063	984	2 935	2 660	493	923
Gmina Jasienica Rosielna	7 336	966	939	2 276	2 091	343	721
Gmina Nozdrzec	8 307	891	882	2 633	2 243	561	1 097
Powiat Brzozowski	65 074	7 749	7 504	20 912	18 684	3 429	6 796

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Regionalnych

Ważnym wskaźnikiem jest wskaźnik obciążenia demograficznego, czyli liczba osób w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym. W Polsce w 2007 roku na 100 osób w wieku zdolności do pracy przypadało ponad 55 osób w wieku nieprodukcyjnym.

W powiecie brzozowskim obciążenie demograficzne jest wyższe, ale proporcja pomiędzy liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym do liczby osób w wieku poprodukcyjnym jest korzystna. Na sto osób w wieku produkcyjnym w poszczególnych gminach przypada: w gminie Brzozów 60,4 osoby w wieku nieprodukcyjnym, w gminie Domaradz 69,4, w gminie Dydnia 67,4, w gminie Haczów 61,9, w gminie Jasienica Rosielna 68 i w gminie Nozdrzec 70,4.

Podsumowując można stwierdzić, że struktura ludności na obszarze działania Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska” według wieku wypada korzystnie na tle kraju. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym wynosi we wszystkich gminach powyżej 21%. Wskaźnik obciążenia demograficznego jest wyższy niż ogólnopolski, ale wynika on przede wszystkim z dużego odsetka osób młodych, do 17 roku życia. Innym istotnym wymiarem przy określaniu potencjału ludzkiego danego obszaru jest wykształcenie ludności. Ostatnie kompleksowe badanie wykształcenia ludności, z którego dane zostały zebrane na poziomie gmin zostało przeprowadzone w ramach Narodowego Spisu Powszechnego w 2002 roku. Poniższa tabela obrazuje wykształcenie ludności w gminach Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska”.

Tabela 12. Struktura ludności według wykształcenia

Wyszczególnienie	Ogółem	Wykształcenie						
		Wyższe	Policealne	Średnie	Zasadnicze zawodowe	Podstawowe	Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	Nieustalone
Gmina Brzozów	21 157	1550	859	5728	4 882	6 877	984	277
Gmina Domaradz	4 982	215	112	959	1 316	1 923	444	13
Gmina Dydnia	6 698	215	87	1063	1 693	3 371	269	-
Gmina Haczów	7 573	358	212	1527	2 214	2 887	341	34
Gmina Jasienica Rosielna	5 691	252	137	1355	1511	2167	269	-
Gmina Nozdrzec	7 151	224	144	1020	1749	3438	576	-
Powiat Brzozowski	53272	2814	1551	11652	13365	20663	2883	344

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Regionalnych

Największy odsetek osób z wykształceniem wyższym występuje na terenie gminy Brzozów 7% i jest on wyższy niż wskaźnik notowany dla powiatu brzozowskiego. Podobnie najwyższy odsetek osób z wykształceniem policealnym i średnim notuje się w gminie Brzozów i jest on również wyższy niż na porównywanym obszarze. Wśród mieszkańców obszaru objętego oddziaływaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska” dominują osoby z niskim poziomem wykształcenia – najliczniejsze są grupy osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym i podstawowym. Osoby te razem tworzą około 64% wszystkich mieszkańców powiatu brzozowskiego. Stosunkowo najwyższym poziomem wykształcenia legitymują się mieszkańcy gminy Brzozów – nie stanowi to zaskoczenia zważywszy na miejsko-wiejski charakter tej gminy. Generalnie można stwierdzić, że struktura ludności powiatu brzozowskiego pod względem wykształcenia nie odbiega zasadniczo od struktury wykształcenia charakterystycznej dla polskich obszarów wiejskich. Odsetek osób z wykształceniem średnim i zasadniczym zawodowym jest tu nieco wyższy, zaś osób z wykształceniem podstawowym – niższy. Znacznie niższy jest także odsetek osób z niepełnym wykształceniem podstawowym bądź bez wykształcenia szkolnego.

3.3.2. Potencjał gospodarczy

3.3.2.1. Rynek pracy

3.3.2.1.1. Bezrobotni

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Brzozowie z września 2008 roku w obszarze działania Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska”, który jak wcześniej wspomniano pokrywa się z obszarem administracyjnym powiatu brzozowskiego zarejestrowanych było 5545 osób bezrobotnych, w tym 3401 kobiet. Oficjalne dane zamieszczone w poniższej tabelce pokazują utrzymujący się w ciągu ostatnich kilku lat wysoki wskaźnik bezrobocia w powiecie brzozowskim.

Tabela 13. Stopa bezrobocia na dzień 31.12 w powiecie brzozowskim na tle województwa i kraju [%]

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007	2008 (30.09.)
Polska	19,10%	17,60%	14,90%	13,0%	8,9%
województwo podkarpackie	19,10%	18,40%	16,50%	14,6%	12,3%
powiat brzozowski	27,80%	28,20%	25,60%	22,2%	21,6%

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Brzozowie, Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie

Jak wynika z powyższej zaprezentowanych danych, stopa bezrobocia w powiecie brzozowskim w latach 2004-2008 (30.09.) była znacząco wyższa od średniej dla województwa podkarpackiego i dla kraju. Sytuację na rynku pracy w poszczególnych powiatach województwa podkarpackiego mierzoną wskaźnikiem stopy bezrobocia przedstawia poniżej zamieszczona mapa. Powiat brzozowski, jest powiatem o najwyższej stopie bezrobocia w województwie, przez co został on zaliczony do powiatów zagrożonych wysokim bezrobociem strukturalnym (obok powiatu bieszczadzkiego), na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 1999 r. (Dz. U. z dnia 30 grudnia 1999 r.). Wobec takich obszarów stosowane są szczególne instrumenty ekonomiczno-finansowe i inne preferencje w celu ograniczenia bezrobocia i jego skutków.

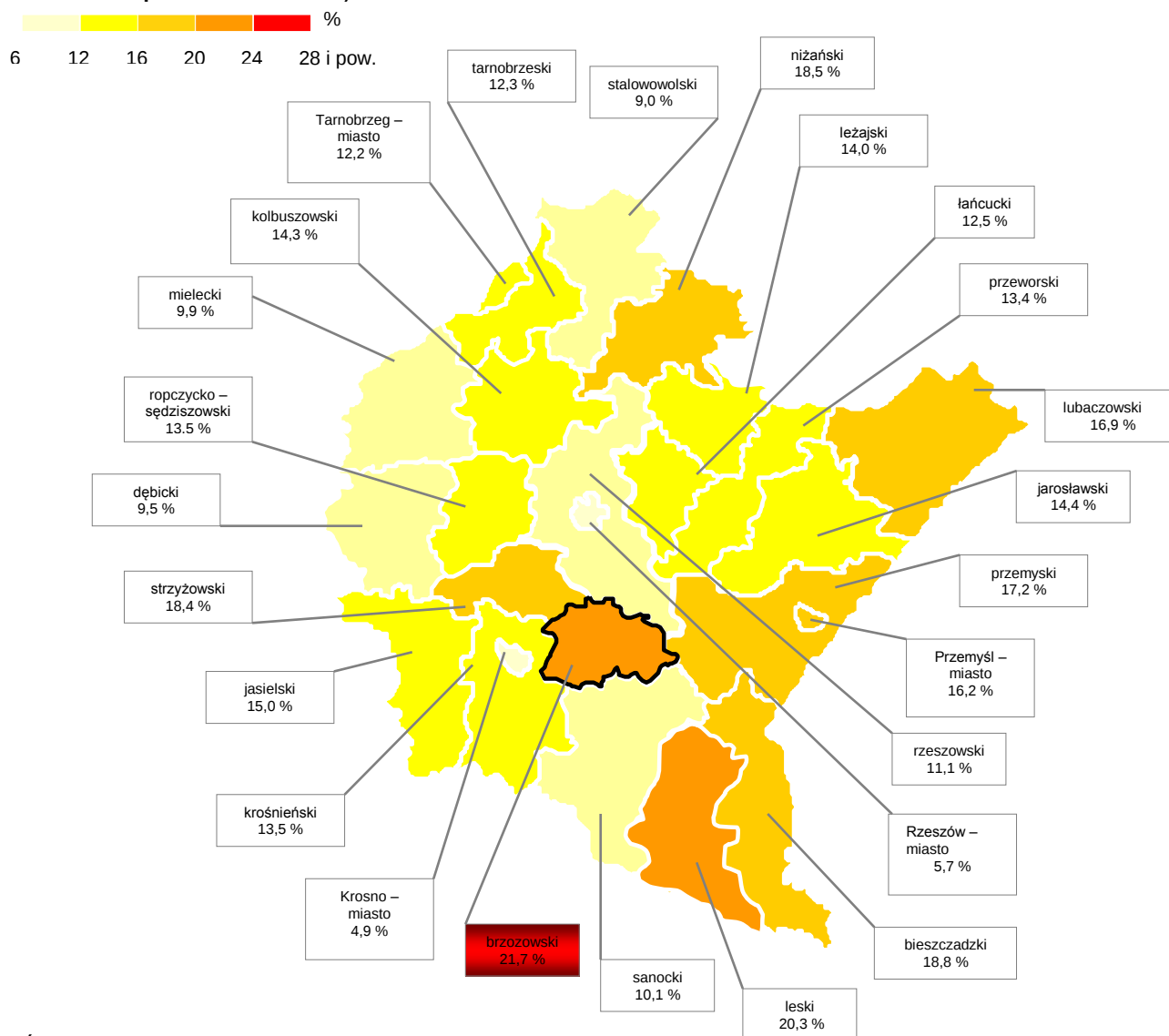
Liczbę osób bezrobotnych od 2004 roku do września 2008 roku z podziałem na gminy przedstawia poniższa tabela i wykres.

Tabela 14. Liczba osób bezrobotnych w poszczególnych gminach tworzących powiat brzozowski w latach 2004-2008 (30.09)

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007	2008(30.09.)
Miasto Brzozów	709	703	592	542	480
Gmina Brzozów	2197	2244	1972	1763	1620
Gmina Domaradz	781	792	708	649	564
Gmina Dydnia	1143	1144	1067	931	853
Gmina Haczów	862	856	758	703	655
Gmina Jasienica Rosielna	782	808	676	600	597
Gmina Nozdrzec	1037	1034	960	838	776
Razem:	7511	7581	6733	6026	5545

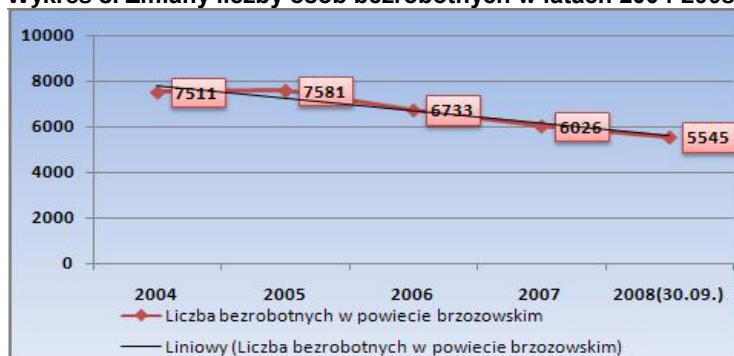
Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Brzozowie

Mapa 2. Stopa bezrobocia w poszczególnych powiatach woj. Podkarpackiego (stan na koniec października 2008r.)

Źródło: <http://www.wup-rzeszow.pl>

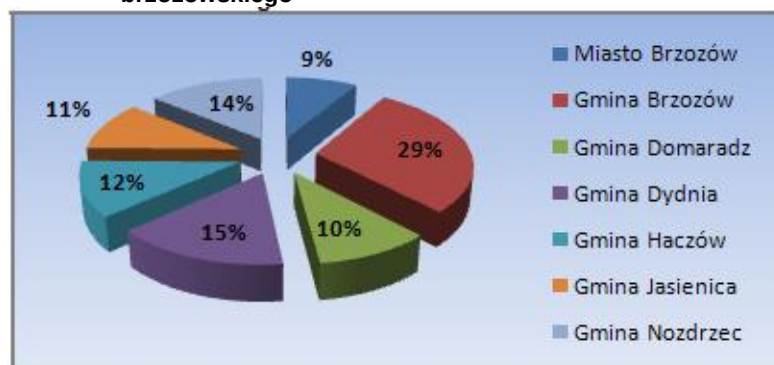
Wykres 3. Zmiany liczby osób bezrobotnych w latach 2004-2008 (30.09)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Brzozowie

Zmianę liczby bezrobotnych w powiecie brzozowskim charakteryzuje tendencja malejąca, przy czym w latach 2003 i 2005 nastąpił niewielki wzrost liczby bezrobotnych o 1% w porównaniu z latami 2002 i 2004. W ogólnej liczbie bezrobotnych dominują osoby zarejestrowane w gminie Brzozów (obszar wiejski), zaś bezrobotni zamieszkali w mieście mają najniższy udział w ogóle bezrobotnych z powiatu brzozowskiego.

Wykres 4. Procentowy udział osób bezrobotnych z poszczególnych gmin w ogóle bezrobotnych z powiatu brzozowskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Brzozowie

Tabela 15. Struktura zarejestrowanych bezrobotnych z podziałem na gminy (stan na 30.09.2008r.)

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych	Kobiety	Mężczyźni	Z prawem do zasiłku	Bez prawa do zasiłku
Miasto Brzozów	480	296	184	80	400
Gmina Brzozów	1620	985	635	278	1342
Gmina Domaradz	564	369	195	89	475
Gmina Dydnia	853	520	333	106	747
Gmina Haczów	655	405	250	125	530
Gmina Jasienica Rosielna	597	369	228	113	484
Gmina Nozdrzec	776	457	319	112	664
Razem:	5545	3401	2144	903	4642

Źródło: na podstawie danych PUP w Brzozowie

Wśród zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie brzozowskim we wrześniu 2008 roku przeważały kobiety, stanowiły one 61% ogółu zarejestrowanych. Jedynie 16% bezrobotnych w analizowanym 2008 roku posiadało prawo do zasiłku.

Poniżej zaprezentowana tabela przedstawia strukturę osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, z której wynika że, aż 3696 mieszkańców powiatu, to osoby długotrwale bezrobotne (66% ogółu bezrobotnych), a 20% to bezrobotni do 25 lat.

Tabela 16. Osoby bezrobotne w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych	Kobiety	Mężczyźni
Zarejestrowani bezrobotni do 25 roku życia	1139	646	493
Osoby które ukończyły szkołę wyższą do 27 roku życia	79	57	22
Powyżej 50 roku życia	760	362	398
Długotrwale bezrobotni	3696	2492	1204

Źródło: na podstawie danych PUP w Brzozowie

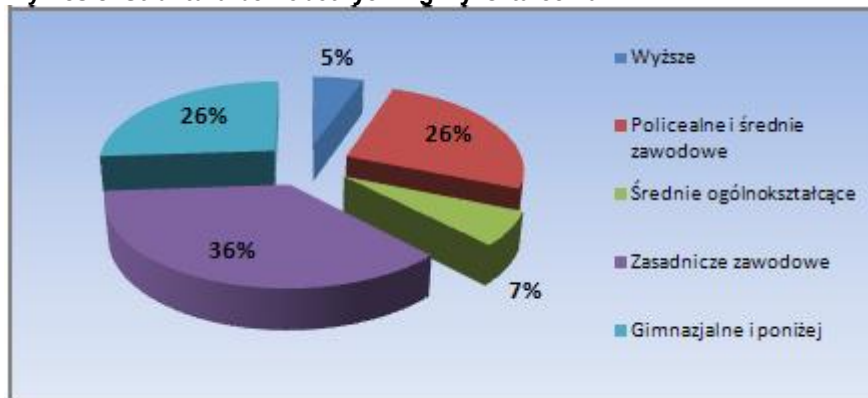
Z kolei w strukturze bezrobotnych pod względem wykształcenia dominują absolwenci szkół zasadniczych zawodowych. Najmniej liczną grupę stanowią bezrobotni z wykształceniem wyższym i średnim ogólnokształcącym. Zestawienie tabelaryczne bezrobotnych ze względu na przygotowanie zawodowe i obrazujący je wykres zostały zamieszczone poniżej.

Tabela 17. Struktura bezrobotnych wg wykształcenia i płci (stan na koniec września 2008 roku)

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych	Kobiety	Mężczyźni
Wyższe	300	226	74
Policealne i średnie zawodowe	1432	994	438
Średnie ogólnokształcące	357	283	74
Zasadnicze zawodowe	2009	1147	862
Gimnazjalne i poniżej	1447	751	696
Ogółem:	5545	3401	2144

Źródło: na podstawie danych PUP w Brzozowie

Wykres 5. Struktura bezrobotnych wg wykształcenia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Brzozowie

Wśród bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie brzozowskim we wrześniu 2008 roku 22% nie odbyło stażu przez okres do 5 lat, a 28% pozostawało wówczas bez odrobionego stażu. Strukturę zarejestrowanych bezrobotnych z podziałem na staż pracy przedstawia poniżej zamieszczona tabela.

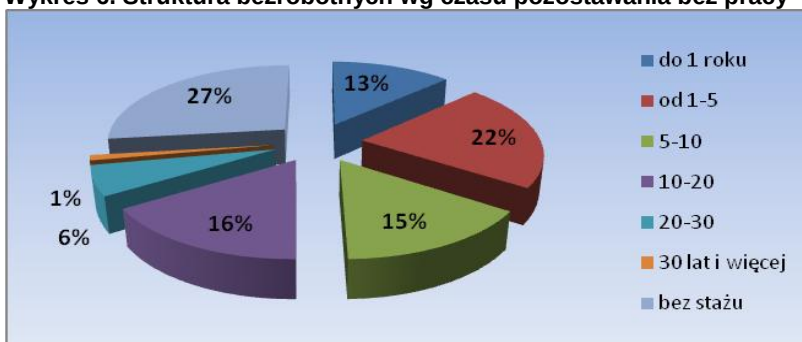
Tabela 18. Struktura zarejestrowanych bezrobotnych z podziałem na staż pracy (stan na koniec września 2008 roku)

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych	Kobiety	Mężczyźni
Staż	do 1 roku	502	211
	od 1-5	659	543
	5-10	495	346
	10-20	560	341
	20-30	131	202
	30 lat i więcej	19	41
	bez stażu	1035	460
Ogółem	5545	3401	2144

Źródło: na podstawie danych PUP w Brzozowie

Strukturę bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie brzozowskim według czasu pozostawania bez pracy i wieku przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 6. Struktura bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Brzozowie

Bezrobocie w powiecie brzozowskim dotyczy szczególnie osoby młode (25-34 lata). Taka struktura bezrobocia rodzi zagrożenie patologiami społecznymi, wpływa na ogólny stopień ubożenia społeczeństwa, a w konsekwencji stanowi realne zagrożenie dla części mieszkańców powiatu problemami wykluczenia społecznego, które wynikać mogą zarówno z nieporadności życiowej jak również z nierówności szans. Przyczyną utrzymującego się bezrobocia stała się recesja ekonomiczna oraz sytuacja na rynku rolnym, niedostosowanie kwalifikacji osób poszukujących pracy do nowych technologii, restrukturyzacja przemysłu, zmiany w organizacji pracy w mieście i na wsi. Kwestią niemierzalną pozostaje bezrobocie ukryte występujące na terenach wiejskich, które na pewno powiększa faktyczną liczbę osób pozostających bez stałego źródła utrzymania. Niepokojącym zjawiskiem jest dominujący udział osób długotrwale bezrobotnych wśród pozbawionych pracy, którzy stanowią 66% osób ogółu bezrobotnych.

3.3.2.1.2. Pracujący

Ważnym pojęciem demograficzno-społecznym jest aktywność ekonomiczna ludności, którą po raz ostatni badano w kompleksowy sposób w ramach Narodowego Spisu Powszechnego w 2002 roku. Ludność powyżej 15 roku życia dzielona jest na trzy zasadnicze kategorie: pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo. Osoby pracujące i bezrobotne razem tworzą kategorię „aktywni zawodowo”. Pozostałe osoby określane są jako „bierni zawodowo”. Ludność „bierna zawodowo” to osoby, które w danym momencie nie pracują i nie poszukują pracy, lub też nie są zdolne do jej podjęcia. Do tej grupy należą także osoby uczące się na poziomie ponadgimnazjalnym, średnim bądź wyższym. Istotną miarą statystyczną przy określaniu aktywności ekonomicznej jest współczynnik aktywności zawodowej, który stanowi procentowy udział osób aktywnych zawodowo w ogólnej liczbie ludności (w wieku powyżej 15 lat, bez osób o nieustalonym statusie na rynku pracy).

Należy podkreślić, że w latach 1988 – 2002 nastąpiło obniżenie współczynnika aktywności zawodowej w całym kraju o 9,8 punktu procentowego. Na tle wyników Narodowego Spisu Powszechnego, gdzie współczynnik aktywności zawodowej w całym kraju kształtuje się na poziomie 55,5%, a dla województwa podkarpackiego wynosi 52%, wartości współczynnika w gminach objętych działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska” kształtują się podobnie: od 47,1% w gminie Domaradz do 58,2% w gminie Haczów. Z kolei wskaźnik zatrudnienia, obliczany jako odsetek osób pracujących w ogólnej liczbie ludności powyżej 15 roku życia (bez osób o nieustalonym statusie na rynku pracy) najwyższą wartość osiąga w gminie Haczów 44,5%.

Tabela 19. Aktywność zawodowa ludności

Wyszczególnienie	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia
		Razem	Pracujący	Bezrobotni				
Gmina Brzozów	20193	9988	7185	2803	9520	685	51,2	36,8
Gmina Domaradz	4767	2211	1414	797	2479	77	47,1	30,1
Gmina Dydnia	6392	3084	2434	650	3163	145	49,4	39,0
Gmina Haczów	7215	4117	3149	968	2961	137	58,2	44,5
Gmina Jasienica Rosielna	5431	2921	2284	637	2431	79	54,6	42,7
Gmina Nozdrzec	6869	3680	2973	707	3055	134	54,6	44,1
Powiat Brzozowski	50867	26001	19439	6562	23609	1257	52,4	39,2

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2002 rok

W poniższych zestawieniach, gdzie zamieszczono informacje z 2006 roku na podstawie danych sporządzanych przez Główny Urząd Statystyczny na poziomie gmin, kategoria „pracujący” odnosi się do faktycznego miejsca pracy i nie obejmuje pracujących w podmiotach gospodarczych zatrudniających do 9 osób. W związku z tym liczba pracujących na terenie danej gminy według statystyki GUS – występująca w poniższych tabelach - jest znacznie niższa niż faktyczna liczba osób posiadających pracę, szczególnie przy uwzględnieniu faktu, iż większość podmiotów gospodarczych na terenie niewielkich gmin to właśnie małe przedsiębiorstwa, zatrudniające kilka osób. Poniższa tabela obrazuje liczbę pracujących według form własności. Wśród pracujących na terenie obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska” większość zatrudniona jest w sektorze prywatnym.

Tabela 20. Pracujący według form własności i płci

Wyszczególnienie	Ogółem	Sektor publiczny	Sektor prywatny
powiat brzozowski	12305	4135	8170
województwo podkarpackie	546124	172568	373556

Źródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie

Tabela 21. Pracujący według sektorów

Wyszczególnienie	Pracujący ogółem	Sektor rolniczy		Sektor przemysłowy		Sektor usługowy razem		Usługi rynkowe		Usługi nierynkowe	
		Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Gmina Brzozów	4643	55	1%	1278	28%	3310	71%	1058	23%	2252	49%
Gmina Domaradz	325	0	0%	48	15%	213	66%	96	30%	177	54%
Gmina Dydnia	616	24	4%	318	52%	274	44%	78	13%	196	32%
Gmina Haczów	371	15	4%	28	8%	328	88%	106	29%	222	60%
Gmina Jasienica Rosielna	560	0	0%	221	39%	335	60%	100	18%	235	42%
Gmina Nozdrzec	470	41	9%	59	13%	370	79%	57	12%	313	67%
Powiat Brzozowski	6985	143	2%	1952	28%	4890	70%	1495	21%	3395	49%

Źródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie

Analizując odsetek pracujących na tym obszarze w poszczególnych sektorach gospodarki można stwierdzić, że olbrzymia większość pracujących znalazła zatrudnienie w sektorze usług (najwięcej w gminie Haczów – 88%, najmniej w gminie Dydnia – 44%). Wysoki odsetek pracujących w sferze usługowej jest charakterystyczny dla rozwiniętej gospodarki rynkowej. Jednak dane zgromadzone w powyższej tabeli wyraźnie wskazują na to, że większość osób zatrudnionych w sferze usługowej pracuje w sektorze usług nierynkowych.

Sektor ten obejmuje administrację publiczną, obronę narodową, edukację oraz ochronę zdrowia i opiekę socjalną. Miejsca pracy w usługach nierynkowych tworzą przede wszystkim instytucje oraz przedsiębiorstwa finansowane ze środków publicznych – budżetu państwa oraz samorządów. Z tego względu zatrudnienie w tym sektorze w dużym stopniu obciąża budżet lokalnych samorządów i budżet państwa. Liczba osób pracujących w sektorze rolniczym jest niska – najwyższa w gminach Brzozów i Nozdrzec.

3.3.2.2. Przedsiębiorczość

3.3.2.2.1. Poziom przedsiębiorczości

Poniższy wykres obrazuje liczbę jednostek zarejestrowanych w rejestrze REGON w obszarze działania Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska” w latach 2004 -2007. W większości gmin tworzących obszar działania Stowarzyszenia liczba ta wzrosła, choć nierównomiernie. Jedynie w gminach Brzozów i Dydnia nastąpił spadek liczby podmiotów gospodarczych o 1% w porównaniu z rokiem 2004. Najwięcej jednostek zarejestrowanych w rejestrze REGON posiadają największe gminy: Brzozów, Haczów i Dydnia.

Wykres 7. Zmiana liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w obszarze działania Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska” w latach 2004 – 2007

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Regionalnych

Przy omawianiu potencjału gospodarczego danego obszaru jednym z najważniejszych wskaźników jest wskaźnik poziomu przedsiębiorczości. Wskaźnik ten oznacza liczbę zarejestrowanych podmiotów przypadających na 1000 mieszkańców. W Polsce wskaźnik ten wynosi 96,70, w województwie podkarpackim 67,73, zaś w powiecie brzozowskim i strzyżowskim odpowiednio 49,76 i 47,54. Wskaźniki przedsiębiorczości w obszarze działania Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska” są zróżnicowane i tak w gminach:

Brzozów i Haczów przewyższają one wskaźnik charakteryzujący powiat, ale są niższe od wojewódzkiego i znacznie odbiegają od notowanego w kraju. W pozostałych gminach wskaźnik przedsiębiorczości jest niższy od analizowanego wskaźnika dla powiatu, województwa i kraju. Najwięcej przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców posiadają gminy Brzozów i Haczów – 54,42 i 55,31. Bardzo niski wskaźnik przedsiębiorczości posiada gmina Nozdrzec – zaledwie 39,36 przedsiębiorstw zarejestrowanych na 1000 mieszkańców. Zjawisko to jest niestety charakterystyczne dla obszarów wiejskich.

Tabela 22. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON

Gmina	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON		Wzrost/spadek liczby przedsiębiorstw w %	Liczba przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców
	2004	2007		
Gmina Brzozów	1430	1420	-1%	54,42
Gmina Domaradz	287	290	1%	47,75
Gmina Dydnia	373	368	-1%	44,85
Gmina Haczów	498	501	1%	55,31
Gmina Jasienica Rosielna	318	332	4%	45,26
Gmina Nozdrzec	280	327	17%	39,36
powiat brzozowski	3186	3238	2%	49,76
Inne obszary - porównanie				
powiat strzyżowski	2886	2944	2%	47,54
woj. podkarpackie	139545	142056	2%	67,73
kraj	3576830	3685608	3%	96,70

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Regionalnych

3.3.2.2.2. Charakterystyka podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON

Sekcje Polskiej Klasyfikacji Działalności pozwalają na szczegółową analizę jednostek zarejestrowanych w rejestrze REGON ze względu na branże, w których podmioty te działają. Najwięcej podmiotów na terenie obszaru działania Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska” zarejestrowanych jest w sekcji „Handel, naprawa” - sekcja ta obejmuje przede wszystkim sklepy i firmy usługowe zatrudniając najczęściej kilka osób. Niski udział sektora rolniczego wynika wyłącznie z faktu, iż w obrębie tej branży funkcjonuje bardzo niewielka liczba podmiotów gospodarczych, zdecydowanie przeważają rolnicy indywidualni. Niewielki udział tego sektora pokazuje słabość lokalnego rolnictwa - jest ono rozdrobnione i produkuje głównie na własne potrzeby. Szczególną uwagę zwraca bardzo mała liczba podmiotów zarejestrowanych w dziale „Hotele i restauracje”. Liczba ta wydaje się szczególnie niska, jeśli weźmie się pod uwagę ogromny potencjał zasobów naturalnych obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska”, który może przyciągnąć znaczną liczbę turystów.

Tabela 23. Jednostki zarejestrowane w rejestrze REGON, według wybranych sekcji PKD

Lp.	Wyszczególnienie	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo [sekcja A]	Przetwórstwo przemysłowe [sekcja D]	Budownictwo [sekcja F]	Handel, naprawa [sekcja G]	Hotele i restauracje [sekcja H]	Transport [sekcja I]	Pośrednictwo finansowe [sekcja J]	Obsługa nieruchomości [sekcja K]	Administracja publiczna [sekcja L]	Edukacja [sekcja M]	Ochrona zdrowia i Pomoc społeczna [sekcja N]	Działalność usługowa komunalna, społeczna, indywid. [sekcja O]
1.	Gmina Brzozów	31	142	222	434	19	85	49	159	21	55	85	117
2.	Gmina Domaradz	8	35	92	58	6	14	9	23	7	12	7	19
3.	Gmina Dydnia	23	24	83	95	5	37	7	33	13	14	7	24
4.	Gmina Haczów	7	65	115	118	6	39	17	36	9	22	21	45
5.	Gmina Jasienica Rosielna	15	54	74	89	2	20	4	27	6	12	7	19
6.	Gmina Nozdrzec	29	44	70	53	7	33	3	19	11	22	14	21
7.	powiat brzozowski	113	364	656	847	45	228	89	297	67	137	141	245

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Regionalnych

W kolejnej tabeli zebrano szczegółowe sekcje i określono procentowy udział zarejestrowanych podmiotów w sektorze rolniczym, przemyśle i budownictwie, usługach rynkowych i nierynkowych. Zdecydowanie najwięcej zarejestrowanych jednostek działa w sektorze usług rynkowych oraz w branży przemysłowej i budowlanej. Najwięcej podmiotów działających w usługach rynkowych posiada gmina Brzozów – 61%, co jest zrozumiałe ze względu na miejsko-wiejski charakter tej gminy. Gminę Domaradz charakteryzuje z kolei najwyższy odsetek jednostek zarejestrowanych w przemyśle i budownictwie (44%).

Tabela 24. Jednostki zarejestrowane w rejestrze REGON- procentowy udział według sekcji (2007)

Gmina	Sektor rolniczy (sekcja A)		Przemysł, budownictwo (sekcje D, F)		Usługi rynkowe (sekcje G,H,I,J,K,O)		Usługi nierynkowe (sekcje L,M,N)	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Gmina Brzozów	31	2%	364	26%	863	61%	161	11%
Gmina Domaradz	8	3%	127	44%	129	44%	26	9%
Gmina Dydnia	23	6%	107	29%	201	55%	34	9%
Gmina Haczów	7	1%	180	36%	261	52%	52	10%
Gmina Jasienica Rosielna	15	5%	128	39%	161	48%	25	8%
Gmina Nozdrzec	29	9%	114	35%	136	42%	47	14%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Regionalnych

Z porównania danych zgromadzonych w powyższej tabeli z danymi dotyczącymi liczby pracujących według sektorów można wysnuć wniosek, że ogromna większość przedsiębiorstw działających na terenie działania Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska” to firmy małe, jednoosobowe bądź zatrudniające najwyżej kilka osób (w tym firmy rodzinne, zatrudniające domowników). Przedsiębiorstwa działające w usługach rynkowych stanowią od 42% (gmina Nozdrzec) do 61% (gmina Brzozów) wszystkich zarejestrowanych jednostek. Jednocześnie osoby pracujące w tym sektorze stanowią zaledwie od 12% (gmina Nozdrzec) do 30% (gmina Domaradz) ogółu pracujących. Wnioski te potwierdzają dane dotyczące formy prawnej zarejestrowanych podmiotów. Ogromna większość z nich to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą: 88% w gminie Domaradz i Haczów, 84% w gminie Dydnia, 83% w gminie Jasienica Rosielna, 81% w gminie Nozdrzec i 79% w gminie Brzozów. Najwięcej spółek handlowych (46) zarejestrowanych jest w gminie Brzozów, a najmniej w gminie Dydnia (1).

Uwagę zwraca bardzo mała liczba stowarzyszeń w gminach Domaradz i Jasienica Rosielna. Pomimo znakomitej aktywności części z nich, pozostałe charakteryzują się niskim zaangażowaniem w realizacji celów statutowych.

Tabela 25. Jednostki zarejestrowane w rejestrze REGON według formy prawnej

Gmina	Sektor publiczny	Sektor prywatny						
		Ogółem	Osoby fizyczne	Spółki handlowe	Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	Spółdzielnie	Fundacje	Stowarzyszenia
Gmina Brzozów	76	1344	1116	46	5	8	3	44
Gmina Domaradz	16	274	246	4	0	1	0	9
Gmina Dydnia	20	348	310	1	0	2	0	24
Gmina Haczów	25	476	425	2	1	2	0	16
Gmina Jasienica Rosielna	19	313	274	5	3	4	1	9
Gmina Nozdrzec	25	302	264	3	1	3	0	16

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Regionalnych

Problemem obszaru działania Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska” wpływającym na wysoki poziom bezrobocia jest brak dużych i średnich przedsiębiorstw, które stwarzają wiele miejsc pracy. Największymi pracodawcami na analizowanym terenie są: największy w Europie, producent koronek klockowych „KORONKI” S.A. z Brzozowa. Liczną grupę stanowią zakłady prowadzące działalność w zakresie inżynierii i budownictwa („WAFRO” S.A., „DROGBUD”, „ELEO BUDMAX”, „KRUSZ-BUD”, „ALGEO”). Istotną rolę odgrywają też firmy branży chemicznej (tworzywa sztuczne – „ARTGOS”, szkło gospodarcze – „KAMA”), spożywczej (mleczarstwo - OSM Jasienica Rosielna, wyroby cukiernicze – PPH „GRAN-PIK”), handlowej („ALTA”) oraz drzewnej („GRABO”, „POLIKAT”). Duże znaczenie dla funkcjonowania gospodarki powiatu odgrywa działalność Nadleśnictwa Brzozów. Jest ono głównym organizatorem giełd wysokiej jakości drewna, z udziałem kupców z wielu państw Europy, a nawet z Japonii.

3.3.2.2.3. Rolnictwo

Gminy Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska” mają w dużej mierze rolniczy charakter. Obszar ten nie charakteryzuje się zbyt korzystnymi warunkami dla rozwoju rolnictwa. Przeważają tu gleby IV klasy bonitacyjnej, a część obszarów gmin Dydnia, Domaradz i Nozdrzec należy do obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW),

zaś istniejący potencjał dla rozwoju rolnictwa nie może być optymalnie wykorzystany przy obecnym stanie rozdrobnienia gospodarstw. Gospodarstwa rolne na terenie gmin Stowarzyszenia to w przeważającej większości gospodarstwa o powierzchni do 1 hektara. Na terenie gmin występuje najwyżej po kilka gospodarstw o powierzchni większej niż 10 ha (w gminie Nozdrzec jest ich 18) – czyli takich, które mogłyby zostać uznane za perspektywiczne pod względem produkcji towarowej. Wyjątek stanowi gmina Domaradz, na której obszarze brak jest gospodarstw indywidualnych powyżej 10ha.

Rozdrobnienie rolnictwa na omawianym obszarze jest bardzo duże – trzeba podkreślić, że przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego w Polsce wynosi 9ha, a w Unii Europejskiej – 19,4ha. Tymczasem średnia wielkość gospodarstwa rolnego w województwie podkarpackim to 2,8 ha (jest to jeden z niższych wskaźników notowanych w kraju), a w powiecie brzozowskim 2,3ha.

Tabela 26. Indywidualne gospodarstwa rolne według obszaru

Gmina	Ogółem	do 1ha	1-2ha	2-5ha	5-7ha	7-10ha	10-15ha	15-20ha	powyżej 20ha
Gmina Brzozów	4483	2414	1261	737	42	16	7	0	6
Gmina Domaradz	1576	521	449	557	34	11	0	0	0
Gmina Dydnia	1912	491	470	808	113	21	4	0	3
Gmina Haczów	2178	701	648	725	65	24	8	0	7
Gmina Jasienica Rosielna	1597	492	439	605	45	11	3	0	0
Gmina Nozdrzec	2197	410	424	1103	190	49	18	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Powszechny Spis Rolny 2002

Tabela 27. Gospodarstwa rolne według prowadzonej działalności

Gmina	Gospodarstwa rolne								Ogółem
	Nie prowadzące żadnej działalności gospodarczej		Prowadzące wyłącznie działalność rolniczą		Prowadzące wyłącznie działalność pozarolniczą		Prowadzące działalność rolniczą i pozarolniczą		
	Ogółem	%	Ogółem	%	Ogółem	%	Ogółem	%	
województwo podkarpackie	68 179	22%	211 096	68%	7 647	2%	24 933	8%	311 855
powiat brzozowski	2 793	21%	9 320	70%	261	2%	1 005	8%	13 379

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Powszechny Spis Rolny 2002

Dominującą rolę wśród upraw roślinnych na analizowanym obszarze zajmują zboża – ponad 80% powierzchni upraw, następnie ziemniak, warzywa i rośliny pastewne. W wielu gminach duże znaczenie ma też chów bydła i trzody chlewnej. Trzeba podkreślić, że to, co z jednej strony stanowi barierę w rozwoju rolnictwa – duże rozdrobnienie gospodarstw, tradycyjne sposoby gospodarowania – z drugiej strony może stanowić atut przy podejmowaniu działalności nastawionej na produkcję ekologiczną. Właśnie w produkcji ekologicznej oraz w rozwoju agroturystyki można upatrywać przyszłych kierunków rozwoju rozdrobnionego polskiego rolnictwa – także na obszarze objętym działalnością Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska”.

3.4. Specyfika obszaru

Poniżej zamieszczone zapisy w sposób syntetyczny przedstawiają specyfikę analizowanego obszaru i są spójne z zapisami zamieszczonymi w Rozdziale 7.

Uwarunkowania przestrzenne - systematycznie rozwijana infrastruktura zagospodarowania ścieków i zaopatrzenia w wodę, - współpraca gmin w zakresie rozwiązywania problemów zagospodarowania odpadów ciekłych i stałych, - istniejąca baza kulturalno – oświatowa – braki w wyposażeniu, - mała ilość chodników w terenach zabudowanych, - niedostateczne oświetlenie dróg, - niedostatecznie rozwinięta i często przestarzała infrastruktura sportowo –	Uwarunkowania historyczne i kulturowe - słaba współpraca lokalnych środowisk oraz niedostatek oddolnych inicjatyw wykraczających poza granice sołectw i gmin, - wspólne korzenie i podobne doświadczenia historyczne, występowanie obiektów o dużej wartości historycznej i kulturowej (wiele z nich zostało wpisanych do rejestru zabytków), - działalność ochotniczych straży pożarnych, kół gospodyń wiejskich, - organizacja ponad gminnych imprez kulturalnych i sportowych, - działalność licznych zespołów amatorskich kultywujących kulturę i tradycje lokalne, - słaby dostęp gospodarstw domowych do
--	--

rekreacyjna i wypoczynkowa, - słabe oznakowanie turystyczne terenu, - budynki oświatowe i użyteczności publicznej, wymagające remontu lub rozbudowy, - niewystarczające wyposażenie jednostek OSP w sprzęt specjalistyczny do ratownictwa technicznego i gaśniczy, - niewystarczająca łączność internetowa i telefoniczna, - brak przygotowanych terenów do uprawiania sportów motorowych, - słaba infrastruktura w miejscach organizacji masowych imprez kulturalnych.	Internetu, - mała liczba aktywnie działających organizacji pozarządowych, - zły stan techniczny części zabytków, - niedostateczne oznakowanie i opis zabytków (dwory, pałace, kościoły), - bardzo niski stopień zabezpieczenia zabytków przed włamaniami i przeciwpożarowego, - zatracanie dorobku dziedzictwa kulturowego, - niewystarczająca baza kulturalna, - braki w wyposażeniu Gminnych Ośrodków Kultury w sprzęt muzyczny, elektroniczny, estradowy, stroje ludowe, itp., - mała różnorodność oferty kulturalnej, - zbyt mało działań integrujących środowisko (imprezy masowe, szkolenia, inne), - niewystarczająca oferta spędzania wolnego czasu dla dorosłych, - małe doświadczenie organizacji pozarządowych w pozyskiwaniu środków z funduszy zewnętrznych na działania związane z pielęgnowaniem tradycji i kultury, - bardzo niski poziom współpracy z innymi organizacjami i instytucjami w otoczeniu i za granicą w zakresie kultury, - niedostateczna promocja zabytków oraz działań w zakresie kultury, - powszechnie niska znajomość atrakcji turystycznych: zabytków, rezerwatów przyrody, twórców ludowych, galerii, - niedostateczna informacja o rezerwach przyrody, słabe oznakowanie, - niedostateczne ilości środków własnych na działalność statutową Kół Gospodyń Wiejskich (KGW) i organizacji pozarządowych (NGO), stanowiących wymagany wkład przy ubieganiu się o środki zewnętrzne, - zagrożenie kontynuacji działalności Kół Gospodyń Wiejskich – ograniczone środki, brak osobowości prawnej, zbyt mało następczyni kultywowania tradycji.
Uwarunkowania przyrodnicze i geograficzne - słabo urodzajne gleby (IV klasa bonitacyjna), - dość wysoka lesistość (bliska krajowej i nieco niższa niż w województwie), - stosunkowo duża bioróżnorodność środowiska przyrodniczego - bogactwo flory i fauny leśnej, - znaczne obszary podlegające ochronie: – Wschodniobeskidzki Obszar Chronionego Krajobrazu, – Czarnorzecki Obszar Chronionego Krajobrazu, – Czarnorzecko-Strzyżowski Park Krajobrazowy, – rezerваты i pomniki przyrody, - położenie w zlewni rzeki San,	Uwarunkowania ekonomiczne - rolniczy charakter wsi, gdzie użytki rolne stanowią znaczny udział w powierzchni całkowitej obszaru, - słabo urodzajne gleby, niska produkcja bydła i trzody chlewnej, - duża ilość małych gospodarstw rolnych (do 10 ha), - zbyt niski udział dochodów gospodarstw rolnych z działalności pozarolniczej, - zagrożenie bezrobociem strukturalnym, - niski wskaźnik przedsiębiorczości (niższy od średniej krajowej i znacznie odbiegający od średniej krajowej), - niski poziom kwalifikacji zawodowych wśród bezrobotnych, - wysoki poziom bezrobocia, - ograniczone zasoby kapitałowe na tworzenie

- zasoby wód podziemnych, - tereny dogodne do wykorzystania energii odnawialnej, - walory środowiska sprzyjające aktywności fizycznej mieszkańców, - bardzo niski poziom wykorzystywania alternatywnych źródeł energii (energia odnawialna), - niedostateczna promocja energooszczędnych technologii budowlanych, - brak inwentaryzacji potencjału ekologicznego w zakresie pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych, - bardzo słabo rozwinięta infrastruktura rekreacyjna w lasach i innych atrakcyjnych dla wypoczynku miejscach.	- i rozwijanie firm, zwłaszcza mikroprzedsiębiorstw, - niski stopień innowacyjności nowych przedsięwzięć realizowanych przez lokalne podmioty gospodarcze, - bardzo niski poziom współpracy z innymi organizacjami i instytucjami w otoczeniu i za granicą w zakresie aktywności gospodarczej mieszkańców, - małe zainteresowanie inwestorów tworzeniem nowych miejsc pracy, - niedostatecznie rozwinięty sektor MSP, - bardzo mała liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w sekcji „Hotele i restauracje” mimo dobrych warunków dla rozwoju turystyki, - ograniczone zasoby wykwalifikowanej siły roboczej, - ograniczone możliwości rozwoju zawodowego mieszkańców, - ograniczone możliwości zmiany kwalifikacji lub podnoszenia kwalifikacji zawodowych, - niska świadomość w zakresie popierania rodzimej produkcji i usług, - niewykorzystany gospodarczo potencjał turystyczny obszaru, - niedostateczne rozwinięta baza turystyczna i rekreacyjna, - brak tradycji w obsłudze ruchu turystycznego, - niska świadomość mieszkańców z korzyści wynikających ze świadczenia usług turystycznych, - niewystarczająca promocja walorów turystycznych i gospodarczych obszaru działania LGD.
--	--

4. Analiza SWOT dla obszaru objętego LSR, wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy

W trakcie spotkań szkoleniowo-warsztatowych przeprowadzonych we wszystkich gminach z terenu działania LGD „Ziemia Brzozowska” uczestnicy identyfikowali czynniki rozwojowe sprzyjające (atuty i szanse) oraz niesprzyjające (słabości i zagrożenia) w następujących obszarach:

- jakość życia mieszkańców,
- dziedzictwo kulturowe,
- sfera techniczno-przestrzenna,
- aktywność gospodarcza mieszkańców.

Identyfikacja dokonana została odrębnie dla czynników rozwojowych wewnętrznych (atuty i słabości), odnoszących się do terenu działania LGD (na które podmiot analizy w dużym stopniu może wpływać) oraz czynników rozwojowych zewnętrznych (szanse i zagrożenia) odnoszących się do otoczenia terenu działania LGD (na które podmiot analizy nie może wpływać lub może wpływać tylko w bardzo ograniczonym stopniu).

4.1. Czynniki rozwojowe w zakresie jakości życia mieszkańców

Ocena dokonana w zakresie jakości życia mieszkańców jest przedstawiona poniżej. Analizując tę sferę życia brano przede wszystkim pod uwagę następujące potrzeby mieszkańców:

- ochrona zdrowia,
- bezpieczeństwo życia,
- stan środowiska naturalnego,
- stopa życiowa mieszkańców,
- stan transportu i komunikacji publicznej,
- infrastruktura sportowa i rekreacyjna,
- sytuacja mieszkaniowa,
- możliwości edukacji i kształcenia,
- dostęp do kultury,
- współuczestnictwo w życiu społecznym,
- sieć handlowa.

Atuty	Słabości
- wysokie walory przyrodniczo - krajobrazowe obszaru działania LGD, - korzystne położenie powiatu przy ważnych szlakach komunikacyjnych, - gęsta sieć cieków wodnych, wody otwarte, - wysokie walory turystyczne i rekreacyjne rzeki San, - czyste środowisko naturalne, - wysokie zaangażowanie części mieszkańców w sprawy społeczne, - zaradność mieszkańców, - coraz wyższy poziom wykształcenia młodego pokolenia, - duża liczba mieszkańców z wykształceniem średnim i wyższym, - systematycznie rozbudowywane i modernizowane obiekty oświatowe, - sieć bibliotek gminnych, biblioteka pedagogiczna zapewniające szeroki dostęp do publikacji książkowych, wydawnictw, - prężnie działające w gminach Gminne Ośrodki Kultury, - integracja mieszkańców w stanach zagrożeń zdarzeniami losowymi, - prężnie działające organizacje społeczne, - funkcjonujące posterunki Policji w każdej	- niska stopa życiowa części mieszkańców, - niski poziom płac na lokalnym rynku pracy, - mały popyt na usługi, - wysokie bezrobocie, ukryte bezrobocie zwłaszcza na obszarach wiejskich, - migracja zarobkowa młodych, wykształconych ludzi, - wyludnianie się wsi, - ograniczony dostęp do kształcenia zawodowego, - niskie kwalifikacje zawodowe znacznej części osób bezrobotnych, - wysoki udział osób młodych wśród bezrobotnych, - bierność bezrobotnych i osób korzystających z pomocy GOPS, - niewystarczający poziom aktywizacji bezrobotnych mieszkańców w zakresie podejmowania pracy, - wykluczenie społeczne osób niepełnosprawnych, kobiet, - zjawiska wandalizmu, niszczenie mienia społecznego, - bardzo małe poczucie odpowiedzialności za mienie społeczne, - brak reakcji dorosłych na przypadki

gminie oraz Komenda Powiatowa w Brzozowie, – niska przestępczość, – wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców, – czynne kryte pływalnie (Blizne, Brzozów), – wysoka skuteczność Powiatowego Urzędu Pracy w Brzozowie w rozwiązywaniu problemów bezrobotnych, – ustabilizowana liczba działających podmiotów gospodarczych, – indywidualna inicjatywa i przedsiębiorczość mieszkańców, – wolne tereny inwestycyjne i budowlane, – systematyczna poprawa infrastruktury technicznej, – duża dostępność materiałów i usług budowlanych, – wystarczająca liczba ośrodków zdrowia, – prężnie działający Podkarpacki Ośrodek Onkologiczny w Brzozowie, – istniejące Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej wspierające rodziny najuboższe i patologiczne w ramach posiadanych środków, – działalność świetlic terapeutycznych, warsztatów terapii zajęciowej, domów dziennego pobytu i innych placówek zajmujących się osobami będącymi w potrzebie, – wdrażanie programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, – wzrost miejsc pracy w lokalnych podmiotach gospodarczych, – organizacja prac interwencyjnych, – istniejący potencjał dla rozwoju turystyki wiejskiej, – systematycznie rozbudowywana sieć kanalizacyjna, – zdecydowana poprawa dostępności sieci telefonii komórkowej, – funkcjonujące jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej – wieloletnia tradycja, – funkcjonujące Koła Gospodyń Wiejskich, – dobra znajomość środowiska, jego problemów przez władze gmin i powiatu, – systematycznie rozwijana baza sportowo-rekreacyjna, – wzrost aktywności klubów sportowych, – zwiększająca się liczba funkcjonujących organizacji pozarządowych nastawionych na rozwiązywanie problemów lokalnych, – zwiększająca się liczba osób, które chcą pracować na rzecz swojego środowiska, – pozytywny stosunek władz samorządowych dla inicjatyw osób i organizacji działających na rzecz społeczności lokalnych, – wieloletnia tradycja i zachowane zwyczaje ludowe.	niepożądanych zachowań społecznych, – niewystarczający stan techniczny dróg, – słabo rozwinięta sieć wodno – kanalizacyjna, – nieznana jakość wody w większości ujęć indywidualnych, – niewystarczające utrzymanie dróg, brak chodników, niewystarczające oświetlenie dróg, – niewystarczająca powierzchnia uzbrojonych terenów pod budownictwo mieszkaniowe, – ograniczony dostęp do Internetu, – niewystarczające wyposażenie jednostek OSP w sprzęt specjalistyczny do ratownictwa technicznego i gaśniczy, – spadek liczby mieszkańców (ujemny przyrost naturalny), – ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki medycznej w gminach, – niewystarczający stan techniczny i wyposażenie infrastruktury zdrowia, – wzrastająca liczba osób w podeszłym wieku wymagających opieki, – bariery architektoniczne w miejscach publicznych, – ograniczony dostęp do rehabilitacji, – niski poziom profilaktyki zdrowotnej, – bardzo ograniczony dostęp do doradztwa i szkoleń w zakresie dbania o urodę, zdrowego odżywiania się, utrzymywania wysokiej kondycji i zdrowia, – łatwość dostępu do używek dla osób niepełnoletnich, wzrastająca liczba osób nadużywających alkoholu, – mało osób chętnych do niesienia stałej pomocy osobom niedołącznym, chorym i niepełnosprawnym, – brak dostatecznej opieki i edukacji przedszkolnej, – ograniczony dostęp do nauki języków obcych i informatyki dla osób dorosłych, – mała różnorodność oferty kulturalnej, – brak zorganizowanych ogólnodostępnych placów zabaw dla dzieci, – niewystarczająca troska rodziców o prawidłowy rozwój emocjonalny i fizyczny dzieci i młodzieży, – bardzo mała aktywność mieszkańców w zakresie sprawności fizycznej, – styl życia dzieci i młodzieży sprzyjający powstawaniu wad postawy, – niewystarczająca kadra do prowadzenia sportowych zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży oraz trenerska w klubach sportowych, – niska aktywność społeczna mieszkańców, – zbyt mało liderów w środowiskach wiejskich, – brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu dla osób niepełnosprawnych, – bariery architektoniczne dla niepełnosprawnych,
---	--

	– niewystarczające dostosowanie istniejących obiektów i terenów naturalnych na potrzeby turystyki, – niewykorzystany potencjał turystyczny obszaru, – niewykorzystane warunki do rozwijania agroturystyki w gospodarstwach rolnych, – niedostateczna liczba zakładów świadczących podstawowe usługi bytowe (fryzjer, szewc itd.), – niewystarczająca promocja walorów turystycznych i gospodarczych obszaru działania LGD.
--	--

Szanse	Zagrożenia
– dostępne programy pomocowe na rozwój gospodarstw rolnych i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich (Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013, Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013, Program Operacyjny Kapitał Ludzki), – wsparcie państwa dla osób podejmujących działalność gospodarczą i tworzących nowe miejsca pracy, – istniejące programy pomocowe na rozwój infrastruktury (RPO WP na lata 2007-2013), – położenie w pobliżu granic – Słowacja, Ukraina, – bliskość dużych ośrodków miejskich, – wzrost inwestycji infrastrukturalnych podnoszących dostępność komunikacyjną obszaru oraz sprzyjających poprawie środowiska naturalnego, – wysoki stopień wykrywalności przez Policję przestępstw i wykroczeń, – bliskość uzdrowisk (Iwonicz-Zdrój, Rymanów Zdrój, Polańczyk), – promocja zdrowego stylu życia w mediach, – możliwość pozyskania dofinansowania na inwestycje związane z funkcjonowaniem służby zdrowia, placówek edukacyjnych i pomocy społecznej, – dostępność środków wspierających integrację w środowisku osób niepełnosprawnych, – coraz większa świadomość społeczeństwa w zakresie potrzeby włączenia osób niepełnosprawnych do czynnego życia społecznego, – istniejące przepisy prawne uwzględniające potrzeby niepełnosprawnych, – dostępne środki pomocowe z funduszu dla osób niepełnosprawnych, – dostępne fundusze budżetowe i pozabudżetowe na rozwój infrastruktury i organizację działalności sportowo-rekreacyjnej, – duże możliwości podnoszenia i rozszerzania kwalifikacji zawodowych,	– trudny dostęp do zewnętrznych środków zasilania finansowego, – niski poziom świadomości na temat racjonalnego odżywiania się, – bardzo znaczący wzrost natężenia ruchu na drogach, – duży popyt na wykwalifikowanych pracowników i atrakcyjne oferty pracy poza granicami kraju i w większych ośrodkach miejskich w Polsce, – emigracja zarobkowa związana z wysokim bezrobociem, – szybkie starzenie się społeczeństwa, – ograniczone możliwości kadrowe i sprzętowe Policji, – narastanie negatywnych zjawisk patologii zachowań społecznych, – obojętność społeczeństwa na zachowania patologiczne, – niekorzystne wzorce zachowań (agresywność) płynące z mediów, Internetu, gier komputerowych, – wysokie koszty nabywania gruntów, – niewydolny system ochrony zdrowia, – wysokie koszty leczenia i rehabilitacji, – wysokie koszty utrzymania bazy sportowo – rekreacyjnej, – wzrastające koszty organizacji imprez rekreacyjno-sportowych i wypoczynkowych, – ograniczone środki na oświatę, – wysokie koszty kształcenia w odległych ośrodkach akademickich, – wysokie bezrobocie i znikoma ilość atrakcyjnych ofert pracy w regionie, – stresujący tryb życia związany z nadmierną aktywnością zawodową, – groźba kryzysu gospodarczego.

– zewnętrzne środki finansowania lub dofinansowania przedsięwzięć edukacyjnych, promocyjnych i innych (fundacje, programy itp.), – możliwość kształcenia na poziomie wyższym na terenie Krosna lub Sanoka.	
---	--

4.2. Czynniki rozwojowe w zakresie dziedzictwa kulturowego

Atuty	Słabości
– znacząca liczba obiektów wpisanych do rejestru zabytków ruchomych i rejestru zabytków nieruchomych, – istniejące zabytki kultury i historii (zabytkowe kościoły, cmentarze, dworki), – unikalne w skali światowej zabytki budownictwa sakralnego: zespół kościelno plebański w Bliznem, XIV-wieczny drewniany kościół gotycki w Haczowie (najstarszy i największy w Europie) – wpisane na listę światowego dziedzictwa kulturowego UNESCO, – unikalne w skali krajowej zabytki budownictwa sakralnego: m.in. kościoły w Golcowej, Domaradzu, Humniskach, Jasienicy Rosielnej, Jabłonce, Krzywem, cerkiew w Uluczu, – dobry stan techniczny większości zabytków, – miejsca kultu pielgrzymkowego, – aktywne, o wieloletniej tradycji organizacje społeczne - Koła Gospodyń Wiejskich, Ochotnicze Straże Pożarne, – przykłady aktywnej działalności na rzecz swojego środowiska organizacji pozarządowych, – zwiększająca się liczba osób, które chcą pracować na rzecz swojego środowiska, – kultywowane tradycje: hafty, pieśni, produkty lokalne, stroje, obrzędy, – funkcjonujące zespoły śpiewacze, obrzędowe, kapele ludowe, orkiestry dęte, – funkcjonująca izba pamięci w Haczowie, prezentująca tradycyjne hafty haczowskie, instrumenty ludowe, malarstwo, – kulturotwórcze działania gminnych ośrodków kultury (GOK-ów), – liczni artyści i twórcy ludowi o dorobku znanym często poza granicami województwa, – aktywne środowisko poetów, – sieć bibliotek gminnych, biblioteka pedagogiczna zapewniające szeroki dostęp do publikacji książkowych, wydawnictw, – działające zespoły ludowe i sportowe, – cykliczne imprezy kulturalne organizowane w każdej gminie, – systematycznie rozbudowywane i modernizowane obiekty oświatowe, – pozytywny stosunek władz samorządowych dla inicjatyw osób i organizacji działających	– zły stan techniczny części zabytków, – niedostateczne oznakowanie i opis zabytków (dwory, pałace, kościoły), – bardzo niski stopień zabezpieczenia zabytków przed włamaniami i przeciwpożarowego, – zatraćanie dorobku dziedzictwa kulturowego, – niewystarczająca baza kulturalna, – braki w wyposażeniu Gminnych Ośrodków Kultury w sprzęt muzyczny, elektroniczny, estradowy, stroje ludowe, itp., – niewystarczająca kadra animatorów kultury, – niewystarczające środki finansowe na prowadzenie działalności kulturalnej w gminach, – mała różnorodność oferty kulturalnej, – niewystarczający dostęp do Internetu, – ograniczony dostęp do nauki języków obcych i informatyki dla osób dorosłych, – coraz mniejsze utożsamianie się mieszkańców z obszarem na którym żyją, – zbyt mało działań integrujących środowisko (imprezy masowe, szkolenia, inne), – niewystarczająca troska rodziców o prawidłowy rozwój emocjonalny i fizyczny dzieci i młodzieży, – mało pozytywnych wzorców zachowań prospołecznych, – niewystarczająca oferta spędzania wolnego czasu dla dorosłych, – małe doświadczenie organizacji pozarządowych w pozyskiwaniu środków z funduszy zewnętrznych na działania związane z pielęgnowaniem tradycji i kultury, – małe zaangażowanie organizacji i grup społeczno - zawodowych w działaniach na rzecz swojego środowiska, – bardzo niski poziom współpracy z innymi organizacjami i instytucjami w otoczeniu i za granicą w zakresie kultury, – niedostateczna promocja zabytków oraz działań w zakresie kultury, – powszechnie niska znajomość atrakcji turystycznych: zabytków, rezerwatów przyrody, twórców ludowych, galerii, – niedostateczna informacja o rezerwach przyrody, słabe oznakowanie, – niedostateczne ilości środków własnych na działalność statutową Kół Gospodyń Wiejskich (KGW) i organizacji

na rzecz społeczności lokalnych, współpraca gmin i powiatu w zakresie realizacji wspólnych przedsięwzięć kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych.	pozarządowych (NGO), stanowiących wymagany wkład przy ubieganiu się o środki zewnętrzne, – powszechny brak osobowości prawnej kół KGW, – zużycie sprzętu w wypożyczalniach naczyń KGW, – częsty brak stałej siedziby dla kół KGW, – brak promocji działań kół KGW, – częste przypadki braku wizji działalności kół KGW w przyszłości, – zagrożenie kontynuacji działalności Kół Gospodyń Wiejskich – ograniczone środki, brak osobowości prawnej, zbyt mało następczyni kultywowania tradycji, – niewystarczająco znana w środowiskach działalności Kół Gospodyń Wiejskich, – trudności finansowe z utrzymaniem budynków OSP, – brak w niektórych gminach przestrzeni do organizowania imprez masowych.
--	--

Szanse	Zagrożenia
– dostępne programy pomocowe na działalność w zakresie kultury, – bliskość dużych ośrodków miejskich z silnymi ośrodkami kultury, – istniejące programy pomocowe na rozwój infrastruktury, w tym infrastruktury kultury (RPO Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013), – promocja obszaru Podkarpacia w mediach, publikacje, foldery, albumy itp., – dostępne fundusze budżetowe i pozabudżetowe na rozwój infrastruktury i organizację działalności sportowo-rekreacyjnej, – rozwój wolontariatu, – zewnętrzne środki finansowania lub dofinansowania przedsięwzięć edukacyjnych, promocyjnych i innych (fundacje, programy itp.), – możliwość kształcenia na poziomie wyższym na terenie Krosna lub Sanoka.	– niekorzystne wzorce zachowań – postępująca pauperyzacja intelektualna społeczeństwa, – ekspansja tzw. kultury masowej, – wysokie koszty uczestniczenia w imprezach kulturalnych, – niski udział czynny i bierny społeczeństwa w działaniach kulturowych, – trudny dostęp do zewnętrznych środków zasilania finansowego, – wysokie koszty utrzymania bazy obiektów związanych z kulturą, – wzrastające koszty organizacji imprez rekreacyjno-sportowych i kulturalnych, – ograniczone środki na oświatę, – istniejące przepisy dotyczące bezpieczeństwa, utrudniające organizację imprez.

4.3. Czynniki rozwojowe w sferze techniczno - przestrzennej

Ocena czynników rozwojowych została dokonana dla potencjału technicznego (budynków i budowli, infrastruktury technicznej i społecznej, systemów zabezpieczeń, eksploatacji i odnowy) oraz dla potencjałów ekologicznego i ludzkiego.

Atuty	Słabości
– realizowane inwestycje w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej, – systematycznie rozwijana infrastruktura zagospodarowania ścieków i zaopatrzenia w wodę, – współpraca gmin w zakresie rozwiązywania problemów zagospodarowania odpadów ciekłych i stałych,	– niewystarczająca infrastruktura zagospodarowania i oczyszczania ścieków, – istniejące oczyszczalnie ścieków wymagające modernizacji, – niski stopień zbiorowego zaopatrzenia w wodę, – brak obwodnicy miasta Brzozowa, – słaba infrastruktura drogowa – szczególnie

– istniejąca baza kulturalno – oświatowa, – stale rozwijana baza sportowo – rekreacyjna, – istniejące tereny pod budownictwo indywidualne, – wysoki poziom lesistości obszaru, – gęsta sieć cieków wodnych i wód otwartych, – istniejące tereny po wyrobiskach żwirowych, które mogą być zagospodarowane jako tereny rekreacyjne, – brak miejscowych przemysłowych źródeł zanieczyszczeń środowiska - środowisko naturalne, w którym nie występują ponadnormowe zanieczyszczenia i uciążliwości, – istniejące rezerваты przyrody „Cisy” i „Kretówki”, – obejmowanie części obszaru LGD przez Czarnorzecko-Strzyżowski Park Krajobrazowy, – obejmowanie części obszaru LGD przez Czarnorzecki Obszar Chronionego Krajobrazu, – obejmowanie części obszaru LGD przez Wschodniobeskidzki Obszar Chronionego Krajobrazu, – wzrastająca świadomość mieszkańców w zakresie ochrony środowiska, – funkcjonujące systemy odbioru śmieci w gminach, – wprowadzanie pełnej segregacji odpadów komunalnych w gminach, – dobre warunki do pozyskiwania energii odnawialnej, – przykłady wykorzystywania odnawialnych źródeł energii, – walory środowiska sprzyjające aktywności fizycznej mieszkańców, – bogactwa naturalne (żwiry), – występujące złoża wód mineralnych, – realizowane programy w gminach w zakresie wymiany ogrzewania węglowego na gazowe w obiektach publicznych, – wzrost dbałości właścicieli o stan techniczny i estetykę budynków mieszkalnych, – istniejące tereny do rozbudowy obiektów sportowych i oświatowych, – istniejący potencjał – posiadanie gruntów z przeznaczeniem na budownictwo przemysłowe, – dostatecznie rozbudowana sieć dróg, – systematyczne inwestycje poprawiające standard techniczny dróg i mostów, – istniejąca baza kulturalno – oświatowa, – powszechna dostępność sieci telefonii komórkowej, – powiększająca się grupa mieszkańców o wysokich kompetencjach społecznych, – pozytywne przykłady działania różnych instytucji oraz organizacji pozarządowych na rzecz rozwoju ludzi (np. Gminne Ośrodki Kultury, Koła Gospodyń Wiejskich, OSP,	- drogi gminne i powiatowe, – nadmierna eksploatacja dróg lokalnych, niedostateczna ich konserwacja, – mała ilość chodników w terenach zabudowanych, – niedostateczne oświetlenie dróg, – wzrost ruchu pojazdów na drogach - zwiększająca się liczba pojazdów mechanicznych, – bardzo słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna, – niedostatecznie rozwinięta i często przestarzała infrastruktura sportowo – rekreacyjna i wypoczynkowa, – budynki oświatowe i użyteczności publicznej, wymagające remontu lub rozbudowy, – niewystarczające wyposażenie jednostek OSP w sprzęt specjalistyczny do ratownictwa technicznego i gaśniczy, – niewystarczająca łączność internetowa i telefoniczna, – brak przygotowanych terenów do uprawiania sportów motorowych, – słaba infrastruktura w miejscach organizacji masowych imprez kulturalnych, – bardzo niski poziom wykorzystywania alternatywnych źródeł energii (energia odnawialna), – niedostateczna promocja energooszczędnych technologii budowlanych, – brak inwentaryzacji potencjału ekologicznego w zakresie pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych, – bardzo słabo rozwinięta infrastruktura rekreacyjna w lasach, – dzikie wysypiska śmieci, zwłaszcza w lasach, – niska skuteczność programów dotyczących ochrony środowiska, – mała zasobność terenu w wody podziemne, – złe nawyki w zakresie podejścia do ochrony środowiska (np. wypalanie traw, spalanie śmieci), – brak pełnej segregacji śmieci we wszystkich gminach, – zanieczyszczenie wód płynących odpadami stałymi, – obojętność na zachowania niezgodne z przepisami ochrony środowiska, – niski przyrost naturalny, – starzejące się społeczeństwo gminy, – bardzo częste problemy zdrowotne zwłaszcza u osób pracujących w gospodarstwach rolnych, – wysoki odsetek dzieci z wadami postawy, – słaba kondycja fizyczna dzieci i młodzieży, – obniżający się wiek osób korzystających z używek, – bierne postawy – brak zaangażowania w sprawy swojej miejscowości, gminy, powiatu,
---	---

- organizacje pozarządowe), - przyrost liczby ludności w wieku produkcyjnym.	- postawy roszczeniowe, - niskie kwalifikacje zawodowe, zwłaszcza osób długotrwale bezrobotnych.
---	---

Szanse	Zagrożenia
- możliwość korzystania z zewnętrznych środków finansowania inwestycji związanych z budową i modernizacją infrastruktury (m.in. fundusze strukturalne), - nowoczesne technologie pozwalające na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków, - budowa drogi S-19, - intensywny rozwój telefonii komórkowej, - wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców, - duża aktywność szkół na rzecz ochrony środowiska (programy szkolne, akcje), - przepisy prawne umożliwiające egzekwowanie zachowań proekologicznych, - akcje proekologiczne w środkach masowego przekazu, - możliwość korzystania z zewnętrznych źródeł finansowania przedsięwzięć w zakresie infrastruktury ochrony środowiska, - preferencyjne kredyty na inwestycje proekologiczne, - możliwość podnoszenia lub zmiany kwalifikacji zawodowych w Krośnie, Sanoku, Rzeszowie, - propagowanie zdrowego stylu życia w mediach, - zewnętrzne środki finansowania lub dofinansowania przedsięwzięć edukacyjnych, promocyjnych innych (fundacje, programy, itp.), - programy wspierające funkcjonowanie organizacji pozarządowych.	- wysokie koszty i utrudnienia formalno-prawne prowadzenia inwestycji infrastrukturalnych, - wysokie koszty czynności formalno-prawnych związanych podejmowaniem budowy budynków mieszkalnych, - systematyczny wzrost cen materiałów budowlanych i usług budowlanych, - ograniczenia ekonomiczno – prawne związane z budownictwem mieszkaniowym, - niewystarczająca dostępność do środków pomocowych na inwestycje infrastrukturalne, - wysokie koszty nabywania gruntów, - zwiększająca się liczba użytkowników dróg, - zbiurokratyzowany system administracyjny w zakresie budownictwa, skomplikowane procedury i długotrwałe procesy decyzyjne, - wysokie ceny ekologicznych nośników energii (gaz, prąd), - ograniczone możliwości korzystania z zewnętrznych środków finansowania inwestycji proekologicznych (fundusze strukturalne) – ograniczona dostępność środków, trudne i długotrwałe procedury, - wysokie koszty modernizacji systemów grzewczych, - niedostateczna informacja na temat istniejących możliwości zewnętrznego finansowania inwestycji proekologicznych, - ograniczenia prawne związane z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii związane z lokalizacją na terenie lub dostępność w pobliżu obszarów objętych prawną ochroną, - znieczulenie społeczeństwa na zachowania patologiczne, - ograniczone środki na oświatę i niskie zarobki w oświacie, - powszechność złych wzorców zachowań w mediach, - nieefektywny system ubezpieczeń społecznych, - wysokie koszty kształcenia na poziomie wyższym, - wysokie bezrobocie i znikoma ilość atrakcyjnych ofert pracy w regionie, - atrakcyjne oferty pracy poza granicami kraju i w większych ośrodkach miejskich w Polsce, - trudny dostęp do zewnętrznych środków zasilania finansowego na podejmowanie własnej działalności gospodarczej, - wzrastające koszty utrzymania bazy sportowo – rekreacyjnej i wypoczynkowej.

4.4. Czynniki rozwojowe w zakresie aktywności gospodarczej mieszkańców

Atuty	Słabości
– atrakcyjne położenie geograficzne, – dobra lokalizacja w stosunku do ponad lokalnych ośrodków miejskich regionu (Krosna, Sanoka, Rzeszowa), – bliskość obszarów o znacznej presji turystycznej – Bieszczady, – wolne zasoby mieszkaniowe do wykorzystania dla rozwoju turystyki (agroturystyka), – walory krajobrazowe sprzyjające rozwijaniu działalności gospodarczej w zakresie turystyki wiejskiej, – zasoby wód mineralnych, – bogactwa naturalne (ropa naftowa, gaz ziemny, żwiry rzeczne, źródła naturalne, drewno), – surowce naturalne – żwiry, drewno, – czyste środowisko naturalne, – położenie części obszaru w atrakcyjnej dolinie Sanu, – pozytywne przykłady działających gospodarstw agroturystycznych, – funkcjonujące muzeum w Brzozowie, zabytki o unikatowym znaczeniu w skali światowej, – coraz częstsza obecność obszaru w różnych informatorach turystycznych, wydawnictwach i folderach, – możliwość wykorzystania bazy szkolno - sportowej na potrzeby obsługi ruchu turystycznego, – wyznaczone trasy samochodowe i piesze szlaki turystyczne, – tradycje kopalnictwa ropy naftowej, – próby stworzenia podstrefy ekonomicznej w Brzozowie, – przykłady wspierania tworzenia miejsc pracy ze strony gmin i powiatu, – dobrze rozbudowana sieć usług handlowych, – ciągle rozwijana infrastruktura techniczna, – istniejące zakłady przemysłowe, – utrzymujący się stały poziom liczby podmiotów gospodarczych, – położenie w pobliżu granic z Ukrainą i Słowacją, – duża liczba osób będących przejazdem na obszarze działania LGD, – rosnąca przedsiębiorczość i zaradność mieszkańców, – wolne zasoby siły roboczej, – łatwy dostęp do środków produkcji (zaopatrzenie na miejscu), – doświadczenie producentów rolnych, – dobre warunki przyrodniczo – geograficzne do produkcji rolniczej, – dostępność do usług doradczych w zakresie rolnictwa w gminach,	– brak dużych zakładów pracy mających wpływ na ograniczanie niekorzystnych tendencji na rynku pracy, – ograniczone zasoby kapitałowe na tworzenie i rozwijanie firm, zwłaszcza mikroprzedsiębiorstw, – niski stopień innowacyjności nowych przedsięwzięć realizowanych przez lokalne podmioty gospodarcze, – bardzo niski poziom współpracy z innymi organizacjami i instytucjami w otoczeniu i za granicą w zakresie aktywności gospodarczej mieszkańców, – ograniczone zasoby kapitałowe umożliwiające przechodzenie z działalności rolniczej do nierolniczej, – zbyt mało inwestorów miejscowych i zewnętrznych, – małe zainteresowanie inwestorów tworzeniem nowych miejsc pracy, – uprzedzenia związane z rozpoczynaniem działalności gospodarczej, obawa przed podjęciem ryzyka, – mały popyt na usługi bytowe, – małe zapotrzebowanie na usługi rzemieślnicze, – niska siła nabywcza mieszkańców, – pogarszająca się dochodowość w działalności rzemieślniczej i wytwórczej, – niskie wynagrodzenie oferowane w lokalnych przedsiębiorstwach, – niski wskaźnik przedsiębiorczości, – niedostatecznie rozwinięty sektor MSP, – ograniczone możliwości zbytu wyrobów rzemieślniczych, – ograniczone zasoby wykwalifikowanej siły roboczej, – małe zainteresowanie podnoszeniem kwalifikacji zawodowych wśród pracowników, – niskie kwalifikacje zawodowe absolwentów szkół średnich, – ograniczone możliwości rozwoju zawodowego mieszkańców, – ograniczone możliwości zmiany kwalifikacji lub podnoszenia kwalifikacji zawodowych, – niska świadomość w zakresie popierania rodzimej produkcji i usług, – brak koncepcji długofalowej polityki gospodarczej gmin, powiatu (brak narzędzi stymulujących rozwój przedsiębiorstw), – braki uzbrojonych terenów inwestycyjnych, – odpływ wykwalifikowanych pracowników do innych regionów i za granicę, – braki w infrastrukturze: drogi, kanalizacja, wodociągi, energetyczna, telekomunikacyjna, Internet, – niewykorzystany gospodarczo potencjał

– łatwy dostęp do środków komunikacji publicznej.	turystyczny obszar, – niedostateczne rozwinięta baza turystyczna i rekreacyjna, – brak tradycji w obsłudze ruchu turystycznego, – niska świadomość mieszkańców z korzyści wynikających ze świadczenia usług turystycznych, – niskie dochody właścicieli gospodarstw rolnych, – zbyt niski udział dochodów gospodarstw z działalności pozarolniczej, – braki kapitałowe w gospodarstwach rolnych na inwestycje podnoszące ich zdolności konkurencyjne, – niewystarczająca ilość środków zewnętrznych (kapitału) w gospodarstwach na rozwój działalności pozarolniczej, – niski poziom wykształcenia i kwalifikacji zawodowych producentów rolnych, – ograniczone możliwości zbytu produktów rolnych, – bardzo ograniczony kapitał na inwestycje w gospodarstwach rolnych, – niewystarczająca promocja walorów turystycznych i gospodarczych obszaru działania LGD.
---	--

Szanse	Zagrożenia
– możliwość pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych na rozwój działalności gospodarczej – m.in. możliwość korzystania ze wsparcia w ramach programów operacyjnych (Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013), – wsparcie PUP dla zatrudniania stażystów oraz inne formy pomocy, – stosunkowo niewysokie koszty rozpoczynania działalności gospodarczej, – wzrost zainteresowania inwestorów zewnętrznych regionem, – systematyczny rozwój infrastruktury, – sąsiedztwo z Ukrainą, Słowacją, – wzrost zainteresowania turystów regionem, – położenie geograficzne – bliskość ośrodków wypoczynkowych i sanatoryjnych w Bieszczadach i Beskidzie Niskim, – rosnące zainteresowanie wypoczynkiem w gospodarstwach agroturystycznych, – rosnące zainteresowanie społeczeństwa aktywnym wypoczynkiem (turystyką i sportem), – zmiana stylu życia – wzrost zapotrzebowania na usługi, zwracanie uwagi na jakość i wygodę przy korzystaniu z usług, – przykłady zrzeszania się i współpracy przedsiębiorców, – rosnące znaczenie lotniska w Jasionce w	– wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej m.in. wysokie koszty pracy - system ubezpieczeniowy (wysokie składki), – ograniczenia formalno-prawne prowadzenia działalności gospodarczej, długotrwałe i kosztowne procedury, – trudności (zwłaszcza formalno-prawne) związane z rozpoczynaniem działalności gospodarczej, – atrakcyjne oferty pracy w innych regionach kraju i za granicą dla wykwalifikowanych pracowników, – wysokie koszty wprowadzania innowacyjnych rozwiązań, utrudniony dostęp do know how, – ograniczona ilość i trudny dostęp do źródeł zewnętrznego finansowania inwestycji związanych z powstawaniem i rozwojem małych i średnich przedsiębiorstw (skomplikowane i długotrwałe procedury), – wysokie koszty środków produkcji rolnej, – niska opłacalność produkcji rolnej, – ograniczona ilość środków i trudny dostęp do niektórych Działów PROW 2007-2013, – rosnące koszty utrzymania, – niewystarczająca ilość środków zewnętrznych (kapitału) na rozwój turystyki i sportu, – wysoka konkurencja dla rozwoju turystyki ze strony atrakcyjnych ośrodków w Bieszczadach i Beskidzie Niskim, – rosnąca konkurencja dla lokalnej produkcji,

– krajowym i międzynarodowym ruchu lotniczym, – dostęp do różnych form kształcenia i zmiany kwalifikacji zawodowych, – możliwość wykorzystania alternatywnych tańszych źródeł energii, – rozwój nowoczesnych technologii komunikowania się, – korzystne rozwiązania umożliwiające osiąganie dodatkowych dochodów w gospodarstwach (np. agroturystyka), – działalność Zespołu Doradców w Brzozowie – PODR Boguchwała.	– napływ produktów o niskiej wartości, – bardzo ograniczony dostęp do doradztwa dla przedsiębiorców, – atrakcyjniejsze warunki pracy za granicą i w dużych ośrodkach gospodarczych w Polsce powodujące odpływ wykształconej kadry, – mało organizowanych kursów zawodowych (np. murarz, tynkarz, ...), będących odpowiedzią na oferty pracy, – spadek prestiżu zawodu rolnika.
---	--

4.5. Wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy SWOT

Zapisy zawarte w analizie SWOT są odzwierciedleniem sposobu widzenia aktualnej sytuacji przez uczestników szkoleń warsztatowo-projektowych. Analiza ma charakter prospektywny. Oznacza to, iż szczególne znaczenie mają te czynniki (problemy), które będą wpływały na sytuację w przyszłości.

Ponadto przeprowadzono badania ankietowe, w których respondenci odpowiadali na cztery pytania z możliwością wielokrotnego wyboru. Do biura LGD wpłynęło 58 ankiet, wyniki prezentowane są poniżej.

Proszę wymienić trzy najpoważniejsze problemy społeczno-gospodarcze dla mieszkańców terenu działania Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska”?

Uzyskane, odpowiedzi (uszeregowane pod względem liczby powtórzeń):

- brak miejsc pracy (bezrobocie),
- niewystarczająca infrastruktura komunalna (wodociągi, kanalizacja, drogi),
- mała ilość zakładów pracy,
- brak aktywności społecznej mieszkańców,
- brak środków finansowych na cele społeczno-gospodarcze,
- brak chętnych do inwestowania na terenie gminy,
- brak osób mających doświadczenie w pozyskiwaniu środków unijnych,
- niskie dochody mieszkańców,
- mały poziom przedsiębiorczości,
- rosnąca liczba osób korzystających z pomocy społecznej,
- słaba promocja obszaru działania LGD,
- nieumiejętność pozyskania środków finansowych na swoją działalność.

Proszę poprzez postawienie znaku „X” wybrać powód, który Pani/Pana zdaniem ogranicza podejmowanie i rozwijanie działalności gospodarczej przez osoby z terenu działania Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska”? Proszę zaznaczyć maksymalnie 2 możliwości.

Uzyskane odpowiedzi (uszeregowane pod względem liczby powtórzeń):

- brak pieniędzy na uruchomienie własnej firmy,
- brak pomysłu,
- złe dotychczasowe doświadczenie,
- brak umiejętności,
- trudna sytuacja rodzinna.

Proszę o zaznaczenie problemów, które Pani/Pana zdaniem najbardziej ograniczają działalność i rozwój organizacji pozarządowych? Proszę zaznaczyć maksymalnie 2 możliwości.

Uzyskane odpowiedzi (uszeregowane pod względem liczby powtórzeń):

1. brak własnych środków finansowych,
2. brak doświadczenia w pozyskiwaniu i zarządzaniu projektami,
3. brak personelu zatrudnionego na stałe,
4. brak umiejętności przygotowania wniosku grantowego,
5. brak wiedzy, gdzie i na co można pozyskać pieniądze,
6. brak chęci do działania w obszarze społecznym.

Poniżej podano obszary działań, które mogłoby wspierać Stowarzyszenie LGD „Ziemia Brzozowska”? Stawiając w kratce obok odpowiednie liczby od 0 – najmniej ważny do 16 – najważniejszy, proszę uszeregować je od najważniejszego do najmniej ważnego Pani/Pana zdaniem.

Uzyskane odpowiedzi (uszeregowane pod względem liczby powtórzeń):

1. tworzenie nowych miejsc pracy,
2. wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców,
3. wspieranie działalności organizacji pozarządowych działających na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego,
4. organizacja szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym,
5. kultywowanie tradycyjnych zawodów, rzemiosła i twórczości ludowej,
6. inicjowanie powstawania i rozwój produktów lokalnych,
7. wspieranie zespołów i grup kultywujących miejscowe zwyczaje i tradycje,
8. rozwój agroturystyki i turystyki na obszarach wiejskich,
9. odnawianie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego,
10. budowy i odbudowy małej infrastruktury turystycznej,
11. promocja i rozwój aktywności lokalnej, w tym promocja lokalnej twórczości kulturalnej i artystycznej,
12. odnawianie budynków charakterystycznych dla budownictwa danego regionu,
13. organizacja imprez kulturalnych, rekreacyjnych, sportowych,
14. poprawa dostępu do Internetu,
15. renowacja, zabezpieczanie i oznakowanie miejsc i budowli charakterystycznych dla danych miejscowości,
16. wyposażanie i remont świetlic środowiskowych.

Świadomość i rozumienie sytuacji przedstawionej w ocenie problemów i analizie SWOT oraz wyniki badań ankietowych miały decydujący wpływ na kształt strategii. Wnioski z analizy mają swoje odzwierciedlenie w zaproponowanych celach ogólnych i szczegółowych oraz przedsięwzięciach.

Przedstawiona w rozdziale 4 analiza stanu obszaru działania LGD „Ziemia Brzozowska” ma charakter oceny jakościowej, natomiast opis faktograficzny stanu tego obszaru sporządzony w rozdziale 3 ma charakter oceny ilościowej. Analizy te stanowią uzupełniające się części diagnozy w procesie opracowania Lokalnej Strategii Rozwoju LGD do roku 2015.

5. Określenie celów ogólnych i szczegółowych LSR oraz wskazanie planowanych przedsięwzięć służących osiągnięciu poszczególnych celów szczegółowych, w ramach których będą realizowane operacje

Na podstawie wyników spotkań szkoleniowo-warsztatowych przeprowadzonych we wszystkich gminach z terenu działania LGD „Ziemia Brzozowska”, analizy SWOT oraz badań ankietowych zostały przyjęte cele ogólne i szczegółowe. Punktem odniesienia do ustalania celów ogólnych i szczegółowych oraz przedsięwzięć je realizujących była ocena jakości życia mieszkańców, poziomu przedsiębiorczości, rozwoju sfery gospodarczej oraz działalności organizacji pozarządowych, dokonana w badaniu ankietowym. Ocena ta umożliwiła dokonanie hierarchizacji czynników szczegółowo zidentyfikowanych w analizie SWOT, co w konsekwencji umożliwiło sformułowanie celów najbardziej pożądaných do realizacji.

Cele strategiczne obejmują następujące obszary:

- jakość życia mieszkańców,
- dziedzictwo kulturowe,
- sfera techniczno-przestrzenna,
- aktywność gospodarcza mieszkańców.

JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	Cel ogólny 1. Poprawa jakości życia mieszkańców w środowisku ich zamieszkania Cele szczegółowe: 1.1. Zwiększony dostęp do oferty szkoleniowej 1.2. Wzrost aktywności fizycznej mieszkańców 1.3. Poprawa dostępu do oferty kulturalnej 1.4. Wzrost aktywności społecznej mieszkańców i skuteczna promocja obszaru LGD
DZIEDZICTWO KULTUROWE	Cel ogólny 2. Zachowane tradycje lokalne i tożsamość społeczności lokalnych Cele szczegółowe: 2.1. Poprawa stanu technicznego zabytków 2.2. Utrwalenie dorobku kulturowego obszaru i zapewnienie kontynuacji lokalnych tradycji
SFERA TECHNICZNO- PRZESTRZENNA	Cel ogólny 3. Poprawa poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój sfery techniczno-przestrzennej Cele szczegółowe: 3.1. Przestrzenie publiczne dostosowane do potrzeb mieszkańców, inwestorów oraz turystów 3.2. Rozbudowana infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa i społeczno-kulturalna
AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA MIESZKAŃCÓW	Cel ogólny 4. Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców Cele szczegółowe: 4.1. Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej

CELE OGÓLNE, CELE SZCZEGÓŁOWE I PRZEDSIĘWZIĘCIA

CELE OGÓLNE	CELE SZCZEGÓŁOWE	PRZEDSIĘWZIĘCIA
1. Poprawa jakości życia mieszkańców w środowisku ich zamieszkania	1.1. Zwiększony dostęp do oferty szkoleniowej	I. Rozwój zrównoważony zapewniający wysoką jakość życia mieszkańców Ziemi Brzozowskiej
	1.2. Wzrost aktywności fizycznej mieszkańców	
	1.3. Poprawa dostępu do oferty kulturalnej	
	1.4. Wzrost aktywności społecznej mieszkańców i skuteczna promocja obszaru LGD	
2. Zachowane tradycje lokalne i tożsamość społeczności lokalnych	2.1. Poprawa stanu technicznego zabytków	II. Zachowane dziedzictwo kulturowe Ziemi Brzozowskiej naszą powinnością i inspiracją
	2.2. Utrwalenie dorobku kulturowego obszaru i zapewnienie kontynuacji lokalnych tradycji	
3. Poprawa poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój sfery techniczno-przestrzennej	3.1. Przestrzenie publiczne dostosowane do potrzeb mieszkańców, inwestorów oraz turystów	III. Sfera techniczno – przestrzenna Ziemi Brzozowskiej dostosowana do zaspokajania podstawowych potrzeb mieszkańców i turystów
	3.2. Rozbudowana infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa i społeczno-kulturalna	
4. Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców	4.1. Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej	IV. Przedsiębiorczy mieszkańcy szansą na dynamiczny rozwój gospodarki Ziemi Brzozowskiej

OPIS PLANOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ

PRZEDSIĘWZIĘCIE I

Rozwój zrównoważony zapewniający wysoką jakość życia mieszkańców Ziemi Brzozowskiej

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:

- **Celu ogólnego 1.** Poprawa jakości życia mieszkańców w środowisku ich zamieszkania
- **Celów szczegółowych:**
 - 1.1. Zwiększony dostęp do oferty szkoleniowej
 - 1.2. Wzrost aktywności fizycznej mieszkańców
 - 1.3. Poprawa dostępu do oferty kulturalnej
 - 1.4. Wzrost aktywności społecznej mieszkańców i skuteczna promocja obszaru LGD

Uzasadnienie

Analiza SWOT, wyniki przeprowadzonych spotkań szkoleniowo-warsztatowych oraz badania ankietowe wskazują na wysokie zapotrzebowanie społeczności na poprawę jakości życia.

Jakość życia jest kategorią subiektywną i trudno mierzalną. Jest to pojęcie bardzo złożone, zależne od wielu różnorodnych (subiektywnych) cech. Najczęściej omawiając jakość życia analizuje się następujące czynniki:

- ochrona zdrowia,
- bezpieczeństwo życia,
- stan środowiska naturalnego,
- stopa życiowa mieszkańców,
- stan transportu i komunikacji publicznej,
- infrastruktura sportowa i rekreacyjna,
- sytuacja mieszkaniowa,
- możliwość edukacji i kształcenia,
- dostęp do kultury,
- współuczestnictwo w życiu społecznym,
- sieć handlowa.

Ocena jakości życia mieszkańców dokonana za pomocą analizy SWOT ujmowała potrzeby mieszkańców w zakresie tych właśnie czynników. Za pomocą działań możliwych do realizacji w ramach wdrażanej przez LGD Lokalnej Strategii Rozwoju nie można zapewnić poprawy jakości życia mieszkańców we wszystkich wymienionych wyżej aspektach. Określenie celu ogólnego i celów szczegółowych obejmowało więc w szczególności te aspekty jakości życia, na które mogą mieć wpływ realizowane w ramach LSR działania. Jakość życia jest ściśle związana ze zrównoważonym rozwojem, dlatego działania zaplanowane w ramach przedsięwzięcia ukierunkowane są przede wszystkim na zapewnienie mieszkańcom obszaru LGD wsparcia ich rozwoju w dziedzinach sprzyjających budowaniu kapitału społecznego. Realizacja LSR z założenia powinna przyczyniać się do poprawy jakości życia na obszarach wiejskich m.in. poprzez wzrost aktywności lokalnych społeczności. Zaplanowane w ramach przedsięwzięcia zadania mają charakter aktywizacyjny, a ich celem jest zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców. Odnoszą się więc one do społeczno-kulturowych wartości oddziałujących na jakość życia.

Wyniki analizy SWOT w zakresie jakości życia wskazują między innymi na:

- ograniczony dostęp do kształcenia i niskie kwalifikacje zawodowe,
- bardzo ograniczony dostęp do doradztwa i szkoleń w zakresie zdrowego odżywiania się, utrzymywania wysokiej kondycji i zdrowia,
- ograniczony dostęp do nauki języków obcych i informatyki dla osób dorosłych,
- małą różnorodność oferty kulturalnej,
- brak zorganizowanych ogólnodostępnych placów zabaw dla dzieci,
- bardzo małą aktywność mieszkańców w zakresie sprawności fizycznej,
- styl życia dzieci i młodzieży sprzyjający powstawaniu wad postawy,
- niewystarczającą kadrę do prowadzenia sportowych zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży oraz trenerską w klubach sportowych,
- niską aktywność społeczną mieszkańców,
- zbyt mało liderów w środowiskach wiejskich,

- brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu dla osób niepełnosprawnych.
 - niewystarczająca promocja walorów turystycznych i gospodarczych obszaru działania LGD.
- Respondenci ankiet wśród obszarów działań, które wymagają wsparcia na terenie objętym LSR, wymieniali między innymi działania z zakresu organizacji szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym oraz organizacji imprez kulturalnych, rekreacyjnych, sportowych. Wskazuje to na mało atrakcyjną ofertę spędzenia czasu wolnego oraz niskie możliwości realizowania swoich zainteresowań. Konieczne jest więc wsparcie inicjatyw ukierunkowanych na podnoszenie poziomu wiedzy, rozwój kultury oraz promocję sportu i aktywnego wypoczynku. Rozbudowa oferty spędzania czasu wolnego przyczyni się do zmiany stylu życia społeczności, a w konsekwencji do jej prawidłowego rozwoju i podwyższenia wartości kapitału społecznego.

Kolejną kwestią problemową na obszarze LGD, wskazywaną w ankietach oraz podczas spotkań, jest brak aktywności społecznej mieszkańców. Wynikiem niskiej aktywności społecznej, szczególnie w zakresie działalności organizacji pozarządowych, jest między innymi brak własnych środków finansowych na realizację celów statutowych. Dodatkowo do czynników ograniczających działalność i rozwój organizacji pozarządowych respondenci zaliczyli również:

- brak doświadczenia w pozyskiwaniu i zarządzaniu projektami,
- brak personelu zatrudnionego na stałe,
- brak umiejętności przygotowania wniosku grantowego,
- brak wiedzy, gdzie i na co można pozyskać pieniądze,
- brak chęci do działania w obszarze społecznym.

Respondenci ankiet wśród obszarów działań, które mogłoby wspierać Stowarzyszenie LGD „Ziemia Brzozowska”, wymieniali między innymi zadania z zakresu promocji i rozwoju aktywności lokalnej oraz wspierania działalności organizacji pozarządowych działających na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego. Realizacja zadań w tym zakresie przez Stowarzyszenie LGD „Ziemia Brzozowska” wynika wprost z celu jego funkcjonowania jako lokalna grupa działania. To właśnie LGD, poprzez realizację działań nakierowanych na aktywizację społeczności lokalnych oraz działań o charakterze informacyjnym, szkoleniowym, doradczym i promocyjnym, wspiera funkcjonowanie wielu podmiotów ekonomii społecznej. Dostępność i bezpłatność tych działań gwarantuje zwiększenie zainteresowania lokalnej społeczności działalnością LGD oraz możliwościami, jakie stwarza ona dla mieszkańców obszaru objętego LSR. Respondenci ankiet wskazywali także na słabą promocję obszaru działania LGD - ważną kwestią jest więc również zapewnienie skutecznej promocji obszaru LGD poprzez realizację działań nakierowanych na propagowanie jego walorów przyrodniczych, historycznych, kulturowych, rekreacyjno-turystycznych lub gospodarczych.

Grupy docelowe beneficjentów:

- jednostki samorządu terytorialnego,
- instytucje kultury,
- organizacje pozarządowe,
- kościoły i związki wyznaniowe,
- grupy/zespoły artystyczne,
- kluby/zespoły sportowe,
- osoby fizyczne.

Lista rekomendowanych operacji

Małe projekty

- organizacja szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym
- organizacja imprez kulturalnych, promocyjnych, rekreacyjnych lub sportowych
- udostępnienie urządzeń i sprzętu
- promocja i organizacja lokalnej twórczości kulturalnej lub aktywnego trybu życia
- promocja lokalnej przedsiębiorczości
- remont połączony z modernizacją lub wyposażenie istniejących świetlic wiejskich oraz innych obiektów pełniących ich funkcję oraz zagospodarowanie terenu przylegającego do tych obiektów

- utworzenie lub zmodernizowanie punktów informacji turystycznej, bazy informacji turystycznej oraz stron internetowych związanych tematycznie z ofertą turystyczną obszaru objętego LSR, przygotowanie i wydanie folderów oraz innych publikacji informacyjnych i promocyjnych dotyczących obszaru objętego LSR
- promowanie, zachowanie, odtworzenie, zabezpieczenie lub oznakowanie cennego, lokalnego dziedzictwa krajobrazowego i przyrodniczego, w szczególności obszarów objętych poszczególnymi formami ochrony przyrody, w tym obszarów Natura 2000

Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja

- organizacja szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym
- aktywizowanie społeczności lokalnej
- realizacja wydarzeń o charakterze promocyjnym
- realizacja działań mających na celu rozpowszechnianie informacji o założeniach LSR (spotkania informacyjne, konferencje, rozpowszechnianie materiałów informacyjnych, itp.)
- realizacja działań mających na celu rozpowszechnianie informacji o zasadach przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” (szkolenia, działania doradcze, konferencje, rozpowszechnianie materiałów informacyjnych, itp.)
- wzmacnianie potencjału ludzkiego organizacji pozarządowych
- wykonanie opracowań dotyczących obszaru objętego LSR

Matryca logiczna dla Przedsięwzięcia I. Rozwój zrównoważony zapewniający wysoką jakość życia mieszkańców Ziemi Brzozowskiej

LOGIKA INTERWENCJI: • cele ogólne • cele szczegółowe • przedsięwzięcia	Wskaźniki	Źródła informacji	Założenia/ryzyko niezależne od LGD
Cel ogólny 1. Poprawa jakości życia mieszkańców w środowisku ich zamieszkania	Wskaźniki oddziaływania: – wzrost liczby osób uczestniczących w zorganizowanych formach upowszechniania kultury, sportu i rekreacji do 2015 r. o 2% w stosunku do roku 2008 – wzrost rozpoznawalności obszaru LGD do 2015 r. mierzony wzrostem liczby osób odwiedzających stronę internetową LGD o 10% w stosunku do roku 2008	• dane podmiotów organizujących zajęcia artystyczno-kulturalne i/lub sportowo-rekreacyjne-(instytucje kultury, kluby sportowe, parafie, stowarzyszenia, itp.) • liczba wejść na stronę internetową LGD	– utrzymanie korzystnej polityki UE i Polski w zakresie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich – dobra koniunktura gospodarcza
Cel szczegółowy 1.1. Zwiększony dostęp do oferty szkoleniowej	Wskaźnik rezultatu: – liczba osób, które ukończyły szkolenia /warsztaty /kursy do 2015 r. – 430 osób	• dane z ankiet Beneficjentów pomocy • dane własne LGD	– zaangażowanie organizacji pozarządowych z terenu LGD
Cel szczegółowy 1.2: Wzrost aktywności fizycznej mieszkańców	Wskaźnik rezultatu: – liczba uczestników wydarzeń sportowo-rekreacyjnych do 2015 r. – 100 osób	• dane z ankiet Beneficjentów pomocy	– dostępność źródeł finansowania wkładu własnego oraz operacji do czasu otrzymania zwrotu kosztów
Cel szczegółowy 1.3. Poprawa dostępu do oferty kulturalnej	Wskaźnik rezultatu: – liczba uczestników wydarzeń kulturalnych do 2015 r. – 12 000 osób	• dane z ankiet Beneficjentów pomocy	
Cel szczegółowy 1.4. Wzrost aktywności społecznej mieszkańców i skuteczna promocja obszaru LGD	Wskaźniki rezultatu: – liczba uczestników wydarzeń aktywizujących społeczność lokalną do 2015 r. – 100 osób – liczba osób korzystających z publikacji /materiałów promocyjnych i informacyjnych do 2015 r. – 15 000 osób	• dane z ankiet Beneficjentów pomocy • dane własne LGD	– zaangażowanie organizacji pozarządowych z terenu LGD
Przedsięwzięcie I. Rozwój zrównoważony zapewniający wysoką jakość życia mieszkańców Ziemi Brzozowskiej	Wskaźniki produktu: – liczba zrealizowanych szkoleń /warsztatów /kursów do 2015 r. – 20 – liczba zorganizowanych wydarzeń sportowo-rekreacyjnych do 2015 r. – 3 – liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych do 2015 r. – 15 – liczba zorganizowanych wydarzeń aktywizujących społeczność lokalną do 2015 r. – 3 – liczba publikacji /materiałów promocyjnych i informacyjnych do 2015 r. – 50	• dane z ankiet Beneficjentów pomocy • dane własne LGD	– zainteresowanie beneficjentów realizacją przedsięwzięć – brak barier finansowych

PRZEDSIĘWZIĘCIE II

Zachowane dziedzictwo kulturowe Ziemi Brzozowskiej naszą powinnością i inspiracją

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:

- **Celu ogólnego 2.** Zachowane tradycje lokalne i tożsamość społeczności lokalnych
- **Celów szczegółowych:**
 - 2.1. Poprawa stanu technicznego zabytków
 - 2.2. Utrwalenie dorobku kulturowego obszaru i zapewnienie kontynuacji lokalnych tradycji

Uzasadnienie

Analiza SWOT oraz wyniki przeprowadzonych spotkań szkoleniowo-warsztatowych wskazują na wiele problemów w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego Ziemi Brzozowskiej. Problemy te dotyczą zarówno złego stanu technicznego obiektów zabytkowych, jak i stopniowego zatracania dorobku dziedzictwa kulturowego. Skutkuje to coraz mniejszym utożsamianiem się mieszkańców z obszarem, na którym żyją. Spowodowane jest to między innymi niedostatecznym wyposażeniem instytucji działających w zakresie kultury oraz niedostateczną ilością działań integrujących środowisko, nakierowanych na propagowanie dziedzictwa kulturowego wśród młodszych pokoleń. Z podobnymi problemami spotykają się nie tylko instytucje kultury, ale również inne podmioty, takie jak Koła Gospodyń Wiejskich oraz organizacje pozarządowe. Wśród wskazanych w badaniach ankietowych obszarów działań, które wymagają wsparcia, wymieniane są między innymi działania z zakresu:

- 1) kultywowania tradycyjnych zawodów, rzemiosła i twórczości ludowej,
- 2) inicjowania powstawania i rozwój produktów lokalnych,
- 3) wspierania zespołów i grup kultywujących miejscowe zwyczaje i tradycje,
- 4) odnawiania dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego,
- 5) promocji i rozwoju aktywności lokalnej, w tym promocji lokalnej twórczości kulturalnej i artystycznej,
- 6) odnawiania budynków charakterystycznych dla budownictwa danego regionu,
- 7) organizacji imprez kulturalnych,
- 8) renowacji, zabezpieczania i oznakowania miejsc i budowli charakterystycznych dla danych miejscowości.

Zabytki są charakterystycznym i nieodłącznym elementem krajobrazu Ziemi Brzozowskiej. Wiele z tych obiektów wymaga jednak renowacji. Niektóre obiekty po odpowiedniej modernizacji mogłyby dodatkowo pełnić funkcje publiczne (edukacyjne, kulturalne, turystyczne, itp.). Konieczne jest więc wsparcie inicjatyw mających na celu zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego.

Grupy docelowe beneficjentów:

- jednostki samorządu terytorialnego,
- instytucje kultury,
- organizacje pozarządowe,
- kościoły i związki wyznaniowe,
- osoby fizyczne i osoby prawne (w tym właściciele / zarządcy obiektów)

Lista rekomendowanych operacji

Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej

- rozwój twórczości artystycznej i rękodzieła oraz działalności usługowej w tym zakresie

Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw

- rozwój twórczości artystycznej i rękodzieła oraz działalności usługowej w tym zakresie

Odnowa i rozwój wsi

- zakup towarów służących przedsięwzięciom związanym z kultywowaniem tradycji społeczności lokalnych lub tradycyjnych zawodów

- rewitalizacja budynków wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków, użytkowanych na cele publiczne oraz obiektów małej architektury, odnawiania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci
- zakup i odnawianie obiektów charakterystycznych dla danego regionu lub tradycji budownictwa wiejskiego i ich adaptacji na cele publiczne
- budowa, przebudowa, remont lub wyposażenie obiektów budowlanych przeznaczonych na cele promocji lokalnych produktów i usług, w tym pawilonów, punktów wystawowych, sal ekspozycyjnych lub witryn
- odnawianie elewacji zewnętrznych i dachów w budynkach architektury sakralnej wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków i odnawianie cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków

Małe projekty

- odbudowa, renowacja, restauracja albo remont lub oznakowanie obiektów wpisanych do rejestru zabytków lub objętych ewidencją zabytków
- remont lub wyposażenie istniejących muzeów lub innych obiektów pełniących ich funkcje
- kultywowanie: miejscowych tradycji, obrzędów i zwyczajów, języka regionalnego i gwary, tradycyjnych zawodów i rzemiosła
- prowadzenie badań nad obszarem wdrażania LSR,
- promocja i organizacja lokalnej twórczości kulturalnej,
- remont połączony z modernizacją lub wyposażenie istniejących świetlic wiejskich oraz innych obiektów pełniących ich funkcję oraz zagospodarowanie terenu przylegającego do tych obiektów;
- organizacja szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym
- organizacja imprez kulturalnych,
- inicjowanie powstawania, przetwarzania lub wprowadzania na rynek produktów i usług, których podstawę stanowią lokalne zasoby, tradycyjne sektory gospodarki lub lokalne dziedzictwo, w tym kulturowe, historyczne lub przyrodnicze, zwanych dalej „produktami lub usługami lokalnymi”, albo podnoszenie jakości takich produktów lub usług przez:
 - udział w targach i konkursach produktów lub usług lokalnych
 - promocję produktów lub usług lokalnych
 - uzyskanie certyfikatów i uczestnictwo w systemach jakości
 - budowę, adaptację lub wyposażenie niemieszkalnych obiektów budowlanych wykorzystywanych do prowadzenia sprzedaży produktów lub usług lokalnych
 - budowę, adaptację lub wyposażenie niemieszkalnych obiektów budowlanych wykorzystywanych do tradycyjnego wyrobu produktów lokalnych
 - badanie rynku produktów lub usług lokalnych,

Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja

- realizacja wydarzeń promujących kulturę na obszarze objętym LSR
- aktywizowanie społeczności lokalnej w zakresie kultury
- organizacja szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym
- wspieranie działalności Kół Gospodyń Wiejskich

Matryca logiczna dla Przedsięwzięcia II. Zachowane dziedzictwo kulturowe Ziemi Brzozowskiej naszą powinnością i inspiracją

LOGIKA INTERWENCJI: • cele ogólne • cele szczegółowe • przedsięwzięcia	Wskaźniki	Źródła informacji	Założenia/ryzyko niezależne od LGD
Cel ogólny 2. Zachowane tradycje lokalne i tożsamość społeczności lokalnych	Wskaźnik oddziaływania: – wzrost liczby osób uczestniczących w wydarzeniach propagujących lokalną tradycję i kulturę do roku 2015 o 2% w stosunku do roku 2008	• dane instytucji kultury z terenu LGD • dane z ankiet Beneficjentów pomocy	– dobra koniunktura gospodarcza
Cel szczegółowy 2.1. Poprawa stanu technicznego zabytków	Wskaźnik rezultatu: – wzrost liczby osób korzystających z odrestaurowanych obiektów zabytkowych od 2008 do 2015 r. o średnio 500 osób rocznie	• dane z ankiet Beneficjentów pomocy	– brak barier prawnych w realizacji inwestycji w zakresie odnowy zabytków
Cel szczegółowy 2.2. Utrwalenie dorobku kulturowego obszaru i zapewnienie kontynuacji lokalnych tradycji	Wskaźniki rezultatu: – liczba osób korzystających z materiałów dokumentujących dorobek kulturowy obszaru do 2015 r. – 1 350 osób – wzrost liczby osób korzystających z powstałych /zmodernizowanych /doposażonych obiektów kultury /muzeów /galerii od 2008 do 2015 r. o średnio 4 000 osób rocznie – liczba uczestników wydarzeń promujących lokalną tradycję, kulturę do 2015 r. – 2 500 osób	• dane z ankiet Beneficjentów pomocy	– zaangażowanie organizacji pozarządowych z terenu LGD – dostępność środków finansowych umożliwiających realizację operacji
Przedsięwzięcie II. Zachowane dziedzictwo kulturowe Ziemi Brzozowskiej naszą powinnością i inspiracją	Wskaźniki produktu: – liczba odrestaurowanych obiektów zabytkowych do 2015 r. – 2 – liczba materiałów dokumentujących dorobek kulturowy obszaru do 2015 r. – 4 – liczba zmodernizowanych /doposażonych obiektów kultury do 2015 r. – 2 – liczba wydarzeń promujących lokalną tradycję, kulturę do 2015 r. – 9	• dane z ankiet Beneficjentów pomocy	– zainteresowanie beneficjentów realizacją przedsięwzięć – brak barier finansowych

PRZEDSIĘWZIĘCIE III

Sfera techniczno – przestrzenna Ziemi Brzozowskiej dostosowana do zaspokajania podstawowych potrzeb mieszkańców i turystów

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:

- **Celu ogólnego 3.** Poprawa poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój sfery techniczno-przestrzennej
- **Celów szczegółowych:**
 - 3.1. Przestrzenie publiczne dostosowane do potrzeb mieszkańców, inwestorów oraz turystów
 - 3.2. Rozbudowana infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa i społeczno-kulturalna

Uzasadnienie

Znaczenie infrastruktury w procesie wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich wynika z faktu, że stanowi ona podstawę wszelkiej działalności gospodarczej, warunkując jej zakres, strukturę i przestrzenne rozmieszczenie. W tym kontekście poziom rozwoju infrastruktury decydować może o atrakcyjności danego regionu, gminy, wsi, a więc stanowić o szansach lub barierach jej dalszego rozwoju. Wpływa bezpośrednio na standard życia zamieszkujących dany obszar osób. Przeprowadzona analiza SWOT i badania ankietowe wykazują, iż społeczność lokalna postrzega istniejącą infrastrukturę społeczną, kulturalną, sportowo-rekreacyjną i turystyczną jako niedostosowaną do współczesnych potrzeb i standardów. Planowane przedsięwzięcie ma na celu realizację operacji inwestycyjnych dotyczących budowy lub modernizacji infrastruktury społeczno-kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, jak również dostosowania przestrzeni publicznych do potrzeb mieszkańców, inwestorów oraz turystów. Biorąc pod uwagę zapóźnienia, jakie na obszarze działania LGD są w tym zakresie należy uznać, że każda inicjatywa sprzyjająca rozwojowi tej sfery będzie w perspektywie korzystnie oddziaływać na całokształt życia mieszkańców, na możliwości inwestycyjne podmiotów gospodarczych czy atrakcyjność turystyczną.

Grupy docelowe beneficjentów:

- samorządy,
- instytucje kultury,
- organizacje pozarządowe o statusie organizacji pożytku publicznego,
- kościoły i związki wyznaniowe.

Lista rekomendowanych operacji

Odnowa i rozwój wsi

- budowa, przebudowa, remont lub wyposażenie budynków pełniących funkcje rekreacyjne, sportowe i społeczno-kulturalne
- budowa, przebudowa, remont lub wyposażenie obiektów małej architektury
- budowa, przebudowa lub remont przeznaczonych do użytku publicznego ścieżek rowerowych, szlaków pieszych, placów zabaw, miejsc rekreacji oraz obiektów sportowych
- kształtowanie obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne, w szczególności poprzez odnawianie lub budowę placów parkingowych, chodników lub oświetlenia ulicznego
- urządzenie i porządkowanie terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku
- budowa, przebudowa lub remont infrastruktury turystycznej
- zagospodarowanie zbiorników i cieków wodnych w celu wykorzystania ich do rekreacji lub w celu poprawy estetyki miejscowości

Małe projekty

- zagospodarowanie przestrzeni publicznej, z wyłączeniem pasów drogowych dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich
- remont połączony z modernizacją lub wyposażenie istniejących świetlic wiejskich oraz innych obiektów pełniących ich funkcję oraz zagospodarowanie terenu przylegającego do tych obiektów
- budowa, odbudowa, przebudowa, remont połączony z modernizacją, zagospodarowanie lub oznakowanie obiektów małej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej oraz wyposażanie obiektów pełniących funkcje turystyczne i rekreacyjne
- odbudowa, renowacja, restauracja albo remont lub oznakowanie obiektów wpisanych do rejestru zabytków lub objętych ewidencją zabytków
- budowa, adaptacja lub wyposażenie niemieszkalnych obiektów budowlanych wykorzystywanych do prowadzenia sprzedaży produktów lub usług lokalnych
- budowa, adaptacja lub wyposażenie niemieszkalnych obiektów budowlanych wykorzystywanych do tradycyjnego wyrobu produktów lokalnych

Matryca logiczna dla Przedsięwzięcia III. Sfera techniczno – przestrzenna Ziemi Brzozowskiej dostosowana do zaspokajania podstawowych potrzeb mieszkańców i turystów

LOGIKA INTERWENCJI: • cele ogólne • cele szczegółowe • przedsięwzięcia	Wskaźniki	Źródła informacji	Założenia/ryzyko niezależne od LGD
Cel ogólny 3. Poprawa poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój sfery techniczno-przestrzennej	Wskaźnik oddziaływania: – wzrost liczby osób korzystających z obiektów sportowych, rekreacyjnych, turystycznych i społeczno-kulturalnych do 2015 r. o 2% w stosunku do roku 2008	- dane własne gmin / powiatu - dane z ankiet Beneficjentów pomocy	– dobra koniunktura gospodarcza – utrzymanie korzystnej polityki UE i Polski w zakresie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich
Cel szczegółowy 3.1. Przestrzenie publiczne dostosowane do potrzeb mieszkańców, inwestorów oraz turystów	Wskaźnik rezultatu: – wzrost liczby osób korzystających z dostosowanych /zagospodarowanych przestrzeni publicznych od 2008 do 2015 r. o średnio 3 700 osób rocznie	dane z ankiet Beneficjentów pomocy	– brak barier prawnych w realizacji inwestycji
Cel szczegółowy 3.2: Rozbudowana infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa i społeczno-kulturalna	Wskaźnik rezultatu: – wzrost liczby osób korzystających z powstałych /zmodernizowanych /wyposażonych obiektów infrastruktury sportowej, rekreacyjnej, turystycznej, społeczno-kulturalnej od 2008 do 2015 r. o średnio 8 000 osób rocznie	dane z ankiet Beneficjentów pomocy	
Przedsięwzięcie III. Sfera techniczno – przestrzenna Ziemi Brzozowskiej dostosowana do zaspokajania podstawowych potrzeb mieszkańców i turystów	Wskaźniki produktu: – liczba zrealizowanych zadań inwestycyjnych dotyczących zagospodarowania przestrzeni publicznych do 2015 r. - 18 – liczba wybudowanych /zmodernizowanych /wyposażonych obiektów sportowych, rekreacyjnych, turystycznych i społeczno-kulturalnych do 2015 r. – 17	dane z ankiet Beneficjentów pomocy	– zainteresowanie beneficjentów realizacją przedsięwzięć – brak barier finansowych

PRZEDSIĘWZIĘCIE IV

Przedsiębiorczy mieszkańcy szansą na dynamiczny rozwój gospodarki Ziemi Brzozowskiej

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:

- **Celu ogólnego 4.** Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców
- **Celów szczegółowych:**
 - 4.1. Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej

Uzasadnienie

Poziom bezrobocia w powiecie brzozowskim na koniec września 2008 roku wynosił 21,6% przy średniej w województwie 12,3%. Stawia to ten obszar na pierwszym miejscu z najwyższym bezrobociem. Na obszarze działania LGD istotnie zmniejsza się udział rolnictwa, a większe zakłady przemysłowe straciły swoją dominującą pozycję. W opinii uczestników spotkań szkoleniowo-warsztatowych oraz respondentów ankiet zdecydowanie największe szanse na pobudzenie gospodarcze, a tym samym na zmniejszenie bezrobocia, tkwią w miejscowych firmach – mikro i małych przedsiębiorstwach. W wysoko rozwiniętych krajach Unii Europejskiej 70, a nawet 80% produktu krajowego brutto jest tworzone w sektorze mikro, małych i średnich firm. Średnie, przeciętne polskie przedsiębiorstwo należące do sektora małych i średnich przedsiębiorstw to zaledwie dwóch zatrudnionych. W krajach Unii Europejskiej to 6 zatrudnionych. Te dane jednoznacznie pokazują, gdzie tkwią ogromne rezerwy rozwoju, potencjał, który trzeba uwolnić od narosłych przez lata barier i ograniczeń oraz stworzyć szanse na trwały rozwój. Niezbędne jest więc uruchamianie indywidualnej przedsiębiorczości mieszkańców oraz wspieranie inwestorów tworzących nowe miejsca pracy.

Grupy docelowe beneficjentów:

- osoby fizyczne, w tym osoby fizyczne ubezpieczone na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, jako rolnik, małżonek rolnika lub domownik,
- mikroprzedsiębiorcy.

Lista rekomendowanych operacji

Różnicowanie działalności w kierunku nierolniczej

- usługi dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa
- usługi dla ludności
- sprzedaż hurtowa i detaliczna
- rzemiosło i rękodzielnictwo
- roboty i usługi budowlane oraz instalacyjne
- usługi turystyczne oraz związane ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem
- usługi transportowe
- usługi komunalne
- przetwórstwo produktów rolnych lub jadalnych produktów leśnych
- magazynowanie lub przechowywanie towarów
- wytwarzanie materiałów energetycznych z biomasy
- rachunkowość, doradztwo lub usługi informatyczne

Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw

- usługi dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa
- usługi dla ludności
- sprzedaż hurtowa i detaliczna
- rzemiosło i rękodzielnictwo
- roboty i usługi budowlane oraz instalacyjne
- usługi turystyczne oraz związane ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem
- usługi transportowe
- usługi komunalne

- przetwórstwo produktów rolnych lub jadalnych produktów leśnych
- magazynowanie lub przechowywanie towarów
- wytwarzanie materiałów energetycznych z biomasy
- usługi rachunkowości, doradztwo lub usługi informatyczne

Małe projekty

- organizacja szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym
- udostępnienie urządzeń i sprzętu
- utworzenie lub zmodernizowanie punktów informacji turystycznej, bazy informacji turystycznej oraz stron internetowych związanych tematycznie z ofertą turystyczną obszaru objętego LSR, przygotowanie i wydanie folderów oraz innych publikacji informacyjnych i promocyjnych dotyczących obszaru objętego LSR
- budowa, odbudowa, przebudowa, remont połączony z modernizacją, zagospodarowanie lub oznakowanie obiektów małej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej oraz wyposażanie obiektów pełniących funkcje turystyczne i rekreacyjne
- inicjowanie powstawania, przetwarzania lub wprowadzania na rynek produktów i usług, których podstawę stanowią lokalne zasoby, tradycyjne sektory gospodarki lub lokalne dziedzictwo, w tym kulturowe, historyczne lub przyrodnicze, zwanych dalej „produktami lub usługami lokalnymi”, albo podnoszenie jakości takich produktów lub usług przez:
 - udział w targach i konkursach produktów lub usług lokalnych
 - promocję produktów lub usług lokalnych
 - uzyskanie certyfikatów i uczestnictwo w systemach jakości
 - budowę, adaptację lub wyposażenie niemieszkalnych obiektów budowlanych wykorzystywanych do prowadzenia sprzedaży produktów lub usług lokalnych
 - budowę, adaptację lub wyposażenie niemieszkalnych obiektów budowlanych wykorzystywanych do tradycyjnego wyrobu produktów lokalnych
 - badanie rynku produktów lub usług lokalnych
- wykorzystanie energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w celu poprawienia warunków prowadzenia działalności gospodarczej, w tym polegającej na wynajmie pokoi w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem działalności rolniczej

Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności, aktywizacja

- promocja lokalnej przedsiębiorczości
- aktywizowanie społeczności lokalnej
- organizacja szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym

Matryca logiczna dla Przedsięwzięcia IV. Przedsiębiorczy mieszkańcy szansą na dynamiczny rozwój gospodarki Ziemi Brzozowskiej

LOGIKA INTERWENCJI: • cele ogólne • cele szczegółowe • przedsięwzięcia	Wskaźniki	Źródła informacji	Założenia/ryzyko niezależne od LGD
Cel ogólny 4. Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców	Wskaźnik oddziaływania: – wzrost dochodów gmin z terenu LGD z tytułu podatku dochodowego do 2015 r. o 2% w stosunku do roku 2008	• dane z gmin	– dobra koniunktura gospodarcza – wysokość stawek podatkowych – podmioty wyrejestrowane z rejestru REGON – stały wzrost dochodów mieszkańców
Cel szczegółowy 4.1. Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej	Wskaźnik rezultatu: – liczba podmiotów powstałych/ zmodernizowanych /doposażonych do 2015 r. – 10 – liczba utworzonych miejsc pracy do 2015 r. – 10	• dane z ankiet Beneficjentów pomocy • dane z gmin	– brak barier prawnych w realizacji inwestycji – dostępność środków finansowych zapewniających finansowanie operacji – zainteresowanie rolników zakładaniem działalności pozarolniczej, w tym agroturystycznej
Przedsięwzięcie IV. Przedsiębiorczy mieszkańcy szansą na dynamiczny rozwój gospodarki Ziemi Brzozowskiej	Wskaźniki produktu: – liczba zrealizowanych działań inwestycyjnych w zakresie wsparcia podmiotów istniejących i/lub nowopowstałych do 2015 r. – 10	• dane z ankiet Beneficjentów pomocy	– zainteresowanie beneficjentów realizacją przedsięwzięć – brak barier finansowych

6. Określenie misji LGD

Proces formułowania wspólnej misji był równie ważny jak samo gotowe sformułowanie, zmusił bowiem uczestników prac nad nią, do analizy przesłanek na których opiera się organizacja.

Sformułowana misja jest funkcją:

- ❖ wrażliwości na potrzeby obszaru na którym działa LGD,
- ❖ kompetencji LGD, jako odpowiedzi na dostrzeżone potrzeby i realnej oceny posiadanych możliwości działania.

Misja poniższa jest stwierdzeniem opisującym cele Stowarzyszenie LGD „Ziemia Brzozowska” oraz uzasadnienie jego istnienia.

Spośród różnych, zgłoszonych propozycji wybrano następującą:

Stowarzyszenie LGD „Ziemia Brzozowska” jest organizacją zrzeszającą osoby, które chcą być odpowiedzialne za przyszłość obszaru na którym żyją, kreując rozwój społeczno-gospodarczy i dbając o zachowanie bogatego dziedzictwa kulturowego.

7. Spójność specyfiki obszaru z celami LSR

Uwarunkowania przestrzenne: historyczne, kulturowe, przyrodnicze, geograficzne, społeczne i gospodarcze

Szczegółowe określenie uwarunkowań wymaga sporządzenia diagnozy stanu środowiska przyrodniczego i kulturowego, poziomu zainwestowania i potencjału społeczno – gospodarczego oraz potrzeb w zakresie przekształceń przestrzennych. Można stwierdzić, że planowanie, w tym planowanie przestrzenne jest procesem ciągłym, a ustalenia ustawowe określają jedynie wymogi formalne, na podstawie jakich dokumentów i jakie instytucje mogą prowadzić gospodarkę przestrzenną.

To gminy są odpowiedzialne za realizację polityki przestrzennej. Lokalne grupy działania mogą i powinny włączać się w ten proces, jednak zakres udziału będzie ograniczony chociażby z powodu posiadanych kompetencji, możliwości organizacyjnych czy wreszcie finansowych. Świadomość tej sytuacji spowodowała, że bardzo odpowiedzialnie i realnie określono w niniejszej strategii udział LGD „Ziemia Brzozowska” w tych procesach, co znalazło swój wyraz w przyjętych celach ogólnych i szczegółowych.

Uwarunkowania przestrzenne wynikające z występującego zagospodarowania przestrzennego oraz istniejących lub będących w opracowaniu planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego lub zamierzeń urzędów gmin z obszaru działania LGD - uwzględniono na podstawie dostępnych informacji i ustaleń uzyskanych w kontaktach z jednostkami samorządów lokalnych. Podstawowe dane zawarto w Rozdziale 3. *Opis obszaru objętego LSR wraz z uzasadnieniem jego wewnętrznej spójności.*

W niniejszym rozdziale zostały przedstawione związki przyjętych w LSR celów szczegółowych z tymi lokalnymi uwarunkowaniami.

Cele szczegółowe	Uwarunkowania przestrzenne – związki i spójność
* Utrwalenie dorobku kulturowego obszaru i zapewnienie kontynuacji lokalnych tradycji * Rozbudowana infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa i społeczno-kulturalna * Przestrzenie publiczne dostosowane do potrzeb mieszkańców, inwestorów oraz turystów	W opisie obszaru objętego LSR oraz analizie SWOT wskazano szereg mocnych i słabych stron obszaru. Te czynniki, które uznano za najistotniejsze (również w ankiecie) znajdują swoje odzwierciedlenie w przyjętych do realizacji celach szczegółowych: · systematycznie rozwijana infrastruktura zagospodarowania ścieków i zaopatrzenia w wodę, · współpraca gmin w zakresie rozwiązywania problemów zagospodarowania odpadów ciekłych i stałych, · istniejąca baza kulturalno – oświatowa – braki w wyposażeniu, · mała ilość chodników w terenach zabudowanych, · niedostateczne oświetlenie dróg, · niedostatecznie rozwinięta i często przestarzała infrastruktura sportowo – rekreacyjna i wypoczynkowa, · słabe oznakowanie turystyczne terenu, · budynki oświatowe i użyteczności publicznej, wymagające remontu lub rozbudowy, · niewystarczające wyposażenie jednostek OSP w sprzęt specjalistyczny do ratownictwa technicznego i gaśniczy, · niewystarczająca łączność internetowa i telefoniczna, · brak przygotowanych terenów do uprawiania sportów motorowych, · słaba infrastruktura w miejscach organizacji masowych imprez kulturalnych.

Cele szczegółowe	Uwarunkowania historyczne i kulturowe – związki i spójność
* Poprawa dostępu do oferty kulturalnej * Poprawa stanu technicznego zabytków * Utrwalenie dorobku kulturowego obszaru i zapewnienie kontynuacji lokalnych tradycji	W opisie obszaru objętego LSR oraz analizie SWOT wskazano szereg mocnych i słabych stron obszaru. Te czynniki, które uznano za najistotniejsze (również w ankiecie) znajdują swoje odzwierciedlenie w przyjętych do realizacji celach szczegółowych: · słaba współpraca lokalnych środowisk oraz niedostatek oddolnych inicjatyw wykraczających poza granice sołectw i gmin, · wspólne korzenie i podobne doświadczenia historyczne, występowanie obiektów o dużej wartości historycznej i kulturowej (wiele z nich zostało wpisanych do rejestru zabytków), · działalność ochotniczych straży pożarnych, kół gospodyń wiejskich, · organizacja ponad gminnych imprez kulturalnych i sportowych, · działalność licznych zespołów amatorskich kultywujących kulturę i tradycje lokalne, · słaby dostęp gospodarstw domowych do Internetu, · mała liczba aktywnie działających organizacji pozarządowych, · zły stan techniczny części zabytków, · niedostateczne oznakowanie i opis zabytków (dwory, pałace, kościoły), · bardzo niski stopień zabezpieczenia zabytków przed włamaniami i przeciwpożarowego, · zatraćanie dorobku dziedzictwa kulturowego, · niewystarczająca baza kulturalna, · braki w wyposażeniu Gminnych Ośrodków Kultury w sprzęt muzyczny, elektroniczny, estradowy, stroje ludowe, itp., · mała różnorodność oferty kulturalnej, · zbyt mało działań integrujących środowisko (imprezy masowe, szkolenia, inne), · niewystarczająca oferta spędzania wolnego czasu dla dorosłych, · małe doświadczenie organizacji pozarządowych w pozyskiwaniu środków z funduszy zewnętrznych na działania związane z pielęgnowaniem tradycji i kultury, · bardzo niski poziom współpracy z innymi organizacjami i instytucjami w otoczeniu i za granicą w zakresie kultury, · niedostateczna promocja zabytków oraz działań w zakresie kultury, · powszechnie niska znajomość atrakcji turystycznych: zabytków, rezerwatów przyrody, twórców ludowych, galerii, · niedostateczna informacja o rezerwach przyrody, słabe oznakowanie, · niedostateczne ilości środków własnych na działalność statutową Kół Gospodyń Wiejskich (KGW) i organizacji pozarządowych (NGO), stanowiących wymagany wkład przy ubieganiu się o środki zewnętrzne, · zagrożenie kontynuacji działalności Kół Gospodyń Wiejskich – ograniczone środki, brak osobowości prawnej, zbyt mało następczyni kultywowania tradycji.

Cele ogólne i szczegółowe	Uwarunkowania ekonomiczne – związki i spójność
* Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej	W opisie obszaru objętego LSR oraz analizie SWOT wskazano szereg mocnych i słabych stron obszaru. Te czynniki, które uznano za najistotniejsze (również w ankiecie) znajdują swoje odzwierciedlenie w przyjętych do realizacji celach szczegółowych: · rolniczy charakter wsi, gdzie użytki rolne stanowią znaczny udział w powierzchni całkowitej obszaru, · słabo urodzajne gleby, niska produkcja bydła i trzody chlewnej, · duża ilość małych gospodarstw rolnych (do 10 ha), · zbyt niski udział dochodów gospodarstw rolnych z działalności

- pozarolniczej,
- zagrożenie bezrobociem strukturalnym,
- niski wskaźnik przedsiębiorczości (niższy od średniej krajowej i znacznie odbiegający od średniej krajowej),
- niski poziom kwalifikacji zawodowych wśród bezrobotnych,
- wysoki poziom bezrobocia,
- ograniczone zasoby kapitałowe na tworzenie i rozwijanie firm, zwłaszcza mikroprzedsiębiorstw,
- niski stopień innowacyjności nowych przedsięwzięć realizowanych przez lokalne podmioty gospodarcze,
- bardzo niski poziom współpracy z innymi organizacjami i instytucjami w otoczeniu i za granicą w zakresie aktywności gospodarczej mieszkańców,
- małe zainteresowanie inwestorów tworzeniem nowych miejsc pracy,
- niedostatecznie rozwinięty sektor MSP,
- bardzo mała liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w sekcji „Hotele i restauracje” mimo dobrych warunków dla rozwoju turystyki,
- ograniczone zasoby wykwalifikowanej siły roboczej,
- ograniczone możliwości rozwoju zawodowego mieszkańców,
- ograniczone możliwości zmiany kwalifikacji lub podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- niska świadomość w zakresie popierania rodzimej produkcji i usług,
- niewykorzystany gospodarczo potencjał turystyczny obszaru,
- niedostatecznie rozwinięta baza turystyczna i rekreacyjna,
- brak tradycji w obsłudze ruchu turystycznego,
- niska świadomość mieszkańców z korzyści wynikających ze świadczenia usług turystycznych,
- niewystarczająca promocja walorów turystycznych i gospodarczych obszaru działania LGD.

8. Uzasadnienie podejścia zintegrowanego dla przedsięwzięć planowanych w ramach LSR

Założenia do opracowania niniejszej Lokalnej Strategii Rozwoju wskazywały jako konieczność przyjęcie zasady, która będzie realizować zintegrowane podejście. Aby zapewnić spełnienie tego postulatu do prac nad strategią zostali zaproszeni przedstawiciele wszystkich sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego. Liczny udział tychże oraz przeprowadzona ankietyzacja zapewniły wysoką reprezentatywność przyjętych do realizacji celów. To podejście winno zapewnić zaangażowanie przedstawicieli różnych sektorów gospodarki oraz lepsze wykorzystanie różnych lokalnych zasobów w trakcie realizacji strategii.

Najważniejszy cel funkcjonowania LGD – misja – wskazuje zdecydowanie na takie właśnie podejście. Brzmi ona „Stowarzyszenie LGD „Ziemia Brzozowska” jest organizacją zrzeszającą osoby, które chcą być odpowiedzialne za przyszłość obszaru na którym żyją, kreując rozwój społeczno-gospodarczy i dbając o zachowanie bogatego dziedzictwa kulturowego”.

W części strategii określającej cele ogólne, szczegółowe, przedsięwzięcia oraz rekomendowane operacje wskazano grupy docelowe. Są one zgodne z definicją beneficjentów dla poszczególnych działań Osi 3 i Osi 4 Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Integracja projektów dotyczących różnych sektorów gospodarki

Przedsięwzięcie:

Przedsiębiorczy mieszkańcy szansą na dynamiczny rozwój gospodarki Ziemi Brzozowskiej

<i>Lista rekomendowanych operacji</i> (wybrane)	<i>Grupy docelowe</i>
• usługi dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa, • usługi dla ludności, • sprzedaż hurtowa i detaliczna, • rzemiosło i rękodzielnictwo, • roboty i usługi budowlane oraz instalacyjne, • usługi turystyczne oraz związane ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem, • usługi transportowe, • usługi komunalne, • przetwórstwo produktów rolnych, • magazynowanie lub przechowywanie towarów, • wytwarzanie materiałów energetycznych z biomasy, • rachunkowość, doradztwo lub usługi informatyczne, • organizacja szkoleń i innych przedsięwzięć nieinwestycyjnych o charakterze edukacyjnym,	• osoba fizyczna, ubezpieczona w KRUS, • osoba fizyczna, • osoba prawna, • mikroprzedsiębiorstwa

Integracja partnerów z sektora publicznego, społecznego i gospodarczego

Przedsięwzięcia:

1. Rozwój zrównoważony zapewniający wysoką jakość życia mieszkańców Ziemi Brzozowskiej
2. Zachowane dziedzictwo kulturowe Ziemi Brzozowskiej naszą powinnością i inspiracją
3. Sfera techniczno – przestrzenna Ziemi Brzozowskiej dostosowana do zaspokajania podstawowych potrzeb mieszkańców i turystów
4. Przedsiębiorczy mieszkańcy szansą na dynamiczny rozwój gospodarki Ziemi Brzozowskiej

<i>Lista rekomendowanych operacji</i> (wybrane)	<i>Grupy docelowe</i>
• budowa, przebudowa, remont lub wyposażenie budynków pełniących funkcje rekreacyjne, sportowe i społeczno-kulturalne • budowa, przebudowa, remont obiektów sportowych, placów zabaw i miejsc rekreacji • budowa, przebudowa lub remont przeznaczonych do użytku publicznego ścieżek rowerowych, szlaków pieszych, placów zabaw, miejsc rekreacji oraz obiektów sportowych • kształtowanie obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców • urządzenie i porządkowanie terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku • budowa, przebudowa lub remont infrastruktury turystycznej • zagospodarowanie zbiorników i cieków wodnych w celu wykorzystania ich do rekreacji lub w celu poprawy estetyki miejscowości • rewitalizacji budynków wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków, użytkowanych na cele publiczne oraz obiektów małej architektury, odnawiania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci • organizacja szkoleń i innych przedsięwzięć nieinwestycyjnych o charakterze edukacyjnym, • organizacja imprez kulturalnych, promocyjnych, rekreacyjnych lub sportowych • remont połączony z modernizacją lub wyposażenie istniejących świetlic wiejskich oraz innych obiektów pełniących ich funkcję oraz zagospodarowanie terenu przylegającego do tych obiektów	• osoby fizyczne, ubezpieczone w KRUS, • osoby fizyczne, • osoby prawne, • mikroprzedsiębiorstwa, • gminy, • instytucje kultury, • organizacje pozarządowe, • osoby fizyczne zameldowane na obszarze działania LGD lub posiadające siedzibę na obszarze działania LGD, jeśli prowadzą działalność gospodarczą, • kościoły i związki wyznaniowe

- utworzenie lub zmodernizowanie punktów informacji turystycznej, bazy informacji turystycznej oraz stron internetowych związanych tematycznie z ofertą turystyczną obszaru objętego LSR, przygotowanie i wydanie folderów oraz innych publikacji informacyjnych i promocyjnych dotyczących obszaru objętego LSR
- budowa, odbudowa, przebudowa, remont połączony z modernizacją, zagospodarowanie lub oznakowanie obiektów małej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej oraz wyposażanie obiektów pełniących funkcje turystyczne i rekreacyjne
- inicjowanie powstawania, przetwarzania lub wprowadzania na rynek produktów i usług, których podstawę stanowią lokalne zasoby, tradycyjne sektory gospodarki lub lokalne dziedzictwo, w tym kulturowe, historyczne lub przyrodnicze albo podnoszenie jakości takich produktów lub usług
- kultywowanie: miejscowych tradycji, obrzędów i zwyczajów, języka regionalnego i gwary, tradycyjnych zawodów i rzemiosła
- prowadzenie badań nad obszarem wdrażania LSR,
- promocja i organizacja lokalnej twórczości kulturalnej,
- rozwój twórczości artystycznej i rękodziela oraz działalności usługowej w tym zakresie,
- realizacja wydarzeń o charakterze promocyjnym
- aktywizowanie społeczności lokalnej

Integracja wykorzystania zasobów kulturowych, historycznych i przyrodniczych

Przedsięwzięcia	<i>Waloryzacja i wykorzystanie zasobów przyrodniczych, historycznych i kulturowych – rekomendowane operacje (wybrane)</i>
Rozwój zrównoważony zapewniający wysoką jakość życia mieszkańców Ziemi Brzozowskiej	· budowa, przebudowa, remont lub wyposażenie budynków pełniących funkcje rekreacyjne, sportowe i społeczno-kulturalne · promocja i organizacja lokalnej twórczości kulturalnej lub aktywnego trybu życia · remont połączony z modernizacją lub wyposażenie istniejących świetlic wiejskich oraz innych obiektów pełniących ich funkcję oraz zagospodarowanie terenu przylegającego do tych obiektów
Zachowane dziedzictwo kulturowe Ziemi Brzozowskiej naszą powinnością i inspiracją	· rozwój twórczości artystycznej i rękodziela oraz działalności usługowej w tym zakresie · zakup towarów służących przedsięwzięciom związanym z kultywowaniem tradycji społeczności lokalnych lub tradycyjnych zawodów · rewitalizacja budynków wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków, użytkowanych na cele publiczne oraz obiektów małej architektury, odnawiania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci · zakup i odnawianie obiektów charakterystycznych dla danego regionu lub tradycji budownictwa wiejskiego i ich adaptacji na cele publiczne · budowa, przebudowa, remont lub wyposażenie obiektów budowlanych przeznaczonych na cele promocji lokalnych produktów i usług, w tym pawilonów, punktów wystawowych, sal ekspozycyjnych lub witryn · odnawianie elewacji zewnętrznych i dachów w budynkach architektury sakralnej wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków i odnawianie cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków · odbudowa, renowacja, restauracja albo remont lub oznakowanie obiektów wpisanych do rejestru zabytków lub objętych ewidencją zabytków · remont lub wyposażenie istniejących muzeów lub innych obiektów pełniących ich funkcje · kultywowanie: miejscowych tradycji, obrzędów i zwyczajów, języka regionalnego i gwary, tradycyjnych zawodów i rzemiosła · promocja i organizacja lokalnej twórczości kulturalnej

	· remont połączony z modernizacją lub wyposażenie istniejących świetlic wiejskich oraz innych obiektów pełniących ich funkcję oraz zagospodarowanie terenu przylegającego do tych obiektów · organizacja imprez kulturalnych · inicjowanie powstawania, przetwarzania lub wprowadzania na rynek produktów i usług, których podstawę stanowią lokalne zasoby, tradycyjne sektory gospodarki lub lokalne dziedzictwo, w tym kulturowe, historyczne lub przyrodnicze
Sfera techniczno – przestrzenna Ziemi Brzozowskiej dostosowana do zaspokajania podstawowych potrzeb mieszkańców i turystów	· budowa, przebudowa, remont lub wyposażenie budynków pełniących funkcje rekreacyjne, sportowe i społeczno-kulturalne · budowa, przebudowa lub remont przeznaczonych do użytku publicznego ścieżek rowerowych, szlaków pieszych, placów zabaw, miejsc rekreacji oraz obiektów sportowych · budowa, odbudowa, przebudowa, remont połączony z modernizacją, zagospodarowanie lub oznakowanie obiektów małej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej oraz wyposażanie obiektów pełniących funkcje turystyczne i rekreacyjne
Przedsiębiorczy mieszkańcy szansą na dynamiczny rozwój gospodarki Ziemi Brzozowskiej	· rozwój twórczości artystycznej i rękodziela oraz działalności usługowej w tym zakresie, · utworzenie lub zmodernizowanie punktów informacji turystycznej, bazy informacji turystycznej oraz stron internetowych związanych tematycznie z ofertą turystyczną obszaru objętego LSR, przygotowanie i wydanie folderów oraz innych publikacji informacyjnych i promocyjnych dotyczących obszaru objętego LSR · budowa, odbudowa, przebudowa, remont połączony z modernizacją, zagospodarowanie lub oznakowanie obiektów małej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej oraz wyposażanie obiektów pełniących funkcje turystyczne i rekreacyjne · inicjowanie powstawania, przetwarzania lub wprowadzania na rynek produktów i usług, których podstawę stanowią lokalne zasoby, tradycyjne sektory gospodarki lub lokalne dziedzictwo, w tym kulturowe, historyczne lub przyrodnicze · wykorzystanie energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w celu poprawienia warunków prowadzenia działalności gospodarczej, w tym polegającej na wynajmie pokoi w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem działalności rolniczej

9. Uzasadnienie podejścia innowacyjnego dla przedsięwzięć planowanych w ramach LSR

Program Leader jest programem, który na terenie działania LGD „Ziemia Brzozowska” jest realizowany od roku 2006. Stowarzyszenie realizowało projekt „Ta Brzozowska Ziemia – drugiej takiej nie masz” w ramach II Schematu Pilotażowego Programu Leader+ SPO „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich (2004-2006). Projekt został skutecznie wdrożony i rozliczony. Oprócz oczywistych efektów jego realizacji w postaci przeprowadzonych imprez, szkoleń, spotkań, forum, materiałów promocyjnych itp. należy wymienić być może najważniejszy efekt w postaci **zintegrowania środowiska i wprowadzenia innowacyjnych form zarządzania na poziomie lokalnym (oddolne podejście)**.

Stowarzyszenie zaczyna stawać się platformą do identyfikacji nowych, skutecznych rozwiązań zintegrowanego i zrównoważonego rozwoju, realizacji celów służących zaspokajaniu potrzeb i oczekiwań lokalnych społeczności. Wspólne opracowanie Lokalnej Strategii Rozwoju wprowadza nowy model współpracy reprezentantów 3 sektorów, który zapewnia przekrojowe podejście do istniejących na tym obszarze problemów czy potrzeb przy zachowaniu jego spójności na różnych płaszczyznach.

Tak szerokie włączenie społeczności lokalnych w proces planowania i wdrażania wybranych przez nią celów, istotnych przedsięwzięć, a więc oddolne podejście do rozwoju obszaru, stanowi

na terenie działania LGD „Ziemia Brzozowska” zupełnie nowe, innowacyjne podejście, jakiego dotychczas tutaj nie było.

Oddolne planowanie, które miało miejsce podczas warsztatów szkoleniowo-projektowych, wynikające z przeprowadzonej ankietyzacji spowodowało głębokie osadzenie LSR w realiach tego obszaru. Przyjęte cele i przedsięwzięcia do realizacji oparte są głównie na lokalnych możliwościach, dostępnych zasobach, a przede wszystkim w oparciu o udział mieszkańców. Bogate dziedzictwo kulturowe, ciekawe warunki przyrodnicze, walory turystyczne czy zasoby ludzkie, to czynniki na których będzie się koncentrować aktywność LGD. Już samo takie ujęcie przy planowanym wsparciu finansowym operacji realizowanych przez różne podmioty jest nowatorskim działaniem.

Wśród kryteriów dotyczących wsparcia mikroprzedsiębiorstw przyjęto kryterium odnoszące się właśnie do innowacyjnego charakteru projektu. Powinno to zaowocować realizacją projektów o nowoczesnym charakterze.

Innowacyjny charakter odzwierciedla się w samej LSR opracowanej dla obszaru 6 gmin, której wdrażanie przez LGD stanowi nowe narzędzie służące do przeprowadzenia już zapoczątkowanych działań, usprawniające i zwiększające ich skalę przy uwzględnieniu partnerstwa, decentralizacji podejmowanych działań, lokalnego zarządzania oraz skierowanie działań na obszar o wspólnej specyfice i problemach rozwojowych.

Zakłada się, że dzięki przyjętym w LSR rozwiązaniom, specyfice obszaru i realizowanym inicjatywom na terenie działania LGD zostanie wykreowany nowy, rozpoznawalny lokalny produkt przyjazny dla rozwoju społeczności lokalnej, przedsiębiorczości czy turystyki przy wykorzystaniu lokalnych zasobów.

Wdrażanie LSR umożliwia realizację przedsięwzięć skierowanych głównie na rozwój obszarów wiejskich, dotychczas marginalizowanych, chociażby pod względem skali środków finansowych przeznaczonych na ich rozwój. Zawarte w LSR propozycje działań związanych z Odnową i rozwojem wsi umożliwią intensywniejszy rozwój terenów wiejskich obszaru LGD w sposób zaplanowany i kontrolowany przez społeczność lokalną. Nowatorska metoda pozyskiwania środków finansowych w oparciu o małe projekty uzupełni działania infrastrukturalne prowadzone w ramach osi 3 PROW 2007-2013 o oddolne inicjatywy społeczności lokalnej. Działania w zakresie odnowy i rewitalizacji zasobów przyrodniczych i kulturowych na terenach wiejskich pozwolą zmniejszyć dystans rozwojowy w stosunku do miast.

Przyjęte w LSR rozwiązania umożliwią również nawiązanie współpracy z innymi LGD w kraju i zagranicą w celu realizacji wspólnych projektów, wymiany doświadczeń, ułatwienia wymiany informacji oraz transferu i upowszechnienia innowacji. Położenie obszaru w pasie przygranicznym ze Słowacją stworzy możliwość promocji przyjętych rozwiązań w ramach LGD, realizacji projektów prezentujących walory obszaru, jego tożsamość i kulturę we współpracy z partnerami słowackimi, nie wykluczając wdrażania projektów współpracy z innymi zagranicznymi partnerami. Model planowania LSR – z szeroką partycypacją społeczną może być powielany i wykorzystywany we wszystkich lokalnych grupach działania czy innych organizacjach pozarządowych.

Zintegrowany charakter przewidzianych w LSR działań, dotychczasowa działalność LGD, reprezentacja 3 sektorów i dofinansowanie jej funkcjonowania stanowią narzędzia gwarantujące innowacyjność proponowanych przedsięwzięć.

10. Określenie procedury oceny zgodności operacji z LSR, procedury wyboru operacji przez LGD, procedury odwołania od rozstrzygnięć organu decyzyjnego w sprawie wyboru operacji w ramach działania, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt. 21 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, kryteriów, na podstawie których jest oceniana zgodność operacji z LSR, oraz kryteriów wyboru operacji, a także procedury zmiany tych kryteriów

10.1. Kryteria oceny zgodności operacji z LSR oraz lokalne kryteria wyboru

10.1.1. Kryteria oceny zgodności operacji z LSR

Ocenie podlega zgodność operacji z Lokalną Strategią Rozwoju w zakresie:

I. Zgodności operacji z celami ogólnymi (CO), w tym:

- CO 1. Poprawa jakości życia mieszkańców w środowisku ich zamieszkania
- CO 2. Zachowane tradycje lokalne i tożsamość społeczności lokalnych
- CO 3. Poprawa poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój sfery techniczno-przestrzennej
- CO 4. Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców

II. Zgodności operacji z celami szczegółowymi (CSZ), w tym:

- CSZ 1.1. Zwiększony dostęp do oferty szkoleniowej
- CSZ 1.2 Wzrost aktywności fizycznej mieszkańców
- CSZ 1.3. Poprawa dostępu do oferty kulturalnej
- CSZ 1.4. Wzrost aktywności społecznej mieszkańców i skuteczna promocja obszaru LGD
- CSZ 2.1. Poprawa stanu technicznego zabytków
- CSZ 2.2. Utrwalenie dorobku kulturowego obszaru i zapewnienie kontynuacji lokalnych tradycji
- CSZ 3.1. Przestrzenie publiczne dostosowane do potrzeb mieszkańców, inwestorów oraz turystów
- CSZ 3.2. Rozbudowana infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa i społeczno-kulturalna
- CSZ 4.1. Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej

III. Zgodności operacji z przedsięwzięciami (P), w tym:

- P I. Rozwój zrównoważony zapewniający wysoką jakość życia mieszkańców Ziemi Brzozowskiej
- P II. Zachowane dziedzictwo kulturowe Ziemi Brzozowskiej naszą powinnością i inspiracją
- P III. Sfera techniczno – przestrzenna Ziemi Brzozowskiej dostosowana do zaspokajania podstawowych potrzeb mieszkańców i turystów
- P IV. Przedsiębiorczy mieszkańcy szansą na dynamiczny rozwój gospodarki Ziemi Brzozowskiej

Operacja może zostać uznana za zgodną z LSR wyłącznie wtedy, gdy będzie zgodna z:

- a) co najmniej jednym celem ogólnym,
- b) co najmniej jednym celem szczegółowym,
- c) oraz co najmniej jednym przedsięwzięciem zapisanym w LSR.

10.1.2. Lokalne kryteria wyboru

Poniżej przedstawiono kryteria wyboru operacji przez LGD, w tym kryteria, na podstawie których ocenia się uzasadnienie realizacji operacji w ramach LSR.

Kryteria uzasadniające realizację operacji w ramach LSR mają na celu określenie w jakim stopniu operacja przyczyni się do osiągnięcia celów LSR.

a) Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej

Dla działania *Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej* kryteriami, na podstawie których ocenia się uzasadnienie realizacji operacji w ramach LSR są następujące kryteria:

1. Liczba nowych miejsc pracy utworzonych w ramach operacji.
2. Operacja dotyczy działalności gospodarczej w zakresie turystyki wiejskiej.
3. Operacja dotyczy działalności gospodarczej w zakresie rzemiosła, rękodzielnictwa.

Uzasadnienie:

- 1) Kryterium *Liczba nowych miejsc pracy utworzonych w ramach operacji* określa w jakim stopniu realizacja operacji przyczyni się do osiągnięcia:
 - a) Celu ogólnego 4. Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców,
 - b) Celu szczegółowego 4.1. Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej,
 i odnosi się do założonego wskaźnika: *liczba utworzonych miejsc pracy do 2015 r.*
- 2) Kryterium *Operacja dotyczy działalności gospodarczej w zakresie turystyki wiejskiej* określa w jakim stopniu realizacja operacji przyczyni się do osiągnięcia:
 - a) Celu ogólnego 3. Poprawa poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój sfery techniczno-przestrzennej,
 - b) Celu szczegółowego 3.2. Rozbudowana infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa i społeczno-kulturalna,
 i odnosi się do założonych wskaźników:
 - *liczba wybudowanych /zmodernizowanych /wyposażonych obiektów sportowych, rekreacyjnych, turystycznych i społeczno-kulturalnych do 2015 r.,*
 - *wzrost liczby osób korzystających z powstałych /zmodernizowanych /wyposażonych obiektów infrastruktury sportowej, rekreacyjnej, turystycznej, społeczno-kulturalnej do 2015 r.*
- 3) Kryterium *Operacja dotyczy działalności gospodarczej w zakresie rzemiosła, rękodzielnictwa* określa w jakim stopniu realizacja operacji przyczyni się do osiągnięcia:
 - a) Celu ogólnego 2. Zachowane tradycje lokalne i tożsamość społeczności lokalnych,
 - b) Celu szczegółowego 2.2. Utrwalenie dorobku kulturowego obszaru i zapewnienie kontynuacji lokalnych tradycji,
 i odnosi się do założonych wskaźników:
 - *liczba wydarzeń promujących lokalną tradycję, kulturę do 2015 r.,*
 - *liczba uczestników wydarzeń promujących lokalną tradycję, kulturę do 2015 r.,*
 jeżeli operacja zakłada realizację takich właśnie wydarzeń.

Lp.	Nazwa kryterium	Opis kryterium – adekwatność do analizy SWOT	Punkty
KRYTERIA, NA PODSTAWIE KTÓRYCH OCENIA SIĘ UZASADNIENIE REALIZACJI OPERACJI W RAMACH LSR			
1.	Liczba nowych miejsc pracy utworzonych w ramach operacji	Powiat brzozowski charakteryzuje się najwyższym poziomem bezrobocia w województwie, stąd kryterium preferuje projekty tworzące nowe miejsca pracy. W przypadku podejmowania działalności nierolniczej jako nowoutworzone miejsce pracy traktowane jest również samozatrudnienie osoby, która tą działalność podejmuje. W analizie SWOT bezrobocie wymieniano jako jeden z ważniejszych czynników rozwojowych.	5 > 3 miejsca pracy 3 – 3 miejsca pracy 2 – 2 miejsca pracy 1 – 1 miejsce pracy 0 – 0 miejsc pracy
2.	Operacja dotyczy działalności gospodarczej w zakresie turystyki wiejskiej	W analizie SWOT zwracano uwagę na niski stopień gospodarczego wykorzystania walorów turystycznych obszaru.	1 – tak 0 – nie
3.	Operacja dotyczy działalności gospodarczej w zakresie rzemiosła, rękodzielnictwa	W analizie SWOT zwracano uwagę na niski stopień gospodarczego wykorzystania dziedzictwa kulturowego.	1 – tak 0 – nie
POZOSTAŁE KRYTERIA WYBORU OPERACJI			
4.	Wsparcie dla osób niepełnosprawnych	W analizie SWOT zwracano uwagę na wykluczenie na rynku pracy niektórych grup społecznych zwłaszcza osób niepełnosprawnych.	1 – tak 0 – nie
5.	Wysokość wkładu własnego	Kryterium będzie preferować projekty w których poziom dofinansowania jest niższy od maksymalnego przewidzianego dla danego działania.	0 – wkład równy minimalnemu 1 – więcej niż 5% powyżej wkładu minimalnego
6.	Stopień dywersyfikacji źródeł dochodów gospodarstw rolnych z działalności nierolniczej	Zgodnie z założeniami działania pomoc może być przyznana na operację obejmującą inwestycje związane z podjęciem lub prowadzeniem wspieranej działalności nierolniczej. W celu zwiększenia stopnia dywersyfikacji źródeł dochodów gospodarstw rolnych kryterium będzie preferować operacje, w ramach których zaplanowane będzie podjęcie działalności nierolniczej.	2 – podjęcie działalności nierolniczej 1 – wsparcie prowadzonej działalności nierolniczej
7.	Przeciętna powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie rolnym	W warunkach rozdrobnionego rolnictwa w powiecie brzozowskim konieczne jest wspieranie przede wszystkim gospodarstw najmniejszych, które w przeważającej części są niskodochodowe. Dywersyfikacja źródeł dochodów tych gospodarstw rolnych stanowi więc bardzo ważny element wsparcia w celu poprawy ich sytuacji ekonomicznej.	2 – poniżej 3 ha 1 – 3 ha i powyżej
Maksymalna liczba punktów			9 punktów
Minimalna liczba punktów*			2 punkty
* minimalna liczba punktów, którą musi uzyskać operacja odnosi się do średniej arytmetycznej wszystkich indywidualnych ocen członków Rady uprawnionych do głosowania przy ocenie danej operacji, obliczonej poprzez zsumowanie ocen punktowych wyrażonych przez głosujących członków Rady, a następnie podzielenie przez liczbę ważnie oddanych głosów			

b) Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw

Dla działania *Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw* kryteriami, na podstawie których ocenia się uzasadnienie realizacji operacji w ramach LSR są następujące kryteria:

1. Liczba nowych miejsc pracy utworzonych w ramach operacji.
2. Operacja dotyczy działalności gospodarczej w zakresie turystyki wiejskiej.
3. Operacja dotyczy działalności gospodarczej w zakresie rzemiosła, rękodzielnictwa.

Uzasadnienie:

- 1) Kryterium *Liczba nowych miejsc pracy utworzonych w ramach operacji* określa w jakim stopniu realizacja operacji przyczyni się do osiągnięcia:
 - a) Celu ogólnego 4. Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców,
 - b) Celu szczegółowego 4.1. Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej,
 i odnosi się do założonego wskaźnika: *liczba utworzonych miejsc pracy do 2015 r.*
- 2) Kryterium *Operacja dotyczy działalności gospodarczej w zakresie turystyki wiejskiej* określa w jakim stopniu realizacja operacji przyczyni się do osiągnięcia:
 - a) Celu ogólnego 3. Poprawa poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój sfery techniczno-przestrzennej,
 - b) Celu szczegółowego 3.2. Rozbudowana infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa i społeczno-kulturalna,
 i odnosi się do założonych wskaźników:
 - *liczba wybudowanych /zmodernizowanych /wyposażonych obiektów sportowych, rekreacyjnych, turystycznych i społeczno-kulturalnych do 2015 r.,*
 - *wzrost liczby osób korzystających z powstałych /zmodernizowanych /wyposażonych obiektów infrastruktury sportowej, rekreacyjnej, turystycznej, społeczno-kulturalnej do 2015 r.*
- 3) Kryterium *Operacja dotyczy działalności gospodarczej w zakresie rzemiosła, rękodzielnictwa* określa w jakim stopniu realizacja operacji przyczyni się do osiągnięcia:
 - a) Celu ogólnego 2. Zachowane tradycje lokalne i tożsamość społeczności lokalnych,
 - c) Celu szczegółowego 2.2. Utrwalenie dorobku kulturowego obszaru i zapewnienie kontynuacji lokalnych tradycji,
 i odnosi się do założonych wskaźników:
 - *liczba wydarzeń promujących lokalną tradycję, kulturę do 2015 r.,*
 - *liczba uczestników wydarzeń promujących lokalną tradycję, kulturę do 2015 r.,*
 jeżeli operacja zakłada realizację takich właśnie wydarzeń.

Lp.	Nazwa kryterium	Opis kryterium – adekwatność do analizy SWOT	Punkty
KRYTERIA, NA PODSTAWIE KTÓRYCH OCENIA SIĘ UZASADNIENIE REALIZACJI OPERACJI W RAMACH LSR			
1.	Liczba nowych miejsc pracy utworzonych w ramach operacji	Powiat brzozowski charakteryzuje się najwyższym poziomem bezrobocia w województwie, stąd kryterium preferuje projekty tworzące nowe miejsca pracy. W analizie SWOT bezrobocie wymieniano jako jeden z ważniejszych czynników rozwojowych.	5 > 3 miejsca pracy 3 – 3 miejsca pracy 2 – 2 miejsca pracy 1 – 1 miejsce pracy
2.	Operacja dotyczy działalności gospodarczej w zakresie turystyki wiejskiej	W analizie SWOT zwracano uwagę na niski stopień gospodarczego wykorzystania walorów turystycznych obszaru.	1 – tak 0 – nie

3.	Operacja dotyczy działalności gospodarczej w zakresie rzemiosła, rękodzielnictwa	W analizie SWOT zwracano uwagę na niski stopień gospodarczego wykorzystania dziedzictwa kulturowego.	1 – tak 0 – nie
POZOSTAŁE KRYTERIA WYBORU OPERACJI			
3.	Innowacyjny charakter operacji	Obszar działania charakteryzuje się niskim wskaźnikiem liczby podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców. Są to przedsiębiorstwa o niskim poziomie wykorzystania innowacyjnych technologii – ma to swoje odzwierciedlenie w analizie SWOT. Innowacyjność będzie oceniana w skali firmy.	1 – tak 0 – nie
4.	Wsparcie dla osób niepełnosprawnych	W analizie SWOT zwracano uwagę na wykluczenie na rynku pracy niektórych grup społecznych, zwłaszcza osób niepełnosprawnych.	1 – tak 0 – nie
5.	Wysokość wkładu własnego	Kryterium będzie preferować projekty w których poziom dofinansowania jest niższy od maksymalnego przewidzianego dla danego działania.	0 – wkład równy minimalnemu 1 – więcej niż 5% powyżej wkładu minimalnego
Maksymalna liczba punktów			10 punktów
Minimalna liczba punktów*			3 punkty
* minimalna liczba punktów, którą musi uzyskać operacja odnosi się do średniej arytmetycznej wszystkich indywidualnych ocen członków Rady uprawnionych do głosowania przy ocenie danej operacji, obliczonej poprzez zsumowanie ocen punktowych wyrażonych przez głosujących członków Rady, a następnie podzielenie przez liczbę ważnie oddanych głosów			

c) Odnowa i rozwój wsi

Dla działania *Odnowa i rozwój wsi* kryteriami, na podstawie których ocenia się uzasadnienie realizacji operacji w ramach LSR są następujące kryteria:

- Operacja dotyczy lub będzie bezpośrednio wpływać na rozwój turystyki i/lub życie społeczno-kulturalne mieszkańców.
- Operacja dotyczy obiektu wpisanego do rejestru zabytków prowadzonych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków lub do gminnej ewidencji zabytków.

Uzasadnienie:

- Kryterium *Operacja dotyczy lub będzie bezpośrednio wpływać na rozwój turystyki i/lub życie społeczno-kulturalne mieszkańców* określa w jakim stopniu realizacja operacji przyczyni się do osiągnięcia:
 - Celu ogólnego 3. Poprawa poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój sfery techniczno-przestrzennej,
 - Celu szczegółowego 3.1. Przestrzenie publiczne dostosowane do potrzeb mieszkańców, inwestorów oraz turystów,
 - Celu szczegółowego 3.2. Rozbudowana infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa i społeczno-kulturalna,
 - Celu ogólnego 2. Zachowane tradycje lokalne i tożsamość społeczności lokalnych,
 - Celu szczegółowego 2.2. Utrwalenie dorobku kulturowego obszaru i zapewnienie kontynuacji lokalnych tradycji
 i odnosi się do założonych wskaźników:
 - liczba zrealizowanych zadań inwestycyjnych dotyczących zagospodarowania przestrzeni publicznych do 2015 r.,
 - wzrost liczby osób korzystających z dostosowanych /zagospodarowanych przestrzeni publicznych do 2015 r.

- liczba wybudowanych /zmodernizowanych /wyposażonych obiektów sportowych, rekreacyjnych, turystycznych i społeczno-kulturalnych do 2015 r.,
 - wzrost liczby osób korzystających z powstałych /zmodernizowanych /wyposażonych obiektów infrastruktury sportowej, rekreacyjnej, turystycznej, społeczno-kulturalnej do 2015 r.
 - liczba zmodernizowanych /doposażonych obiektów kultury do 2015 r. – jeżeli operacja zakłada realizację wydarzeń propagujących lokalną tradycję i kulturę, mających na celu zachowanie tradycji lokalnych i tożsamości społeczności lokalnych,
 - wzrost liczby osób korzystających ze zmodernizowanych /doposażonych obiektów kultury do 2015 r. – jeżeli operacja zakłada realizację wydarzeń propagujących lokalną tradycję i kulturę, mających na celu zachowanie tradycji lokalnych i tożsamości społeczności lokalnych.
- 2) Kryterium *Operacja dotyczy obiektu wpisanego do rejestru zabytków prowadzonych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków lub do gminnej ewidencji zabytków* określa w jakim stopniu realizacja operacji przyczyni się do osiągnięcia:
- a) Celu ogólnego 2. Zachowane tradycje lokalne i tożsamość społeczności lokalnych
 - b) Celu szczegółowego 2.1. Poprawa stanu technicznego zabytków
- i odnosi się do założonych wskaźników:
- liczba odrestaurowanych obiektów zabytkowych do 2015 r.,
 - wzrost liczby osób korzystających z odrestaurowanych obiektów zabytkowych do 2015 r.

Lp.	Nazwa kryterium	Opis kryterium – adekwatność do analizy SWOT	Punkty
KRYTERIA, NA PODSTAWIE KTÓRYCH OCENIA SIĘ UZASADNIENIE REALIZACJI OPERACJI W RAMACH LSR			
1.	Operacja dotyczy lub będzie bezpośrednio wpływać na rozwój turystyki i/lub życie społeczno-kulturalne mieszkańców	W analizie SWOT zwracano uwagę na niski stopień wykorzystania walorów turystycznych obszaru oraz niedostatki w zakresie infrastruktury służącej rozwojowi kultury, sportu i rekreacji.	1 – tak 0 – nie
2.	Operacja dotyczy obiektu wpisanego do rejestru zabytków prowadzonych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków lub do gminnej ewidencji zabytków	Obszar działania charakteryzuje się dużą liczbą obiektów zabytkowych. Analiza SWOT wskazuje, że część z nich jest w złym stanie technicznym, nie są zabezpieczone przed włamaniami czy zdarzeniami losowymi.	2 – wpis do rejestru zabytków prowadzonych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków 1 – wpis do gminnej ewidencji zabytków 0 – obiekt nie wpisany do żadnego z powyższych rejestrów czy ewidencji
POZOSTAŁE KRYTERIA WYBORU OPERACJI			
3.	Wpływ projektu na promocję obszaru działania LGD	W analizie SWOT zwracano uwagę na niewystarczającą promocję walorów turystycznych i możliwości inwestycyjne obszaru działania LGD.	1 – tak 0 – nie
4.	Wysokość wnioskowanej dotacji	Kryterium będzie preferować projekty, w których poziom dofinansowania jest niższy od maksymalnego przewidzianego dla danego działania.	0 – powyżej 300000 PLN 1 – od 100000 do 300000 PLN 2 – mniej niż 100000 PLN

5.	Wysokość wkładu własnego	Kryterium będzie preferować projekty, w których poziom dofinansowania [%] jest niższy od maksymalnego przewidzianego dla danego działania.	0 – udział własny 20-30% 1 – udział własny 31- 40% 2 – udział własny 41-50% 3 – udział własny powyżej 50%
Maksymalna liczba punktów			9 punktów
Minimalna liczba punktów*			2 punkty
<i>* minimalna liczba punktów, którą musi uzyskać operacja odnosi się do średniej arytmetycznej wszystkich indywidualnych ocen członków Rady uprawnionych do głosowania przy ocenie danej operacji, obliczonej poprzez zsumowanie ocen punktowych wyrażonych przez głosujących członków Rady, a następnie podzielenie przez liczbę ważnie oddanych głosów</i>			

d) Małe projekty

Dla działania *Małe projekty* kryteriami, na podstawie których ocenia się uzasadnienie realizacji operacji w ramach LSR są następujące kryteria:

1. Operacja dotyczy lub będzie bezpośrednio wpływać na rozwój turystyki i/lub życie społeczno-kulturalne mieszkańców.
2. Operacja dotyczy organizacji szkoleń i innych przedsięwzięć edukacyjnych w zakresie podnoszenia świadomości społeczności lokalnej.

Uzasadnienie:

- 1) Kryterium *Operacja dotyczy lub będzie bezpośrednio wpływać na rozwój turystyki i/lub życie społeczno-kulturalne mieszkańców* określa w jakim stopniu realizacja operacji przyczyni się do osiągnięcia:
 - a) Celu ogólnego 1. Poprawa jakości życia mieszkańców w środowisku ich zamieszkania,
 - b) Celu szczegółowego 1.2. Wzrost aktywności fizycznej mieszkańców,
 - c) Celu szczegółowego 1.3. Poprawa dostępu do oferty kulturalnej,
 - d) Celu ogólnego 2. Zachowane tradycje lokalne i tożsamość społeczności lokalnych,
 - e) Celu szczegółowego 2.1. Poprawa stanu technicznego zabytków
 - f) Celu szczegółowego 2.2. Utrwalenie dorobku kulturowego obszaru i zapewnienie kontynuacji lokalnych tradycji
 - g) Celu ogólnego 3. Poprawa poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój sfery techniczno-przestrzennej,
 - h) Celu szczegółowego 3.1. Przestrzenie publiczne dostosowane do potrzeb mieszkańców, inwestorów oraz turystów,
 - i) Celu szczegółowego 3.2. Rozbudowana infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa i społeczno-kulturalna,
 i odnosi się do założonych wskaźników:
 - liczba zorganizowanych wydarzeń sportowo-rekreacyjnych do 2015 r.,
 - liczba uczestników wydarzeń sportowo-rekreacyjnych do 2015 r.,
 - liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych do 2015 r.,
 - liczba uczestników wydarzeń kulturalnych do 2015 r.,
 - liczba odrestaurowanych obiektów zabytkowych do 2015 r.,
 - wzrost liczby osób korzystających z odrestaurowanych obiektów zabytkowych do 2015 r.
 - liczba materiałów dokumentujących dorobek kulturowy obszaru do 2015 r.,
 - liczba osób korzystających z materiałów dokumentujących dorobek kulturowy obszaru do 2015 r.,
 - liczba zmodernizowanych /doposażonych obiektów kultury do 2015 r. – jeżeli operacja zakłada realizację wydarzeń propagujących lokalną tradycję i kulturę, mających na celu zachowanie tradycji lokalnych i tożsamości społeczności lokalnych,

- wzrost liczby osób korzystających ze zmodernizowanych /doposażonych obiektów kultury do 2015 r. – jeżeli operacja zakłada realizację wydarzeń propagujących lokalną tradycję i kulturę, mających na celu zachowanie tradycji lokalnych i tożsamości społeczności lokalnych,
 - liczba wydarzeń promujących lokalną tradycję, kulturę do 2015 r.,
 - liczba uczestników wydarzeń promujących lokalną tradycję, kulturę do 2015 r.,
 - liczba zrealizowanych zadań inwestycyjnych dotyczących zagospodarowania przestrzeni publicznych do 2015 r.,
 - wzrost liczby osób korzystających z dostosowanych /zagospodarowanych przestrzeni publicznych do 2015 r.
 - liczba wybudowanych /zmodernizowanych /wyposażonych obiektów sportowych, rekreacyjnych, turystycznych i społeczno-kulturalnych do 2015 r.,
 - wzrost liczby osób korzystających z powstałych /zmodernizowanych /wyposażonych obiektów infrastruktury sportowej, rekreacyjnej, turystycznej, społeczno-kulturalnej do 2015 r.,
- 2) Kryterium *Operacja dotyczy organizacji szkoleń i innych przedsięwzięć edukacyjnych w zakresie podnoszenia świadomości społeczności lokalnej* określa w jakim stopniu realizacja operacji przyczyni się do osiągnięcia:
- a) Celu ogólnego 1. Poprawa jakości życia mieszkańców w środowisku ich zamieszkania
 - b) Celu szczegółowego 1.1. Zwiększony dostęp do oferty szkoleniowej
 - c) Celu ogólnego 2. Zachowane tradycje lokalne i tożsamość społeczności lokalnych,
 - d) Celu szczegółowego 2.2. Utrwalenie dorobku kulturowego obszaru i zapewnienie kontynuacji lokalnych tradycji
- i odnosi się do założonych wskaźników:
- liczba zrealizowanych szkoleń /warsztatów /kursów do 2015 r.,
 - liczba osób, które ukończyły szkolenia /warsztaty /kursy do 2015 r.,
 - liczba wydarzeń promujących lokalną tradycję, kulturę do 2015 r. – jeżeli operacja zakłada realizację przedsięwzięć edukacyjnych (warsztatów, itp.) propagujących lokalną tradycję i kulturę, mających na celu zachowanie tradycji lokalnych i tożsamości społeczności lokalnych,
 - liczba uczestników wydarzeń promujących lokalną tradycję, kulturę do 2015 r. – jeżeli operacja zakłada realizację przedsięwzięć edukacyjnych (warsztatów, itp.) propagujących lokalną tradycję i kulturę, mających na celu zachowanie tradycji lokalnych i tożsamości społeczności lokalnych.

Lp.	Nazwa kryterium	Opis kryterium – adekwatność do analizy SWOT	Punkty
KRYTERIA, NA PODSTAWIE KTÓRYCH OCENIA SIĘ UZASADNIENIE REALIZACJI OPERACJI W RAMACH LSR			
1.	Operacja dotyczy lub będzie bezpośrednio wpływać na rozwój turystyki i/lub życie społeczno-kulturalne mieszkańców	W analizie SWOT zwracano uwagę na niski stopień wykorzystania walorów turystycznych obszaru oraz niedostatki w zakresie infrastruktury służącej rozwojowi kultury, sportu i rekreacji.	1 – tak 0 – nie
2.	Operacja dotyczy organizacji szkoleń i innych przedsięwzięć edukacyjnych w zakresie podnoszenia świadomości społeczności lokalnej	Analiza SWOT wskazuje, że na obszarze działania LGD obserwuje się małe zaangażowanie organizacji i grup społeczno - zawodowych w działaniach na rzecz swojego środowiska	1 – tak 0 – nie
POZOSTAŁE KRYTERIA WYBORU OPERACJI			
3.	Wpływ projektu na promocję obszaru działania LGD	W analizie SWOT zwracano uwagę na niewystarczającą promocję walorów turystycznych, kulturowych i możliwości inwestycyjne obszaru działania LGD.	1 – tak 0 – nie

4.	Wpływ projektu na rozwijanie aktywności społeczności lokalnej	W analizie SWOT zwracano uwagę na niską aktywność społeczną mieszkańców, niskie zaangażowanie w działalności na rzecz swojego środowiska i rozwiązywanie własnych problemów	1 – tak 0 – nie
5.	Obszar oddziaływania operacji	Będą preferowane operacje o szerszym zasięgu i oddziaływaniu.	4 – obszar działania LGD 2 – jedna gmina 1 – jedna miejscowość
6.	Partnerstwo w realizacji operacji	W analizie SWOT wskazano, że organizacje pozarządowe charakteryzują się niską skutecznością w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na swoją działalność statutową. Wspólna realizacja operacji będzie sprzyjać uczeniu się przez nie przygotowywania i realizacji operacji.	0 – bez innych partnerów 1 – 1-2 partnerów 3 – więcej niż 2 partnerów
7.	Wykorzystanie technologii informatycznych	Kryterium będzie preferować projekty zakładające udział technologii informatycznych, wykorzystanie Internetu.	1 – tak 0 – nie
Maksymalna liczba punktów			12 punktów
Minimalna liczba punktów*			4 punkty
* minimalna liczba punktów, którą musi uzyskać operacja odnosi się do średniej arytmetycznej wszystkich indywidualnych ocen członków Rady uprawnionych do głosowania przy ocenie danej operacji, obliczonej poprzez zsumowanie ocen punktowych wyrażonych przez głosujących członków Rady, a następnie podzielenie przez liczbę ważnie oddanych głosów			

10.1.3. Procedura zmiany kryteriów

Kryteria oceny zgodności operacji z LSR oraz kryteria oceny operacji według lokalnych kryteriów wyboru przyjmowane są uchwałą Walnego Zebrania Członków.

Procedura zmian tych kryteriów obejmuje:

1. Zgłoszenie pisemnej propozycji zmian przez Radę, Zarząd lub przynajmniej 50% członków LGD, wraz ze szczegółowym uzasadnieniem.
2. Rozpatrzenie zmian na najbliższym Walnym Zebraniu Członków.

W przypadku pozytywnego rozpatrzenia zgłoszonej propozycji i zmian kryteriów oceny zgodności operacji z LSR lub kryteriów oceny operacji według lokalnych kryteriów wyboru obowiązują one dla naborów ogłoszonych po dniu zatwierdzenia zmian uchwałą Walnego Zebrania Członków.

10.2. Proces naboru wniosków, oceny i wyboru operacji oraz informowania o decyzji Rady

W procesie naboru wniosków, oceny i wyboru operacji, informowania Wnioskodawców oraz przekazywania wymaganej dokumentacji Instytucji Wdrażającej PROW 2007-2013, LGD „Ziemia Brzozowska” działa w oparciu o zapisy Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 lipca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego PROW na lata 2007–2013 (Dz.U. nr 138, poz. 868), z uwzględnieniem ewentualnych rozporządzeń zmieniających.

1) Ogłoszenie naboru wniosków

W terminie co najmniej 44 dni przed planowanym dniem rozpoczęcia biegu terminu składania wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” LGD „Ziemia Brzozowska” występuje do Samorządu Województwa z wnioskiem o podanie do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania za jej pośrednictwem wniosków

o przyznanie pomocy w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju”. We wniosku tym LGD określa planowany termin składania wniosków o przyznanie pomocy.

W terminie 24 dni przed planowanym dniem rozpoczęcia biegu terminu składania wniosków o przyznanie pomocy LGD „Ziemia Brzozowska” składa do Samorządu Województwa dokumenty niezbędne do podania do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy.

Informacja o możliwości składania, za pośrednictwem LGD „Ziemia Brzozowska”, wniosków o przyznanie pomocy na operacje w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” podawana jest do publicznej wiadomości nie później niż 14 dni przed terminem rozpoczęcia naboru wniosków o przyznanie pomocy, określonym w tej informacji, przez:

a) Samorząd Województwa:

- na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego,
- na tablicy ogłoszeń Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego,
- w prasie o zasięgu obejmującym obszar realizacji LSR,

b) LGD „Ziemia Brzozowska”:

- na stronie internetowej LGD,
- na tablicy ogłoszeń w siedzibie LGD.

Informacja o możliwości składania, za pośrednictwem LGD „Ziemia Brzozowska”, wniosków o przyznanie pomocy na operacje zawiera wskazanie:

1. terminu składania wniosków o przyznanie pomocy na operacje:
 - a) nie krótszego niż 14 dni i nie dłuższego niż 30 dni,
 - b) rozpoczynającego bieg nie wcześniej niż po upływie 14 dni od dnia podania do publicznej wiadomości tej informacji;
2. miejsca składania wniosków o przyznanie pomocy na operacje;
3. miejsca zamieszczenia wzoru formularza wniosku o przyznanie pomocy na operacje;
4. miejsca zamieszczenia kryteriów wyboru operacji przez LGD, określonych w LSR, w tym kryteriów, na podstawie których ocenia się uzasadnienie realizacji operacji w ramach LSR;
5. miejsca zamieszczenia wykazu dokumentów niezbędnych do weryfikacji spełnienia kryteriów wyboru operacji, określonych w LSR;
6. limitu dostępnych środków;
7. minimalnych wymagań, których spełnienie jest niezbędne do wyboru operacji przez LGD.

2) Nabór wniosków

Naboru wniosków o przyznanie pomocy na operacje dokonuje się w terminie nie krótszym niż 14 dni i nie dłuższym niż 30 dni. Termin rozpoczęcia naboru wniosków nie może się rozpocząć wcześniej niż po upływie 14 dni od dnia podania do publicznej wiadomości informacji o naborze.

Wnioskodawcy przysługuje bezpłatne doradztwo w zakresie przygotowywania wniosku o przyznanie pomocy w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju”, które świadczone jest przez pracowników Biura LGD.

Wniosek o przyznanie pomocy na operację Wnioskodawca, lub jego pełnomocnik, składa osobiście bezpośrednio w miejscu wskazanym w ogłoszeniu o naborze.

Złożenie wniosku o przyznanie pomocy na operacje potwierdza się w momencie jego przyjęcia na jego kopii. Potwierdzenie zawiera datę złożenia wniosku oraz jest opatrzone pieczęcią LGD i podpisane przez osobę przyjmującą wniosek.

Każdy wniosek o przyznanie pomocy na operację, złożony w ramach prowadzonego naboru, jest rejestrowany i otrzymuje indywidualny numer, który służy do jego identyfikacji w dalszym postępowaniu prowadzonym przez LGD.

3) Ocena operacji

Procedura oceny operacji pod względem zgodności z LSR oraz oceny operacji według lokalnych kryteriów wyboru zostały przedstawione poniżej - w punktach 10.3 i 10.4 a).

4) Informowanie Wnioskodawców o decyzji Rady w sprawie oceny operacji

Niezwłocznie po dokonaniu oceny operacji pod względem zgodności z LSR oraz spełniania kryteriów wyboru, lecz nie później niż w terminie 21 dni od dnia, w którym upłynął termin składania wniosków o przyznanie pomocy na operację, LGD sporządza listę ocenionych operacji zawierającą:

- 1) operacje niezgodne z LSR,
- 2) operacje zgodne z LSR.

Lista ocenionych operacji zawiera dane umożliwiające identyfikację operacji i wnioskowaną kwotę pomocy.

Operacje zgodne z LSR uwzględniane są na liście ocenionych operacji w kolejności ustalonej według liczby uzyskanych punktów w ramach oceny operacji pod względem spełniania kryteriów wyboru.

LGD przekazuje Wnioskodawcom listę ocenionych operacji, informując ich na piśmie o:

- a) zgodności operacji z LSR, albo jej niezgodności z LSR - wskazując przyczyny niezgodności,
- b) liczbie uzyskanych punktów w ramach oceny operacji lub miejscu na liście ocenionych operacji,
- c) możliwości złożenia odwołania od wyników oceny operacji, zgodnie z procedurą określoną w LSR.

5) Odwołania od decyzji Rady w sprawie oceny operacji

Wnioskodawca ma prawo odwołania się od decyzji Rady. Procedura odwołań od decyzji Rady została przedstawiona poniżej - w punkcie 10.5.

6) Wybór operacji

Procedura wyboru operacji została przedstawiona poniżej - w punkcie 10.4 b).

Po dokonaniu wyboru operacji, nie później niż w terminie 45 dni od dnia, w którym upłynął termin składania wniosków o przyznanie pomocy na operację, LGD sporządza listy:

- 1) operacji, które zostały wybrane, ustalając ich kolejność według liczby uzyskanych punktów w ramach oceny spełniania kryteriów wyboru operacji,
- 2) operacji, które nie zostały wybrane.

Listy te:

- uwzględniają wyniki oceny operacji dokonanej na skutek złożonych odwołań,
- zawierają dane umożliwiające identyfikację operacji i wnioskowaną kwotę pomocy,

W przypadku, gdy informacja o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy na operacje w danym zakresie jest podawana do publicznej wiadomości po raz ostatni i LGD wybiera operacje do wysokości 120% limitu dostępnych środków wskazanego w tej informacji, to lista operacji, które zostały wybrane zawiera dodatkowo wskazanie operacji, które mieszczą się w ramach limitu dostępnych środków, wskazanego w informacji o naborze.

Lista operacji, które nie zostały wybrane zawiera dodatkowo wskazanie operacji, które:

- a) w wyniku oceny pod względem zgodności z LSR zostały uznane za:
 - zgodne z LSR,
 - niezgodne z LSR;
- b) nie podlegały ocenie pod względem zgodności z LSR, gdyż nie zostały złożone w miejscu i terminie wskazanym w informacji o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy na operacje lub nie wskazano adresu Wnioskodawcy i nie ma możliwości ustalenia tego adresu.

7) Przekazywanie dokumentacji podmiotowi wdrażającemu

W terminie 45 dni od dnia, w którym upłynął termin składania wniosków o przyznanie pomocy LGD przekazuje właściwemu podmiotowi wdrażającemu (Samorządowi Województwa lub Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) następujące dokumenty:

1. Wnioski o przyznanie pomocy, które zostały wybrane do finansowania w ramach LSR wraz z uchwałami w sprawie wyboru,
2. Wnioski o przyznanie pomocy, które nie zostały wybrane do finansowania w ramach LSR wraz z uchwałami w sprawie nie dokonania wyboru,
3. Wnioski o przyznanie pomocy, które nie podlegały ocenie pod względem zgodności z LSR, gdyż nie zostały złożone w miejscu i terminie wskazanym w informacji o naborze lub nie wskazano adresu Wnioskodawcy i nie ma możliwości ustalenia tego adresu,
4. Listę operacji wybranych do finansowania w ramach LSR wraz z uchwałą, na której operacje zostały zamieszczone w kolejności według liczby uzyskanych punktów w ramach oceny spełniania kryteriów wyboru,
5. Listę operacji niewybranych do finansowania w ramach LSR wraz z uchwałą, ze wskazaniem operacji, które:
 - a) w wyniku oceny pod względem zgodności z LSR zostały uznane za:
 - zgodne z LSR,
 - niezgodne z LSR;
 - b) nie podlegały ocenie pod względem zgodności z LSR, gdyż nie zostały złożone w miejscu i terminie wskazanym w informacji o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy na operacje lub nie wskazano adresu Wnioskodawcy i nie ma możliwości ustalenia tego adresu.

W przypadku, gdy nabór dotyczy operacji w ramach działań „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” oraz „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” wszystkie wymienione wyżej listy (wyłącznie listy) przekazywane są dodatkowo do wiadomości Samorządu Województwa.

8) Podawanie do publicznej wiadomości informacji o wyborze operacji

LGD publikuje listę operacji, które zostały wybrane na swojej stronie internetowej nie później niż w dniu jej przekazania do właściwego podmiotu wdrażającego.

9) Informowanie Wnioskodawców o decyzji Rady w sprawie wyboru operacji

W terminie 45 dni od dnia, w którym upłynął termin składania wniosków o przyznanie pomocy LGD informuje na piśmie Wnioskodawcę o:

- a) wybraniu operacji albo jej niewybraniu, wskazując przyczyny niewybrania,
- b) liczbie uzyskanych punktów w ramach oceny operacji pod względem spełniania kryteriów wyboru operacji lub miejscu na liście operacji, które zostały wybrane,
- c) możliwości złożenia wniosku o przyznanie pomocy bezpośrednio do podmiotu wdrażającego - wnioskodawcom, których operacje nie zostały wybrane (w przypadku wniosków złożonych o przyznanie pomocy na operacje w ramach działań: „Tworzenie

i rozwój mikroprzedsiębiorstw”, „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” i „Odnowa i rozwój wsi”),

- d) w przypadku gdy informacja o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy na operacje w danym zakresie jest podawana do publicznej wiadomości po raz ostatni i LGD wybiera operacje do wysokości 120% limitu dostępnych środków wskazanego w tej informacji, to LGD informuje dodatkowo Wnioskodawcę, którego operacja została wybrana również o tym, czy operacja ta mieści się w ramach limitu dostępnych środków, wskazanego w informacji o naborze.

10.3. Procedura oceny zgodności operacji z LSR

Procedura oceny zgodności operacji z LSR polega na dokonaniu oceny zgodności celów i zakresu operacji z celami ogólnymi, szczegółowymi i przedsięwzięciami zapisanymi w LSR przez członków Rady. Procedura ta opisana jest szczegółowo w Regulaminie Rady, stanowiącym Załącznik nr 2 do Strategii.

W ocenie zgodności operacji z LSR biorą udział wyłącznie członkowie uprawnieni do głosowania przy ocenie danej operacji – na podstawie „Listy osób uprawnionych do głosowania przy ocenie danej operacji” sporządzonej w ramach procedury wyłączenia członka Rady od udziału w dokonywaniu oceny operacji w razie zaistnienia okoliczności, które mogą wywołać wątpliwości co do jego bezstronności. Procedura ta opisana została w Rozdziale 2.5.2 pkt. „d” niniejszej Strategii. Dokumentami stosowanymi podczas tej procedury są stosowne załączniki do Regulaminu Rady, w tym między innymi Oświadczenie o bezstronności w ocenie operacji oraz „Lista osób uprawnionych do głosowania przy ocenie danej operacji”, których wzory zamieszczone są w Regulaminie Rady (Załącznik nr 2 do Strategii).

Ocena zgodności z LSR jest dokonywana indywidualnie przez członków Rady podczas głosowania, które odbywa się przez wypełnienie imiennej „Karty oceny zgodności operacji z LSR”, której wzór (wraz z instrukcją wypełniania) zamieszczony jest w Regulaminie Rady (Załącznik nr 2 do Strategii).

Karty oceny zgodności operacji z LSR przygotowywane są w Biurze LGD i wydawane są przez Komisję Skrutacyjną przed rozpoczęciem głosowania. Każda strona Karty musi być opieczetowana pieczęcią LGD i podpisana przez członków Komisji Skrutacyjnej.

Głos oddany przez członka Rady w formie wypełnionej Karty oceny zgodności operacji z LSR jest nieważny, jeśli na Karcie brakuje:

- a) nazwiska i imienia lub podpisu członka Rady,
- b) informacji pozwalających zidentyfikować operację, której dotyczy ocena (numer i tytuł wniosku, nazwa Wnioskodawcy).

Karta oceny zgodności operacji z LSR zawiera zestaw pytań, które mają na celu ustalenie stopnia zgodności operacji z poszczególnymi celami i przedsięwzięciami zaplanowanymi w LSR. Członek Rady podczas wypełniania Karty dokonuje indywidualnej oceny zgodności operacji z kolejnymi celami i przedsięwzięciami zaplanowanymi w LSR poprzez zaznaczenie w Karcie opcji „TAK” lub „NIE” za pomocą znaku „X” w odpowiedniej kratce, przy każdym celu oraz przedsięwzięciu wymienionym w Karcie oceny.

Operacja może zostać uznana przez oceniającego członka Rady za zgodną z LSR wyłącznie wtedy, gdy będzie zgodna z:

- a) co najmniej jednym celem ogólnym,
- b) co najmniej jednym celem szczegółowym,
- c) oraz co najmniej jednym przedsięwzięciem zapisanym w LSR.

Głos w sprawie uznania operacji za zgodną z LSR oddaje się przez skreślenie jednej z opcji zaznaczonych gwiazdką w zawartym na Karcie oceny zgodności operacji z LSR sformułowaniu: „Głosuję za uznaniem operacji za zgodną / niezgodną* z LSR”. Pozostawienie lub skreślenie obu opcji uważa się za głos nieważny.

W przypadku stwierdzenia błędów i braków w sposobie wypełnienia Karty oceny zgodności operacji z LSR Komisja Skrutacyjna wzywa członka Rady, który wypełnił tę kartę do złożenia wyjaśnień i uzupełnienia braków. W trakcie wyjaśnień członek Rady może na oddanej przez siebie Karcie dokonać wpisów w kratkach lub pozycjach pustych oraz dokonać czytelnej korekty w kratkach lub pozycjach wypełnionych podczas głosowania, stawiając przy tych poprawkach swój podpis. Jeśli po dokonaniu poprawek i uzupełnień Karta nadal zawiera błędy w sposobie wypełnienia, zostaje uznana za głos nieważny.

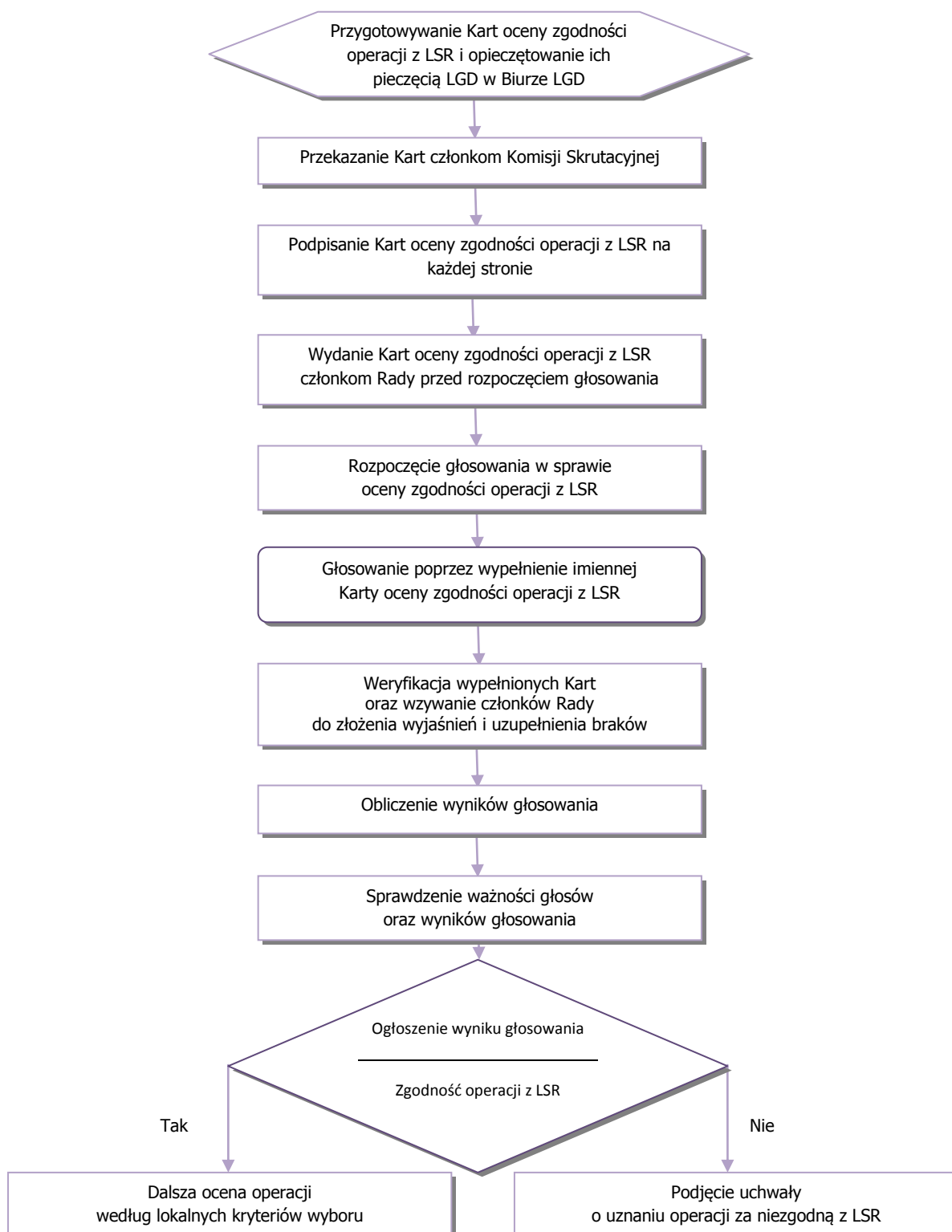
Wynik głosowania w sprawie uznania operacji za zgodną z LSR jest pozytywny, jeśli co najmniej połowa (50% + 1) członków Rady uprawnionych do głosowania w ramach danej operacji oddała głos na opcję, że operacja jest zgodna z LSR.

Wyniki głosowania ogłasza Przewodniczący Rady. Operacje uznane za zgodne z LSR zostają przekazane do dalszej oceny według lokalnych kryteriów wyboru. W przypadku stwierdzenia niezgodności operacji z LSR Rada podejmuje uchwałę o uznaniu operacji za niezgodną z LSR, której wzór zamieszczony jest w Regulaminie Rady (Załącznik nr 2 do Strategii).

Tabela 28. Procedura oceny zgodności operacji z LSR

Lp.	Osoba wykonująca czynność	Opis czynności
1.	Pracownik Biura LGD	– przygotowywanie Kart oceny zgodności operacji z LSR i opieczetowanie ich pieczęcią LGD – przekazanie Kart członkom Komisji Skrutacyjnej
2.	Członkowie Komisji Skrutacyjnej	– podpisanie Kart oceny zgodności operacji z LSR na każdej stronie – wydanie Kart oceny zgodności operacji z LSR członkom Rady przed rozpoczęciem głosowania
3.	Przewodniczący Rady	– rozpoczęcie głosowania w sprawie oceny zgodności operacji z LSR
4.	Członkowie Rady	– głosowanie poprzez wypełnienie imiennej Karty oceny zgodności operacji z LSR
5.	Członkowie Komisji Skrutacyjnej	– weryfikacja wypełnionych Kart – wezwanie członka Rady do złożenia wyjaśnień i uzupełnienia braków – obliczenie wyników głosowania
6.	Przewodniczący Rady	– sprawdzenie ważności głosów – sprawdzenie wyników głosowania – ogłoszenie wyniku głosowania
7.	Członkowie Rady	– podjęcie uchwały o uznaniu operacji za niezgodną z LSR lub – dalsza ocena operacji według lokalnych kryteriów wyboru

Schemat 1. Procedura oceny zgodności operacji z LSR

10.4. Procedura wyboru operacji

Rada dokonuje wyboru operacji:

- 1) spośród operacji, które:
 - a) są zgodne z LSR,
 - b) zostały złożone w miejscu i terminie wskazanym w informacji o możliwości składania, za pośrednictwem LGD, wniosków o przyznanie pomocy na operację;
- 2) na podstawie kryteriów wyboru operacji;
- 3) do wysokości limitu dostępnych środków wskazanego w informacji o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy na operację;
- 4) w przypadku gdy informacja o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy na operację w danym zakresie jest podawana do publicznej wiadomości po raz ostatni, LGD wybiera operacje do wysokości 120% limitu dostępnych środków, wskazanego w tej informacji.

a) Ocena operacji według lokalnych kryteriów wyboru

Procedura oceny operacji według lokalnych kryteriów wyboru polega na dokonaniu oceny punktowej danej operacji przez członków Rady. Procedura ta opisana jest szczegółowo w Regulaminie Rady (Załącznik nr 2 do Strategii).

Ocena danej operacji według lokalnych kryteriów wyboru jest dokonywana indywidualnie przez członków Rady podczas głosowania, które odbywa się przez wypełnienie imiennej „Karty oceny operacji według lokalnych kryteriów wyboru”. Wzory kart oceny operacji dla poszczególnych działań (zawierające instrukcję wypełniania) zamieszczone są w Regulaminie Rady (Załącznik nr 2 do Strategii).

W ocenie operacji według lokalnych kryteriów wyboru biorą udział wyłącznie członkowie uprawnieni do głosowania przy ocenie danej operacji – na podstawie „Listy osób uprawnionych do głosowania przy ocenie danej operacji” sporządzonej w ramach procedury wyłączenia członka Rady od udziału w ocenie operacji w razie zaistnienia okoliczności, które mogą wywołać wątpliwości co do jego bezstronności. Procedura ta opisana została w Rozdziale 2.5.2 pkt. „d” niniejszej Strategii. Dokumentami stosowanymi podczas tej procedury są stosowne załączniki do Regulaminu Rady, w tym między innymi Oświadczenie o bezstronności w ocenie operacji oraz „Lista osób uprawnionych do głosowania przy ocenie danej operacji”, których wzory zamieszczone są w Regulaminie Rady (Załącznik nr 2 do Strategii).

Karty oceny operacji według lokalnych kryteriów wyboru przygotowywane są w Biurze LGD i wydawane są przez Komisję Skrutacyjną przed rozpoczęciem głosowania. Każda strona Karty musi być opieczetowana pieczęcią LGD i podpisana przez członków Komisji Skrutacyjnej.

Głos oddany przez członka Rady w formie wypełnionej Karty oceny operacji według lokalnych kryteriów wyboru jest nieważny, jeśli na Karcie brakuje:

- a) nazwiska i imienia lub podpisu członka Rady,
- b) informacji pozwalających zidentyfikować operację, której dotyczy ocena (numer i tytuł wniosku, nazwa Wnioskodawcy).

Karta oceny operacji według lokalnych kryteriów wyboru zawiera zestaw pytań, które mają na celu ustalenie stopnia, w jakim dana operacja spełnia lokalne kryteria wyboru, przyjęte przez LGD.

Oddanie głosu w sprawie oceny operacji według lokalnych kryteriów polega na wypełnieniu tabeli zawartej w Karcie oceny operacji według lokalnych kryteriów wyboru, która jest odpowiednia do typu ocenianej operacji. Członek Rady podczas wypełniania Karty dokonuje indywidualnej oceny operacji w ramach poszczególnych kryteriów poprzez przyznanie w każdym z nich określonej

ilości punktów. Punkty te są następnie sumowane i stanowią łączną ocenę punktową dla danej operacji, przyznaną przez członka Rady.

W trakcie zliczania głosów Komisja Skrutacyjna sprawdza, czy wszystkie rubryki zawarte w Karcie są być wypełnione, gdyż w przeciwnym razie głos uważa się za nieważny. Komisja Skrutacyjna sprawdza również, czy łączna ocena punktowa operacji, zawarta w pozycji „Suma punktów”, została obliczona poprawnie.

W przypadku stwierdzenia błędów i braków w sposobie wypełnienia Karta oceny operacji według lokalnych kryteriów wyboru Komisja Skrutacyjna wzywa członka Rady, który wypełnił tę kartę do złożenia wyjaśnień i uzupełnienia braków. W trakcie wyjaśnień członek Rady może na oddanej przez siebie Karcie dokonać wpisów w kratkach lub pozycjach pustych oraz dokonać czytelnej korekty w kratkach lub pozycjach wypełnionych podczas głosowania, stawiając przy tych poprawkach swój podpis. Jeśli po dokonaniu poprawek i uzupełnień Karta nadal zawiera błędy w sposobie wypełnienia, zostaje uznana za głos nieważny.

Wynik głosowania w sprawie oceny operacji według lokalnych kryteriów wyboru oblicza się poprzez zsumowanie ocen punktowych wyrażonych przez głosujących członków Rady na kartach stanowiących głosy oddane ważnie w pozycji „Suma punktów” a następnie podzielenie przez liczbę ważnie oddanych głosów (średnia arytmetyczna). Wyniki głosowania ogłasza Przewodniczący Rady.

Po zakończonej ocenie operacji pod względem zgodności z LSR oraz ocenie operacji wg lokalnych kryteriów wyboru sporządza się listę wszystkich ocenionych operacji zawierającą:

- 1) operacje niezgodne z LSR,
- 2) operacje zgodne z LSR.

Operacje zgodne z LSR uwzględniane są na liście ocenionych operacji w kolejności ustalonej według liczby uzyskanych punktów w ramach oceny operacji pod względem spełniania kryteriów wyboru, co oznacza, że miejsce operacji na liście określa obliczona średnia arytmetyczna wszystkich indywidualnych ocen członków Rady uprawnionych do głosowania.

W przypadku dwóch lub więcej operacji, które po ocenie według lokalnych kryteriów wyboru otrzymały tę samą ilość punktów, o ich kolejności na liście ocenionych operacji decyduje liczba punktów za kryterium:

- a) „Wysokość wnioskowanej dotacji” – dla działania „Odnowa i rozwój wsi”,
- b) „Liczba nowych miejsc pracy utworzonych w ramach operacji” – dla działań „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” i „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”,
- c) „Obszar oddziaływania operacji” - dla działania „Małe projekty”.

W przypadku, gdy w dalszym ciągu operacje posiadają tę samą ilość punktów decyduje Rada poprzez głosowanie na podstawie „Listy osób uprawnionych do głosowania przy ocenie danej operacji”.

Lista ocenionych operacji przyjmowana jest uchwałą Rady, której wzór zamieszczony jest w Regulaminie Rady (Załącznik nr 2 do Strategii).

b) Wybór operacji

Wyboru operacji do dofinansowania dokonuje się do wysokości limitu środków dostępnych w ramach naboru, poczynwszy od miejsca pierwszego na liście ocenionych operacji, aż do wyczerpania limitu środków.

W przypadku gdy informacja o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy na operacje w danym zakresie jest podawana do publicznej wiadomości po raz ostatni, LGD wybiera operacje do wysokości 120% limitu dostępnych środków wskazanego w tej informacji.

W przypadku wpłynięcia oraz pozytywnego rozpatrzenia odwołań, wyboru operacji do dofinansowania dokonuje się na podstawie zweryfikowanej listy ocenionych operacji. Procedura odwołań od decyzji Rady została opisana poniżej – w punkcie 10.5.

Wszystkie operacje wybrane do dofinansowania muszą spełniać minimalne wymagania, które są niezbędne do wyboru operacji przez LGD. Do dofinansowania wybrane mogą zostać więc wyłącznie te operacje, które uzyskały minimalną liczbę punktów, określoną w ramach lokalnych kryteriów wyboru operacji dla poszczególnych działań.

Minimalna liczba punktów, którą musi uzyskać operacja odnosi się do średniej arytmetycznej wszystkich indywidualnych ocen członków Rady uprawnionych do głosowania przy ocenie i wyborze danej operacji, obliczonej poprzez zsumowanie ocen punktowych wyrażonych przez głosujących członków Rady, a następnie podzielenie przez liczbę ważnie oddanych głosów.

Minimalna liczba punktów określona w ramach lokalnych kryteriów wyboru operacji dla poszczególnych działań przedstawia się następująco:

Działanie	Maksymalna liczba punktów	Minimalna liczba punktów
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	13	2
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	10	3
Odnowa i rozwój wsi	9	2
Małe projekty	12	4

W stosunku do każdej operacji zgodnej z LSR będącej przedmiotem posiedzenia Rady podejmowana jest przez Radę decyzja w formie uchwały o wybraniu bądź niewybraniu operacji do dofinansowania, której treść uwzględnia:

- Numer wniosku - indywidualne oznaczenie sprawy nadane każdemu wnioskowi, wpisane na wniosku o przyznanie pomocy w polu *Potwierdzenie przyjęcia przez LGD*.
- Tytuł operacji, zgodny z tytułem podanym we wniosku,
- Numer identyfikacyjny Wnioskodawcy - nadany zgodnie z ustawą z dnia 18.12.2003r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, podany we wniosku o przyznanie pomocy.
- Informacje o Wnioskodawcy operacji (imię i nazwisko lub nazwę, miejsce zamieszkania lub miejsce działalności, adres lub siedzibę, PESEL lub REGON, NIP).
- Kwotę pomocy, o jaką ubiegał się Wnioskodawca, zgodną z kwotą podaną we wniosku.
- Informację o decyzji Rady w sprawie zgodności lub braku zgodności operacji z LSR.
- Informację o liczbie punktów uzyskanych przy ocenie operacji według lokalnych kryteriów wyboru lub miejscu na liście ocenionych operacji.
- Informację o wybraniu bądź niewybraniu operacji do dofinansowania.

Wzory uchwał zamieszczone zostały w Regulaminie Rady (Załącznik nr 2 do Strategii).

Ponadto Rada podejmuje uchwałę zatwierdzającą listę operacji. Uchwała ta – w miarę potrzeb – zawiera:

- listę operacji, które zostały wybrane, na której operacje zamieszczone są w kolejności według liczby uzyskanych punktów w ramach oceny spełniania kryteriów wyboru (w przypadku gdy informacja o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy

na operacje w danym zakresie jest podawana do publicznej wiadomości po raz ostatni i LGD wybiera operacje do wysokości 120% limitu dostępnych środków wskazanego w tej informacji, to lista operacji, które zostały wybrane zawiera dodatkowo wskazanie operacji, które mieszczą się w ramach limitu dostępnych środków, wskazanego w informacji o naborze);

b) listę operacji, które nie zostały wybrane, ze wskazaniem operacji, które:

- w wyniku oceny pod względem zgodności z LSR zostały uznane za:
 - zgodne z LSR,
 - niezgodne z LSR.
- nie podlegały ocenie, gdyż nie zostały złożone w miejscu i terminie wskazanym w informacji o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy na operacje lub nie wskazano adresu Wnioskodawcy i nie ma możliwości ustalenia tego adresu.

Decyzje w sprawie wyboru operacji podejmowane są w drodze głosowania, w którym partnerzy gospodarczy i społeczni, jak również inni przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego muszą dysponować co najmniej 50 % głosów.

Decyzje Rady są ostateczne i Zarząd nie ma w tym zakresie żadnych kompetencji, poza obowiązkiem przesłania dokumentów, wymienionych w Rozdziale 10.2 pkt 6) Strategii, do właściwego podmiotu wdrażającego PROW 2007-2013.

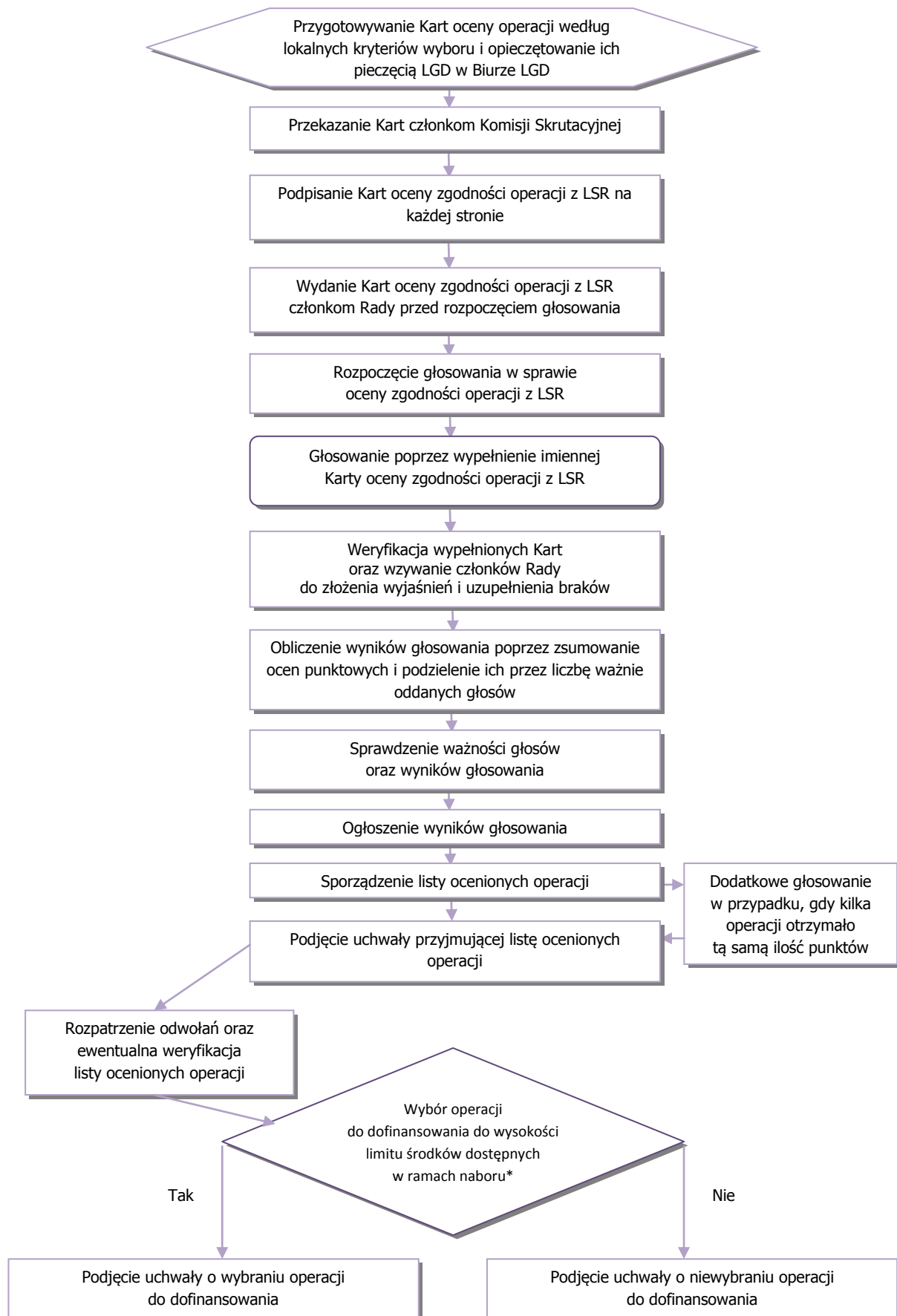
Tabela 29. Procedura wyboru operacji

Lp.	Osoba wykonująca czynność	Opis czynności
1.	Pracownik Biura LGD	– przygotowywanie Kart oceny operacji według lokalnych kryteriów wyboru i opieczetowanie ich pieczęcią LGD – przekazanie Kart członkom Komisji Skrutacyjnej
2.	Członkowie Komisji Skrutacyjnej	– podpisanie Kart oceny operacji według lokalnych kryteriów wyboru na każdej stronie – wydanie Kart oceny operacji według lokalnych kryteriów wyboru członkom Rady przed rozpoczęciem głosowania
3.	Przewodniczący Rady	– rozpoczęcie głosowania w sprawie oceny operacji według lokalnych kryteriów wyboru
4.	Członkowie Rady	– głosowanie poprzez wypełnienie imiennej Karty oceny operacji według lokalnych kryteriów wyboru
5.	Członkowie Komisji Skrutacyjnej	– weryfikacja wypełnionych Kart – wezwanie członka Rady do złożenia wyjaśnień i uzupełnienia braków – obliczenie wyników głosowania poprzez zsumowanie ocen punktowych i podzielenie ich przez liczbę ważnie oddanych głosów
6.	Przewodniczący Rady	– sprawdzenie ważności głosów – sprawdzenie wyników głosowania – ogłoszenie wyniku głosowania
7.	Członkowie Komisji Skrutacyjnej Przewodniczący Rady	– sporządzenie listy ocenionych operacji
8.	Członkowie Rady	– dodatkowe głosowanie w przypadku, gdy kilka operacji otrzymało tą samą ilość punktów

9.	Członkowie Rady	– podjęcie uchwały przyjmującej listę ocenionych operacji
10.	Członkowie Rady	– rozpatrzenie odwołań oraz ewentualna weryfikacja listy ocenionych operacji (pkt 10.5)
11.	Członkowie Rady	– wybór operacji do dofinansowania do wysokości limitu środków dostępnych w ramach naboru*
12.	Członkowie Rady	– podjęcie uchwały o wybraniu bądź niewybraniu operacji do dofinansowania

*w przypadku gdy informacja o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy na operacje w danym zakresie jest podawana do publicznej wiadomości po raz ostatni, LGD wybiera operacje do wysokości 120% limitu dostępnych środków wskazanego w tej informacji

Schemat 2. Procedura wyboru operacji

*w przypadku gdy informacja o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy na operacje w danym zakresie jest podawana do publicznej wiadomości po raz ostatni, LGD wybiera operacje do wysokości 120% limitu dostępnych środków wskazanego w tej informacji

10.5. Procedura odwołania się wnioskodawców od rozstrzygnięć Rady w sprawie oceny operacji

Od decyzji Rady przysługuje Wnioskodawcy odwołanie. Jedynym organem uprawnionym do rozpatrywania odwołań jest Rada.

Odwołanie należy złożyć w Biurze LGD w terminie 5 dni od dnia otrzymania od LGD informacji o zgodności lub niezgodności operacji z LSR, liczbie uzyskanych punktów w ramach oceny operacji lub miejscu na liście ocenionych operacji i możliwości złożenia odwołania od wyników oceny operacji. W tym samym terminie Wnioskodawcy przysługuje prawo wglądu do protokołu oceny w Biurze LGD.

Odwołanie od rozstrzygnięć Rady może dotyczyć decyzji podjętej przez Radę na etapie:

- a) Oceny zgodności operacji z LSR,
- b) Oceny operacji według lokalnych kryteriów LGD.

Odwołanie należy złożyć w formie pisemnej na formularzu „Wniosku o ponowne rozpatrzenie wniosku o przyznanie pomocy na operację” udostępnionym przez Biuro LGD, którego wzór przedstawiony jest w Regulaminie Rady (Załącznik nr 2 do Strategii). Wniosek ten musi zostać szczegółowo uzasadniony i może zostać złożony tylko jeden raz.

Odwołanie pozostaje bez rozpatrzenia w przypadku, gdy wniosek:

- a) Został wniesiony po upływie terminu 5 dni od dnia otrzymania informacji od LGD o zgodności lub niezgodności operacji z LSR, liczbie uzyskanych punktów w ramach oceny operacji lub miejscu na liście ocenionych operacji i możliwości złożenia odwołania od wyników oceny operacji.
- b) Został wniesiony przez nieuprawniony podmiot, tzn. nie będący Wnioskodawcą, którego wniosek o przyznanie pomocy na operację podlegał ocenie.
- c) Nie zawierał pisemnego uzasadnienia lub innych danych wymaganych we wniosku o ponowne rozpatrzenie.

Wnioski odwoławcze kieruje się do ponownej oceny na najbliższym posiedzeniu Rady, które odbywa się nie później niż 10 dni od dnia zakończenia terminu składania odwołań. W momencie ponownego rozpatrywania wniosku o przyznanie pomocy na operację Rada rozpatruje wniosek na podstawie kryteriów obowiązujących w danym naborze i tylko w tych jego elementach, których dotyczy uzasadnienie podane przez Wnioskodawcę.

Wniosek o przyznanie pomocy na operację, który w wyniku ponownego rozpatrzenia uzyskał liczbę punktów, która kwalifikowałaby go do objęcia dofinansowaniem w danym naborze zyskuje prawo dofinansowania w ramach dostępnych środków.

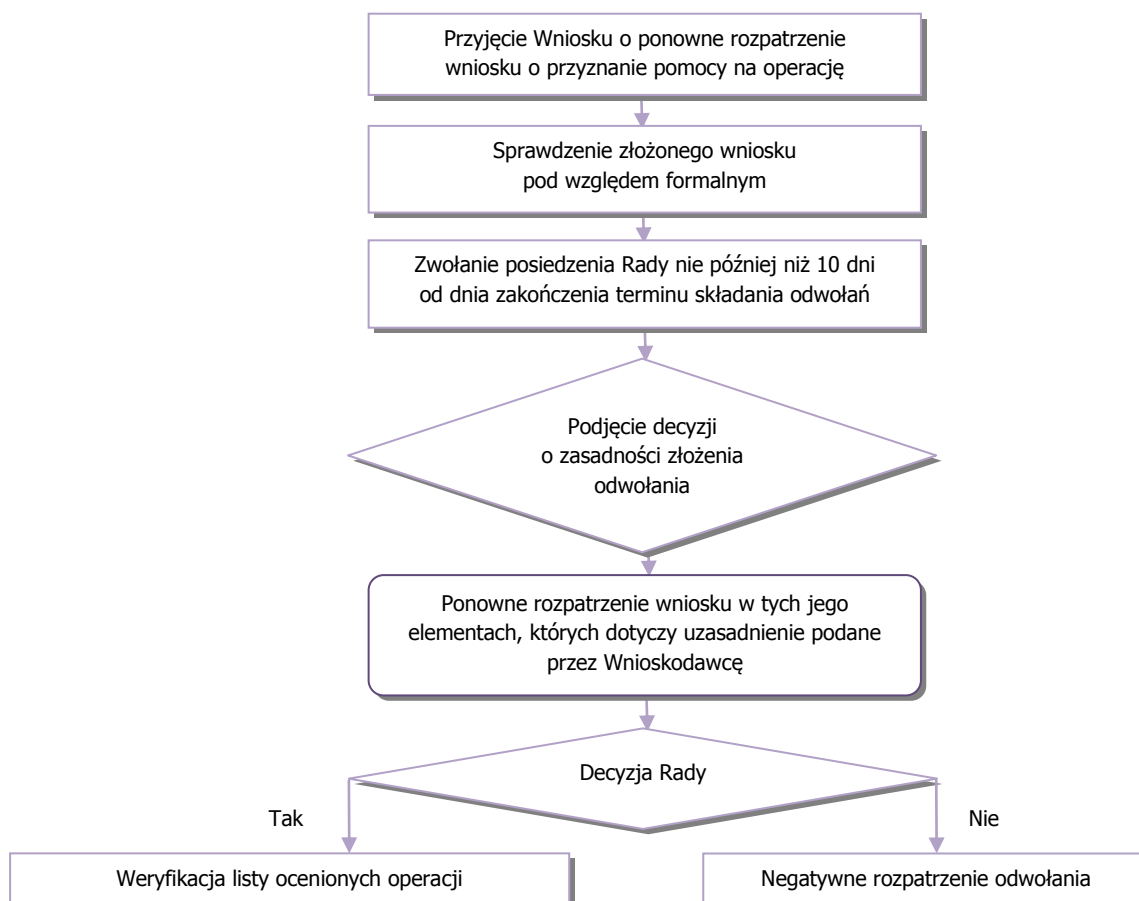
O wynikach ponownego rozpatrzenia wniosku wnioskodawca zostaje poinformowany w terminie 5 dni od dnia posiedzenia Rady, na którym wniosek był rozpatrywany.

W przypadku negatywnego rozpatrzenia odwołania przez Radę, wniosek pozostawia się bez dalszej możliwości odwoływania się.

Tabela 30. Procedura odwołania się wnioskodawców od rozstrzygnięć Rady w sprawie oceny operacji

Lp.	Osoba wykonująca czynność	Opis czynności
1.	Pracownik Biura LGD	– przyjęcie Wniosku o ponowne rozpatrzenie wniosku o przyznanie pomocy na operację – sprawdzenie złożonego wniosku pod względem formalnym
2.	Przewodniczący Rady	– zwołanie posiedzenia Rady nie później niż 10 dni od dnia zakończenia terminu składania odwołań
3.	Członkowie Rady	– podjęcie decyzji o zasadności złożenia odwołania
4.	Członkowie Rady	– ponowne rozpatrzenie wniosku w tych jego elementach, których dotyczy uzasadnienie podane przez Wnioskodawcę
5.	Członkowie Rady	– podjęcie decyzji w wyniku ponownego rozpatrzenia wniosku
6.	Członkowie Rady	– weryfikacja listy ocenionych operacji lub – negatywne rozpatrzenie odwołania

Schemat 3. Procedura odwołania się wnioskodawców od rozstrzygnięć Rady w sprawie oceny operacji

11. Określenie budżetu LSR dla każdego roku jej realizacji

11.1. Konstrukcja budżetu

Przewidywane środki obliczono na podstawie poniższych założeń:

- wdrażanie LSR wynosi nie więcej niż iloczyn liczby mieszkańców zameldowanych na pobyt stały na obszarze objętym LSR i kwoty 116,00 PLN, z tym, że na każdy z rodzajów operacji wymienionych w art. 12 ust. 1 pkt. 1 ustawy jest przewidziane co najmniej 10% tych środków (65 854 osób x 116,00 PLN = **7.639.064,00 PLN**);
- wdrażanie projektów współpracy wynosi nie więcej niż iloczyn liczby mieszkańców zameldowanych na pobyt stały na obszarze objętym LSR i kwoty 3,00 PLN (65 854 osób x 3,00 PLN = **197.562,00 PLN**);
- funkcjonowanie lokalnej grupy działania wynosi nie więcej niż iloczyn liczby mieszkańców zameldowanych na pobyt stały na obszarze objętym LSR i kwoty 29,00 PLN (65 854 osób x 29,00 PLN = 1.909.766,00 PLN). Przy czym wartość dofinansowania na pokrycie kosztów bieżących funkcjonowania LGD nie może przekroczyć 15% całkowitej wartości refundacji na wszystkie działania tj. wdrażanie LSR, wdrażanie projektów współpracy i funkcjonowanie LGD. Kwota dofinansowania kosztów bieżących funkcjonowania wynosi 1.202.820,27 PLN, natomiast dofinansowanie w zakresie nabywania umiejętności i aktywizacji wyniesie 706.945,73 PLN. Łącznie kwota wynosi **1.909.766,00 PLN**.

Budżet zawiera następujące kategorie kosztów:

- koszty całkowite,
- koszty kwalifikowane,
- koszty do refundacji.

Powyższe kategorie kosztów zidentyfikowano z odpowiednimi rozporządzeniami do ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW).

Na tej podstawie założono, że koszty całkowite w budżecie LSR na lata 2009-2015 wyniosą 14.261.628,00 PLN. Założono, że powyższa kwota będzie w całości kwalifikowana. Kwota do refundacji wyniesie **9.746.392,00 PLN**. Jest to kwota obejmująca cały okres realizacji 2009-2015 Lokalnej Strategii Rozwoju.

Na bieżące funkcjonowanie LGD zaplanowano do refundacji zgodnie z wytycznymi do 15% wartości całościowego dofinansowania przeznaczonego na wdrażanie LSR i projektów współpracy oraz funkcjonowanie LGD.

Tabela 31. Budżet Lokalnej Strategii Rozwoju

rok	Kategoria kosztu/wydatku	Działania osi 4 przeprowadzane przez LGD (w zł)									
		4.1/413 – Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju					4.21 – Wdrażanie projektów współpracy	4.31 - Funkcjonowanie lokalnej grupy działania,			Razem Oś 4
		Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	Odnowa i rozwój wsi	Małe projekty	Razem 4.1/413		Funkcjonowanie LGD (koszty bieżące)	Nabywanie umiejętności i aktywizacja	Razem 4.31	
2009	całkowite	0,00	0,00	0,00	92 000,00	92 000,00	0,00	78 361,32	20 572,98	98 934,30	190 934,30
	kwalifikowalne	0,00	0,00	0,00	92 000,00	92 000,00	0,00	78 361,32	20 572,98	98 934,30	190 934,30
	do refundacji	0,00	0,00	0,00	64 438,08	64 438,08	0,00	78 361,32	20 572,98	98 934,30	163 372,38
2010	całkowite	0,00	0,00	2 500 000,00	113 500,00	2 613 500,00	0,00	167 107,58	153 198,78	320 306,36	2 933 806,36
	kwalifikowalne	0,00	0,00	2 500 000,00	113 500,00	2 613 500,00	0,00	167 107,58	153 198,78	320 306,36	2 933 806,36
	do refundacji	0,00	0,00	1 909 711,00	90 645,39	2 000 356,39	0,00	167 107,58	153 198,78	320 306,36	2 320 662,75
2011	całkowite	391 049,00	182 000,00	0,00	0,00	573 049,00	0,00	172 016,80	79 233,00	251 249,80	824 298,80
	kwalifikowalne	391 049,00	182 000,00	0,00	0,00	573 049,00	0,00	172 016,80	79 233,00	251 249,80	824 298,80
	do refundacji	195 524,50	91 000,00	0,00	0,00	286 524,50	0,00	172 016,80	79 233,00	251 249,80	537 774,30
2012	całkowite	200 000,00	1 555 564,00	1 000 000,00	590 000,00	3 345 564,00	0,00	198 873,70	54 753,20	253 626,90	3 599 190,90
	kwalifikowalne	200 000,00	1 555 564,00	1 000 000,00	590 000,00	3 345 564,00	0,00	198 873,70	54 753,20	253 626,90	3 599 190,90
	do refundacji	100 000,00	777 782,00	676 362,00	451 784,27	2 005 928,27	0,00	198 873,70	54 753,20	253 626,90	2 259 555,17
2013	całkowite	279 684,00	737 592,00	1 000 000,00	550 000,00	2 567 276,00	197 562,00	182 852,86	141 152,71	324 005,57	3 088 843,57
	kwalifikowalne	279 684,00	737 592,00	1 000 000,00	550 000,00	2 567 276,00	197 562,00	182 852,86	141 152,71	324 005,57	3 088 843,57
	do refundacji	139 842,00	368 796,00	712 229,00	392 816,56	1 613 683,56	197 562,00	182 852,86	141 152,71	324 005,57	2 135 251,13
2014	całkowite	0,00	0,00	1 800 000,00	350 000,00	2 150 000,00	0,00	211 932,98	141 586,36	353 519,34	2 503 519,34
	kwalifikowalne	0,00	0,00	1 800 000,00	350 000,00	2 150 000,00	0,00	211 932,98	141 586,36	353 519,34	2 503 519,34
	do refundacji	0,00	0,00	1 410 744,68	257 388,52	1 668 133,20	0,00	211 932,98	141 586,36	353 519,34	2 021 652,54
2015	całkowite	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	86 325,04	221 798,69	308 123,73	308 123,73
	kwalifikowalne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	86 325,04	221 798,69	308 123,73	308 123,73
	do refundacji	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	86 325,04	221 798,69	308 123,73	308 123,73
2009 - 2015	całkowite	870 733,00	2 475 156,00	6 300 000,00	1 695 500,00	11 341 389,00	197 562,00	1 097 470,28	812 295,72	1 909 766,00	13 448 717,00
	kwalifikowalne	870 733,00	2 475 156,00	6 300 000,00	1 695 500,00	11 341 389,00	197 562,00	1 097 470,28	812 295,72	1 909 766,00	13 448 717,00
	do refundacji	435 366,50	1 237 578,00	4 709 046,68	1 257 072,82	7 639 064,00	197 562,00	1 097 470,28	812 295,72	1 909 766,00	9 746 392,00
Struktura w ramach Osi 4		4,47%	12,70%	48,32%	12,90%	78,38%	2,03%	11,26%	8,33%	19,59%	100,00%
Struktura środków w ramach działania 4.1/413		5,70%	16,20%	61,64%	16,46%	100,00%					

Źródło: Opracowanie własne

11.2. Harmonogram realizacji przedsięwzięć

Tabela 32. Harmonogram ogłaszania naborów wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania 4.1/413 – Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju

Lp.	Wyszczególnienie	2009				2010				2011		2012		2013		2014	
		I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	I	II	I	II	I	II
1	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej																
2	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw																
3	Odnowa i rozwój wsi																
4	Małe projekty																

Poniżej przedstawiono harmonogram realizacji poszczególnych działań.

Tabela 33. Harmonogram realizacji działań

Przedsięwzięcia i typy operacji zgodnie z LSR	2009		2010		2011		2012		2013		2014		2015	
	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II
Przedsięwzięcie 1 - Rozwój zrównoważony zapewniający wysoką jakość życia mieszkańców Ziemi Brzozowskiej														
Przedsięwzięcie 2 - Zachowane dziedzictwo kulturowe Ziemi Brzozowskiej naszą powinnością i inspiracją														
Przedsięwzięcie 3 - Sfera techniczno - przestrzenna Ziemi Brzozowskiej dostosowana do zaspokajania potrzeb mieszkańców i wymagań turystów														
Przedsięwzięcie 4 - Przedsiębiorczy mieszkańcy szansą na dynamiczny rozwój gospodarki Ziemi Brzozowskiej														
Projekty współpracy														
Bieżące funkcjonowanie														
Nabywanie umiejętności i aktywizacja														

Źródło: Opracowanie własne

12. Opis procesu przygotowania i konsultowania LSR

Okres realizacji

Prace nad Lokalną Strategią Rozwoju dla Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska” prowadzone były od października do grudnia 2008 roku. Zakładały one maksymalne uspołecznienie prac, zaangażowanie osób, organizacji, instytucji i firm z terenu działania LGD do opracowania lokalnej strategii rozwoju.

Miejsca realizacji

Biuro Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska”, koordynacja prac, działania organizacyjne, spotkania z konsultantami, spotkania Zespołu Opracowującego Strategię,

Urzędy Gmin uczestniczących w opracowaniu LSR, warsztaty szkoleniowo – projektowe,

Res Management s.c., końcowe prace redakcyjne.

W każdej gminie powiatu brzozowskiego odbyły się warsztaty szkoleniowo-projektowe w których wzięło łącznie udział 137 osób. Oprócz szkolenia w zakresie funkcjonowania lokalnych grup działania i tworzenia strategii rozwoju w czasie warsztatów uczestnicy oceniali czynniki rozwojowe, które są lub mogą być istotne z punktu widzenia rozwoju LGD „Ziemia Brzozowska” (analiza SWOT). Ponadto w Brzozowie w dniach 03.12.2008r. i 16.12.2008r. odbyły się warsztaty szkoleniowo-projektowe z udziałem przedstawicieli wszystkich gmin z terenu działania LGD „Ziemia Brzozowska” poświęcone ocenie poziomu przedsiębiorczości i kondycji podmiotów gospodarczych, skuteczności działania organizacji pozarządowych, jakości życia mieszkańców oraz zaplanowaniu budżetu.

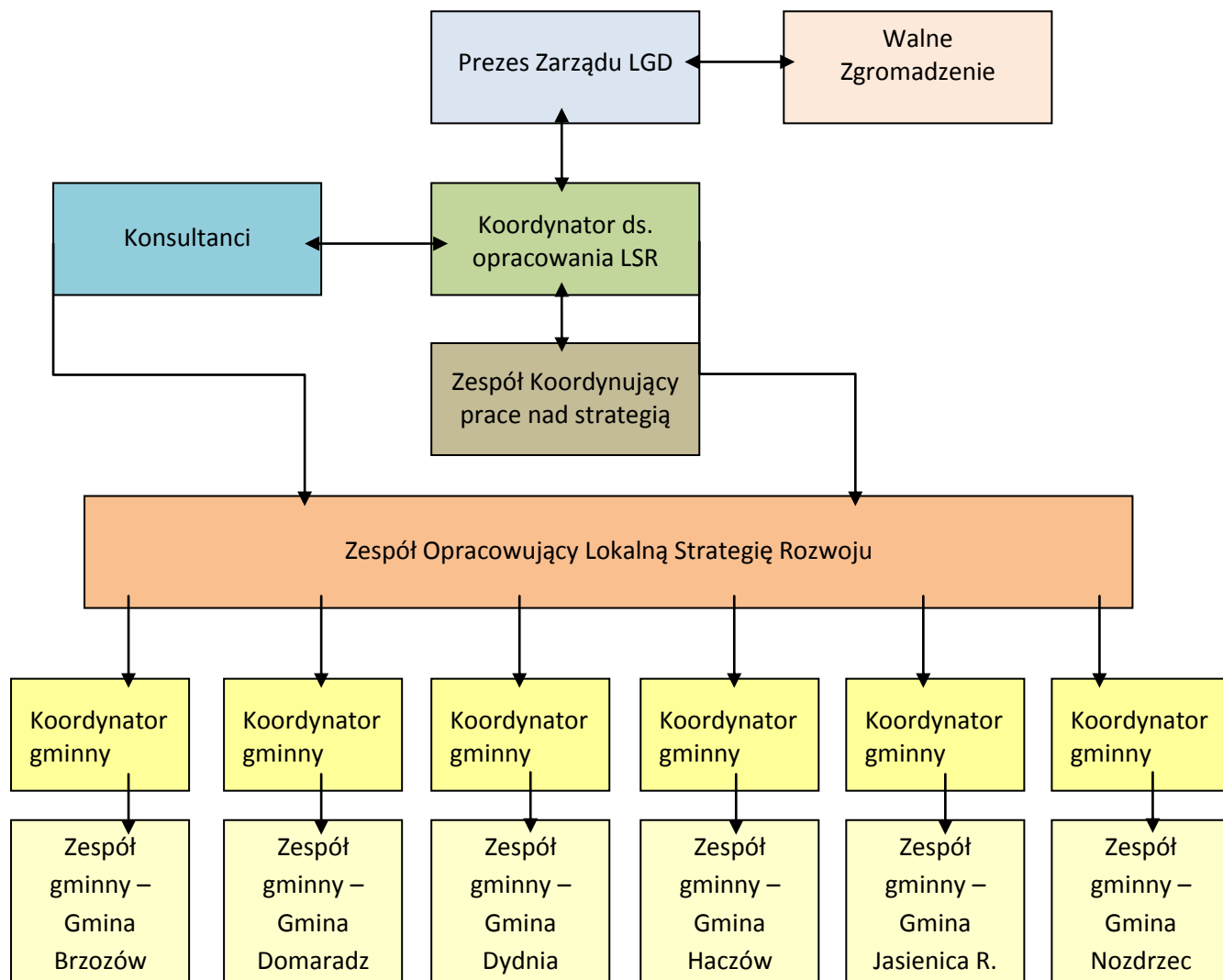
Oprócz powyższych spotkań szkoleniowo-projektowych przeprowadzono badania, które składały się z dwóch elementów: ankiety (załącznik nr 1 do Lokalnej Strategii Działania) oraz „karty projektu”. Ankieta została skierowana do osób, organizacji samorządowych, instytucji i podmiotów gospodarczych w każdej z 6 gmin obszaru działania LGD, którzy nie mogli wziąć udziału w warsztatach szkoleniowo-projektowych. Łącznie wydano 60 ankiet, z których do biura Stowarzyszenia wpłynęło z powrotem 58 wypełnionych ankiet. Badania te uzupełniły analizę SWOT, pozwoliły ocenić i zidentyfikować problemy rozwoju przedsiębiorczości mieszkańców, podmiotów gospodarczych oraz problemy na jakie w swojej działalności natrafiają organizacje pozarządowe. Uczestnicy badania w kartach projektów zamieścili propozycje konkretnych działań i projektów do realizacji w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju. Karty projektów wskazały jakie projekty zdaniem respondentów będą najbardziej oczekiwane i efektywne. Propozycje zawarte w kartach pozwoliły z dużym przybliżeniem zaproponować podział środków w budżecie.

Na podstawie diagnozy obszaru, analizy SWOT, badań ankietowych i kart projektów sformułowano cele: ogólne i szczegółowe oraz przedsięwzięcia, które będą realizowały przyjęte cele.

Dokument Lokalnej Strategii Rozwoju został opracowany na podstawie wyników prac warsztatowo-projektowych oraz badań ankietowych przeprowadzonych we wszystkich gminach obszaru działania Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska”.

Poniższy schemat obrazuje organizację pracy nad Lokalną Strategią Rozwoju.

Schemat 4. Organizacja pracy nad strategią

Źródło: Opracowanie własne

Zespół Koordynujący

Pracami nad opracowaniem dokumentu strategii kierował Przewodniczący Zespołu Koordynującego Janusz Draguła – Prezes Zarządu.

W Zespole Koordynującym pracowali również:

– Józef Rzepka	– Wiceprezes Zarządu
– Alina Malinowska	– Skarbnik
– Ewa Tabisz	– Sekretarz
– Jerzy F. Adamski	– Członek Zarządu
– Marek Ćwiąkała	– Członek Zarządu
– Antoni Gromala	– Członek Zarządu
– Stanisław Jakiel	– Członek Zarządu
– Jan Pilch	– Członek Zarządu

Koordynator: koordynatorem prac była Pani Justyna Kopera kierownik biura LGD „Ziemia Brzozowska”.

Zespół konsultantów i moderatorów RES Management S.C.:

- Tomasz Bartnicki – główny moderator i konsultant,
- Paweł Mentelski – moderator i konsultant,
- Maciej Jednakiewicz – konsultant,
- Justyna Kostecka – asystent.

Zespół Opracowujący Strategię

W pracach nad strategią uczestniczyli mieszkańcy obszaru działania LGD oraz przedstawiciele podmiotów gospodarczych oraz organizacji i instytucji działających na terenie gmin z obszaru objętego strategią, którzy tworzyli Zespół Opracowujący Strategię. W ramach Zespołu Opracowującego Strategię zostali powołani Koordynatorzy gminni, którzy koordynowali prace poszczególnych Zespołów gminnych.

Do pracy nad Lokalną Strategią Rozwoju łącznie zaproszonych zostało około 200 osób z 6 gmin tworzących obszar objęty realizacją LSR. Spośród tych osób w warsztatach i konsultacjach, w różnym stopniu wzięło udział 145 osób.

Poniższe tabele prezentują skład Zespołów gminnych, osób które brały udział w warsztatach i konsultacjach.

Zespół Gminny ds. opracowania LSR – Gmina Domaradz

Lp.	Nazwisko i imię	Nazwa instytucji	Miejscowość
1.	Bocek Barbara	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Ks. Prałata A. Kołodzieja w Domaradzu	Domaradz
2.	Czerwińska Danuta	Zespół Obsługi Szkół w Domaradzu	Domaradz
3.	Domaradzki Stanisław	Sołtys wsi Barycz	Barycz
4.	Gacek Maria	Zespół Szkół w Golcowej	Stara Wieś
5.	Gierula Stanisław	Urząd Gminy Domaradz	Nozdrzec
6.	Głód Bernadeta	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Domaradz	Budziwój
7.	Gosztyła Teresa	Urząd Gminy Domaradz	Domaradz
8.	Janusz Barbara	Zespół Szkół w Golcowej	Golcowa
9.	Jara Edward	Urząd Gminy Domaradz – sołectwo wsi Domaradz	Domaradz
10.	Koza Tadeusz	Urząd Gminy Domaradz – sołectwo wsi Golcowa	Golcowa
11.	Lasko-Tarabula Małgorzata	Gimnazjum w Domaradzu	Domaradz
12.	Nycz Marzena	GOPS Domaradz	Domaradz
13.	Pilch Jan	Urząd Gminy Domaradz	Domaradz
14.	Sęp Janusz	Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski z siedzibą w Domaradzu	Domaradz
15.	Tomoń Agata	Szkoła Podstawowa nr 2 w Domaradzu	Domaradz
16.	Wojewoda Wiesława	Gminny Ośrodek Kultury w Domaradzu, Koło Gospodyń Wiejskich w Baryczy	Barycz

Warsztaty szkoleniowo-projektowe w Domaradzu odbyły się 07.11.2008r.

Zespół Gminny ds. opracowania LSR – Gmina Jasienica Rosielna

Lp.	Nazwisko i imię	Nazwa instytucji	Miejscowość
1.	Błaż Maria	Koło Gospodyń Wiejskich w Jasienicy Rosielnej	Jasienica Rosielna
2.	Błaż Renata	Urząd Gminy Jasienica Rosielna	Orzechówka
3.	Brzuszek Urszula	Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	Jasienica Rosielna
4.	Chęć Stanisława	Koło Gospodyń Wiejskich w Bliznem	Blizne
5.	Cwynar Stanisława	Koło Gospodyń Wiejskich w Bliznem	Blizne
6.	Ćwiąkała Marek	Urząd Gminy Jasienica Rosielna	Blizne
7.	Dydek Stanisława	Przedszkole w Orzechówce	Stara Wieś
8.	Fic Halina	Koło Gospodyń Wiejskich w Bliznem	Blizne
9.	Gierlach Jadwiga	Przedszkole w Jasienicy Rosielnej	Orzechówka
10.	Glazer Małgorzata	Zespół Szkół w Orzechówce	Orzechówka
11.	Krzysik Henryk	Sołtys wsi Wola Jasienicka	Wola Jasienicka
12.	Kuźniar Dorota	Środowiskowy Dom Samopomocy w Bliznem	Blizne
13.	Leśniak Joanna	Przedszkole	Orzechówka
14.	Leśniak Maria	Koło Gospodyń Wiejskich w Jasienicy Rosielnej	Jasienica Rosielna
15.	Malinowska Alina	Urząd Gminy Jasienica Rosielna	Blizne
16.	Milek Adam	Rada Gminy Jasienica Rosielna	Jasienica Rosielna
17.	Owoc Józef	Rada Sołecka	Jasienica Rosielna
18.	Pigoń Marta	Szkoła Podstawowa w Woli Jasienickiej	Wola Jasienicka
19.	Płonka Elżbieta	Urząd Gminy Jasienica Rosielna	Wola Jasienicka
20.	Szelast Maria	Koło Gospodyń Wiejskich w Bliznem	Blizne
21.	Szuba Krystyna	Koło Gospodyń Wiejskich	Orzechówka
22.	Zając Jadwiga	Przedszkole w Bliznem	Brzozów

Warsztaty szkoleniowo-projektowe w Jasienicy Rosielnej odbyły się 12.11.2008r.

Zespół Gminny ds. opracowania LSR – Gmina Haczów

Lp.	Nazwisko i imię	Nazwa instytucji	Miejscowość
1.	Boczar Halina	Sołectwo Trześniów	Trześniów
2.	Cwynar Kazimierz	Sołtys Jabłonicy Polskiej	Jabłonica Polska
3.	Czerwińska Renata	GO K iW w Haczowie	Haczów
4.	Ekiert Aleksandra	Koło Gospodyń Wiejskich w Haczowie	Haczów
5.	Majcher Marta	Urząd Gminy w Haczowie	Jabłonica Polska
6.	Mazur Andrzej	Zespół Szkół we Wzdowie	Wzdów
7.	Prorok Alina	Zespół Szkół w Trześniowie	Trześniów
8.	Rolnik Marcin	Urząd Gminy w Haczowie	Haczów
9.	Rozenbajgier Edward	Ochotnicza Straż Pożarna w Haczowie	Haczów
10.	Sabat Piotr	Urząd Gminy w Haczowie	Haczów
11.	Sieniawska Alina	Koło Gospodyń Wiejskich w Haczowie	Haczów
12.	Sobota Grzegorz	Szkoła Podstawowa w Haczowie	Haczów
13.	Stepek Stanisława	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Haczowie	Haczów
14.	Szmyd Katarzyna	Urząd Gminy w Haczowie	Haczów
15.	Wasylewicz Mieczysława	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Haczowie	Brzozów
16.	Wojtoń Małgorzata	Koło Gospodyń Wiejskich w Haczowie	Haczów
17.	Zawada Helena	Gimnazjum w Haczowie	Haczów

Warsztaty szkoleniowo-projektowe w Haczowie odbyły się 13.11.2008r.

Zespół Gminny ds. opracowania LSR – Gmina Brzozów

Lp.	Nazwisko i imię	Nazwa instytucji	Miejscowość
1.	Arendarczyk Dominik	Sołtys Grabownicy Starzeńskiej	Grabownica Starzeńska
2.	Bodzioch-Kaznowska Beata	Urząd Miejski w Brzozowie	Humniska
3.	Cetnarowicz Jacek	Starostwo Powiatowe w Brzozowie	Turze Pole
4.	Chrobak Stanisław	Zespół Szkół w Starej Wsi	Stara Wieś
5.	Data Anna	Miejski Ośrodek pomocy Społecznej w Brzozowie	Stara Wieś
6.	Dobosz Władysław	Rada Miasta	Brzozów
7.	Górecki Jan	Hurtownia artykułów spożywczych	Brzozów
8.	Janiec Zofia	Rada Miasta	Brzozów
9.	Kaczmarek Adam	Radny	Turze Pole
10.	Kamiński Dariusz	Biuro Powiatowe ARiMR w Brzozowie	Brzozów
11.	Kaznowski Mariusz	Muzeum Regionalne w Brzozowie	Humniska
12.	Kędra Czesław	Ochotnicza Staż Pożarna w Zmiennicy	Zmiennica
13.	Kościński Ireneusz	Przedsiębiorca	Brzozów
14.	Kozak Henryk	Przedsiębiorca	Brzozów
15.	Kuczma Edyta	Urząd Miejski w Brzozowie	Brzozów
16.	Kula Marian	Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji	Brzozów
17.	Kuś Zbigniew	Działalność prywatna	Brzozów
18.	Mazur Antoni	Stowarzyszenie Kupców Ziemi Brzozowskiej	Grabownica Starzeńska
19.	Niedzielski Stanisław	Radny	Brzozów
20.	Ostrowski Grzegorz	Sołtys	Górki
21.	Pilszak Stanisław	Rada Miasta	Brzozów
22.	Przybyła-Ostap Krystyna	Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego Zespół Doradców – Brzozów	Bzianka
30.	Rzepka Józef	Burmistrz Brzozowa	Brzozów
23.	Sabik Edward	Rada Miasta	Stara Wieś
24.	Stańko Piotr	Urząd Miejski w Brzozowie	Brzozów
25.	Stolarz Barbara	Środowiskowy Dom Samopomocy w Brzozowie	Brzozów
26.	Szarek Stanisław	Powiatowy Urząd Pracy w Brzozowie	Przysietnica
27.	Tasz Piotr	Starostwo Powiatowe w Brzozowie	Malinówka
28.	Tomoń Alicja	WTZ Stara Wieś	Stara Wieś
29.	Trznadel Irena	Stowarzyszenie Amazonki w Brzozowie	Korczyna

Warsztaty szkoleniowo-projektowe w Brzozowie odbyły się 13.11.2008r.

Zespół Gminny ds. opracowania LSR – Gmina Dydnia

Lp.	Nazwisko i imię	Nazwa instytucji	Miejscowość
1.	Adamski Jacek	Gminny Ośrodek Kultury w Dydni	Grabówka
2.	Adamski Jerzy F.	Urząd Gminy Dydnia	Brzozów
3.	Biesiada Jan	Izba Rolna	Niebocko
4.	Bieda Maria	Urząd Gminy w Dydni	Dydnia
5.	Dąbrowiecki Henryk	Osoba fizyczna	Dydnia
6.	Demczak Jacek	Urząd Gminy w Dydni	Temeszów
7.	Domowicz Adam	radny	Witryłów
8.	Dzoń Maciej	Urząd Gminy w Dydni	Niebocko
9.	Haduch Zofia	Zespół Szkół Publicznych w Końskim	Krzywe
10.	Kot Andrzej	Szkoła Podstawowa w Dydni	Krzemienna
11.	Kozłowska Zofia	Zespół Obsługi Szkół Gminy Dydnia	Witryłów
12.	Maślak Alina	LGD „Ziemia Brzozowska”	Humniska

Lokalna Strategia Rozwoju

13.	Mazur Teresa	Szkoła Podstawowa w Grabówce	Grabówka
14.	Młynarska-Marel Danuta	Rolnik	Niebocko
15.	Morajko Zofia	Klub „Pogodne Życie”	Dydnia
16.	Pałys Stanisław	Urząd Gminy w Dydni	Jabłonka
17.	Pierożak Renata	Przedsiębiorca	Jabłonka
18.	Pocałun Iwona	Gimnazjum w Dydni	Dydnia
19.	Rzeszut Aneta	Urząd Gminy w Dydni	Dydnia
20.	Sieńczak Renata	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Niebocku	Humniska
21.	Skawińska Halina	Szkoła Podstawowa w Bliznem	Wydrna
22.	Sokołowski Ireneusz	ZUBOK i OR	Jabłonka
23.	Stachyrak Anna	Urząd Gminy w Dydni	Jabłonka
24.	Stadnik Jan	Sołtys wsi Niewistka	Niewistka
25.	Szelast Teresa	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dydni	Grabownica Starzeńska
26.	Szul Piotr	Rada Gminy Dydnia	Obarzym
27.	Wójcik Kazimierz	Sołtys	Obarzym

Warsztaty szkoleniowo-projektowe w Dydni odbyły się 14.11.2008r.

Zespół Gminny ds. opracowania LSR – Gmina Nozdrzec

Lp.	Nazwisko i imię	Nazwa instytucji	Miejscowość
1.	Baran Agnieszka	Urząd gminy w Nozdrzu	Izdebki
2.	Bobola Andrzej	Ośrodek Wypoczynkowy „Zajazd nad Sanem”	Wara
3.	Bobola Teresa	Koło Gospodyń Wiejskich w Warze	Wara
4.	Czaja Danuta	SKW Rudawiec	Izdebki Rudawiec
5.	Czenczak Stanisław	Prezes Ochotniczej Straży Pożarnej	Wesoła
6.	Dąbrowski Jarosław	Sołtys wsi Wesoła	Wesoła
7.	Gładysz Grażyna	Gimnazjum Nr 1 w Izdebkach	Izdebki
8.	Główka Zofia	Koło Gospodyń Wiejskich w Wesołej	Wesoła
9.	Jabłońska Jadwiga	Przedszkole Niepubliczne Zgromadzenia Sióstr św. Dominika w Nozdrzu	Nozdrzec
10.	Jastrzębska Beata	Środowiskowy Dom Samopomocy w Izdebkach	Brzozów
11.	Kusińska Danuta	Gminny Ośrodek Kultury w Nozdrzu	Nozdrzec
12.	Misiewicz Agata	Koło Gospodyń Wiejskich w Siedliskach	Siedliska
13.	Misiewicz Józefa	Szkoła Podstawowa w Siedliskach	Siedliska
14.	Oleniacz Dariusz	Rada Gminy Nozdrzec	Izdebki
15.	Owsiany Marek	ARiMR w Rzeszowie	Nozdrzec
16.	Pinderska Maria	Szkoła Podstawowa Nr 2 w Wesołej	Wesoła
17.	Piskorek Beata	Gminny Ośrodek Kultury w Nozdrzu	Wara
18.	Pomykała Dorota	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nozdrzu	Nozdrzec
19.	Potoczna Maria	Gmina Nozdrzec	Wara
20.	Skiba Władysław	Sołtys	Wesoła – Ujazdy, Ryta Górka
21.	Skubisz Urszula	Zespół Szkół im. Aleksandra Fredry w Nozdrzu	Wara
22.	Socha Jolanta	Urząd Gminy w Nozdrzu	Nozdrzec
23.	Toczek Anna	Szkoła Podstawowa Nr. 2 w Izdebkach	Nozdrzec
24.	Toczek Krystyna	Stowarzyszenie Kobiety Wiejskich w Hłudnie	Hłudno
25.	Wojdanowska Mieczysława	Koło Gospodyń Wiejskich w Izdebkach	Izdebki
26.	Wojdanowski Mieczysław	Sołtys	Izdebki

Warsztaty szkoleniowo-projektowe w Nozdrzu odbyły się 14.11.2008r.

Spotkanie szkoleniowo-konsultacyjne Brzozów 03.12.2008r.

Lp.	Nazwisko i imię	Nazwa instytucji	Miejscowość
1.	Baran Agnieszka	Urząd Gminy Nozdrzec	Izdebki
2.	Błaż Renata	Urząd Gminy Jasienica Rosielna	Orzechówka
3.	Dźoń Maciej	Urząd Gminy Dydnia	Niebocko
4.	Gierula Stanisław	Urząd Gminy Domaradz	Nozdrzec
5.	Kuczma Edyta	Urząd Gminy Brzozów	Brzozów
6.	Socha Jolanta	Urząd Gminy Nozdrzec	Nozdrzec
7.	Szmyd Katarzyna	Urząd Gminy Haczów	Haczów
8.	Justyna Kopera	LGD – Koordynator	Brzozów

Spotkanie szkoleniowo-konsultacyjne Brzozów 16.12.2008r.

Lp.	Nazwisko i imię	Nazwa instytucji	Miejscowość
1.	Janusz Draguła	LGD – Prezes Zarządu	Brzozów
2.	Alina Malinowska	LGD – Skarbnik	Jasienica Rosielna
3.	Ewa Tabisz	LGD – Sekretarz	Brzozów
3.	Marek Cwiakała	LGD – Członek Zarządu	Jasienica Rosielna
4.	Jan Pilch	LGD – Członek Zarządu	Domaradz
5.	Stanisław Jakiel	LGD – Członek Zarządu	Haczów
6.	Piotr Tasz	LGD – Przewodniczący Rady	Brzozów
7.	Justyna Kopera	LGD – Koordynator	Brzozów

Etapy prac:

Etap I	Opracowanie diagnozy stanu obszaru	do 15.10.2008
Etap II	Opracowanie projektu Lokalnej Strategii Rozwoju	do 23.12.2008
Etap III	Przyjęcie Lokalnej Strategii Rozwoju w drodze uchwały Walnego Zebrania	do 08.01.2008

Czas pracy przy opracowaniu LSR

Zespół Opracowujący Strategię	Liczba spotkań	Łącznie czas pracy
	8	32 godziny warsztatowe
Zespół Koordynujący	2	9 godzin

Zakres szkoleń oraz prac warsztatowo-projektowych

- wprowadzenie do strategii lokalnej grupy działania;
- definicje podstawowych pojęć;
- definicje zasad zrównoważonego rozwoju;
- uzgodnienie metodyki i organizacji pracy;
- określenie zakresu planowanych prac;
- przyjęcie założeń do strategii;
- określenie czynników rozwojowych obszaru objętego strategią – analiza SWOT.

Czynniki sprzyjające (atuty) i niesprzyjające (słabości) oraz szanse i zagrożenia w otoczeniu w zakresie:

- jakości życia mieszkańców;
- dziedzictwa kulturowego;
- sfery techniczno-przestrzennej;
- aktywności gospodarczej mieszkańców;
- określenie i sformułowanie misji LGD;
- sformułowanie celów ogólnych i szczegółowych LGD oraz przedsięwzięć w zakresie:
 - * jakości życia mieszkańców;

- * dziedzictwa kulturowego;
- * sfery techniczno-przestrzennej;
- * aktywności gospodarczej mieszkańców;
- określenie listy operacji rekomendowanych w zakresie:
 - * różnicowania w kierunku działalności nierolniczej;
 - * tworzenia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw;
 - * odnowy i rozwoju wsi;
 - * małych projektów.

Wyniki wszystkich prac były dokumentowane na posterach w formacie B0 oraz zapisane w wersji elektronicznej.

13. Opis procesu wdrażania i aktualizacji LSR

13.1. System monitorowania strategii

W celu racjonalnego, sprawnego i efektywnego wykorzystania dofinansowania LGD podejmuje obowiązek monitorowania wydatków i efektów rzeczowych wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju. Monitorowanie jest to proces systematycznego zbierania, sprawozdawania i interpretowania danych opisujących postęp i efekty programu. Założono, że monitoring spełniać będzie m.in. rolę systemu wczesnego ostrzegania o ewentualnych nieprawidłowościach w realizacji operacji w ramach LSR.

W monitorowaniu będą brały udział wszystkie podmioty zaangażowane we wdrażanie operacji realizowanych w ramach LSR.

System monitorowania Lokalnej Strategii Rozwoju obejmuje:

1. Analizę celów – celem prowadzenia skutecznego monitoringu, a co za tym idzie umożliwienia skutecznego wdrażania strategii, proces planowania przeprowadzono wg procedury Zarządzania Cyklem Projektu, w której jednym z głównych narzędzi planowania i realizacji projektów jest matryca logiczna. Zastosowanie tego narzędzia umożliwiło sformułowanie licznych procesów w dążeniu realizacji założonych celów. Powstała tzw. logika interwencji, dzięki której łatwo można zweryfikować celowość określonych działań. Metoda matrycy logicznej pozwala również zdefiniować wskaźniki osiągnięcia celów – wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania. Matryce logiczne zamieszczono w Rozdziale 5 LSR.
2. Przegląd procedur wdrażania – dokonano przeglądu procedur wdrażania pod kątem wymogów raportowania stawianych Lokalnej Grupie Działania, jak również pozostałym beneficjentom, którzy korzystać będą ze wsparcia w ramach realizacji Lokalnej Strategii Działania. Raportowaniem do Instytucji Zarządzającej będzie zajmowało się Biuro LGD, a jego pracownicy będą odpowiedzialni za monitorowanie procesu realizacji Strategii, w tym szczegółowe monitorowanie projektów realizowanych przez LGD oraz współpracę z innymi beneficjentami realizującymi operacje w ramach LSR. Beneficjenci pomocy są zobowiązani do przekazywania danych niezbędnych do monitorowania wskaźników określonych w LSR. Kwestie te reguluje umowa, na podstawie której jest przyznawana pomoc na operacje, która zawiera postanowienia dotyczące warunków i sposobu pozyskiwania od beneficjenta danych dotyczących realizacji operacji, niezbędnych do monitorowania wskaźników określonych w LSR przez LGD.
3. Przegląd wskaźników – celem wykonania pomiaru osiągnięcia celów strategii ustalono wskaźniki realizacji celów (produktu, rezultatu oraz oddziaływania). Matryce logiczne zawierające wskaźniki zamieszczono w Rozdziale 5 LSR.
4. Zaprojektowanie formatu raportów – celem prowadzenia efektywnego monitoringu założono, że w procesie monitoringu będą wykorzystywane formularze raportów, którymi posługuje się Instytucja Zarządzająca (sprawozdania) oraz zostaną stworzone formularze raportów (ankiet monitorujących) dla beneficjentów pomocy, dzięki którym pozyskiwane będą dane dotyczące realizacji operacji, niezbędne do monitorowania wskaźników określonych w LSR przez LGD.
5. Przygotowanie planu wdrażania dla systemu monitorowania – w ramach systemu monitorowania zostanie wyznaczony zespół monitorujący, którego pracami będzie zarządzał Prezes LGD przy wsparciu Przewodniczącego Rady. W skład zespołu monitorującego wejdzie ponadto Kierownik Biura LGD i osoby bezpośrednio odpowiedzialne na przygotowywanie raportów i kontakty z beneficjentami.

PODMIOTY REALIZACJI STRATEGII

Zarząd Lokalnej Grupy Działania (LGD).

Członkowie LGD.

Jednostki samorządu terytorialnego.

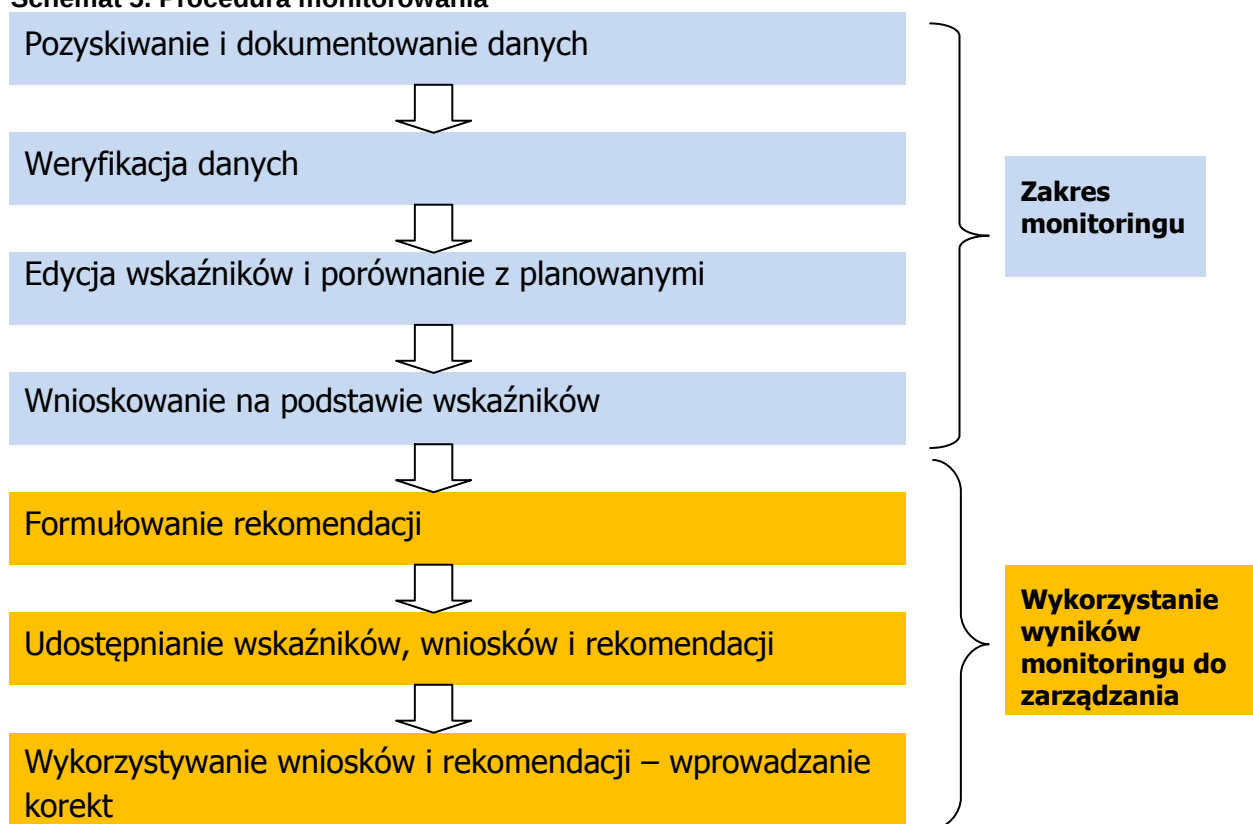
Przedstawiciele społeczności lokalnej obszaru objętego LSR – powiatu brzozowskiego:

- niezorganizowani - aktywni mieszkańcy Powiatu,

- zorganizowani:
 - przedstawiciele samorządów gminnych,
 - przedstawiciele instytucji i agend sektora publicznego,
 - przedstawiciele organizacji i zorganizowanych grup sektora biznesu, w tym producentów rolnych,
 - przedstawiciele organizacji pozarządowych;
 - przedstawiciele innych instytucji działających na terenie powiatu;
 - przedsiębiorcy z powiatu brzozowskiego.

Monitoring wspomaga proces wdrażania LSR. Założono, że monitoring ma dostarczać informacji o postępie realizacji i efektywności wdrażania operacji w ramach LSR – począwszy od pojedynczej /operacji, poprzez przedsięwzięcia, cele szczegółowe i cele strategiczne, a skończywszy na misji Lokalnej Grupy Działania. Monitoring podzielono na rzeczowy i finansowy.

Schemat 5. Procedura monitorowania

13.1.1. Monitoring rzeczowy

Monitoring rzeczowy będzie dostarczał danych, obrazujących postęp we wdrażaniu Strategii oraz umożliwiających ocenę jej wykonania w odniesieniu do przyjętych celów. Dane skwantyfikowane, obrazujące postęp we wdrażaniu oraz rezultaty działań zostały, podzielone na trzy kategorie:

- wskaźniki produktu:
odnoszą się one do rzeczowych efektów działalności. Są to efekty które osiągamy bezpośrednio na skutek wydatkowania środków.
- wskaźniki rezultatu:
odpowiadają one bezpośrednim i natychmiastowym efektom wynikającym z wdrożenia programu/projektu. Są logicznie powiązane ze wskaźnikami produktu.
- wskaźniki oddziaływania:

obrazują one konsekwencje danego projektu/celu wykraczające poza natychmiastowe efekty dla bezpośrednich odbiorców pomocy. Oddziaływanie może odnosić się do efektów związanych bezpośrednio z podjętą operacją, chociaż pojawiających się po pewnym czasie (oddziaływanie bezpośrednie), jak i do efektów długookresowych, oddziałujących na szerszą populację i pośrednio tylko wynikających ze zrealizowanej operacji (oddziaływanie pośrednie). Są logicznie powiązane ze wskaźnikami rezultatu.

13.1.2. Monitoring finansowy

Monitoring finansowy dostarcza danych, dotyczących finansowych aspektów realizacji LSR, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania przeznaczonych na nią środków. Założono, że monitoring finansowy odbywać się w oparciu o sprawozdania (okresowe/roczne/końcowe), które przedstawiane będą Zespołowi koordynującemu realizację LSR oraz instytucjom wdrażającym, zarządzającym i płatniczym – w miarę uwarunkowań prawnych i wymagań w tym zakresie.

Sprawozdania będą zawierały m. in. informacje nt. postępu realizacji planu finansowego od początku realizacji strategii.

Monitoring wskaźników finansowych jest o tyle istotnym elementem wdrażania LSR, iż pełni on podstawową funkcję zarządzania finansowego LSR i realizowanymi w jej ramach operacjami.

13.1.3. Wskaźniki monitorowania

Procedura monitorowania obejmuje:

- zdefiniowanie wskaźników dla poszczególnych części lokalnej strategii rozwoju,
- określenie procedury monitorowania,
- bieżące monitorowanie realizacji określonych w LSR wskaźników,
- koordynowanie przez Przewodniczącego zespołu ds. realizacji lokalnej strategii rozwoju procesu monitorowania i administrowania bazą danych.

Wszystkie wskaźniki mierzone będą cyklicznie. Bazowym okresem wobec którego porównywane są zmiany wskaźników jest rok (lub jego ostatni kwartał) poprzedzający rok, w którym rozpoczęto wdrażanie. Następnie dokonywany jest pomiar wskaźników, którego częstotliwość jest uzależniona od wymagań Instytucji Zarządzającej.

13.1.4. Monitoring społeczny

Monitoring społeczny obejmuje zbieranie informacji poprzez:

- gromadzenie opinii i wniosków przekazywanych do władz LGD z inicjatywy partnerów społeczno-gospodarczych,
- gromadzenie i opracowywanie danych od beneficjentów, którzy zrealizowali operacje dofinansowane w ramach realizacji LSR, na podstawie ich sprawozdań/ankiet monitorujących;
- przeprowadzanie, opracowywanie i udostępnianie wyników badań prowadzonych wśród partnerów społeczno-gospodarczych przez lub na zlecenie Zarządu,
- zbieranie opinii wśród partnerów społeczno-gospodarczych w ramach bezpośrednich spotkań,
- zbieranie opinii wśród partnerów społeczno-gospodarczych w ramach spotkań prowadzonych przez Biuro LGD w trakcie przygotowywania, realizacji i oceny przedsięwzięć realizowanych przez LGD lub z jego udziałem.

13.1.5. Sprawozdawczość

Założono, że w ramach LSR obowiązywały będą sprawozdania z realizacji LSR wymagane przez Instytucję Zarządzającą, które obejmują zakres rzeczowo-finansowy wdrażania LSR.

W ramach monitorowania wdrażania LSR stworzony system ma zapewnić dostęp do następujących informacji:

- * wartości wskaźników monitoringowych, umożliwiających ocenę zaawansowania realizacji LSR;
- * dane finansowe dotyczące wydatkowanych środków, w tym stanu puli środków w różnych działaniach;
- * dane dotyczące nieprawidłowości przy realizacji operacji;
- * dane o przeprowadzeniu oceny przed rozpoczęciem wdrażania LSR, oceny bieżącej i po zakończeniu realizacji;
- * dane dotyczące liczby operacji zatwierdzonych, realizowanych, zamkniętych oraz wielkości otrzymanej pomocy finansowej.

13.2. Rozpowszechnianie założeń LSR oraz informacji o zasadach przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju”

W celu zapewnienia skutecznego wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenie LGD „Ziemia Brzozowska” zakłada realizację następujących działań:

- 1) organizacja szkoleń, warsztatów, spotkań informacyjnych, konferencji, wydarzeń aktywizujących społeczność lokalną,
- 2) zamieszczanie materiałów na stronie internetowej LGD,
- 3) doradztwo dla potencjalnych Beneficjentów pomocy,
- 4) rozpowszechnianie materiałów informacyjnych (broszury, ulotki, poradniki Beneficjentów, foldery, itp.),
- 5) zamieszczanie informacji w prasie lokalnej (np. Brzozowska Gazeta Powiatowa),
- 6) aktywny udział członków LGD oraz pracowników Biura LGD w spotkaniach społeczności lokalnej organizowanych przez inne podmioty (np. Radę Organizacji Pozarządowych Powiatu Brzozowskiego, Powiatową Radę Kobiet Kół Gospodyń Wiejskich w Brzozowie) oraz przedsięwzięciach kulturalnych i promocyjnych organizowanych na obszarze LGD, połączony z prezentacją działalności LGD i udostępnianiem materiałów informacyjnych i promocyjnych uczestnikom,
- 7) zamieszczanie informacji o spotkaniach, szkoleniach oraz naborach wniosków na tablicach ogłoszeń LGD oraz w siedzibach gmin objętych LSR.

13.3. Procedura aktualizacji

Wykorzystanie wyników monitorowania LSR w zarządzaniu, będzie polegało na podejmowaniu działań związanych z aktualizacją strategii zgodnie z wnioskami i rekomendacjami wynikającymi z procesu monitorowania:

- * decyzję o podjęciu prac związanych z aktualizacją strategii będzie podejmował Zarząd stosowną uchwałą;
- * aktualizacja będzie mogła być dokonana w każdym roku, stosownie do wyników monitorowania;
- * pracami nad aktualizacją będzie kierował Przewodniczący Zespołu Koordynującego (Prezes Zarządu),
- * aktualizacja strategii będzie podejmowana we współpracy z Walnym Zgromadzeniem Członków, poprzez społeczne jej konsultacje w gminach;

- * wynikające z tego procesu zmiany w strategii będą przyjmowane uchwałą przez Walne Zgromadzenie LGD.

Niezależnie od aktualizacji LSR przeprowadzanej w celu jej dostosowania do wniosków i rekomendacji wynikających z procesu monitorowania, konieczne będzie bieżące dostosowywanie LSR do zmieniających się przepisów programowych oraz do wytycznych Instytucji Zarządzającej. Zmiany takie dokonywane będą poprzez przygotowanie projektów zmian w LSR przez Zarząd LGD i przedstawienie ich do zatwierdzenia Walnemu Zebraniu Członków, które przyjmować będzie te zmiany w formie uchwały.

14. Zasady i sposób dokonywania oceny (ewaluacji) własnej

14.1. Ewaluacja LSR i LGD

Ewaluacja LSR

Ewaluacja (ocena) LSR to oszacowanie oddziaływania jej działań/pomocy w odniesieniu do celów oraz analiza jej wpływu na zidentyfikowane problemy obszaru objętego realizacją LSR. Wyniki ewaluacji powinny zostać wykorzystane w celu jak najlepszego dopasowania realizowanych przedsięwzięć do rzeczywistych potrzeb oraz najbardziej efektywnego wydatkowania środków.

Ocena skuteczności podejmowanych działań, będzie się odbywać zarówno na podstawie określonych wskaźników rzeczowych, osiągniętego wyniku finansowego jak i oceny sprawności LGD jako ważny element monitorowania postępów realizacji LSR. Ocena udziela odpowiedzi na pytanie o celowość/trafność i wartość dodaną działań LSR tj. interwencji planowanej, przeprowadzanej lub zakończonej. Warunkiem dobrej oceny jest dostępność danych i terminowość sprawozdawczości przez wszystkie podmioty zaangażowane w system wdrażania LSR.

Rodzaje ewaluacji

Ewaluacja przed realizacją (ocena ex-ante)

Ocena ex-ante zawiera m.in. analizę wpływu makroekonomicznego funduszy pomocowych w ramach dostępnych w ramach LSR oraz analizę SWOT rozwoju obszaru objętego realizacją strategii.

Powinna również zweryfikować stosowność proponowanych rozwiązań w zakresie wdrażania i monitorowania. Ocenę ex-ante LSR przeprowadzono w ramach procesu ewaluacji na etapie tworzenia strategii. Przy jej przygotowaniu współpracowali eksperci, członkowie zarządu, członkowie Rady oraz koordynatorzy gminni. Efektem jej jest przyjęcie LSR do realizacji.

Ocena ex-ante będzie również dotyczyć poszczególnych operacji, które w chwili przyjmowania strategii były w procesie planowania, a będą przedmiotem wnioskowania w ramach realizacji LSR. Ewaluacja będzie polegać na analizie każdego planowanego przedsięwzięcia pod kątem spodziewanych efektów realizacji oraz wpływu na osiągnięcie celów i misji LSR. Za przeprowadzenie ewaluacji i jej udokumentowanie operacji będzie odpowiedzialna Rada.

Ewaluacja w połowie okresu realizacji (ocena mid-term)

Ewaluacja powinna być uaktualniona (mid-term), co polegać będzie na zgromadzeniu odpowiednich danych i skoncentrowaniu się na wskaźnikach produktu i rezultatu. Ewaluacja mid-term przeprowadzona zostanie przez Komisję Rewizyjną w formie dokumentu sporządzonego na podstawie analizy zrealizowanych operacji w minionym roku kalendarzowym pod kątem efektów i wpływu na realizację celów i misji LSR.

Ewaluacja na zakończenie LSR (ocena ex-post)

Celem oceny ex-post będzie określenie długotrwałych efektów wdrożenia LSR, w tym wielkości zaangażowanych środków, skuteczności i efektywności pomocy. Ocena powinna zdefiniować czynniki, które przyczyniły się do sukcesu lub niepowodzenia wdrażania (m.in. ocena procedur wdrażania i monitoringu).

Za organizację oceny na zakończenie odpowiada Komisja Rewizyjna w formie dokumentu sporządzonego na podstawie analizy zrealizowanych operacji w minionym roku kalendarzowym pod kątem efektów i wpływu na realizację celów i misji LSR.

Kryteria ewaluacji

Ocena wychodzi poza proste stwierdzenie wystąpienia jakiegoś faktu, fakt ten bowiem musi zostać oceniony w oparciu o z góry ustalone kryteria. Głównymi kryteriami, które będą miały zastosowanie przy ocenie LSR są:

- trafność (relevance) – kryterium to pozwala ocenić w jakim stopniu cele LSR odpowiadają potrzebom i priorytetom na obszarze realizacji (odniesienie do analizy drzewa problemów). Trafność jest głównym kryterium przy przeprowadzaniu oceny ex-ante i mid-term;
- efektywność (efficiency) – kryterium to pozwala ocenić poziom „ekonomiczności” LSR/operacji, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych wyników i rezultatów. Nakłady rozumiane tu są jako zasoby finansowe, zasoby ludzkie i poświęcony czas;
- skuteczność (effectiveness) – kryterium to pozwala ocenić, do jakiego stopnia cele zdefiniowane na etapie planowania zostały osiągnięte;
- użyteczność (utility) – kryterium to pozwala ocenić, do jakiego stopnia oddziaływanie LSR odpowiada potrzebom grupy docelowej;
- trwałość (sustainability) – kryterium to pozwala ocenić na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem LSR/operacji będą trwać po jego zakończeniu. Kryterium to ma zastosowanie przy ocenie wartości LSR/operacji w kategoriach jego użyteczności, w dłuższej perspektywie czasowej. W ocenie ex-post zaś, zwłaszcza realizowanej w dłuższym odstępie czasu po zakończeniu realizacji LSR/operacji można zbadać, na ile zmiany wywołane jego oddziaływaniem są rzeczywiście istotnie trwałe.

Zaangażowane podmioty i ich rola w procesie oceny Strategii

Do obowiązków organów i podmiotów zaangażowanych w realizację LSR w zakresie oceny będzie należało zarówno jej organizowanie i nadzorowanie, jak i udostępnianie informacji niezbędnych do wykonania badania. Do niej należeć będzie także zadbanie o to, aby wyniki przeprowadzonych badań zostały wykorzystane.

Komisja Rewizyjna

W procesie oceny odpowiada za:

- ✓ przygotowanie oceny ex-ante,
- ✓ przygotowanie oceny ex-post,
- ✓ gromadzenie informacji o przeprowadzonych ocenach i badaniach dotyczących LSR oraz raportów prezentujących ich wyniki,
- ✓ przyjmowanie raportów z oceny,
- ✓ nadzorowanie wykorzystania wyników przeprowadzonych badań ewaluacyjnych w Biurze LGD.

Komisja Rewizyjna

W procesie oceny odpowiada za:

- ✓ gromadzenie informacji o przeprowadzonych ocenach i badaniach dotyczących LSR oraz raportów prezentujących ich wyniki,
- ✓ przyjmowanie raportów z oceny,
- ✓ wykorzystywanie wyników przeprowadzonych badań ewaluacyjnych we wdrażaniu LSR,
- ✓ koordynowanie wykorzystania wyników przeprowadzonych badań ewaluacyjnych w Biurze LGD.

Biuro LGD

W procesie oceny odpowiada za:

- ✓ udostępnienie posiadanych informacji niezbędnych do wykonania badania,
- ✓ udostępnianie zgromadzonych dokumentów monitoringowych w tym okresowych, rocznych i końcowych sprawozdań z realizacji LSR,
- ✓ wykorzystywanie wyników prowadzonych badań ewaluacyjnych,
- ✓ ewentualny udział w pracach nad ewaluacją LSR.

Ewaluacje przeprowadzane będą przez członków Komisji Rewizyjnej.

Roczny plan ewaluacji

Ewaluacje przeprowadzane będą na podstawie rocznego planu ewaluacji, sporządzanego przez Komisję Rewizyjną. Plan zawierać będzie ilość, terminy oraz w zarysie charakter przewidywanych ewaluacji. Sporządzany będzie do końca roku kalendarzowego poprzedzającego dany rok. Założono, że termin raportu będzie dostosowany do terminu dorocznego Walnego Zebrania Członków.

Plan działań ewaluacyjnych zawierać będzie m.in.:

- główne cele ewaluacji w ramach LSR,
- sposób organizacji ewaluacji,
- planowane działania ewaluacyjne.

Projekt ewaluacji

Stworzony zostanie w oparciu o główne cele planowanej ewaluacji. Projekt ewaluacji zawierać będzie następujące elementy:

- opis przedmiotu ewaluacji,
- pytania ewaluacyjne,
- kryteria ewaluacji,
- wskaźniki ewaluacyjne,
- format raportu.

Raport ewaluacji

Finalnym produktem ewaluacji jest raport ewaluacyjny. Raport ewaluacyjny zawierać powinien następujące elementy:

- ✓ przedmiot badania i kontekst ewaluacji – w celu zaprezentowania tego, co i w jakich okolicznościach było badane – opis przedsięwzięć zrealizowanych w minionym okresie (merytoryczny i finansowy),
- ✓ procedura badawcza – koncepcja oceny, jej projekt i stosowane metody – opis bezpośrednich efektów przedsięwzięć i porównanie ich z zakładanymi efektami, analiza wpływu zrealizowanych na osiągnięcie celów LSR,
- ✓ wyniki badania i przedstawienie zebranych podczas ewaluacji danych – informacja o zebranych danych, interpretacja danych, wyniki badań,
- ✓ wnioski z ewaluacji – z uwzględnieniem specyfiki badanego obszaru, traktując ewaluowany obszar jako całość, pokazując zarówno zalety, jak i słabości,
- ✓ rekomendacje – zalecenia i sugestie ułatwiające podejmowanie decyzji.

Ewaluacja partnerstwa i sprawności funkcjonowania LGD

Ewaluacja będzie również obejmować ocenę partnerstwa i sprawność funkcjonowania LGD. Będzie ona dotyczyć:

- ✓ funkcjonowania biura LGD i jego pracowników,
- ✓ funkcjonowania organów LGD,
- ✓ jakości, efektywności stosowanych procedur,
- ✓ przepływu informacji,
- ✓ sprawności podejmowania decyzji.

Ewaluacja partnerstwa i sprawności funkcjonowania LGD będzie przeprowadzana również przez Komisję rewizyjną zgodnie z planem ewaluacji. Komisja opracuje Raport z ewaluacji partnerstwa i sprawności funkcjonowania LGD, który zawierał będzie:

- ✓ ocenę funkcjonowania biura LGD i jego pracowników,
- ✓ ocenę funkcjonowania organów LGD,
- ✓ ocenę jakości, efektywności stosowanych procedur,
- ✓ ocenę przepływu informacji,
- ✓ ocenę sprawności podejmowania decyzji.

Sposób wykorzystania informacji z ewaluacji

Procedura wykorzystania informacji uzyskany z ewaluacji własne celem usprawnienia organizacji:

Komisja rewizyjna:

- ✓ wnioski z ewaluacji – z uwzględnieniem specyfiki badanego obszaru, traktując ewaluowany obszar jako całość, pokazując zarówno zalety, jak i słabości,
- ✓ rekomendacje – zalecenia i sugestie ułatwiające podejmowanie decyzji.

Walne zgromadzenie:

- ✓ przyjęcie raportu,
- ✓ przyjęcie uchwały o ewentualnych działaniach naprawczych i zlecenie realizacji Zarządowi.

Zarząd:

- ✓ przyjęcie do realizacji działań naprawczych, zaleceń wynikających z Raportu ewaluacyjnego,
- ✓ wypracowanie rozwiązań,
- ✓ zlecenie rozwiązań do odpowiednich organów lub biura.

Rada, Biuro LGD

- ✓ wdrożenie rozwiązań – działań naprawczych/zaleceń.

15. Określenie powiązań LSR z innymi dokumentami planistycznymi związanymi z obszarem objętym LSR

Zgodność celów Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska” z celami zawartymi w dokumentach planistycznych samorządów lokalnych

Oceny powiązań Lokalnej Strategii Rozwoju z dokumentami planistycznymi związanymi z obszarem działania Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemia Brzozowska” dokonano metodą ekspercką w odniesieniu do celów zawartych w porównywanych ze sobą dokumentach.

W celu dokonania oceny do porównań przyjęto skalę czterostopniową, gdzie:

0 – oznacza brak odniesienia do danego celu z dokumentu porównywanego;

1 – oznacza niską zgodność/integralność celów;

2 – oznacza średni stopień zgodności/integralność celów;

3 – oznacza wysoki stopień zgodności/integralność celów.

W poszczególnych tabelach ujęto ocenę stopnia zgodności/integralności celów strategii z zapisami dokumentów porównywanych. Stopień zgodności w ramach każdego z celów głównych dokumentów porównywanych został następnie podsumowany punktacją łączną, której maksymalna wysokość jest zmienna i jest zależna od ilości celów pochodzących z dokumentów porównywanych.

Ocena została dokonana przez konsultantów zewnętrznych.

Dokumenty planistyczne związane z obszarem objętym LSR	Priorytety/obszary/kierunki	Cele/zadania	Obszary	Cele ogólne i szczegółowe	Ocena punktowa
Strategia Rozwoju Powiatu Brzozowskiego	Promocja i ochrona zdrowia, polityka prorodzinna, zapobieganie zagrożeniom zdrowia i życia, wspieranie osób niepełnosprawnych, pomoc społeczna, porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli	- Rozwinięta profilaktyka zdrowotna i promocja zdrowego stylu życia. - Poprawa warunków życia i pracy osób niepełnosprawnych.	Sfera techniczno - przestrzenna	- Poprawa poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój sfery techniczno-przestrzennej - Rozbudowana infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa i społeczno-kulturalna	2
	Edukacja publiczna, kultura fizyczna, kultura i ochrona dóbr kultury, ochrona praw konsumenta	- Poprawa stanu sprawności fizycznej dzieci i młodzieży. - Wzrost aktywności sportowej mieszkańców powiatu. - Zachowane dziedzictwo kulturowe powiatu wraz z poprawą stanu technicznego i zabezpieczenia obiektów zabytkowych. - Zwiększona dostępność różnorodnej oferty kulturalnej. - Zwiększone możliwości rozwoju uzdolnień artystycznych. - Powszechny dostęp do kształcenia ustawicznego. - Dobrze rozwinięta baza sportowo-rekreacyjna.	Jakość życia mieszkańców Dziedzictwo kulturowe Sfera techniczno - przestrzenna	- Poprawa jakości życia mieszkańców w środowisku ich zamieszkania - Zwiększony dostęp do oferty szkoleniowej - Wzrost aktywności fizycznej mieszkańców - Poprawa dostępu do oferty kulturalnej - Zachowane tradycje lokalne i tożsamość społeczności lokalnych - Poprawa stanu technicznego zabytków - Utrwalenie dorobku kulturowego obszaru i zapewnienie kontynuacji lokalnych tradycji - Poprawa poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój sfery techniczno-przestrzennej - Rozbudowana infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa i społeczno-kulturalna	3
	Potencjał ludzki	Zredukowanie stopy bezrobocia do poziomu średniego w kraju.	Aktywność gospodarcza mieszkańców	- Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców - Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej	3
	Potencjał instytucjonalny	Zwiększenie aktywności organizacji pozarządowych.	Jakość życia mieszkańców	- Poprawa jakości życia mieszkańców w środowisku ich zamieszkania - Wzrost aktywności społecznej mieszkańców i skuteczna promocja obszaru LGD	2
	Potencjał techniczny	- Poprawa stanu technicznego i standardu dróg oraz infrastruktury drogowej – dostosowanie do potrzeb użytkowników i natężenia ruchu, w tym również: - zwiększenie ilości chodników dla pieszych oraz instalacji oświetleniowych wzdłuż dróg powiatowych, - zwiększenie liczby miejsc parkingowych. - Rozwinięta baza sportowo-rekreacyjna. - Poprawa stanu technicznego obiektów szkolnych i przyszłolnych oraz innych obiektów będących własnością powiatu oraz likwidacja barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych. - Koncepcyjnie zagospodarowane zasoby wód o właściwościach leczniczych.	Sfera techniczno - przestrzenna	- Poprawa poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój sfery techniczno-przestrzennej - Przestrzenie publiczne dostosowane do potrzeb mieszkańców, inwestorów oraz turystów - Rozbudowana infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa i społeczno-kulturalna	2

	Rolnictwo, leśnictwo, przetwórstwo rolno - spożywcze	1. Zwiększenie liczby gospodarstw zdolnych do towarowej produkcji rolnej. 2. Wzrost dochodów gospodarstw z pozarolniczej działalności gospodarczej.		Aktywność gospodarcza mieszkańców	• Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców • Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej	2
	Turystyka, drobna wytwórczość, handel i usługi	1. Zwiększenie liczby miejsc pracy w sektorze małych i średnich firm. 2. Stworzenie atrakcyjnej oferty turystycznej wraz z bazą turystyczną wykorzystującą walory powiatu - stworzenie atrakcyjnego i unikalnego produktu turystycznego powiatu. 3. Rozszerzenie zakresu usług i rozwój drobnej wytwórczości w powiecie.		Aktywność gospodarcza mieszkańców	• Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców • Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej	3
	Przemysł, promocja powiatu	1. Poprawa atrakcyjności oferty dla potencjalnych inwestorów - większe wykorzystanie gospodarcze istniejących zasobów. 2. Rozwinięta współpraca samorządów, środowisk gospodarczych, organizacji pozarządowych i innych instytucji działających w powiecie.		Sfera techniczno – przestrzenna	• Poprawa poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój sfery techniczno-przestrzennej • Przestrzenie publiczne dostosowane do potrzeb mieszkańców, inwestorów oraz turystów	3
Ocena maksymalna 27, uzyskana ocena 20, oznacza to wysoki stopień zgodności celów						20
Strategia rozwoju społeczno - gospodarczego gminy Domaradz w latach 1999 - 2015	Poprawa warunków życia i prowadzenia działalności gospodarczej	1. Budowa prywatnych stacji transformatorowych, elektrowni wiatrowych, wodnych	Lokalna Strategia Rozwoju	Aktywność gospodarcza mieszkańców	• Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców • Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej	2
	Ekoprzyjazny rozwój aktywności i przedsiębiorczości	1. Pomoc w tworzeniu i promowanie gospodarstw agroturystycznych 2. Organizowanie i finansowanie form szkolenia, dokształcania i przekwalifikowania się ludności 3. Tworzenie warunków do podejmowania działalności gospodarczej 4. Organizowanie kursów i szkoleń dla podejmujących działalność gosp. na własny rachunek 5. Prowadzenie działań promocyjnych na rzecz zwiększenia atrakcyjności gminy		Jakość życia mieszkańców Aktywność gospodarcza mieszkańców	• Poprawa jakości życia mieszkańców w środowisku ich zamieszkania • Zwiększony dostęp do oferty szkoleniowej • Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców • Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej	3
	Zapewnienie warunków rozwoju duchowego, kształcenia, obcowania z kulturą i rozrywką	1. Zagospodarowanie czasu wolnego młodzieży 2. Wytyczenie tras i szlaków turystycznych oraz organizowanie bazy noclegowej i żywieniowej 3. Ochrona i promocja twórczości, obrzędów i zespołów artystycznych 4. Organizowanie ogólnie dostępnych imprez kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych 5. Renowacja obiektów zabytkowych		Jakość życia mieszkańców Dziedzictwo kulturowe Sfera techniczno – przestrzenna Aktywność gospodarcza mieszkańców	• Poprawa jakości życia mieszkańców w środowisku ich zamieszkania • Poprawa dostępu do oferty kulturalnej • Wzrost aktywności fizycznej mieszkańców • Zachowane tradycje lokalne i tożsamość społeczności lokalnych • Poprawa stanu technicznego zabytków • Utrwalenie dorobku kulturowego obszaru i zapewnienie kontynuacji lokalnych tradycji • Poprawa poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój sfery techniczno-przestrzennej • Przestrzenie publiczne dostosowane do potrzeb mieszkańców, inwestorów oraz turystów • Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców • Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej	3
	Potrzeba zabezpieczenia materialnego	1. Obniżony poziom bezrobocia 2. Poprawa poziomu przedsiębiorczości		Aktywność gospodarcza mieszkańców	• Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców • Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej	3
	Potrzeba rozwoju ludzi	1. Wysoki poziom aktywności ruchowej (fizycznej) mieszkańców 2. Dostępna szeroka oferta podnoszenia lub zmiany kwalifikacji zawodowych 3. Zwiększone możliwości rozwoju zainteresowań dzieci i młodzieży		Jakość życia mieszkańców Sfera techniczno – przestrzenna	• Poprawa jakości życia mieszkańców w środowisku ich zamieszkania • Zwiększony dostęp do oferty szkoleniowej • Wzrost aktywności fizycznej mieszkańców • Poprawa dostępu do oferty kulturalnej • Poprawa poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój sfery techniczno-przestrzennej • Rozbudowana infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa i społeczno-kulturalna	3
	Potrzeba kontaktów społecznych, więzi grupowej, swobody i łatwości kontaktów przestrzennych	1. Wysoki stopień integracji społecznej mieszkańców Gminy 2. Wysoka skuteczność organizacji pozarządowych w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na realizację zadań statutowych		Jakość życia mieszkańców	• Poprawa jakości życia mieszkańców w środowisku ich zamieszkania • Wzrost aktywności społecznej mieszkańców i skuteczna promocja obszaru LGD	3
	Potrzeba rekreacji, wypoczynku, przyjemności, kultury	1. Rozwinięta nowoczesna baza sportowa-rekreacyjna i turystyczna 2. Wysoki poziom uczestnictwa społeczeństwa w kulturze 3. Atrakcyjna oferta spędzania wolnego czasu - rozwijania zainteresowań oraz rekreacji i wypoczynku		Sfera techniczno – przestrzenna Dziedzictwo kulturowe	• Poprawa poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój sfery techniczno-przestrzennej • Rozbudowana infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa i społeczno-kulturalna • Zachowane tradycje lokalne i tożsamość społeczności lokalnych • Utrwalenie dorobku kulturowego obszaru i zapewnienie kontynuacji lokalnych tradycji	3

	Potencjał techniczny	1. Rozwinięta i odpowiednio wyposażona baza oświatowa i kulturalna 2. Wyższy poziom zainwestowania terenów atrakcyjnych pod względem turystycznym i dla rekreacji 3. Dysponowanie infrastrukturą umożliwiającą promocję dorobku kulturalnego gminy i jego dokumentowanie 4. Rozbudowana infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa		Dziedzictwo kulturowe	• Zachowane tradycje lokalne i tożsamość społeczności lokalnych • Utrwalenie dorobku kulturowego obszaru i zapewnienie kontynuacji lokalnych tradycji	3
	Sfera gospodarcza	1. Wysoki stopień gospodarczego wykorzystania walorów turystycznych gminy – szeroko rozwinięta oferta turystyczna Gminy 2. Wzrost dochodów gospodarstw rolnych z pozarolniczej działalności gospodarczej, w tym z agroturystyki		Sfera techniczno – przestrzenna	• Poprawa poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój sfery techniczno-przestrzennej • Rozbudowana infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa i społeczno-kulturalna • Przestrzenie publiczne dostosowane do potrzeb mieszkańców, inwestorów oraz turystów	
				Aktywność gospodarcza mieszkańców	• Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców • Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej	3
Ocena maksymalna 27, uzyskana ocena 26, oznacza to wysoki stopień zgodności celów						26

Strategia Rozwoju Gminy Haczów do roku 2020	Potrzeba zabezpieczenia materialnego	1. Ograniczony poziom bezrobocia	Lokalna Strategia Rozwoju	Aktywność gospodarcza mieszkańców	• Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców • Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej	3
	Potrzeba bezpieczeństwa	1. Wysoki standard obiektów użyteczności publicznej		Sfera techniczno – przestrzenna	• Poprawa poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój sfery techniczno-przestrzennej • Przestrzenie publiczne dostosowane do potrzeb mieszkańców, inwestorów oraz turystów • Rozbudowana infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa i społeczno-kulturalna	1
	Potrzeba rozwoju ludzi; rekreacji, wypoczynku, przyjemności	1. Rozwinięta baza sportowa i rekreacyjna - zapewniona możliwość aktywnego wypoczynku na terenie gminy 2. Zapewniony wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży 3. Zapewnione, dobre warunki lokalowe do prowadzenia zajęć sportowych - wysoki poziom sprawności fizycznej młodzieży		Sfera techniczno – przestrzenna	• Poprawa poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój sfery techniczno-przestrzennej • Rozbudowana infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa i społeczno-kulturalna	2
	Potrzeba zdrowia i życia	1. Wysoka świadomość w zakresie zdrowego stylu życia i profilaktyki zdrowotnej		Jakość życia mieszkańców	• Poprawa jakości życia mieszkańców w środowisku ich zamieszkania • Wzrost aktywności fizycznej mieszkańców	2
	Potrzeba kultury	1. Wysoki poziom czynnego i biernego uczestnictwa w kulturze 2. Rozwinięta działalność kulturalna na terenie gminy		Jakość życia mieszkańców	• Poprawa jakości życia mieszkańców w środowisku ich zamieszkania • Poprawa dostępu do oferty kulturalnej	3
	Potrzeba kontaktów społecznych, więzi grupowej, kreacji otoczenia, poczucia użyteczności, uznania, akceptacji, gratyfikacji, wartości moralnych, potrzeby religijne	1. Rozwinięta współpraca między miejscowościami i organizacjami w gminie 2. Wysoki poziom zorganizowania społeczności lokalnej 3. Wysoki poziom aktywności społecznej młodzieży		Dziedzictwo kulturowe	• Zachowane tradycje lokalne i tożsamość społeczności lokalnych • Utrwalenie dorobku kulturowego obszaru i zapewnienie kontynuacji lokalnych tradycji	3
	Potrzeba swobody i łatwości kontaktów przestrzennych; tożsamości z gminą i ładu przestrzennego	1. Zachowane dziedzictwo kulturowe		Dziedzictwo kulturowe	• Zachowane tradycje lokalne i tożsamość społeczności lokalnych • Poprawa stanu technicznego zabytków • Utrwalenie dorobku kulturowego obszaru i zapewnienie kontynuacji lokalnych tradycji	3
	Potencjał techniczny	1. Pełny dostęp do sieci szerokopasmowej (Internet) na terenie gminy 2. Unowocześniona baza kulturalna gminy 3. Uporządkowana gospodarka przestrzenna wraz z dostępnymi, uzbrojonymi terenami inwestycyjnymi i rekreacyjnymi 4. Rozwinięta baza sportowa i rekreacyjna w każdej miejscowości gminy		Jakość życia mieszkańców	• Poprawa jakości życia mieszkańców w środowisku ich zamieszkania • Wzrost aktywności fizycznej mieszkańców	2
	Środowisko przyrodnicze	1. Poprawa dostępności miejsc atrakcyjnych przyrodniczo i turystycznie 2. Wysoki poziom wykorzystania odnawialnych źródeł energii 3. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców		Sfera techniczno – przestrzenna	• Poprawa poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój sfery techniczno-przestrzennej • Przestrzenie publiczne dostosowane do potrzeb mieszkańców, inwestorów oraz turystów • Rozbudowana infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa i społeczno-kulturalna	
	Potencjał ludzki	1. Poprawa aktywności i mobilności zawodowej mieszkańców 2. Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców		Dziedzictwo kulturowe	• Zachowane tradycje lokalne i tożsamość społeczności lokalnych • Utrwalenie dorobku kulturowego obszaru i zapewnienie kontynuacji lokalnych tradycji	3
				Jakość życia mieszkańców	• Poprawa jakości życia mieszkańców w środowisku ich zamieszkania • Wzrost aktywności społecznej mieszkańców i skuteczna promocja obszaru LGD	3
				Aktywność gospodarcza	• Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców • Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej	

				Dziedzictwo kulturowe	• Zachowane tradycje lokalne i tożsamość społeczności lokalnych • Utrwalenie dorobku kulturowego obszaru i zapewnienie kontynuacji lokalnych tradycji	
	Sfera gospodarcza	1. Rozwinięty sektor małej i średniej przedsiębiorczości (MŚP) 2. Rozwinięta oferta turystyczna		Aktywność gospodarcza	• Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców • Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej	3
Ocena maksymalna 33, uzyskana ocena 28, oznacza to wysoki stopień zgodności celów						28
Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Jasienica Rosielna na lata 2004 – 2013	Struktura gospodarcza obszaru, w tym zasady kształtowania rolnej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	1. Stwarzanie preferencji dla firm tworzących nowe, stałe miejsca pracy 2. Wspieranie miejscowych inwestorów 3. Aktywna promocja gminy z wykorzystaniem nowoczesnych mediów np. Internet, organizacja imprez popularyzujących gminę 4. Stymulowanie tworzenia miejsc pracy poza rolnictwem – rozwój alternatywnej działalności gospodarczej w gospodarstwach rolnych 5. Wspieranie rozwoju agroturystyki i szkolenie rolników w zakresie obsługi ruchu turystycznego 6. Tworzenie warunków do podnoszenia wiedzy i umiejętności mieszkańców gminy w zakresie działalności gospodarczej		Jakość życia mieszkańców	• Poprawa jakości życia mieszkańców w środowisku ich zamieszkania • Zwiększony dostęp do oferty szkoleniowej • Wzrost aktywności społecznej mieszkańców i skuteczna promocja obszaru LGD	3
	System komunikacji i infrastruktury oraz zmiany w sposobie użytkowania terenu	1. Rozbudowa bazy sportowej, rekreacyjnej i turystycznej		Aktywność gospodarcza	• Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców • Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej	
	Poprawa stanu środowiska naturalnego	1. Działalność edukacyjna sprzyjająca podnoszeniu świadomości mieszkańców w zakresie dbałości o stan środowiska naturalnego 2. Promowanie i wspieranie inwestycji związanych z pozyskiwaniem odnawialnych źródeł energii 3. Poprawa stanu technicznego obiektów zabytkowych, cmentarzy i kaplic cmentarnych		Sfera techniczno – przestrzenna	• Poprawa poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój sfery techniczno-przestrzennej • Rozbudowana infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa i społeczno-kulturalna	3
	Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców, w tym zmiany w strukturze zamieszkania	1. Wspieranie podmiotów tworzących nowe miejsca pracy np. stosowanie ulg, promowanie i inne 2. Rozwój bazy szkolnej i przedszkolnej, poprawa wyposażenia technicznego i w pomoce dydaktyczne, urządzenie zielonych sal dydaktycznych, placów zabaw dla dzieci, ogródków meteorologicznych i boisk sportowych 3. Rozwój infrastruktury do uprawiania sportu, rekreacji, kultury 4. Rozszerzenie funkcji społecznych bazy szkół – miejsca noclegowe, zaplecze socjalne, dostosowanie do kształcenia dorosłych; 5. Zapewniona opieka dla osób z zaburzeniami psychicznymi - utrzymanie Środowiskowego Domu Samopomocy w Bliznem – dostosowywanie obiektu do aktualnych potrzeb 6. Stworzenie atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu dla dorosłych 7. Podnoszenie jakości i zwiększanie ilości imprez kulturalnych oraz rozwijanie bazy do ich organizacji 8. Włączanie w proces decyzyjny – doradczy organizacji działających na terenie gminy 9. Stwarzanie możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji zawodowych mieszkańców gminy 10. Ochrona dorobku dziedzictwa kulturowego 11. Poprawa infrastruktury parkingowej		Dziedzictwo kulturowe	• Zachowane tradycje lokalne i tożsamość społeczności lokalnych • Poprawa stanu technicznego zabytków	3
Kierunki strategiczne rozwoju gminy Nozdrzec	Produkcja zdrowej żywności z koniecznością zapewnienia dla niej rynków zbytu	1. Rozwój agroturystyki jako formy aktywizacji gospodarczej rolników produkujących zdrową żywność	Lokalna Strategia Rozwoju	Jakość życia mieszkańców	• Poprawa jakości życia mieszkańców w środowisku ich zamieszkania • Poprawa dostępu do oferty kulturalnej • Wzrost aktywności społecznej mieszkańców i skuteczna promocja obszaru LGD	2
				Dziedzictwo kulturowe	• Zachowane tradycje lokalne i tożsamość społeczności lokalnych • Poprawa stanu technicznego zabytków • Utrwalenie dorobku kulturowego obszaru i zapewnienie kontynuacji lokalnych tradycji	
				Sfera techniczno – przestrzenna	• Poprawa poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój sfery techniczno-przestrzennej • Przestrzeń publiczne dostosowane do potrzeb mieszkańców, inwestorów oraz turystów	
				Aktywność gospodarcza mieszkańców	• Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców • Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej	
				Aktywność gospodarcza	• Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców • Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej	2

	Tworzenie warunków do rozwoju turystyki i poprawy życia mieszkańców gminy	1. Realizacja zbiornika wodnego na rzece San Niewistka-Dynów; 2. Wypracowywanie wspólnego stanowiska społeczności i podmiotów działających na terenie gminy w zakresie rozwoju turystyki i ochrony środowiska; 3. Różnorodna, unikalna i całoroczna oferta turystyczna na wysokim poziomie, w nawiązaniu do istniejących walorów krajobrazu i rzeźby terenu gminy; 4. Ochrona dziedzictwa kulturowego i krajobrazu.		Dziedzictwo kulturowe Sfera techniczno – przestrzenna Aktywność gospodarcza mieszkańców	• Zachowane tradycje lokalne i tożsamość społeczności lokalnych • Poprawa stanu technicznego zabytków • Poprawa poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój sfery techniczno-przestrzennej • Rozbudowana infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa i społeczno-kulturalna • Przestrzenie publiczne dostosowane do potrzeb mieszkańców, inwestorów oraz turystów • Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców • Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej	2	
Ocena maksymalna 18, uzyskana ocena 15, oznacza to wysoki stopień zgodności celów							15
Strategia Rozwoju Gminy Dydnia na lata 2007-2020	Potrzeba zabezpieczenia materialnego	1. Obniżony poziom bezrobocia 2. Poprawa poziomu przedsiębiorczości	Lokalna Strategia Rozwoju	Jakość życia mieszkańców	• Poprawa jakości życia mieszkańców w środowisku ich zamieszkania • Zwiększony dostęp do oferty szkoleniowej	3	
	Potrzeba rozwoju ludzi	1. Dostępna szeroka oferta podnoszenia lub zmiany kwalifikacji zawodowych		Aktywność gospodarcza mieszkańców	• Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców • Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej		
	Potrzeba rekreacji, wypoczynku, przyjemności, kultury	1. Dostępna szeroka oferta podnoszenia lub zmiany kwalifikacji zawodowych		Jakość życia mieszkańców	• Poprawa jakości życia mieszkańców w środowisku ich zamieszkania • Zwiększony dostęp do oferty szkoleniowej	3	
	Potencjał techniczny	1. Rozwinięta nowoczesna baza sportowa-rekreacyjna i turystyczna 2. Wysoki poziom uczestnictwa społeczeństwa w kulturze 3. Atrakcyjna oferta spędzania wolnego czasu - rozwijania zainteresowań oraz rekreacji i wypoczynku		Jakość życia mieszkańców	• Poprawa jakości życia mieszkańców w środowisku ich zamieszkania • Wzrost aktywności fizycznej mieszkańców • Poprawa dostępu do oferty kulturalnej	3	
		1. Rozwinięta i odpowiednio wyposażona baza oświatowa i kulturalna 2. Wyższy poziom zainwestowania terenów atrakcyjnych pod względem turystycznym i dla rekreacji 3. Dobry stan techniczny oraz poziom zabezpieczenia ppoż. obiektów zabytkowych 4. Dysponowanie infrastrukturą umożliwiającą promocję dorobku kulturalnego gminy i jego dokumentowanie 5. Rozbudowana infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa 6. Zapewnienie powszechnej dostępności usług telekomunikacyjnych, w tym dostępu do szerokopasmowej sieci internetowej		Dziedzictwo kulturowe	• Zachowane tradycje lokalne i tożsamość społeczności lokalnych • Utrwalenie dorobku kulturowego obszaru i zapewnienie kontynuacji lokalnych tradycji		
		1. Rozwinięta i odpowiednio wyposażona baza oświatowa i kulturalna 2. Wyższy poziom zainwestowania terenów atrakcyjnych pod względem turystycznym i dla rekreacji 3. Dobry stan techniczny oraz poziom zabezpieczenia ppoż. obiektów zabytkowych 4. Dysponowanie infrastrukturą umożliwiającą promocję dorobku kulturalnego gminy i jego dokumentowanie 5. Rozbudowana infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa 6. Zapewnienie powszechnej dostępności usług telekomunikacyjnych, w tym dostępu do szerokopasmowej sieci internetowej		Sfera techniczno – przestrzenna	• Poprawa poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój sfery techniczno-przestrzennej • Przestrzenie publiczne dostosowane do potrzeb mieszkańców, inwestorów oraz turystów • Rozbudowana infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa i społeczno-kulturalna		
	Sfera gospodarcza	1. Wzrost poziomu nowych inwestycji realizowanych przez inwestorów wewnętrznych i zewnętrznych - rozwinięty sektor Małych i Średnich Przedsiębiorstw 2. Wysoki stopień gospodarczego wykorzystania walorów turystycznych gminy – szeroko rozwinięta oferta turystyczna Gminy 3. Wzrost dochodów gospodarstw rolnych z pozarolniczej działalności gospodarczej, w tym z agroturystyki	Jakość życia mieszkańców	• Poprawa jakości życia mieszkańców w środowisku ich zamieszkania • Zwiększony dostęp do oferty szkoleniowej •			
				Aktywność gospodarcza mieszkańców	• Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców • Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej	3	
Ocena maksymalna 15, uzyskana ocena 14, oznacza to wysoki stopień zgodności celów							14

Strategia Rozwoju Gminy Brzozów	Priorytety-zadania strategicznego rozwoju gminy	Poprawa warunków życia i prowadzenia działalności gospodarczej poprzez właściwy rozwój i utrzymanie infrastruktury technicznej, społecznej, łagodzenie skutków transformacji systemowej, a zwłaszcza zapewnienie ludziom miejsc pracy i dochodów pozwalających na zadawalający w odczuciu społecznym poziom życia	Lokalna Strategia Rozwoju	Jakość życia mieszkańców	• Poprawa jakości życia mieszkańców w środowisku ich zamieszkania • Zwiększony dostęp do oferty szkoleniowej	2	
	Priorytety-zadania strategicznego rozwoju gminy	Ekoprzyjazny rozwój aktywności i przedsiębiorczości, tworzenie i wspieranie różnych form działalności organizacji gospodarczych i społecznych, zachowanie walorów naturalnego środowiska dla przyszłych pokoleń oraz prowadzenie racjonalnej gospodarki tymi zasobami zmierzającej do odnowy poszczególnych jego elementów, efektywnego ich wykorzystania i dostosowanie do tych działań rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.		Sfera techniczno – przestrzenna	• Poprawa poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój sfery techniczno-przestrzennej • Rozbudowana infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa i społeczno-kulturalna		
	Priorytety-zadania strategicznego rozwoju gminy	Zapewnienie warunków rozwoju duchowego, kształcenia, obcowania z kulturą i rozrywką, w tym wykorzystania tradycji i dorobku oświatowo-kulturalnego, walorów naturalnego środowiska odbudowy funkcji uzdrowskiej, wypoczynku, sportu, rekreacji i kontaktów z szeroko rozumianym otoczeniem.		Aktywność gospodarcza mieszkańców	• Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców • Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej	3	
	Priorytety-zadania strategicznego rozwoju gminy			Jakość życia mieszkańców	• Poprawa jakości życia mieszkańców w środowisku ich zamieszkania • Wzrost aktywności fizycznej mieszkańców • Poprawa dostępu do oferty kulturalnej		
	Priorytety-zadania strategicznego rozwoju gminy	Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa, zabezpieczenia zdrowia i dorobku życia, poczucia stabilizacji, perspektyw na przyszłość oraz rozwoju dla następnych pokoleń,		Dziedzictwo kulturowe	• Zachowane tradycje lokalne i tożsamość społeczności lokalnych • Poprawa stanu technicznego zabytków • Utrwalenie dorobku kulturowego obszaru i zapewnienie kontynuacji lokalnych tradycji	3	
					Sfera techniczno – przestrzenna	• Poprawa poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój sfery techniczno-przestrzennej • Przestrzenie publiczne dostosowane do potrzeb mieszkańców, inwestorów oraz turystów • Rozbudowana infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa i społeczno-kulturalna	
					Dziedzictwo kulturowe	• Zachowane tradycje lokalne i tożsamość społeczności lokalnych • Utrwalenie dorobku kulturowego obszaru i zapewnienie kontynuacji lokalnych tradycji	2
					Sfera techniczno – przestrzenna	• Poprawa poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój sfery techniczno-przestrzennej	
Ocena maksymalna 12, uzyskana ocena 10, oznacza to wysoki stopień zgodności celów							10

Zgodność celów Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska” z celami „Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007–2020”

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO na lata 2007-2020

Najważniejszymi cechami „Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020” są:

- Strategia województwa ujmuje główne cele rozwoju w **horyzoncie 14 lat**, w zmieniających się warunkach wewnętrznych i zewnętrznych, przy czynnym uczestnictwie partnerów publicznych i prywatnych, którzy pomagają w wyborze najlepszej koncepcji oraz współdziałają w jej realizacji.
- Strategia rozwoju regionu jest **własnym dokumentem** samorządu wojewódzkiego, dzięki któremu będzie on mógł racjonalnie organizować swoje przyszłe działania. Dlatego też w tym dokumencie są wyeksponowane przedsięwzięcia, które władza regionalna może sama podjąć.
- Podmioty niezależne od władzy regionalnej są elementami **otoczenia** regionu i w tym właśnie kontekście powinny być w strategii rozpatrywane. Ten perspektywiczny plan działań odnosi się bowiem do najważniejszych impulsów (pozytywnych i negatywnych) płynących z otoczenia. W szczególności, należy w nim uwzględnić takie długofalowe działania podejmowane przez układy lokalne (gminy wiejskie, związki gmin oraz organizacje pozarządowe), które są zbieżne z celami rozwoju regionu i które mogą mieć znaczenie ponadlokalne.
- Istotną cechą strategii jest jej **walor informacyjny**. Dokument strategiczny informuje społeczeństwo, podmioty gospodarcze i instytucje o priorytetach przyjętych przez władzę regionu, dając im tym samym przesłankę do dokonywania własnych wyborów. W tym sensie strategia rozwoju województwa powinna stać się podstawą prowadzenia właściwej polityki przez poszczególne podmioty działające w regionie.
- Dokument jest zgodny z założeniami Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013, ze Strategią Rozwoju Kraju 2007-2015 oraz Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, które uwzględniają zapisy nadrzędnego dokumentu programowego Unii Europejskiej, tj. Strategicznych Wytocznych Wspólnoty.
- Podstawą strategii rozwoju województwa jest założenie **maksymalnego wykorzystania dokładnie rozeznaczonych wewnętrznych zasobów oraz potencjału miejscowych podmiotów, jak również korzyści usytuowania geograficznego**.

Strategia Rozwoju Województwa jest programowaniem przyszłego działania. Jej istotą jest hierarchizacja celów. W pierwszym rzędzie należy realizować cele najważniejsze dla rozwoju.

- W dokumencie sformułowano następujący cel główny strategii:

Podniesienie krajowej i międzynarodowej konkurencyjności gospodarki regionu poprzez wzrost jej innowacyjności, a tym samym efektywności, która stworzy warunki do zwiększenia zatrudnienia oraz wzrostu dochodów i poziomu życia ludności.

W celu realizacji zapisu zawartego w celu głównym opracowano **cele strategiczne**, które są zasadniczą częścią strategii. Efektem końcowym strategii jest opracowanie zbioru konkretnych **priorytetów**, opisujących **kierunki działania**, które będą podjęte przez właściwe instytucje i organizacje. Programy wskazują cele, sposoby ich osiągania, zawierają także zestawy mierników, umożliwiających precyzyjne śledzenie procesu osiągania poszczególnych celów.

W Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020 zostały sformułowane następujące cele strategiczne rozwoju regionu:

- Cel 1: Tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki poprzez rozwijanie przedsiębiorczości, zwiększanie jej innowacyjności oraz podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu.
- Cel 2: Poprawa dostępności komunikacyjnej i infrastruktury technicznej województwa.
- Cel 3: Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich sprzyjający powstawaniu rentownych gospodarstw rolnych oraz kreowaniu pozarolniczych źródeł dochodów.
- Cel 4: Poprawa jakości środowiska oraz zachowanie i ochrona zasobów przyrodniczych i wartości krajobrazowych.
- Cel 5: Wszechstronny rozwój kapitału społecznego, umożliwiający pełne wykorzystanie potencjału i możliwości rozwoju osobistego mieszkańców regionu.
- Cel 6: Wspieranie rozwoju gospodarczego regionu, wykorzystanie potencjału turystycznego i dziedzictwa kulturowego oraz ochrona wartości przyrodniczo-krajobrazowych.
- Cel 7: Bezpieczeństwo zdrowotne ludności.
- Cel 8: Integracja działań w zakresie pomocy społecznej.

Ocena zgodności celów:

Cele Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego		Lokalna Strategia Rozwoju	Obszary	Cele ogólne i szczegółowe Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska”	Ocena zgodności
Cel strategiczny 1. Tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki poprzez rozwijanie przedsiębiorczości, zwiększanie jej innowacyjności oraz podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu.					
Priorytety					
1.1. Rozwój przedsiębiorstw, szczególnie małych i średnich, poprzez wsparcie finansowe oraz instytucjonalne			Aktywność gospodarcza mieszkańców	* Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców * Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej	3
1.3. Działania na rzecz podniesienia atrakcyjności regionu dla rozwoju inwestycji			Aktywność gospodarcza mieszkańców	* Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców * Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej	2
1.4. Turystyka jako czynnik rozwoju społeczno-gospodarczego województwa			Sfera techniczno – przestrzenna Aktywność gospodarcza mieszkańców	* Poprawa poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój sfery techniczno-przestrzennej * Rozbudowana infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa i społeczno-kulturalna * Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców * Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej	3
Razem:					

Ocena maksymalna 9, uzyskana ocena 8, oznacza to wysoki stopień zgodności celów.

Cele Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego	Lokalna Strategia Rozwoju		Cele ogólne i szczegółowe Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska”	Ocena zgodności
Cel strategiczny 3. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich sprzyjający powstawaniu rentownych gospodarstw rolnych oraz kreowaniu pozarolniczych źródeł dochodów.				
Priorytety				
3.1. Rozwój pozarolniczych form działalności gospodarczej w warunkach zrównoważonego rozwoju		Aktywność gospodarcza mieszkańców	* Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców * Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej	3
3.2. Odnowa wsi oraz modernizacja przestrzeni wiejskiej		Sfera techniczno – przestrzenna	* Poprawa poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój sfery techniczno-przestrzennej * Przestrzenie publiczne dostosowane do potrzeb mieszkańców, inwestorów oraz turystów * Rozbudowana infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa i społeczno-kulturalna	3
3.3. Wzrost konkurencyjności gospodarstw rolnych		Aktywność gospodarcza mieszkańców	* Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców * Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej	1
		Razem:		7

Ocena maksymalna 9, uzyskana ocena 7, oznacza to wysoki stopień zgodności celów.

Cele Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego		Lokalna Strategia Rozwoju	Cele ogólne i szczegółowe Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska”	Ocena zgodności
Cel strategiczny 5. Wszechstronny rozwój kapitału społecznego, umożliwiający pełne wykorzystanie potencjału i możliwości rozwoju osobistego mieszkańców regionu				
Priorytety				
5.2. Wzmocnienie jakościowego rozwoju zasobów pracy regionu			Jakość życia mieszkańców * Poprawa jakości życia mieszkańców w środowisku ich zamieszkania * Zwiększony dostęp do oferty szkoleniowej	2
5.3. Rozwój kultury			Jakość życia mieszkańców * Poprawa jakości życia mieszkańców w środowisku ich zamieszkania * Poprawa dostępu do oferty kulturalnej	3
			Dziedzictwo kulturowe * Zachowane tradycje lokalne i tożsamość społeczności lokalnych * Utrwalenie dorobku kulturowego obszaru i zapewnienie kontynuacji lokalnych tradycji	
5.4. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego		Sfera techniczno – przestrzenna * Poprawa poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój sfery techniczno-przestrzennej * Rozbudowana infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa i społeczno-kulturalna		
		Dziedzictwo kulturowe * Zachowane tradycje lokalne i tożsamość społeczności lokalnych * Utrwalenie dorobku kulturowego obszaru i zapewnienie kontynuacji lokalnych tradycji	2	
Razem:				7

Ocena maksymalna 9, uzyskana ocena 7, oznacza to wysoki stopień zgodności celów.

Cele Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego		Lokalna Strategia Rozwoju	Cele ogólne i szczegółowe Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska”	Ocena zgodności	
Cel strategiczny 6. Wspieranie rozwoju gospodarczego regionu, wykorzystanie potencjału turystycznego i dziedzictwa kulturowego oraz ochrona wartości przyrodniczo-krajobrazowych.					
Priorytety					
6.1. Tworzenie warunków do podejmowania wspólnych przedsięwzięć gospodarczych i pozyskiwania inwestycji			Aktywność gospodarcza mieszkańców	* Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców * Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej	2
6.2. Współpraca na rzecz rozwoju turystyki, ochrony i wykorzystania dziedzictwa kulturowego			Dziedzictwo kulturowe	* Zachowane tradycje lokalne i tożsamość społeczności lokalnych * Poprawa stanu technicznego zabytków * Utrwalenie dorobku kulturowego obszaru i zapewnienie kontynuacji lokalnych tradycji	3
			Aktywność gospodarcza mieszkańców	* Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców * Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej	
		Razem:		5	

Ocena maksymalna 6, uzyskana ocena 5, oznacza to wysoki stopień zgodności celów.

Cele Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego		Lokalna Strategia Rozwoju		Cele ogólne i szczegółowe Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska”	Ocena zgodności
Cel strategiczny 7. Bezpieczeństwo zdrowotne ludności.					
Priorytety					
7.1. Zmniejszenie zachorowalności oraz umieralności w społeczeństwie			Jakość życia mieszkańców	* Poprawa jakości życia mieszkańców w środowisku ich zamieszkania * Wzrost aktywności fizycznej mieszkańców	2
			Sfera techniczno – przestrzenna	* Poprawa poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój sfery techniczno-przestrzennej * Rozbudowana infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa i społeczno-kulturalna	
Razem:					2

Ocena maksymalna 3, uzyskana ocena 2, oznacza to średni stopień zgodności celów.

Cele Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego		Lokalna Strategia Rozwoju		Cele ogólne i szczegółowe Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska”	Ocena zgodności
Cel strategiczny 8. Integracja działań w zakresie pomocy społecznej					
Priorytety					
8.3. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury pomocy społecznej oraz rozwój zawodowy kadr pomocy społecznej			Sfera techniczno – przestrzenna	* Poprawa poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój sfery techniczno-przestrzennej * Rozbudowana infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa i społeczno-kulturalna	2
8.4. Propagowanie i rozwijanie obywatelskiego uczestnictwa w zaspokajaniu ludzkich potrzeb			Dziedzictwo kulturowe	* Zachowane tradycje lokalne i tożsamość społeczności lokalnych * Utrwalenie dorobku kulturowego obszaru i zapewnienie kontynuacji lokalnych tradycji	3
		Razem:			5

Ocena maksymalna 6, uzyskana ocena 5, oznacza to wysoki stopień zgodności celów.

Powiązanie celów Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska” z Programem Operacyjnym Kapitał Ludzki 2007 - 2013

Celem Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich, poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, poprawę stanu zdrowia osób pracujących, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie dla budowy struktur administracyjnych państwa.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki składa się z 10 Priorytetów, realizowanych równolegle na poziomie centralnym i regionalnym.

Priorytety realizowane centralnie to:

- I. Zatrudnienie i integracja społeczna
- II. Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących
- III. Wysoka jakość systemu oświaty
- IV. Szkolnictwo wyższe i nauka
- V. Dobre rządzenie

Priorytety realizowane na szczeblu regionalnym to:

- VI. Rynek pracy otwarty dla wszystkich
- VII. Promocja integracji społecznej
- VIII. Regionalne kadry gospodarki
- IX. Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach

Ponadto będzie realizowany X Priorytet Pomoc Techniczna.

W tabelach zaprezentowano te priorytety i działania PO KL, których powiązania z celami LSR są bezspeczne.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki		Obszary	Cele ogólne i szczegółowe Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska”
Priorytet I Zatrudnienie i integracja społeczna	Lokalna Strategia Rozwoju		
Działania			
Działanie 1.1 Wsparcie systemowe instytucji rynku pracy		Jakość życia mieszkańców	* Poprawa jakości życia mieszkańców w środowisku ich zamieszkania * Zwiększony dostęp do oferty szkoleniowej
Działanie 1.2 Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej		Sfera techniczno - przestrzenna	* Poprawa poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój sfery techniczno-przestrzennej * Rozbudowana infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa i społeczno-kulturalna
Działanie 1.3 Ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej		Jakość życia mieszkańców	* Poprawa jakości życia mieszkańców w środowisku ich zamieszkania * Zwiększony dostęp do oferty szkoleniowej

Program Operacyjny Kapitał Ludzki	Lokalna Strategia Rozwoju	Obszary	Cele ogólne i szczegółowe Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska”
Priorytet II Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących			
Działania			
Działanie 2.1 Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki		Jakość życia mieszkańców	* Poprawa jakości życia mieszkańców w środowisku ich zamieszkania * Zwiększony dostęp do oferty szkoleniowej

Program Operacyjny Kapitał Ludzki	Lokalna Strategia Rozwoju	Obszary	Cele ogólne i szczegółowe Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska”
Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty			
Działania			
Działanie 3.4 Otwartość systemu edukacji w kontekście uczenia się przez całe życie		Jakość życia mieszkańców	* Poprawa jakości życia mieszkańców w środowisku ich zamieszkania * Zwiększony dostęp do oferty szkoleniowej

Program Operacyjny Kapitał Ludzki	Lokalna Strategia Rozwoju	Obszary	Cele ogólne i szczegółowe Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska”
PRIORYTET V. Dobre rządzenie			
Działania			
Działanie 5.4 Rozwój potencjału trzeciego sektora		Dziedzictwo kulturowe	* Zachowane tradycje lokalne i tożsamość społeczności lokalnych * Utrwalenie dorobku kulturowego obszaru i zapewnienie kontynuacji lokalnych tradycji
Program Operacyjny Kapitał Ludzki	Lokalna Strategia Rozwoju	Obszary	Cele ogólne i szczegółowe Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska”
PRIORYTET VI. Rynek pracy otwarty dla wszystkich.			
Działania			
Działanie 6.1 Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie.		Jakość życia mieszkańców	* Poprawa jakości życia mieszkańców w środowisku ich zamieszkania * Zwiększony dostęp do oferty szkoleniowej

Działanie 6.2. Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia		Aktywność gospodarcza mieszkańców	* Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców * Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej
Działanie 6.3 Inicjatywy lokalne na rzecz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej na obszarach wiejskich		Aktywność gospodarcza mieszkańców	* Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców * Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej

Program Operacyjny Kapitał Ludzki	Lokalna Strategia Rozwoju	Obszary	Cele ogólne i szczegółowe Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska”
Priorytet VII Promocja integracji społecznej			
Działania			
7.3. Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji		Dziedzictwo kulturowe	* Zachowane tradycje lokalne i tożsamość społeczności lokalnych * Utrwalenie dorobku kulturowego obszaru i zapewnienie kontynuacji lokalnych tradycji

Program Operacyjny Kapitał Ludzki	Lokalna Strategia Rozwoju		Cele ogólne i szczegółowe Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska”
Priorytet VIII Regionalne kadry gospodarki			
Działania			
Działanie 8.1 Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie		Jakość życia mieszkańców	* Poprawa jakości życia mieszkańców w środowisku ich zamieszkania * Zwiększony dostęp do oferty szkoleniowej

Program Operacyjny Kapitał Ludzki	Lokalna Strategia Rozwoju	Obszary	Cele ogólne i szczegółowe Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska”
Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach			
Działania			
9.3 Upowszechnienie kształcenia ustawicznego w formach szkolnych		Jakość życia mieszkańców	* Poprawa jakości życia mieszkańców w środowisku ich zamieszkania * Zwiększony dostęp do oferty szkoleniowej
9.5 Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich		Jakość życia mieszkańców	* Poprawa jakości życia mieszkańców w środowisku ich zamieszkania * Zwiększony dostęp do oferty szkoleniowej

Powiązanie celów Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska” z Programem Operacyjnym Infrastruktura I Środowisko

Celem programu jest poprawa atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej.

W tabelach zaprezentowano te priorytety i działania POLiŚ, których powiązania z celami LSR są bezsprzeczne.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	Lokalna Strategia Rozwoju	Obszary	Cele ogólne i szczegółowe Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska”
Priorytet XI: Kultura i dziedzictwo kulturowe			
Działania			
Działanie 11.1 Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym Działanie 11.2 Rozwój oraz poprawa stanu infrastruktury kultury o znaczeniu ponadregionalnym Działanie 11.3 Infrastruktura szkolnictwa artystycznego		Dziedzictwo kulturowe	* Zachowane tradycje lokalne i tożsamość społeczności lokalnych * Poprawa stanu technicznego zabytków * Utrwalenie dorobku kulturowego obszaru i zapewnienie kontynuacji lokalnych tradycji

Powiązanie celów Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska” z Programem Operacyjnym Innowacyjna Gospodarka

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka stanowi jeden z elementów systemu służącego efektywnemu wykorzystaniu przez Polskę środków strukturalnych Unii Europejskiej w latach 2007-2013. Podstawowym średniookresowym dokumentem strategicznym, do założeń którego odnosi się PO IG, jest odnowiona w 2005 r., Strategia Lizbońska, wyznaczająca dwa podstawowe cele – wzrost gospodarczy i zatrudnienie, przy zachowaniu pełnej zgodności z celami zrównoważonego rozwoju.

Na podstawie analizy potrzeb polskiej gospodarki, a także analizy celów strategicznych dokumentów strategicznych, cel główny programu zdefiniowano jako: **Rozwój polskiej gospodarki w oparciu o innowacyjne przedsiębiorstwa.**

W tabelach zaprezentowano te priorytety i działania PO IG, których powiązania z celami LSR są bezspeczne.

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka	Lokalna Strategia Rozwoju	Obszary	Cele ogólne i szczegółowe Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska”
Cel szczegółowy 1. Zwiększenie innowacyjności przedsiębiorstw			
Oś priorytetowa			
Oś priorytetowa 3. Kapitał dla innowacji		Aktywność gospodarcza mieszkańców	* Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców * Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka	Lokalna Strategia Rozwoju	Obszary	Cele ogólne i szczegółowe Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska”
Cel szczegółowy 5. Tworzenie trwałych i lepszych miejsc pracy			
Oś priorytetowa			
Oś priorytetowa 3. Kapitał dla innowacji		Aktywność gospodarcza mieszkańców	* Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców * Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej

16. Wskazanie planowanych działań, przedsięwzięć lub operacji realizowanych przez LGD w ramach innych programów wdrażanych na obszarze objętym LSR

Lokalna Grupa Działania poza działaniami w ramach programu Leader (Oś 4 PROW 2007-2013), planuje realizować również inne działania, które mają wpływać na rozwiązywanie problemów zidentyfikowanych podczas prac nad opracowaniem strategii. Założono, że będą to działania wspierające te, które realizowane będą w ramach Osi 4.

Będą to przede wszystkim przedsięwzięcia realizowane we współpracy z innymi partnerami. Do najważniejszych partnerów należą: Gminy Powiatu Brzozowskiego, Powiat Brzozowski, Powiatowy Urząd Pracy w Brzozowie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, inne organizacje i instytucje działające na terenie powiatu. Do proponowanych obszarów działań o znaczeniu strategicznym do realizacji we współpracy innymi partnerami, będą należały działania, które nie mogą być realizowane w ramach Osi 4 Leader, a uzupełniać będą realizację przedsięwzięć zaplanowanych w Lokalnej Strategii Rozwoju.

Realizacja tych działań nie będzie stwarzała zagrożenia związanego z ich podwójnym finansowaniem, gdyż zostaną uruchomione specjalne mechanizmy zabezpieczające przed nakładaniem pomocy w ramach PROW i innych programów operacyjnych.

Celem zapewnienia kwalifikowalności wydatków będą zapewnione odpowiednie zapisy w dokumentach związanych z realizacją projektów/operacji:

- odpowiednie zapisy w umowach z osobami zatrudnionymi w LGD oraz innymi realizującymi działania, w taki sposób żeby nie było wątpliwości w jakim stopniu koszty wynagrodzeń można przyporządkować jako kwalifikowane do określonej operacji;
- wszystkie dowody księgowe stanowiące dowód poniesienia wydatków będą dokładanie opisywane w sposób trwały tak, aby uniknąć zagrożenia podwójnego dofinansowania;
- na potrzeby realizacji operacji w ramach każdego z programów zostaną wydzielone subkonta bankowe do ich obsługi;
- w ramach zarządzania projektami do działań realizowanych poza Osią 4 w ramach pozostałych programów będzie powołany koordynator odpowiedzialny za realizację i prawidłowe wydatkowanie środków;
- wnioski składane przez LGD składane do programów innych niż Oś 4 Leader, będą zbadane pod względem ryzyka nakładania się pomocy z różnych programów operacyjnych.

Do programów operacyjnych, w ramach których LGD będzie ubiegało się dofinansowanie działań dodatkowych należeć będą: Program Operacyjny Kapitał Ludzki na lata 2007-2013, Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka na lata 2007-2013, Szwajcarsko - Polski Program Współpracy.

17. Przewidywany wpływ realizacji LSR na rozwój regionu i obszarów wiejskich

Przewidywany wpływ realizacji LSR na rozwój regionu i obszarów wiejskich najlepiej zobrazować wyciągiem z matryc logicznych dla poszczególnych przedsięwzięć, które zamieszczone zostały w rozdziale 5 LSR. Poniżej dla przedstawiono matrycę logiczną prezentującą logikę interwencji oraz wskaźniki.

Cel ogólny	Wskaźniki oddziaływania	Cel szczegółowy	Wskaźniki rezultatu	Przedsięwzięcie	Wskaźniki produktu
1. Poprawa jakości życia mieszkańców w środowisku ich zamieszkania	- wzrost liczby osób uczestniczących w zorganizowanych formach upowszechniania kultury, sportu i rekreacji do 2015 r. o 2% w stosunku do roku 2008 - wzrost rozpoznawalności obszaru LGD do 2015 r. mierzony wzrostem liczby osób odwiedzających stronę internetową LGD o 10% w stosunku do roku 2008	1.1. Zwiększony dostęp do oferty szkoleniowej	– liczba osób, które ukończyły szkolenia /warsztaty /kursy do 2015 r. – 430 osób	I. Rozwój zrównoważony zapewniający wysoką jakość życia mieszkańców Ziemi Brzozowskiej	- liczba zrealizowanych szkoleń /warsztatów /kursów do 2015 r. – 20 - liczba zorganizowanych wydarzeń sportowo-rekreacyjnych do 2015 r. – 3 - liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych do 2015 r. – 15 - liczba zorganizowanych wydarzeń aktywizujących społeczność lokalną do 2015 r. – 3 - liczba publikacji /materiałów promocyjnych i informacyjnych do 2015 r. – 50
		1.2. Wzrost aktywności fizycznej mieszkańców	– liczba uczestników wydarzeń sportowo-rekreacyjnych do 2015 r. – 100 osób		
		1.3. Poprawa dostępu do oferty kulturalnej	– liczba uczestników wydarzeń kulturalnych do 2015 r. – 12 000 osób		
		1.4. Wzrost aktywności społecznej mieszkańców i skuteczna promocja obszaru LGD	– liczba uczestników wydarzeń aktywizujących społeczność lokalną do 2015 r. – 100 osób – liczba osób korzystających z publikacji /materiałów promocyjnych i informacyjnych do 2015 r. – 15 000 osób		
2. Zachowane tradycje lokalne i tożsamość społeczności lokalnych	wzrost liczby osób uczestniczących w wydarzeniach propagujących lokalną tradycję i kulturę do roku 2015 o 2% w stosunku do roku 2008	2.1. Poprawa stanu technicznego zabytków	– wzrost liczby osób korzystających z odrestaurowanych obiektów zabytkowych od 2008 do 2015 r. o średnio 500 osób rocznie	II. Zachowane dziedzictwo kulturowe Ziemi Brzozowskiej naszą powinnością i inspiracją	– liczba odrestaurowanych obiektów zabytkowych do 2015 r. – 2 – liczba materiałów dokumentujących dorobek kulturowy obszaru do 2015 r. – 4 – liczba powstałych /zmodernizowanych /doposażonych obiektów kultury /muzeów /galerii do 2015 r. – 2 – liczba wydarzeń promujących lokalną tradycję, kulturę do 2015 r. – 9
		2.2. Utrwalenie dorobku kulturowego obszaru i zapewnienie kontynuacji lokalnych tradycji	– liczba osób korzystających z materiałów dokumentujących dorobek kulturowy obszaru do 2015 r. – 1 350 osób – wzrost liczby osób korzystających z powstałych /zmodernizowanych /doposażonych obiektów kultury /muzeów /galerii od 2008 do 2015r. o średnio 4 000 osób rocznie – liczba uczestników wydarzeń promujących lokalną tradycję, kulturę do 2015 r. – 2 500 osób		

Cel ogólny	Wskaźniki oddziaływania	Cel szczegółowy	Wskaźniki rezultatu	Przedsięwzięcie	Wskaźniki produktu
3. Poprawa poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój sfery techniczno-przestrzennej	– wzrost liczby osób korzystających z obiektów sportowych, rekreacyjnych, turystycznych i społeczno-kulturalnych do 2015 r. o 2% w stosunku do roku 2008	3.1. Przestrzenie publiczne dostosowane do potrzeb mieszkańców, inwestorów oraz turystów	– wzrost liczby osób korzystających z dostosowanych /zagospodarowanych przestrzeni publicznych od 2008 do 2015 r. o średnio 3 700 osób rocznie	III. Sfera techniczno – przestrzenna Ziemi Brzozowskiej dostosowana do zaspokajania podstawowych potrzeb mieszkańców i turystów	– liczba zrealizowanych zadań inwestycyjnych dotyczących zagospodarowania przestrzeni publicznych do 2015 r. - 18 – liczba wybudowanych /zmodernizowanych /wyposażonych obiektów sportowych, rekreacyjnych, turystycznych i społeczno-kulturalnych do 2015 r. – 17
		3.2. Rozbudowana infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, sportowa i społeczno-kulturalna	– wzrost liczby osób korzystających z wybudowanych /zmodernizowanych /doposażonych obiektów infrastruktury sportowej, rekreacyjnej, turystycznej, społeczno-kulturalnej od 2008 do 2015 r. o średnio 8 000 osób rocznie		
4. Rozwój przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców	– wzrost dochodów gmin z terenu LGD z tytułu podatku dochodowego do 2015 r. o 2% w stosunku do roku 2008	4.1. Poprawa warunków ekonomicznych prowadzenia działalności gospodarczej i/lub pozarolniczej	– liczba podmiotów powstałych/ zmodernizowanych /doposażonych do 2015 r. – 10 – liczba utworzonych miejsc pracy do 2015 r. – 10	IV. Przedsiębiorczy mieszkańcy szansą na dynamiczny rozwój gospodarki Ziemi Brzozowskiej	– liczba zrealizowanych działań inwestycyjnych w zakresie wsparcia podmiotów istniejących i/lub nowopowstałych do 2015 r. – 10

18. Informacja o załącznikach

- Załącznik nr 1:** Ankieta
- Załącznik nr 2:** Regulamin Rady
- Załącznik nr 3:** Regulamin Biura LGD
- Załącznik nr 4:** Opis stanowisk
- Załącznik nr 5:** Procedura naboru pracowników LGD

Wykres 1. Stan ludności w gminach powiatu brzozowskiego na 31.12.2007 roku (Źródło: na podstawie danych GUS, Bank Danych Regionalnych, www.gminy.pl)	28
Wykres 2. Udział ludności poszczególnych gmin w populacji powiatu brzozowskiego	28
Wykres 3. Zmiany liczby osób bezrobotnych w latach 2004-2008 (30.09)	33
Wykres 4. Procentowy udział osób bezrobotnych z poszczególnych gmin w ogóle bezrobotnych z powiatu brzozowskiego	33
Wykres 5. Struktura bezrobotnych wg wykształcenia	34
Wykres 6. Struktura bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy	34
Wykres 7. Zmiana liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w obszarze działania Stowarzyszenia LGD „Ziemia Brzozowska” w latach 2004 – 2007	36